

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม
สู่ความยั่งยืนของบ้านสะพานน้ำเมืองสองคอน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Chandokkham Youyabouth

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2567

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม
สู่ความยั่งยืนของบ้านสะพานน้ำเมืองสองคอน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คุณฉันทกัมม์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร

สำนักบริหารและพัฒนาระบบราชการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม
สู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Chandokkham Youyabouth

ดุษฎีนิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร.รภัทสรณ์ คงธนจารุอนันต์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิณา นิลวงศ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี อารีศรีสม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิณนภา หมวกยอด)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.กอบลาภ อารีศรีสม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)

รักษาการแทนรองอธิการบดี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้าน ละหาน้ำเมืองสองคอนแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว
ชื่อผู้เขียน	Miss Chandokkham Youyabouth
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและพัฒนาทรัพยากร
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.รภััสสรณ์ คงธนจารุอนันต์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน จากการศึกษาพบว่าผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามของบ้านละหาน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งหมด 154 คน เป็นเพศหญิงส่วนใหญ่ใช้วิธีดั้งเดิม คิดเป็น 62.33 มีกระบวนการผลิตวิธีการแบบทำด้วยมือ ใช้อุปกรณ์แบบดั้งเดิมเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและความรู้ที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ด้านการตลาดมีกำลังการผลิตสูงสุด จำนวน 21-30 ชิ้นต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 38.96 ช่องทางหลักในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ คือ ผ่านคนกลาง ร้อยละ 37.01 สำหรับปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มาจากผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม การวางแผนการผลิตสินค้า การบริหารสมาชิก ในการยอมรับความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม อยู่ในระดับมาก ในด้านบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแนวทางสีเขียวและการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ค่าเฉลี่ยที่ 3.77 หมายความว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ ตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาที่ยั่งยืนและเห็นด้วยกับความพยายามของรัฐบาลในการสนับสนุนกิจกรรมการทอผ้า โดยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นการมุ่งเน้นที่การพัฒนาจากกระบวนการมีส่วนร่วม จากการถ่ายทอดภูมิปัญญาและพัฒนาสู่การสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของคนในครอบครัวและชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น, เศรษฐกิจชุมชน, ผ้าฝ้ายย้อมคราม

Title	COMMUNITY ECONOMIC DEVELOPMENT OF INDIGO-DYED COTTON PRODUCTIONS INTO SUSTAINABLE IN LAHANAM VILLAGE, SONGKHONE DISTRICT, SAVANNAKHET PROVINCE, LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC
Author	Miss Chandokkham Youyabouth
Degree	Doctor of Philosophy in Resources Management and Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Raphassorn Kongtanajaruanun

ABSTRACT

This study aims to analyze the economic development of the community engaged in indigo-dyed cotton production in Laha Nam Village, SongKhon District, Savannakhet Province, Lao People's Democratic Republic, using a mixed research method. The study revealed 154 indigo-dyed cotton producers in Ban Laha Nam, Mueang Song Khon, Savannakhet province, all females. The majority (62.33%) employ traditional methods and manual production processes, using traditional equipment. This reflects the preservation of cultural heritage and knowledge passed down through generations. Regarding marketing, the maximum production capacity is 21-30 pieces per month, constituting 38.96%. The primary distribution channel is through middlemen, accounting for 37.01%. Effective leadership is crucial for the factors driving the community economy of indigo-dyed cotton producers. A leader's ability to manage the group, plan product production, and handle member management, as well as their willingness to accept opinions on policies and guidelines for community economic development in the Lao People's Democratic Republic, is essential. The study indicates a high level of commitment, with an average value of 3.77, signifying that producers in Ban Laha Nam recognize the importance of sustainable development and support the

government's efforts to promote weaving activities. The guidelines for developing the community economy of indigo-dyed cotton producers focus on a participatory process. This involves transferring wisdom, creating job opportunities within the community, and enhancing the capabilities of individuals and families, enabling them to be self-reliant.

Keywords : Local Wisdom, Community Economy, Indigo-dyed Cotton

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยในหัวข้อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอนแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี และ สมบูรณ์ เพราะความเมตตา และ ความช่วยเหลือจากทุกฝ่าย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. รัชสธรณ์ คงจนจารุอนันต์ อาจารย์ที่ปรึกษา คุชฎินิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำหลักคิดและวิธีการในการทำวิจัยและคอยผลักดันความสำเร็จของงานวิจัยนี้มาโดยตลอดตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมทั้ง 3 ท่านคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิณา นิลวงศ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี อารีศรีสม และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณนภา ทมวกยอด ที่ช่วยแนะนำเทคนิควิธีที่ทำงานวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. กอบลาถ อารีศรีสม ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร ที่คอยให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการสร้างความชัดเจนให้กับกรอบวิธีวิจัยอย่างสม่ำเสมอรวมทั้งให้คำแนะนำแนวคิดการทำงาน และแนวทางการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยอย่างเต็มใจเสมอมา

ขอขอบพระคุณกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหลัก 154 ราย ในบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต ที่ไม่ประสงค์ออกนาม ในการสละเวลาอันมีค่าให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลอย่างละเอียด อันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยชิ้นนี้

เหนือสิ่งอื่นใดงานวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากขาดการสนับสนุนด้านแนวคิด และเทคนิคจากคณาจารย์ทุกท่านในคณะกรรมการผลิตทางการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่สอนด้านการจัดการและพัฒนาทรัพยากร ดิฉันอยากจะขอบคุณมา ณ ที่นี้ สำหรับความช่วยเหลือและการสนับสนุนสำหรับหลักสูตรปริญญาเอก ขอแสดงความขอบคุณอย่างจริงใจต่อบิดา มารดา สมาชิกครอบครัวของผู้วิจัย รวมไปถึงนักวิจัยรุ่นเยาว์ และ กัลยาณมิตรทุกท่านในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สปป. ลาว ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของงานวิจัย คอยสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัย ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุดนี้ ดิฉันขอกล่าวขอบพระคุณอย่างสุดซึ้งสำหรับพลังด้านบวกความวิริยะ อุตสาหะ และความตั้งใจอันแน่วแน่ของทุกคนที่ตั้งใจสนับสนุนตลอดโครงการวิจัยชิ้นนี้ด้วย

Chandokkham Youyabouth

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ขอบเขตด้านประชากร.....	8
ขอบเขตด้านพื้นที่.....	8
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	8
ขอบเขตด้านระยะเวลา.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร.....	12
1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลาว.....	12
2. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า.....	15
2.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	15
2.2 ความสำคัญและลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	16

2.3 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น	18
2.4 การถ่ายทอดภูมิปัญญา	19
2.5 การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า	21
2.6 ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า	24
2.7 สินค้าทางวัฒนธรรม	27
2.8 กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า	28
2.9 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม	31
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	32
3.1 ความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน	32
3.2 เศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน	34
3.3 แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	36
3.4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบยั่งยืน	38
3.5 นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	39
3.6 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	40
3.7 องค์ประกอบความต้องการในการพัฒนาชุมชน	40
3.8 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน	45
3.9 องค์ประกอบของปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน	46
4. แนวทางการพัฒนาชุมชน	50
4.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน	51
5. แนวทางเศรษฐกิจครัวเรือน	52
6. การพัฒนาที่ยั่งยืน	56
7. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ	59
7.1 ความหมาย	59
7.2 ความสำคัญของความต้องการ	59

7.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ.....	64
8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง	66
9. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น	70
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
11. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	86
12. สมมุติฐานการวิจัย	87
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	88
สถานที่ดำเนินการวิจัย.....	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	88
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	89
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	96
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
บทที่ 4 ผลการวิจัย	99
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม กระบวนการผลิต และการตลาด ของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว.....	99
ตอนที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	112
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ ผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว.....	115
ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสอง คอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	121
ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	121

การทดสอบสมมติฐาน	124
ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืน ของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว	130
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมือง สองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	133
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	135
สรุปผลการวิจัย.....	135
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม กระบวนการผลิต และการตลาดของผู้ผลิตผ้า ฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	135
ตอนที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสอง คอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	137
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้า ฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	138
ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมือง สองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	139
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	141
อภิปรายผลการวิจัย.....	141
ข้อเสนอแนะ	147
ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	147
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	149
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	149
บรรณานุกรม.....	150

ภาคผนวก..... 157

 ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย 158

 ภาคผนวก ข รูปภาพประกอบ..... 170

ประวัติผู้วิจัย..... 176

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดในความยั่งยืนด้านต่าง ๆ	57
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	94
ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์.....	97
ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่บ้านละหาน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวัน- นะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	104
ตารางที่ 5 ค่าใช้จ่ายที่ประกอบเข้าเพื่อการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวง สะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.....	106
ตารางที่ 6 รายได้เฉลี่ยจากการขายสินค้าผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำต่อเดือน.....	108
ตารางที่ 7 แสดงขั้นตอนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	109
ตารางที่ 8 แสดงถึงการตลาดของผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	111
ตารางที่ 9 แสดงปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ...	113
ตารางที่ 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	120
ตารางที่ 11 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสอง คอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	123
ตารางที่ 12 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1	126
ตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2	128
ตารางที่ 14 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3	129

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน.....	36
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	86

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจระดับชุมชนคือ รากฐานที่หล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนได้พึ่งพาและใช้ประโยชน์จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เพื่อการดำรงชีวิตและสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว การเสริมสร้างโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้นำความรู้ ภูมิปัญญา และทรัพยากรในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนมีโอกาสในการจำหน่ายสินค้าและบริการของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ชุมชนมีอาชีพที่เป็นทางเลือกและมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน ภาครัฐจึงมีหน้าที่สนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อการประกอบอาชีพของประชาชน โดยเข้าช่วยเหลือในด้านการให้ความรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาส่งเสริมกระบวนการผลิต พัฒนาด้านคุณภาพมาตรฐาน สร้างเสริมความเป็นผู้ประกอบการ และสร้างจิตสำนึกการรักษาสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ บนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของชุมชน เพื่อให้การส่งเสริมพัฒนาตามศักยภาพ ความชำนาญ เฉพาะที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มอาชีพ รวมถึงมีทิศทางการพัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และให้มีการทำงานเชิงบูรณาการในทุกภาคส่วนเพื่อให้ชุมชนรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน ในการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันของกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมแห่งการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานความคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องอย่างมีเหตุมีผลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ไพบูลย์ โสภณสุภาพ, 2559) โดยการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) การดำเนินกิจกรรมการจัดการเศรษฐกิจชุมชนต้องเริ่มต้นจากชุมชนที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ 2) ต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและภาครัฐกิจต้องทำงานในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกัน เพื่อจะทำให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งเชิงธุรกิจและการจัดการ 3) การทำงานต้องมีการประสานงานจากหลายฝ่าย 4) มีการส่งเสริมเวทีประชาคมในระดับอำเภอ เพื่อเป็นแกนหลักการประสานงานในทุกส่วน และเพื่อเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 5) ต้องมีการระดมทรัพยากรจากภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน โดยการใช้จ่ายของชุมชนเป็นหลักในการสร้างกลไกการประสานงาน เพื่อระดมทรัพยากรทั้งหมดลงสู่พื้นที่เป้าหมาย ทั้งนี้แนวทางในการพัฒนา ควรดำเนินการในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ อย่างพร้อมเพียงกัน คือ 1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) ยังมีความจำเป็นและต้องให้ความสำคัญต่อไป แต่การขยายตัวไม่จำเป็นต้องสูงมาก 2) การกระจายรายได้ (Income

Distribution) เพื่อให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น 3) สวัสดิการทางสังคม (Social Wellbeing) เพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง และ 4) คุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Quality) ครอบนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม (ชูวิทย์ มิตรชอบ, 2553)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศที่มีชนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงามเป็นเอกลักษณ์โดยเฉพาะการแต่งกายที่โดดเด่น ซึ่งการแต่งกายมีบทบาทสำคัญในการสะท้อนอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน แต่ละประเทศมีเอกลักษณ์ที่เฉพาะตัวและไม่เหมือนใคร สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีเอกลักษณ์ทางการแต่งกายที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ตัวตนที่น่าประทับใจมีลักษณะที่เน้นความสมบูรณ์และสวยงาม ทั้งในชุดทางการและชุดทางประจำวัน ผ้าไหมและผ้าซีกลาวนั้นถือเป็นวัสดุที่นิยมในการทำชุดและการตกแต่งตัว เนื้อผ้าที่บางเบาและสวยงามจากไหมลาวทำให้คนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวสามารถแสดงความเป็นตัวตนและความเป็นคนลาวได้อย่างมีความสุข พร้อมกันนั้นการแต่งกายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีการรักษาศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์แบบ การตกแต่งด้วยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของลาว และการใช้เครื่องประดับที่ทำจากเหล็ก เงิน หรือทองแดงที่มีลวดลายที่มีเอกลักษณ์ลาวนั้น ทำให้ชุมชนมีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจและสวยงาม และยังสามารถแสดงถึงสถานะและตำแหน่งทางสังคมของบุคคลได้ ในทางธุรกิจหรืองานทำเนียบ ประชากรอาจเลือกที่จะใส่ชุดทางการที่สะท้อนความเจริญก้าวหน้า ในขณะที่ในทางทั่วไป ชุดทางประจำวันที่มีลวดลายละเอียดและสีสันสดใส นั้น ส่วนใหญ่จะถูกใช้เพื่อแสดงความร่วมมือและความสุขในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้การแต่งกายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังเป็นทางในการสืบทอดวัฒนธรรมจากการใช้ลวดลายและสีสัน ทำให้การแต่งกายกลายเป็นภาพลักษณ์ที่สืบทอดมาจากโบราณ การแต่งกายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังเป็นทางในการสร้างความร่วมมือและความเป็นกลุ่ม ชุมชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้สามารถรวมตัวกันเพื่อทำชุดและเสื้อผ้าที่มีลวดลายและสีสันต่าง ๆ ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชุมชนนั้น ๆ นอกจากนี้ยังสร้างให้เกิดรายได้โดยเฉพาะการผลิตฝ้ายและการย้อมครามเป็นอีกหนึ่งแง่มุมที่สำคัญในเอกลักษณ์การแต่งกายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวฝ้ายที่ผ่านกระบวนการย้อมครามมีคุณภาพสูงและมีตลาดที่รับรอง นอกจากนี้ที่จะสร้างรายได้ให้กับชุมชน ยังช่วยในการรักษาศิลปะท้องถิ่น รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและสนับสนุนอาชีพของช่างทอฝ้ายในชุมชน

ผ้าทอเป็นศิลปะแห่งภูมิปัญญาท้องถิ่น อันมีความผูกพันเชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ และพิธีกรรมของไทย ศาสตร์และศิลป์การทอผ้าได้รับการถ่ายทอดและสืบสานมาต่อกันมารุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าในหลายท้องถิ่นยังคงรักษารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ผ้าทอจึงเป็นมรดกทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีตอันเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มคน จาก

หลักฐานทางโบราณคดี พบว่าผ้าทอที่สร้างขึ้นเป็นครั้งแรกเป็นเพียงผ้าพื้นสีธรรมชาติไม่มีลวดลาย ต่อมาเมื่อได้มีการสร้างลวดลายผ้าด้วยการพิมพ์ ลวดลายเหล่านี้มีการพัฒนาต่อมาจนถึงยุคที่มนุษย์ร่วมกันเป็นเผ่าและอาณาจักร โดยใช้ลายผ้าเป็นเครื่องหมายของกลุ่มที่แสดงออกถึงความเชื่อผ่านสัญลักษณ์ ศิลปะการทอผ้ามีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 20-21 มีการทอผ้าขึ้นเพื่อใช้สอยในครอบครัวและเป็นการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันผ้ามีบทบาทสำคัญตั้งแต่การใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มโดยตรงตลอดจนการใช้ผ้าเข้าไปเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อวัฒนธรรม ศาสนา และสังคม ผ่านับว่ามีความสำคัญในการค้าและเศรษฐกิจอีกด้วย (วิบูลย์ ศรีโสภณ, 2530) และการทอผ้า นับว่าเป็นสถาปัตยกรรมอีกด้วย เพราะช่างทอผ้าต้องออกแบบลายผ้าของตนเองขึ้นมา โดยการนำลักษณะต่าง ๆ ของธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ดาว เดือน สัตว์ ของใช้มาคิดประดิษฐ์ประดอยเป็นลายผ้า จนมีชื่อเรียกตามลักษณะของสิ่งเหล่านั้น เช่น ดอกแก้ว บ้าง กระเบียด (ผีเสื้อ) คันร่ม ขอคำเดือน ขิด ส้ารวด (จรวด) หงส์ และการพัฒนาลายผ้าจากที่คิดให้มีความซับซ้อนสวยงามยิ่งขึ้น เช่น ลายขอข้อมน้อย (เล็ก) ข้อมใหญ่ ลายดำน้อย ด่านกลาง ด่านใหญ่ หงส์น้อย ลายหงส์ใหญ่ การสืบทอดการถ่ายทอด ในสมัยโบราณผู้คนเรียนรู้หนังสือน้อยแทบไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนเลยโดยเฉพาะผู้หญิง ซึ่งต้องมีหน้าที่ในงานบ้านเลี้ยงลูก ทำงานทอผ้า เพื่อใช้ในการนุ่งห่มของคนในครอบครัว หลังเวลาว่างจากการทำนาทำไร่ อาศัยเวลากลางคืนบ้าง เวลาหยุดพักเพื่อรอคอยการเก็บเกี่ยวผลผลิตบ้าง นับว่าเป็นงานหนักพอสมควรสำหรับผู้หญิงเพราะเมื่อเลิกงานประจำวันแล้วยังต้องประกอบอาชีพดูแลลูก ๆ และสามีให้รับประทานอาหารจนอิ่มและเข้านอนแล้ว ตนเองก็ยังมิได้พักผ่อนหลับนอนยังต้องนั่งเก็บฝ้าย (เก็บสิ่งเจือปนออกจากปุยฝ้าย) เข็นฝ้าย ดัดฝ้าย มัดหมี่ เพื่อเตรียมไว้เมื่อว่างเว้นจากการทำงานจริง ๆ แล้วจึงจะทำการทอผ้า ซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ในสมัยนั้น ต้องอาศัยความจำจากการปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความชำนาญ ไม่มีการบันทึกเป็นภาพหรือลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด ถ่ายทอดจากแม่สู่ลูก หรือครูญาติใกล้ชิด (อมรา พงศาพิชญ์, 2546)

หมู่บ้านละหานน้ำเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่ 12 ในเขตสองคอน แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งอพยพมาจากเขตเมืองพินและเซโปนเมื่อ 200 กว่าปีที่แล้ว ตั้งอยู่ทางตอนกลางของเซบังเหียงและเซจัมพอน ล้อมรอบด้วยสองเมือง เช่น เขตสองคอนและเขตชนนาบูลี หมู่บ้านดังกล่าวนี้เป็นแหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือที่สำคัญส่งออกไปยังร้านค้ารายใหญ่ในแขวงสะหวันนะเขตและแขวงอื่น ๆ เป็นการผลิตสินค้าในท้องถิ่นที่สามารถสร้างรายได้ในชุมชนได้โดยตรง ผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามที่อยู่ในชุมชนสามารถขายผลิตภัณฑ์ฝ้ายที่ย้อมครามในตลาดท้องถิ่นและตลาดระหว่างประเทศได้ เป็นทางเลือกที่ดีในการสร้างรายได้สำหรับประชาชนในชุมชน อีกทั้งการผลิตผ้าฝ้ายที่ผ่านกระบวนการย้อมครามมีบทบาทสำคัญในการรักษาศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้วิธีการย้อมที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้ผลิตภัณฑ์ฝ้ายมีลักษณะที่พิเศษและทันสมัย ช่วยสนับสนุนอุตสาหกรรมท้องถิ่น ทำให้มีการนำเข้าวัตถุดิบจากภูมิภาค และมีการเพิ่มรายได้และอุตสาหกรรมในพื้นที่ อีกทั้งยังสร้างโอกาสทางการศึกษาซึ่งการผลิตผ้าฝ้าย

ย่อมครามต้องใช้ความชำนาญและทักษะพิเศษ การสนับสนุนในด้านการศึกษาและอบรมทักษะในการผลิตผ้าย่อมครามช่วยให้ประชาชนในชุมชนมีโอกาสทำงานและพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ ประกอบกับการผลิตผ้าฝ้ายย่อมครามที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกันนี้การผลิตผ้าฝ้ายย่อมครามยังส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวท้องถิ่น จากกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายที่ผ่านกระบวนการย่อมครามมีความเป็นเอกลักษณ์ ทำให้มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวท้องถิ่น การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการผลิตผ้าฝ้ายที่มีคุณภาพสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวและการส่งเสริมสังคมในชุมชน โดยจะเห็นได้ว่ากิจกรรมของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย่อมครามก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในครัวเรือนและชุมชนในเรื่องของอาชีพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2564 - 2568) ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเป็นแผนการดำเนินงานตามมติรัฐสภาฉบับที่ 11 ซึ่งกำหนดทิศทางหลักมุ่งทำให้ประเทศก้าวไปในทิศทางที่ยั่งยืน และพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่ชุมชนและชุมชนเมือง เพิ่มโอกาสในการทำธุรกิจและการทำงานให้กับประชาชนท้องถิ่น ส่งเสริมอุตสาหกรรมและการลงทุนในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และการส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภูมิปัญญาและทรัพยากรมนุษย์ โดยการเน้นในการพัฒนาทักษะและการศึกษาของประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานและการแข่งขันในตลาดแรงงาน และส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคม โดยการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้มแข็งในชุมชน ซึ่งการทอผ้าของละหานน้ำมีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีชื่อเสียงในด้านลวดลายที่สวยงามด้วยสีย้อมธรรมชาติ ตามภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มหัตถกรรมที่ภาครัฐได้ส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ ODOP ควบคู่ไปกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การย้อมผ้า การทอผ้า และการแปรรูปผ้ามีหลายประเภทที่สามารถกลายเป็นอาชีพ ความมั่นคง ของครอบครัวและชุมชน รายได้จากสีย้อมครามธรรมชาติได้เปลี่ยนชีวิตชาวบ้านในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ช่วยยกระดับครอบครัวให้พ้นจากความยากจน และให้เด็ก ๆ ในชุมชนได้เข้าเรียน แต่ปัจจุบันจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สถานการณ์การผลิต การตลาดของการผลิตผ้าฝ้ายย่อมครามของหมู่บ้านละหานน้ำ ในเขตสองคอน แขวงสะหวันนะเขตเริ่มมีความเปลี่ยนแปลง เนื่องจากบางครั้งการพัฒนาธุรกิจที่มีทรัพยากรจำกัดอาจทำให้เกิดปัญหาขาดแคลนวัตถุดิบหรือทรัพยากรที่จำเป็นในกระบวนการผลิต รวมทั้งความขาดแคลนทุนประชาชนในชุมชนอาจไม่มีทรัพยากรทางการเงินที่เพียงพอ หรือความขาดการศึกษาและทักษะ รวมทั้งสภาพการแข่งขันในตลาดทำให้ต้องมีการพัฒนานวัตกรรมและคุณภาพผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งปัจจุบันยังพบอีกว่ากลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายย่อมครามที่เลือกให้มีแนวคิดและพฤติกรรมการย้อมผ้าเพื่อจำหน่ายหรือใช้ในครัวเรือน เนื่องจากการย้อมด้วยสารเคมีทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีราคาถูกและหาซื้อได้ง่ายกว่าใน

ห้องตลาดแต่ตัวเนื้อผ้ามีความแข็งสำหรับการซักและสามารถควบคุมคุณภาพการย้อมได้เนื่องจากไม่มีการเปลี่ยนแปลงของโทนสีหลังจากการย้อมแต่ละครั้งและราคาของสิ่งทอย้อมด้วยมือด้วยผ้าเทียมจะต่ำกว่าการย้อมสีธรรมชาติซึ่งเป็นที่ต้องการของภายในและภายนอก อย่างไรก็ตาม กระบวนการทอมือสีธรรมชาติยังมีปัญหาในการจัดการวัสดุจากธรรมชาติที่ให้สี ไม่ว่าจะเป็ผลงานที่ยังยืนหรือความสำเร็จภายในกลุ่มจำเป็นต้องมีวิธีการสร้างสรรค์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ แต่ยังคงเอกลักษณ์และเป็นธรรมชาติไว้ให้มากที่สุด โดยเฉพาะตั้งแต่กระบวนการหมักสีไปจนถึงขั้นตอนการแปรรูปผ้า เนื่องจากมูลค่ารวมของอุตสาหกรรมการผลิตและหัตถกรรมเกินกว่าผลผลิตที่คาดไว้พร้อมกับจำนวนสินค้าโภคภัณฑ์ (ODOP) ที่เพิ่มขึ้นในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีนโยบายส่งเสริมและเห็นความสำคัญของงานหัตถกรรมดังกล่าว เพราะปัจจุบันการทอผ้ามีความสำคัญต่อตลาดภายในและต่างประเทศมีความสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนในพื้นที่ชนบทมากขึ้น งานหัตถกรรมมีการพัฒนารูปแบบและสีสันทั้งในและต่างประเทศที่ลงทุนผลิตงานหัตถกรรมผ่านการลงทุนของเอกชน การจัดตั้งหน่วยธุรกิจร่วมกันในพื้นที่ชนบททางไกล สร้างงานสร้างรายได้เสริม ซึ่งมีส่วนช่วยลดความยากจนตามนโยบายของรัฐบาล ปัจจุบัน การลงทุนในภาคหัตถกรรมประกอบด้วย 40 หน่วยงานของลาวและต่างประเทศ นักลงทุนต่างชาติบางส่วนสนใจที่จะทำธุรกิจหัตถกรรมสิ่งทอและประสบความสำเร็จในตลาด ขณะนี้ตลาดต่างประเทศให้ความสนใจซื้อสินค้าหัตถกรรมจำนวนมาก งานหัตถกรรมเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ที่ส่งออกไปยังตลาดในญี่ปุ่น ยุโรป และอเมริกา นอกจากนี้ผ้าฝ้าย ผ้าไหม และสีย้อมธรรมชาติยังเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ยอดขายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่อปีเพิ่มขึ้น 7-8% และมีนโยบายส่งเสริมการผลิตหัตถกรรมโดยการจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านงานฝีมือ ในปี 2564 มีการคิดค้นสถานประกอบการส่งเสริมงานฝีมือ 18 แห่ง บางจังหวัดให้เงินอุดหนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำกว่า 400 ล้านกีบ และอีกกว่า 300 ล้านกีบกำลังรอการอนุมัติ

ครามเป็นหนึ่งในสีย้อมธรรมชาติที่สำคัญและโดดเด่นที่สุดที่สามารถสร้างเฉดสีฟ้าได้ สามารถสกัดสีย้อมครามได้จากต้นคราม Indigofera ทำให้ได้ผ้าที่มีสีฟ้าสวยงามและโดดเด่นเป็นพิเศษ นอกจากจะเป็นหนึ่งในสีย้อมที่เก่าแก่ที่สุดแล้ว ครามธรรมชาติยังเป็นหนึ่งในสีย้อมที่สำคัญที่สุดในสิ่งทออีกด้วย วิธีการย้อมครามเรียกว่าการย้อมสีด้วยสารหรือการย้อมด้วยน้ำหมักเพราะเมื่อนำใบครามมาย้อมครามจะต้องผ่านกระบวนการหมักแล้วถูกออกซิไดซ์เพื่อให้ได้สีน้ำเงิน เกษตรกรผู้ปลูกฝ้ายและฝักฝืนการผลิตครามแบบดั้งเดิมยังคงมีอยู่ในพื้นที่ชนบทของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปัจจุบัน ด้านหนึ่งจำเป็นต้องสนับสนุนเกษตรกรเหล่านี้ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ในขณะที่มีความสนใจเพิ่มขึ้นในผลิตภัณฑ์ผ้าครามลาวที่ทำด้วยมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศอื่น ๆ ชุมชนไร่ฝ้ายในชนบทส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเอง ในทางกลับกัน

ความรู้ในท้องถิ่นเหล่านี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในการผลิตสิ่งทอในระดับโลกและระดับประเทศได้

สภาพปัญหาและวิกฤติเศรษฐกิจในทุกประเทศในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ได้ทำให้หลายประเทศต้องกลับไปหารากฐานเดิมคือ การเกษตรของชุมชน มีการเสริมสร้างให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปนำภูมิปัญญาเกี่ยวกับเทคโนโลยียุคใหม่มาผสมผสานให้เหมาะสม เพื่อเพิ่มศักยภาพความรู้ความชำนาญให้เท่าทันโลกและชีวิตเพื่อพัฒนาการผลิตและคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชน ทางออกในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจแบบหนึ่งคือ วนสองวิถีชีวิต คือผลิตหนึ่งเพื่อกินเพื่อใช้อีกผลิตหนึ่งเพื่อเพิ่มรายได้เป็นตัวเงิน บนวิถีการผลิตเช่นนี้ ชุมชนก็จะพึ่งตนเองได้และกลายเป็นฐานที่มั่นของระบบเศรษฐกิจแห่งชาติในที่สุด (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2542) การพัฒนาที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและตลอดไป ภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั้น ถือเป็นกระแสนโยบายการพัฒนาที่ทำทลายอย่างมากในปัจจุบัน ดังนั้นถ้าชุมชนต่าง ๆ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ย่อมส่งผลดีต่อชุมชนที่สามารถยืนด้วยตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นพบว่ากระบวนการผลิตผ้าฝ้ายอ้อมครามของในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถสร้างให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจของผู้ผลิตและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวข้องกับเกษตรกรกระบวนการผลิตและปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายอ้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายอ้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้ผลิตผ้าฝ้ายอ้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายอ้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อสรุปและรวบรวมนำเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร กระบวนการผลิตและปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
5. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการใช้สถิติเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายลักษณะของข้อมูล que เก็บรวบรวมได้โดยนำเสนอในรูปตาราง (Table) ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) นอกจากนั้นยังใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสารงานวิจัย บทความ ข้อมูลในระบบออนไลน์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการลงพื้นที่สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำมาวิเคราะห์ ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลของนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ มาวิเคราะห์เนื้อหาข้อสรุปโดยอาศัยหลักการและแนวคิดทฤษฎี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตงานวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 154 ครอบครัว

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มวิจัยและพื้นที่การวิจัย คือ เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ได้แนวความคิดของ มงคล ตำนานินทร์ (2541) เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น มีปัจจัยและกระบวนการที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน โดยเน้นศึกษาผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน วิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งในระดับภูมิภาค และในระดับประเทศ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการศึกษาเป็นระยะเวลา 12 เดือน เริ่มดำเนินการในเดือนมิถุนายน 2565 จนถึง เดือนพฤษภาคม 2566

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร กระบวนการผลิตและปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. ทราบถึงความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของ ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้า ฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว

5. ได้แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมือง สองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

นิยามศัพท์เฉพาะ

เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง รูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับฐานล่างโดย มีชุมชนเป็นแหล่งตั้งต้นของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และมีครอบครัวเป็นหัวหน่วยการผลิต ไม่ว่าจะ เป็นการผลิตการบริโภค หรือ การที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ ตนเองด้วยภูมิปัญญาของชุมชน เช่น วัฒนธรรมเก่าแก่สืบทอด สินค้าท้องถิ่น ประเพณี ความ หลากหลายทางทรัพยากรของพื้นที่ที่มีอยู่ เป็นต้น

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ปัจจัยและกระบวนการที่เกี่ยวข้องที่สำคัญในการ ผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนขึ้นในผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนก่อให้เกิดกระบวนการเศรษฐกิจ ชุมชน ทั้งในด้านการผลิต การขาย การจัดจำหน่าย ตลาด ส่งผลให้เกิดการพัฒนาชุมชน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาอย่างยาวนาน ซึ่ง เกี่ยวพันกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น โดยปกติแล้วจะมีการอนุรักษ์ผ่านการสืบทอดระหว่างผู้คนใน ชุมชนเดียวกัน หรือ ระหว่างจากชุมชนหนึ่งสู่ชุมชนอื่น หรือ ระหว่างคนรุ่นหนึ่งสู่รุ่นถัดไป

ผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติจากครามของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ขั้นตอนการผลิตทั้งหมดตั้งแต่การเตรียมผ้า ฝ้าย การเตรียมน้ำคราม การเตรียมนื้อคราม การเตรียมสีคราม การย้อมคราม และการทอผ้าคราม ของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ต้นทุนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ จนถึงการผลิตเป็นผ้าสำเร็จรูป ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการผลิตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ต้นทุนวัตถุดิบ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบ เช่น ผ้าฝ้าย น้ำคราม สารเคมี อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น และต้นทุนแรงงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานเพื่อดำเนินการผลิตต่าง ๆ เช่น การย้อมผ้า การทอผ้า เป็นต้น

รายได้จากการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง รายได้ที่ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามได้รับจากการจำหน่ายผ้าฝ้ายย้อมคราม โดยรายได้จากการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมครามจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ ราคาขายต่อเมตร ราคาขายต่อเมตรที่สูงขึ้น ส่งผลให้รายได้จากการผลิตสูงขึ้น และปริมาณการผลิต ปริมาณการผลิตที่มากขึ้น ส่งผลให้รายได้จากการผลิตสูงขึ้น

ขบวนการขั้นตอนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการแปรรูปวัตถุดิบจากผ้าฝ้ายธรรมดาให้เป็นผ้าฝ้ายย้อมครามสำเร็จรูป ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลัก ๆ คือ การเตรียมวัตถุดิบ การย้อมผ้า การซักผ้า การทอผ้า การอบผ้า และการตกแต่งผ้าฝ้ายด้วยลวดลายต่าง ๆ เพื่อให้ผ้ามีความสวยงามมากยิ่งขึ้น

การตลาดของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง กระบวนการวางแผน ดำเนินการ และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอและการขายผ้าฝ้ายย้อมครามต่อผู้บริโภค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการตลาดที่กำหนดไว้ โดยผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของผ้าฝ้ายย้อมคราม การสร้างเอกลักษณ์ของสินค้า และการสื่อสารการตลาดที่เน้นการสร้าง ความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและประโยชน์ของผ้าฝ้ายย้อมคราม

ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ทุนทางสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น และปัจจัยภายนอกชุมชน ได้แก่ นโยบายภาครัฐ ภาวะเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรหรือสังคม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและสังคม เนื่องจากเป็นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและสามารถแข่งขันได้

การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้กลุ่ม/องค์กรชุมชน มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและชุมชน โดยการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถ และศักยภาพในการบริหารจัดการของสมาชิก เพื่อสร้างความร่วมมือและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การให้ความรู้ การให้คำปรึกษา เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยการเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และทุนทางสังคมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้ การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เช่น การพัฒนาถนนหนทาง การพัฒนาระบบสาธารณสุข ปลอดภัย การพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นต้น โดยการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน เป็นต้น

นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การกำหนดทิศทางและแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาพิจารณา เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การบริหารชุมชน หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการกำกับดูแลทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การบริหารชุมชนเป็นกระบวนการที่ท้าทายและต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการดำเนินการ ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน มีทักษะในการวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการกำกับดูแล และสามารถทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความต้องการในการพัฒนาชุมชน หมายถึง ความต้องการที่คนในชุมชนต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ความต้องการในการพัฒนาชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ความต้องการด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ความต้องการพัฒนาอาชีพ ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น และความต้องการด้านสังคม หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาสังคมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น ความต้องการพัฒนาการศึกษา ความต้องการพัฒนาสาธารณสุข ความต้องการพัฒนาสวัสดิการสังคม เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลาว
2. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
4. แนวทางการพัฒนาชุมชน
5. แนวทางเศรษฐกิจครัวเรือน
6. การพัฒนาที่ยั่งยืน
7. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
9. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
11. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลาว

ในปี พ.ศ. 2554 ธนาคารโลกได้จัดประเภทประเทศที่มีรายได้น้อยใหม่เป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับล่าง และรับรองว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นหนึ่งในสิบประเทศในโลกที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว นั่นคือการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วเป็นการยืนยันความสำเร็จในแต่ละขั้นตอน เพื่อพัฒนาและสร้างรากฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดไว้ พรรคได้ตั้งใจว่าจะปลดสถานะด้อยพัฒนาของประเทศโดยเร็วภายในปี 2563 (กระทรวงวางแผน, 2559) นอกจากนี้ ประเทศลาวยังประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีงานค้างที่ต้องปรับปรุง ความสำเร็จและความยืดหยุ่นที่กล่าวถึงเหล่านี้ได้กลายเป็นบทเรียนอันล้ำค่าและเป็นรากฐานในการพัฒนาและดำเนินการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ แผนการดำเนินการถัดไปคือยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 10 ปี (ค.ศ. 2016–2025) กว่า 15 ปีที่ผ่านมา ผลลัพธ์และการแก้ไขมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน ขยาย

แนวทางการปฏิบัติงานของพรรคเข้าไปในยุทธศาสตร์การพัฒนาของรัฐบาลเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9 เพื่อเปลี่ยนแปลงทั้งสองอย่าง ปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าสี่ประการในการประชุมแห่งชาติของพรรคที่ 6 ได้รับการดำเนินการอย่างรวดเร็ว พร้อมกับการจัดตั้งโครงการและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่คาดหวังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการสำหรับปี 2016-2020, 2021-2025 และวิสัยทัศน์จนถึงปี 2030 ลักษณะของวิสัยทัศน์ปี 2030 และยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะ 10 ปี (2016-2025) เป็นเอกสารที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญจนถึงปี 2030 และแสดงให้เห็นถึงทิศทาง การคาดการณ์ และยุทธศาสตร์ชาติจนถึงปี 2025 ซึ่งจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 9 ระยะ 5 ปี ยุทธศาสตร์ และแผนพัฒนาภูมิภาคและท้องถิ่นที่กำหนดวิสัยทัศน์ ค.ศ. 2030 และยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 10 ปี (ค.ศ. 2016-2025) (กระทรวงวางแผน, 2559)

กระทรวงวางแผน (2559) ได้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2564 – 2568) และแผนงบประมาณแห่งรัฐ (2564 – 2568) โดยกำหนด 6 เป้าหมาย 25 แผนงาน และโครงการที่มีความสำคัญลำดับต้นจำนวนหนึ่ง ในที่ประชุมครั้งปฐมฤกษ์ของสภาแห่งชาติชุดที่ 9 ทั้งนี้ 6 เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประกอบไปด้วย

1. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ มั่นคง และยั่งยืน ประกอบด้วย 5 แผนงาน ได้แก่ เศรษฐกิจขยายตัวร้อยละ 4 ขึ้นไปต่อปี GDP ต่อหัวอยู่ที่ 2,880 ดอลลาร์สหรัฐ รายรับเฉลี่ยต่อหัวอยู่ที่ร้อยละ 2,280 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2568 ภาคการเกษตรขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ภาคอุตสาหกรรมขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.1 ภาคการบริการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6 การเก็บภาษีอากรขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.8 โดยภาคการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 15.3 ภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 32.3 ภาคการบริการร้อยละ 40.7 และภาษีอากรร้อยละ 1.7 ของ GDP

2. ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการการพัฒนา มีความสามารถในการค้นคว้า และใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้การผลิตและการบริการ ประกอบด้วย 4 แผนงาน ได้แก่ เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ให้เหลือร้อยละ 15 เด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีที่มีส่วนสูงไม่ได้มาตรฐานให้เหลือร้อยละ 27 อัตราการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีให้เหลือสัดส่วน 20 ต่อ 1,000 ของเด็กรอดชีวิต อัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้เหลือสัดส่วน 30 ต่อ 1,000 ของเด็กรอดชีวิต อัตราการเข้าเรียนของเด็ก 5 ปีในชั้นการศึกษาก่อนวัยเรียนให้บรรลุร้อยละ 86 ในปี 2568 อัตราการเข้าเรียนรวมชั้น ม.4 บรรลุร้อยละ 74 นักเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถเรียนต่ออาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ให้บรรลุร้อยละ 5 ของจำนวนนักเรียนมัธยมต้น ควบคุมอัตราว่างงานให้ลดลงจากร้อยละ 20 ในปี

2563 เหลือร้อยละ 15 เฉลี่ยลดลงร้อยละ 1 ต่อปี ลงทุนในด้านการค้นคว้าและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้ร้อยละ 1 ของงบประมาณการลงทุนในแต่ละปี

3. การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยช่วยให้ครอบครัวพ้นจากความทุกข์ยาก ให้ได้ 204,360 ครอบครัว สร้างบ้านพ้นจากความทุกข์ยากให้ได้ 3,104 บ้าน สร้างครอบครัวพัฒนา 245,754 ครอบครัว และสร้างบ้านพัฒนาให้ได้ 4,420 บ้าน รวมทั้งส่งเสริมให้มีผู้นำเพศหญิงให้ได้ร้อยละ 20 ขึ้นไป

4. การรักษาความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติต่าง ๆ โดยขยายพื้นที่ป่าให้ครอบคลุมอย่างน้อยร้อยละ 70 ของพื้นที่ประเทศในปี 2568 ขึ้นทะเบียนออกโฉนดที่ดินให้ได้ 1.6 ล้านแปลง ลดก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าประมาณ 30 ล้านตัน ก่อตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาขึ้นใหม่ 45 แห่ง และสถานีอุทกศาสตร์ขึ้นใหม่ 25 แห่ง ก่อตั้งกองทุนควบคุมภัยพิบัติในทุกแขวง

5. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้ศักยภาพด้านที่ตั้งเพื่อร่วมมือและเชื่อมโยงกับประเทศในและนอกภูมิภาค โดยทำให้ปริมาณการขนส่งทางบกขยายตัวร้อยละ 7 ทางน้ำร้อยละ 5 ทางอากาศร้อยละ 12 และทางรถไฟร้อยละ 3 – 5 ต่อปี

6. การบริหารรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ สังคมมีความเสมอภาค ยุติธรรม และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยจะบริหารรัฐให้ทันสมัยและปรับปรุงการบริหารรัฐแบบอิเล็กทรอนิกส์ สร้างศูนย์บริการผ่านประตูเดียวระดับเมืองให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนเมืองทั้งหมด และระดับแขวงจำนวนหนึ่ง สนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้ศาลประชาชนสูงสุด องค์การสืบสวนสอบสวน องค์การอัยการประชาชนสูงสุด และองค์การบังคับคดีทั่วประเทศ และองค์การอัยการประชาชนสูงสุดออกคำแถลงให้ได้ร้อยละ 95 ตัดสินและพิพากษาคดีอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามกฎหมายและข้อเท็จจริงให้ได้ร้อยละ 85 รวมถึงบังคับคดีที่ยังค้างคาและคำพิพากษาใหม่ให้ได้ร้อยละ 80 และเร่งปิดสำนวนคดีในส่วนที่เหลือร้อยละ 20 ให้แล้วเสร็จ

ทั้งนี้ เป้าหมายข้างต้นถือเป็นประโยชน์ต่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการขยายความร่วมมือกับนานาชาติ และเพิ่มโอกาสให้นักลงทุนหรือผู้ประกอบการต่างชาติเข้าไปขับเคลื่อนเศรษฐกิจของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้ดียิ่งขึ้น และอาจส่งเสริมให้กลายเป็นฐานรองรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี หรือรองรับการระบายนสินค้าจากไทยและต่างประเทศ ตลอดจนการขนย้ายและส่งออกแรงงานระหว่างประเทศในอนาคต

2. แนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

2.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือคำว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) เป็นคำที่มีความหมายกว้างและลึกซึ้ง ในบางครั้งทำให้เกิดความยุ่งยากในการสื่อให้เข้าใจความหมาย โดยทั่วไปอย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการให้ความหมายภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ

อเนก นาคบุตร (2531) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า หมายถึง ความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ประสบการณ์ด้วยตนเอง หรือทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่ หรือสะสมสืบทอดกันมา

ธวัช ปุณโณทก (2531) กล่าวถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า หมายถึง ความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรง (ด้วยตนเอง) หรือทางอ้อม (จากผู้ใหญ่หรือความรู้ที่สะสมสืบทอดกันมา)

ประเวศ วะสี (2536) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น สะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ชีวิต สังคม และในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม โดยมีลักษณะสำคัญ คือ 1) มีวัฒนธรรมเป็นฐานไม่ใช่วิทยาศาสตร์ 2) มีบูรณาการสูง 3) มีความเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง และ 4) เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

สามารถ จันทร์สุรย์ (2536) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ พื้นเพรากฐานความรู้ ที่เกิดจากการเรียนรู้ สะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคม และองค์ความรู้เหล่านี้ กลับกรองมาจากประสบการณ์ที่ละเอียดลึกซึ้งและแนบแน่นกับธรรมชาติอย่างแยกไม่ออกและถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นวัฒนธรรมที่เรียนรู้และมีประสบการณ์สืบทอดกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือประสบการณ์ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือทางอ้อมที่เรียนรู้จากผู้ใหญ่ โดยผ่านกระบวนการทางจารีต ประเพณี วิถีชีวิตการทำมาหากิน

ปรีชา อุยตระกูล (2530) กล่าวว่า ภูมิปัญญาส่วนใหญ่ถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการปัญหา ในการดำรงชีวิตหรือการใช้ชีวิตร่วมกันของสมาชิกในสังคม ทั้งมนุษย์ด้วยกันเอง มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับอำนาจเหนือธรรมชาติ และรัตนะ บัวสนธิ์ (2531) เพื่อแสวงหาทางออกในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม คามกาลเวลา แต่ละสภาพแวดล้อมรอบตัวอยู่ตลอดเวลา

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2539) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง เรื่องที่สั่งสมกันมาแต่อดีต และเป็นเรื่องราวของการจัดความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม คนกับคน คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณี วิถีการทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ ทุกอย่าง

เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความสัมพันธ์เหล่านี้ เป้าหมายก็คือเพื่อให้เกิดความสงบสุขทั้งในที่ เป็นชุมชน หมู่บ้านและส่วนที่เป็นปัจเจกชนของในเรื่องเดียวกัน

อุดม เพชรสังหาร (2540) ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ผลผลิตทางสติปัญญาของผู้คนในท้องถิ่นที่สร้างหรือคิดค้นขึ้นมา เพื่อใช้สนองความต้องการของท้องถิ่นตนเอง เพื่อความเป็นอยู่ของสังคมและมีการถ่ายทอดเป็นมรดกสืบเนื่องกันมาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง

สรุปว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ทักษะ หรือพื้นรากฐานความรู้ของชาวบ้าน ที่ให้สิ่งสมสืบทอดและปฏิบัติกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และเป็นเรื่องของการจัดการความสัมพันธ์เพื่อใช้จัดการปัญหาในการดำรงชีวิตระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่และการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ในสังคม นำมาใช้จนบังเกิดผลสามารถประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วยกันทั้งคนกับธรรมชาติ ทั้งด้านวิถีชีวิต สังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวและในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ที่เป็นความคิด ความเชื่อและทักษะของชาวบ้านที่มีการสั่งสมถ่ายทอดและปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เพื่อใช้ในการปรับตัวและจัดการปัญหาในการดำรงชีวิตที่มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนสร้างเสริมตลอดเวลาเพื่อให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมด้านต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 ความสำคัญและลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญ และมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งต่อวิถีการดำรงชีวิตและความอยู่รอดของบุคคลในท้องถิ่นนั้น ๆ ดังที่ประเวศ วะสี (2536) ได้กล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญในฐานะที่เป็นฐานวัฒนธรรม หมายความว่า คนใดที่ดำรงความเป็นกลุ่มหรือความเป็นชนชาติหรือประเทศมาเป็นเวลานานต้องมีภูมิปัญญาของกลุ่มหรือของชนชาติหรือของประเทศ รวมเรียกว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมมาจากประสบการณ์ชีวิตสังคมและในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน โดยมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นวัฒนธรรมและมีความสำคัญในการเชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่างสิ่งแวดล้อม สังคม และชีวิต รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกายใจ

เสรี พงศ์พิศ (2552) ได้จำแนกลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวทัศน์ เป็นปณิธานในการดำเนินชีวิตเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน และลักษณะที่เป็นรูปธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับเฉพาะด้านต่าง เช่น การทำมาหากิน การเกษตร ทัศนกรรม ศิลปะศาสตร์ และอื่น ๆ นอกจากนี้ภูมิปัญญายังสะท้อนออกมาใน 3 ลักษณะ ที่สัมพันธ์กันคือความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกัน คือ

ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่รวมกัน
ในสังคมหรือชุมชน และความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้
ทั้งหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2536) ที่เสนอว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น จำแนกได้เป็น ด้น
นามธรรม ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ และคุณค่าปัจเจกชนได้สืบทอดและปรับปรุง ต่อมาภูมิปัญญา
ปรากฏเป็นลักษณะในรูปของศาสนา พิธีกรรม นิทาน เพลง สุภาษิต การสั่งสอน เป็นต้น และด้านที่
เป็นวัตถุ ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องมือ สิ่งปลูกสร้างอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

เหม ทองชัย (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า เป็นภูมิปัญญาที่
ลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเองในการใช้ความรู้ ทักษะความเชื่อ และพฤติกรรม ที่แสดงถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติแวดล้อมและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 2 ลักษณะ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะที่เป็นรูปธรรม
ที่เป็นเรื่องเฉพาะด้านเฉพาะทางที่เราสามารถสัมผัสได้ ได้แก่ การทำมาหากินการเกษตร ทัศนกรรม
ศิลปศาสตร์ เป็นต้น และลักษณะที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ โลกทัศน์ วิสัยทัศน์
ปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นต้น ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญในการเชื่อมโยงทุกสิ่งเข้าด้วยกันทั้งโดยเฉพาะในเรื่องของมนุษย์และ
สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว

ภูมิปัญญาในการผลิตผ้าทอย้อมครามจัดว่าเป็นภูมิปัญญาที่มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมและ
นามธรรมในด้านที่เป็นรูปธรรมนั้น ภูมิปัญญาในการทอผ้าย้อมครามถือว่าเป็นทัศนกรรมอย่างหนึ่ง
ที่เราสามารถสัมผัสได้ และมีความสำคัญในการสร้างรายได้จนถือเป็นอาชีพเสริมภายในท้องถิ่น และใน
ด้านนามธรรมนั้น ภูมิปัญญาในการทอผ้าทอย้อมครามเป็นองค์ความรู้ที่มีการสืบทอดต่อกันมาภายใน
ชุมชน โดยแฝงปรัชญาในการดำเนินชีวิตนั้นก็คือ การพึ่งพาธรรมชาติ การไม่เบียดเบียนธรรมชาติ
และประยุกต์การดำเนินชีวิตให้เข้ากับสภาพแวดล้อม จะเห็นได้จากการที่ชาวบ้านมีการนำต้นครามมา
ใช้ในการย้อมผืนผ้ามาใช้สวมใส่เป็นเครื่องแต่งกาย ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงคุณค่าของผ้าทอย้อมคราม
จากการที่ชาวบ้านได้นำมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นเครื่องแต่งกาย ซึ่งถือว่าผ้าทอย้อมครามเป็นสิ่งที่
คุณค่าต่อวิถีชีวิตที่ชาวบ้านที่ใช้สนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอันถือว่าเป็นการใช้
ภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานทัศนกรรมที่ผ่านการคิดวิเคราะห์เพื่อในการใช้สอยหรือใช้ประโยชน์ใน
การดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มีการเลือกใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้
อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้มีการถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมาต่อบุคคลรุ่นหลัง สิ่งเหล่านี้เป็นการ
แสดงออกถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สร้างสรรค์ ผ้าทอย้อมครามที่มีคุณค่าได้รับการสืบทอดและ
อนุรักษ์มาแสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

2.3 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาในแต่ละชุมชนหรือสังคมล้วนมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปแต่ละท้องถิ่นที่มีความหลากหลายจึงส่งผลให้ภูมิปัญญาในแต่ละท้องถิ่นมีหลากหลายประเภทตามไปด้วย โดยได้มีการจัดประเภทของภูมิปัญญาออกเป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ในส่วนของการแบ่งประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นและแบ่งประเภทภูมิปัญญา ดังนี้

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2541) ได้แบ่ง ภูมิปัญญาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ภูมิปัญญาในพื้นที่เป็นความรู้ ความเชื่อของชาวบ้านที่เกิดจากประสบการณ์การพัฒนาการที่ได้สั่งสมมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และจากการปรับตัวในการดำรงชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ

2. ภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก ซึ่งเกิดจากการรับเอาวัฒนธรรมของกลุ่มชนอื่นมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

3. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการผลิตใหม่ หรือการผลิตซึ่งเป็นการแก้ปัญหาในการปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเปลี่ยนแปลง

วัจนะ จุฑะวิภาต (2535) ยังได้แบ่งภูมิปัญญาตามระบบความสัมพันธ์ คือ ภูมิปัญญาด้านความเชื่อที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับงาน และความสัมพันธ์ระหว่างคนกับการทำมาหากินที่มีลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม

อังกุล สมคะเนย์ (2542) ได้แบ่งภูมิปัญญาออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ด้านคติ ความเชื่อ และหลักการปฏิบัติ หมายถึง สิ่งต้องห้ามหรือสิ่งไม่ให้กระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ซึ่งถือว่าเป็นข้อห้าม คติความเชื่อ และหลักการปฏิบัติที่เป็นพื้นฐานองค์ความรู้ที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน เช่น การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่น หรือความเชื่อต่าง ๆ ของคนในชุมชน หรือความเชื่อที่ให้คุณค่าแก่ธรรมชาติ เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันต่อมาเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาของชุมชนต่อการดำเนินชีวิต และเป็นผลงานหรือกิจกรรมที่เกิดจากความคิดของชาวบ้านที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการดำรงชีวิตวิถีชีวิตที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเฉพาะกลุ่มชนหรือท้องถิ่นนั้น

กลุ่มที่ 3 ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่ปรากฏออกมาในรูปแบบการทำมาหากินของคนในชุมชน ซึ่งเป็นการผสมผสานความรู้ แนวคิดจากการประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมกับแบบใหม่เข้าด้วยกันอย่างผสมกลมกลืนและใช้เป็นแนวทางหลักในการประกอบอาชีพเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง

กลุ่มที่ 4 ด้านแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีพื้นบ้านเป็นการนำแนวคิดเหล่านี้มาประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของชุมชน

สรุปได้ว่า นักวิชาการได้แบ่งประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 3 ประเภท 1) ภูมิปัญญาในพื้นที่ 2) ภูมิปัญญาที่มาจากภายนอก และ 3) ภูมิปัญญาที่เกิดจากการผลิตและได้แบ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ด้านคติ ความเชื่อ และหลักการปฏิบัติ 2) ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี 3) ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่น และ 4) ด้านแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีพื้นบ้าน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งประเภทภูมิปัญญาในการผลิตผ้าทอย้อมครามเป็นภูมิปัญญาที่อยู่ในประเภทที่ 1 เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์และการปรับตัวในการดำรงชีวิตผ่านการลองผิดลองถูก ผ่านการคิดวิเคราะห์ และมีการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง และในสมัยอดีตภูมิปัญญาในการผลิตผ้าทอย้อมครามจัดว่าเป็นภูมิปัญญาที่อยู่ในกลุ่มที่ 2 ด้านศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ชาวบ้านได้ผลิตผ้าทอย้อมครามเพื่อสวมใส่ในชีวิตประจำวันและเพื่อใช้ในครัวเรือนจนกระทั่งกลายเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตอย่างหนึ่งในการแต่งกายที่ได้มีการสืบทอดต่อกันมา และยังคงแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของการดำรงชีวิตที่ได้รับการถ่ายทอดสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ จนกระทั่งภายหลังได้มีการรื้อฟื้นภูมิปัญญาและก่อตั้งเป็นกลุ่มทอผ้าย้อมคราม ภูมิปัญญาในการผลิตผ้าทอย้อมครามได้กลายเป็นภูมิปัญญาในกลุ่มที่ 3 ด้านการประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับกระแสทุนมากขึ้น และได้เปลี่ยนวิธีการผลิตเป็นการผลิตเพื่อขายเป็นหลักในการสร้างอาชีพและรายได้ให้คนในครัวเรือนและชุมชน

2.4 การถ่ายทอดภูมิปัญญา

การที่ชนชาติและเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ อยู่รอดมาได้ถึงทุกวันนี้ เพราะคุณค่าอันเป็นพื้นฐานแห่งการดำรงชีวิตสามารถรักษาสสมดุลระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกับผู้คนในสังคมเดียวกัน และกับสังคมอื่น ๆ ความสมดุลดังกล่าวยังคงอยู่และถ่ายทอดสืบทอดกันมา บางส่วนนั้นอาจหายไป แต่ก็มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นแทน การถ่ายทอดสืบทอดมีลักษณะทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งการถ่ายทอดภูมิปัญญานั้น ปฐม นิคมานนท์ (2535) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การสืบทอดความรู้ภายในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาชีพของหมู่บ้านที่แทบทุกครัวเรือนทำกันอาจเป็นอาชีพรองจากการทำไร่ ทำนา เช่น เครื่องปั้นดินเผา จักสาน ทอผ้า ซึ่งสมาชิกของชุมชนได้คลุกคลี ค้นเคยมาตั้งแต่เด็กภายใต้สภาพการดำรงชีวิตประจำวัน

2. การสืบทอดภายในครัวเรือน เป็นการสืบทอดความรู้ความชำนาญที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล หรือเฉพาะครอบครัว เช่น ความสามารถในการรักษาโรค งานช่างศิลป์ ช่างฝีมือ ความรู้ด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ความรู้เหล่านี้จะถ่ายทอดภายในครอบครัวและเครือญาติ บางอย่างมีการหวงแหน และเป็นความลับในสายตระกูล

3. การฝึกจากผู้รู้ผู้ชำนาญเฉพาะอย่าง เป็นการถ่ายทอดที่ผู้สนใจไปขอรับการถ่ายทอดวิชาการ ผู้รู้อาจเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติ หรืออาจอยู่นอกชุมชนก็ได้ เช่น ช่างโบสถ์ ช่างลายไทย หมอตำแย

4. การฝึกฝนและค้นคว้าด้วยตนเอง อาชีพและความชำนาญหลายอย่างเกิดขึ้นด้วยการคิดค้นดัดแปลง และพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเอง แล้วถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน เช่น การแกะสลักหินช่างฆ้อง

5. ความรู้ความชำนาญที่เกิดขึ้นจากความบังเอิญหรือสิ่งลึกลับ เป็นความรู้บางอย่างเกิดขึ้นโดยตนเองไม่ได้สนใจ หรือไม่ได้คาดคิดมาก่อน เป็นต้นว่า มีวิญญาณหรืออำนาจลึกลับเข้าสิงมาบอก ทำให้มีความสามารถในการรักษาโรค หรือความสามารถในการทำนายทายทักได้ ซึ่งยังไม่สามารถอธิบายด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ได้

จารุวรรณ ธรรมวัตร (2531) และสามารถ จันทรสุรีย์ (2534) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน จำแนกได้ดังนี้

1. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก เนื่องจากเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้โลกรอบ ๆ ตัวเอง กิจกรรมการถ่ายทอดจึงเป็นเรื่องง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน สนุกสนานละดีงุดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การทดลองทำหรือเข้าร่วมปรากฏการณ์ ตลอดจนการเล่นปริศนาคำทาย

2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มานานพอสมควรแล้ว และเป็นวัยทำงาน วิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีการบอกเล่าโดยตรงหรือบอกเล่า โดยผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมตามธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นต่าง ๆ ดังจะเห็นได้โดยทั่วไปในพิธีการแต่งงานของทุกท้องถิ่นมีขั้นตอนผู้ใหญ่สอนบ่าวสาว วิธีการถ่ายทอดในรูปแบบการบันเทิง เช่น สอดแทรกในคำร้องของบันเทิง ในคำร้องของลิเก ลำตัด โนรา เพลงบอกหนังตะลุงภาคใต้ หนังตะลุงภาคอีสาน (หนังประโมทัย) กลอนลา คำผญา คำสอยของภาคอีสาน คำขอของภาคเหนือ เป็นต้น

ถ้าจะแบ่งลักษณะการถ่ายทอดภูมิปัญญา ในอดีตตามรูปแบบใหญ่ ๆ อาจจะได้ 2 รูปแบบคือ แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร กับแบบเป็นลายลักษณ์อักษร แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษรได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ส่วนแบบเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นในอดีตส่วนใหญ่ได้จารหรือเขียนใส่ใบลานหรือสมุดข่อย ที่ชาวบ้านได้เรียกว่า บุตดา บุตขาว ส่วนในปัจจุบัน การสื่อสารมวลชน การคมนาคม เทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทันสมัยและรวดเร็ว มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน ผ่านทางสื่อสารมวลชนทุกสาขา เช่น หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และอื่น ๆ

สรุปได้ว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การส่งทอดความรู้ ความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมีลายลักษณ์อักษรและไม่มีลายลักษณ์อักษร โดยมีองค์ประกอบในการถ่ายทอด (วันดี คงเอี่ยม, 2547) คือ

1. องค์คติ (Concept) ได้แก่ ความเชื่อ ความคิดความเข้าใจ อุดมการณ์ต่าง ๆ
2. องค์พิธีการ (usages) ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งแสดงออกมาในรูปพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีการตั้งศพ การแต่งกาย เป็นต้น
3. องค์วัตถุ (Instrumentary and Symbolic objects) ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ที่มีรูปร่าง สามารถจับต้องได้ เช่น ผลผลิตทางศิลปกรรม งานฝีมือ และองค์วัตถุที่ไม่มีรูปร่างแต่เป็นเครื่องแสดง สัญลักษณ์ ความหมายต่าง ๆ เช่น ภาษา เป็นต้น

2.5 การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ มนุษย์นอกจากสร้างวัฒนธรรมแล้ว ยังต้องเป็นผู้ทำนุบำรุงรับช่วงต่อและสร้างสรรค์ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของวัฒนธรรมในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังต่อไปนี้

วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ได้รับการขัดเกล่าอย่างดีแล้ว รวมถึงการดำรงชีวิตของมนุษย์นับแต่บรรพบุรุษ ร่วมสร้างสมอย่างต่อเนื่องจนเห็นเป็นลักษณะเด่นเฉพาะในสังคมมนุษย์นั้น ๆ (สุพิทวง ธรรมพันทา, 2522) ซึ่งเป็นแบบอย่างที่มนุษย์ได้กำหนดไว้เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม กฎเกณฑ์ อุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่เป็นวัตถุ (พิทยา สายหู, 2527) และวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสนองความจำเป็นในการอยู่รอด (บรรพต, 2514) รวมทั้งมีการถ่ายทอดเรียนรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง โดยการถ่ายทอดนี้อาจทำได้โดยการพูด การเขียน หรือการวาด (งามพิศ สัตย์สงวน, 2531) ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นเพื่อสนองความจำเป็นในการอยู่รอดเพื่อการสืบต่อความเป็นมนุษย์ และใช้จัดระเบียบสังคม

สรุปได้ว่า วัฒนธรรม มีความหมายครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่งที่ประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศีลธรรม และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์คิดและทำในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมที่มีการถ่ายทอดเรียนรู้ระหว่างคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

สาโรช บัวศรี (2531) ได้แบ่งประเภทของวัฒนธรรมเป็น 3 ประเภท คือ 1) วัฒนธรรมทางวัตถุ ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิต อันมีอยู่มากมายหลายชนิดแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมและความนิยมของท้องถิ่น ส่วนใหญ่อาศัยวัสดุที่หาง่ายหรือมีอยู่ทั่วไปในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น ไม้ไผ่ หวาย ปอใบตาล เป็นต้น ภาชนะและสิ่งของเช่น กระบุง ตะกร้า ชาม โอง และผ้าทอต่าง ๆ หรือเรียกสิ่งของเหล่านี้ว่า หัตถกรรมพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้านได้รับการพัฒนาปรับปรุงมาเป็นลำดับในบางกรณี ก็อาจเพิ่มผลผลิตจากการทำไว้ใช้สอยในครัวเรือนมาเป็นการผลิตเพื่อขายหรือแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่น 2) วัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และความศรัทธาในศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการเป็นมนุษย์ที่จำแนกเราให้แตกต่างจากสัตว์อื่น และ

3) วัฒนธรรมทางจารีต หรือขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ได้แก่ ข้อปฏิบัติหรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่เกี่ยวกับวาระสำคัญในการดำเนินชีวิตของบุคคลตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสิ้นชีวิต อย่างเช่น การกินอาหาร การตั้งชื่อ และประเพณีที่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของคนในสังคม เช่น การประกอบอาชีพ การศึกษา หรือนันทนาการ

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมแบ่งได้เป็น 3 ประเภท วัฒนธรรมทางวัตถุ วัฒนธรรมทางจิตใจและวัฒนธรรมทางจารีต หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าการผลิตผ้าทอย้อมคราม เป็นวัฒนธรรมที่จัดอยู่ในประเภทวัฒนธรรมทางวัตถุ เนื่องจากผ้าทอย้อมครามใช้วัตถุดิบหรืออุปกรณ์ในท้องถิ่นมาผลิตผ้าทอย้อมครามเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต หรือเรียกได้ว่าการผลิตผ้าทอย้อมครามเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมดังที่ชาวบ้านได้เปลี่ยนแปลงการผลิตผ้าทอย้อมครามเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อขาย เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า มนุษย์จำเป็นต้องเรียนรู้และสืบทอดวัฒนธรรม เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์นับตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย รวมถึงการบริโภคสิ่งต่าง ๆ ทั้ง อาหารที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งการบริโภคก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ดังเช่น การบริโภคของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันภายใต้การผลิตในระบบทุนนิยม ที่มนุษย์ต่างก็มีความต้องการที่จะบริโภคสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ยารักษาโรค แต่อาจจะมีความต้องการการบริโภคในระดับที่แตกต่างกันไปตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามนุษย์มีความต้องการในวัตถุหรือสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นในสังคมและวัฒนธรรมนั้นโดยมีเงินตราเป็นเครื่องมือแลกเปลี่ยน ซึ่งการบริโภคไม่ใช่สิ่งที่เกิดเพื่อสนองความต้องการของร่างกายเท่านั้น แต่รวมถึงการสนองความต้องการด้านจิตใจโดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน การบริโภคได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งหากพิจารณาพบว่า ระบบการผลิตในแต่ละสังคมเป็นสิ่งที่กำหนดการบริโภคให้กับมนุษย์ กล่าวคือ ตั้งแต่ยุคการผลิตเพื่อยังชีพเป็นการผลิตเพื่อบริโภค โดยคำนึงถึงมูลค่าใช้สอยเป็นสำคัญไม่เน้นการผลิตจำนวนมากซึ่งเป็นการผลิตเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายในการดำรงชีวิตอย่างแท้จริง อย่างเช่น ผู้หญิงทอผ้าเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวได้สวมใส่ หรือปลูกข้าวเพื่อบริโภคในครอบครัว และในยุคนี้นอกจากมนุษย์จะให้ความสำคัญกับวัตถุหรือสินค้าที่มีมูลค่าใช้สอยแล้ว มนุษย์ยังให้ความสำคัญกับมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ให้อยู่เหนือมูลค่าใช้สอยและการใช้ประโยชน์ เช่น การใช้ภาชนะลายคราม นอกจากจะใช้ประโยชน์เป็นภาชนะสำหรับใส่อาหารแล้ว ภาชนะลายครามยังแสดงถึงฐานะหรือความเป็นคนชนชั้นสูงซึ่งแสดงถึงความแตกต่างจากคนทั่วไปในสังคมจนกระทั่งสังคมได้ดำเนินมาถึงยุคทุนนิยม ระบบการผลิตได้เปลี่ยนจากระบบการผลิตเพื่อยังชีพไปสู่ระบบการผลิตเพื่อขาย ซึ่งเป็นการผลิตที่มุ่งผลิตให้มีส่วนเกินเป็นจำนวนมาก ๆ และเมื่อพิจารณาการผลิตเพื่อบริโภคนั้น

Marx (1976 อ้างใน วิริยะ สิริสิงห์, 2537) ได้อธิบายการเปลี่ยนผ่านจากการผลิตมาสู่การบริโภค ในประเด็นความต้องการของมนุษย์ว่าเกิดขึ้นมาเพื่อตอบสนองการดำรงชีวิตจากวัตถุประสงค์หรือสินค้าที่มีมูลค่าใช้สอย กล่าวคือ ในระบบทุนนิยม กรรมกรขายแรงงานของตนเพื่อแลกกับค่าแรงจากการผลิตสินค้าเพื่อการดำรงชีพ การแลกค่าแรงนี้ คือ คุณค่าทางการแลกเปลี่ยนที่แรงงานและค่าจ้างมีมูลค่าเท่าเทียมกันในกระบวนการแลกเปลี่ยน และเมื่อกรรมกรได้ค่าจ้างย่อมนำเงินค่าจ้างมาแลกซื้อสินค้าอันเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตต่อไป โดยที่สินค้านี้มีมูลค่าจากแรงงานที่ได้กระทำลงไป ในกระบวนการผลิต ดังนั้น ในระบบทุนนิยมซึ่งเป็นระบบของการผลิตสินค้าที่ผู้ผลิตไม่ให้เกิดเพื่อตอบสนองความต้องการแต่เพียงอย่างเดียว แต่ได้ผลิตเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนด้วย สินค้าที่ผลิตขึ้นจึงมีมูลค่า 2 ชนิด คือ มูลค่าการใช้สอย (Use value) และมูลค่าการแลกเปลี่ยน (Exchange value) มูลค่าการใช้สอยคือ ประโยชน์ใช้สอยสินค้านั้น ๆ ที่มีต่อตัวมนุษย์ ส่วนมูลค่าการแลกเปลี่ยน หมายถึงมูลค่าที่ถูกกำหนดจากความต้องการในการแลกเปลี่ยนเนื่องจากการทำงาน โดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง ฉะนั้นมูลค่าใช้สอยเป็นมูลค่าคุณลักษณะโดยธรรมชาติของสินค้าที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับการใช้ประโยชน์จากสินค้านั้น (เกษม วัฒนชัย, 2549) เช่น ในฤดูหนาว เราต้องซื้อเสื้อไหมพรมมาสวมใส่เพื่อสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกาย ในขณะที่มูลค่าแลกเปลี่ยนเป็นเรื่องความพึงพอใจและดำรงอยู่ทางสังคมของสินค้า เช่น มนุษย์ต้องใช้แรงงานแลกเปลี่ยนกับเงินตราเพื่อซื้อสินค้ามาบริโภค จะเห็นได้ว่าความต้องการเป็นเงื่อนไขสำคัญของการบริโภค การผลิตสินค้าในระบบทุนนิยมจึงเป็นการผลิตเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์และการบริโภคจึงอยู่บนพื้นฐานความต้องการซึ่งทำให้ระบบทุนนิยมสามารถขับเคลื่อนไปได้พร้อมกับการผลิต

จะเห็นได้ว่าจากมุมมองของมาร์กซ์ ในเรื่องการผลิต การบริโภคและความต้องการเป็นเงื่อนไขให้วัฒนธรรมบริโภคก่อตัวขึ้น ซึ่งมาร์กให้ความสำคัญกับมูลค่าใช้สอยเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของกระบวนการแลกเปลี่ยน กล่าวคือ สินค้าจะมีคุณค่าทางการใช้สอยย่อมเกิดจากแรงงานมนุษย์ที่ใช้ผลิตสินค้า การแลกเปลี่ยนจึงอยู่บนพื้นฐานของแรงงานและการตอบสนองเพื่อยังชีพ แต่ทฤษฎีมาร์กซิสต์ประสบปัญหาต่อการอธิบายทางมิติวัฒนธรรมที่สลับซับซ้อนมากขึ้นตามพัฒนาการของระบบทุนนิยม และไม่สามารถอธิบายการบริโภคและมูลค่าการแลกเปลี่ยนในระดับความต้องการทางสังคมได้ เนื่องจากการบริโภคสินค้าของมนุษย์ในสังคมไม่ได้คำนึงถึงมูลค่าใช้สอยและมูลค่าแลกเปลี่ยนเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ การบริโภคสินค้าไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณค่าของสินค้าว่ามีประโยชน์ใช้สอยอย่างไร หากประโยชน์ใช้สอยจะมีค่าก็ต่อเมื่อกระบวนการแลกเปลี่ยนแสดงให้เห็นถึงความหมายทางสังคมที่กำกับสินค้านั้นอยู่ (เกษม วัฒนชัย, 2549) นอกจากนี้ ในสภาวะการณ์ของวิถีการผลิตแบบทุนนิยมในปัจจุบัน การทำความเข้าใจวัฒนธรรมบริโภคไม่สามารถแยกขาดจากพัฒนาการของระบบทุนนิยมและพลวัตทางสังคมในปัจจุบันได้ ทั้งนี้เนื่องจากระบบทุนนิยมไม่สามารถธำรงรักษาตัวเองได้ หากไม่แปรสภาพผลผลิตให้เป็นสินค้า และกระตุ้นให้เกิดการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ

อติคม โกลมลิวทยาธร (2537) อธิบายว่า ประสิทธิภาพการผลิตที่สูงอย่างรวดเร็วจากแรงงานมนุษย์และเทคโนโลยีอาจนำพาสังคมทุนนิยมเป็นถึงจุดสิ้นสุดได้ หากไม่ส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักพัฒนาการบริโภคขึ้นมาให้เท่าเทียมกัน ระบบการผลิตในปัจจุบันก้าวเข้าสู่ระบบที่ไม่มีขอบเขตจำกัดในการผลิตสินค้า ทำให้การบริโภคต้องถูกพัฒนาให้ไม่มีขอบเขตจำกัดเช่นเดียวกับระบบการผลิต ดังนั้นจากการที่มาร์กซ์ ได้อธิบายว่า ความต้องการบริโภคสินค้า โดยคำนึงถึงมูลค่าใช้สอยและมูลค่าการแลกเปลี่ยน จึงไม่สามารถนำทฤษฎีระบบการผลิตของมาร์กซ์มาใช้อธิบายการบริโภคในยุคสังคมบริโภคได้เพราะว่าในสังคมแห่งการบริโภค การบริโภคสินค้ามาไม่ได้ขึ้นอยู่กับมูลค่าของสินค้าว่ามีประโยชน์ใช้อย่างไร แต่ประโยชน์ใช้สอยจะมีค่าก็ต่อเมื่อกระบวนการแลกเปลี่ยนแสดงให้เห็นถึงความหมายทางสังคมที่กำกับสินค้าอยู่ ประโยชน์หรือมูลค่าใช้สอยได้ถูกทำให้หมดความจำเป็นด้วยการบริโภคอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

2.6 ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกับกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

ในสังคมทุนนิยมระบบการผลิตได้ถูกพัฒนาจนมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่ง โบทริยาร์ค กล่าวว่า พลังการผลิต ได้พัฒนาก้าวหน้าไปจนสามารถผลิตได้อย่างเกินพอ ระบบทุนนิยมสมัยใหม่จึงเกิดปัญหาว่าจะกระตุ้นให้คนบริโภคอย่างมากและรวดเร็วได้อย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากในระบบทุนนิยม ประสิทธิภาพทางการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากแรงงานมนุษย์และเทคโนโลยีอาจนำพาระบบทุนนิยมไปสู่จุดสิ้นสุดได้ ถ้าหากไม่ได้ส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักพัฒนาการบริโภคให้สูงขึ้นทัดเทียมกับประสิทธิภาพของการผลิต ระบบการผลิตในปัจจุบันจึงก้าวเข้าสู่ระบบที่ไม่มีขอบเขตจำกัดในการผลิตสินค้า ทำให้การบริโภคถูกพัฒนาขึ้นอย่างไม่จำกัดและทำให้สังคมทุนนิยมทุกวันนี้เป็นสังคมแห่งการบริโภค (อติคม โกลมลิวทยาธร, 2537) ดังนั้น จึงได้เกิดการกระตุ้นให้เกิดการบริโภคอย่างไม่มีที่สิ้นสุดโดยผ่านกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าดังที่ Henri Lefebvre (มปป. อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่องการบริโภคในชีวิตประจำวันของสังคมยุคใหม่ ได้อธิบายว่า ในสังคมปัจจุบันชีวิตของคนทำงาน โดยเฉพาะชนชั้นกลางจะมีลักษณะแปลกแยกอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ทั้งนี้เพราะลักษณะการทำงานที่เน้นแต่เฉพาะทักษะบางอย่าง เช่น พิมพ์ดีดอย่างเดียว รับโทรศัพท์อย่างเดียว เป็นต้น

ท่ามกลางชีวิตประจำวันที่แปลกแยก สิ่งที่เขาเข้ามาประสานความแตกแยกดังกล่าวก็คือ จิตสำนึกใหม่ ในยุคสมัยที่สังคมสามารถผลิตสินค้าต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย นั่นคือจิตสำนึกแห่งการบริโภค เนื้อหาของจิตสำนึกแบบนี้ก็คือ มีความพึงพอใจจากการที่ได้บริโภค มีความสุขจากความรื่นรมย์ที่ได้เสพวัตถุ และด้วยพลังการผลิตที่ก้าวหน้าทำให้คนทุกคนได้รับการยืนยันว่าจะได้บริโภคทุกอย่างแบบถ้วนหน้ากันเพียงแต่จะมีปริมาณมากน้อย และอาจมีคุณภาพแตกต่างกันเท่านั้น การบริโภคไม่เพียงแต่เข้ามามีฐานะตัวนำความสุขมาให้แก่มนุษย์ในระดับปัจเจกบุคคลเท่านั้น

หากทว่าการบริโภคยังมีหน้าที่อีกหลายประการ หน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งต่อสังคมก็คือ การบริโภคจะเข้ามาแทนที่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เนื่องจากรูปแบบชีวิตประจำวันของคนสมัยใหม่จะถูกตัดขาดจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ พี่น้อง เครือญาติ ศาสนา เพื่อนที่ทำงาน ฯลฯ อันเนื่องมาจากเงื่อนไขปัจจัยต่าง เช่น แยกย้ายไปทำงานตามที่ตั้งต่าง ๆ ที่ทำงานแยกจากที่บ้าน ตัวอย่างที่เห็นได้ในชีวิตประจำวันก็คือ พ่อแม่ที่ให้เงินลูกไปเที่ยวหาซื้อของเล่นเพราะไม่มีเวลาให้ หรือการเลี้ยงดูลูกด้วยโทรทัศน์ รวมทั้งลูก ๆ ก็สนใจเล่นเกมกดตามลำพังมากกว่าที่จะพูดคุยกับพ่อแม่ เป็นต้น และเมื่อทำการศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันของคนสมัยใหม่แล้ว จะพบว่าปรากฏการณ์ของการบริโภคสินค้านั้น จะเป็นการบริโภคสินค้าแบบเดิม ๆ แต่มีความซ้ำซากและสม่ำเสมอ แต่ในอีกด้านหนึ่งสังคมสมัยใหม่ก็ผลิตสินค้าที่มีความแปลกใหม่ และในชีวิตประจำวันเราอาจจะมองเห็นว่าในชีวิตประจำวันมนุษย์ได้ผลิตสินค้าต่าง ๆ ออกมามากมาย นอกจากนี้มนุษย์ยังได้ผลิตผลิตสินค้าโดยคำนึงถึงแบบแผนการตัดสินใจเลือกใช้กาละและเทศะทางสังคม เช่น เป็นคนชอบใช้ชีวิตนอกบ้าน ชอบเที่ยวกลางคืน หรือ ความชื่นชอบในศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นสินค้าจึงถูกผลิตออกจากแบบแผนการใช้ชีวิตประจำวันของเรานั้นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2541) จะเห็นได้ว่ามนุษย์ตัดสินใจเลือกใช้กาละเทศะทางสังคมและรูปแบบการใช้ชีวิตประจำวันเป็นแบบแผนในการบริโภคสินค้าต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจอันมาจากปัญหาความซ้ำซากและจำเจที่เกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ สอดคล้องกับ Smyh (ม.ป.ป อ่างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541) ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องเกี่ยวกับการบริโภคของมาร์กซ์ กล่าวว่าเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้มนุษย์มีช่วงเวลาทำงานที่สั้นลง ทำให้มีเวลาว่างมากขึ้นและในเวลาว่างนี้เองทำให้มนุษย์เลือกกิจกรรมการบริโภคในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับตนเอง เช่น การบริโภคสินค้ามีชื่อ (Brand name) เพื่อแสดงถึงความเป็นคนฐานะหรือรสนิยมดีเพื่อบ่งบอกถึงช่วงชั้นทางสังคม เป็นต้น

โบตรียาร์ด (ม.ป.ป อ่างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541) กล่าวว่า ผลจากการกระตุ้นให้เกิดรูปแบบการบริโภคอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้การบริโภคสินค้าที่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยถูกทำให้ลดบทบาทลงสิ้นเชิง แต่กลับถูกแทนที่ด้วยการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ กล่าวคือ การอธิบายในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคนกับวัตถุ (สินค้า) นั้นมีอยู่หลายระดับ ระดับแรก เป็นความสัมพันธ์ในแง่การใช้ประโยชน์ (Utility) หรือการให้ความพึงพอใจ เพราะวัตถุ (สินค้า) สามารถตอบสนองความต้องการทางกายภาพแบบพื้นฐานทั่วไปได้ ซึ่งในระดับนี้มนุษย์บริโภคด้วยการคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย เช่น เมื่อถึงฤดูหนาวต้องซื้อเสื้อกันหนาวและผ้าพันคอมาใช้ระดับที่สอง เป็นความสัมพันธ์ในเชิงสัญลักษณ์ การใช้สินค้าไม่ได้เป็นตรรกะแห่งการใช้ประโยชน์ (Logic of Utility) หากแต่เป็นตรรกะแห่งความแตกต่าง (Logic of Difference) กล่าวคือ ใช้สินค้าเพราะเป็นสัญลักษณ์ที่ทำให้เรามีเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากคนอื่น ๆ เพราะฉะนั้น ในการบริโภค มนุษย์จึงไม่ได้บริโภคแต่ตัววัตถุ (สินค้า) เท่านั้น หากแต่ได้บริโภค “สัญลักษณ์” ไปพร้อม ๆ กันเสมอ หรืออาจกล่าวได้ว่าวัตถุ (สินค้า) ที่เราใช้สอยนั้น

คือ สัญลักษณ์อันประกอบด้วยรูปธรรมของวัตถุดังกล่าวและความหมายที่อิงอยู่ แต่สื่อความหมายออกมาโดยไม่ต้องพูดถึง เช่นการตัดสินใจเข้าไปกินแฮมเบอร์เกอร์ มิได้แค่มีความหมายเพียงแค่การกินขนมปังกับผัก และเนื้อเท่านั้น หากแต่มีความหมายว่า เป็นการบริโภคความทันสมัยที่ผูกติดมากับอารยธรรมตะวันตกจะเห็นได้ว่า ในแต่ละสังคมก็จะมีวิธีการผลิตและวิธีการบริโภคในลักษณะเฉพาะของตัวเอง ในสังคมโบราณ ที่มีวิธีการผลิตเพื่อยังชีพ ผลิตเพื่อใช้ มนุษย์จึงบริโภคด้วยการคำนึงถึงมูลค่าใช้สอยเป็นหลัก สำหรับสังคมทุนนิยม มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยจึงมุ่งผลิตให้มีส่วนเกินมาก ๆ การทำให้ระบบทุนนิยมดำรงอยู่ได้จึงต้องผลิตเพื่อกระตุ้นให้มนุษย์บริโภคอย่างไม่จำกัด นอกจากจะบริโภคเพื่อคำนึงถึงมูลค่าใช้สอยแล้วยังบริโภคเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นการบริโภคที่นอกเหนือไปจากประโยชน์ใช้สอย และถ้ามองในแง่มุมมองการบริโภคแล้ว การบริโภคก็จะเป็นตัวที่ก่อให้เกิดความต้องการที่จะผลิตสิ่งใหม่ ๆ และก่อให้เกิดนวัตกรรม เทคโนโลยี หรือแรงกระตุ้นต่อความต้องการในสินค้าใหม่ ๆ อันจะก่อให้เกิดการผลิตสิ่งใหม่ ๆ เช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่า ในระบบทุนนิยมการผลิตและการบริโภคไม่ได้แยกจากกันเด็ดขาดกล่าวคือพลังทางการผลิตได้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพทั้งเครื่องจักรและเทคโนโลยีตลอดจนระบบการแบ่งงานกันทำล้วนทำให้คนในสังคมมีเวลาว่างเพื่อต้องการบริโภคสิ่งต่าง ๆ มากขึ้นรวมทั้งเป้าหมายการผลิตในปัจจุบันที่กระตุ้นให้คนบริโภคสินค้ารวมทั้งการสร้างความต้องการให้บริโภคอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการบริโภคจึงถือปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นการผลิตสินค้าใหม่ ๆ และในยุคปัจจุบันที่สรรพสิ่งล้วนถูกทำให้กลายเป็นสินค้าเพื่อนำออกจำหน่ายไม่เว้นแม้กระทั่งวัฒนธรรมก็ถูกผนวกเข้าให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนเช่นเดียวกัน ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนของระบบการผลิตที่สำคัญคือ ก่อให้เกิดกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้าและสินค้าทางวัฒนธรรม

การผลิตผ้าทอย้อมคราม ซึ่งการผลิตผ้าทอย้อมครามในอดีตนั้นเป็นการผลิตเพื่อใช้สนองตอบความต้องการในครัวเรือนเป็นสำคัญ แต่ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ผ้าทอย้อมครามที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตได้ถูกนำมาสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยเป็นการผลิตเพื่อมุ่งเน้นการค้าเป็นสำคัญได้ส่งผลให้ผ้าทอย้อมครามกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรม และเนื่องจากผลิตผ้าทอย้อมครามภายในชุมชนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการผลิตเพื่อทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ซึ่งก่อนที่จะกล่าวรายละเอียด ผู้วิจัยจะได้อธิบายถึงสินค้าทางวัฒนธรรมและกระบวนการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมที่นักวิชาการต่าง ๆ กล่าวถึงดังนี้

2.7 สินค้าทางวัฒนธรรม

โบคเรียนาร์ดได้ วิเคราะห์ สินค้า ที่นำออกขายในระบบทุนนิยมว่า ในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ การเมืองแบบดั้งเดิม ให้ความสำคัญกับ “สินค้า” ในฐานะที่เป็นผลผลิตรูปธรรมของแรงงาน แต่ “สินค้า” ในระบบทุนนิยมมีหน้าที่ทำให้นักลงทุนมองไม่เห็นแรงงานที่แฝงอยู่ในตัวสินค้า เห็นแต่ราคา ที่ปรากฏ โดยสินค้านำไปเกิดมูลค่าแลกเปลี่ยนในตลาดของสินค้า และหน้าที่สินค้าในแง่ของวัฒนธรรม สินค้า คือ การแลกเปลี่ยนเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Exchange) ในแต่ละวัฒนธรรมจะมีรูปแบบ เฉพาะในการสร้างรูปแบบสินค้า ที่จะผลิตอะไร จะผลิตสินค้าออกมาในรูปแบบไหน สำหรับใคร เป็น เรื่องของวัฒนธรรมของแต่ละสังคม และสินค้าจะมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะทางเพศ อายุ ชั้นชั้น อาชีพของผู้ใช้สินค้า (Baudrillard ม.ป.ป. อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ (2546) ได้อธิบาย สินค้าทางวัฒนธรรม (product) ว่าหมายถึง สินค้าที่มี วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าสินค้ามาบริโภค สิ่งที่ได้มามีได้มีเฉพาะแต่สินค้าที่สนองความสุข ความพอใจในการบริโภคเท่านั้น หากยังได้วัฒนธรรมที่ฝังตัวอยู่ในตัวสินค้านั้นด้วย สินค้าแต่ละประเภท มีนัยเกี่ยวพันถึงวัฒนธรรมและความเข้มข้นไม่เท่ากัน สินค้าหรือบริการบางประเภทอาจมีนัยเกี่ยวกับ วัฒนธรรมไม่ชัดเจนแต่บางประเภทอาจมีความขัดแย้งกันอยู่ เช่น ผักและผลไม้และ ทรัพยากรธรรมชาติ มีได้มีนัยวัฒนธรรมอย่างชัดเจนเพราะล้วนแต่ผลิตทางธรรมชาติ แต่อาหารที่ ประปรุงแต่งโดยมนุษย์มีนัยทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพราะเรื่องการปรุงอาหารมีวัฒนธรรมมา เกี่ยวข้องด้วย นอกจากนี้ สินค้ามิใช่เพียงวัตถุที่ไม่มีมูลค่า แต่เป็นสินค้าที่มูลค่าอยู่ภายใน ดังที่ได้กล่าว มาแล้วว่ามูลค่าในสินค้าที่มนุษย์ผลิตในแต่ละสังคมมี 2 ประเภท คือ คือ มูลค่าใช้สอย และมูลค่า แลกเปลี่ยน และเมื่อสินค้าได้แปลงสภาพมาเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีสัญลักษณ์ก็จะมีคุณค่า เพิ่มขึ้นมาที่เรียกว่า คุณค่าเชิงสัญลักษณ์ (symbolic value) และในแต่ละยุคสมัยของสังคม มีการจัดลำดับคุณค่าและได้มีการแปรเปลี่ยนคุณค่าของสัญลักษณ์ในรูปแบบต่าง ๆ (Baudrillard, 1981 อ้างใน อธิคม โกมลวิทยาธร, 2537) อย่างเช่น ในพิธีกรรมของสังคมโบราณจะจัดลำดับ ความสำคัญของคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ให้อยู่เหนือกว่ามูลค่าใช้สอยหรือมูลค่าแลกเปลี่ยน ในด้านการ พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ก็ได้เปลี่ยนสิ่งที่เคยมีมูลค่าใช้สอยให้กลายเป็นมูลค่าแลกเปลี่ยน เช่น ผ้าที่ ชาวบ้านเคยทอใช้เอง ก็จะถูกทอเพื่อมาขายในตลาด สำหรับสังคมสมัยใหม่ (Modernism) จะมีการ เปลี่ยน คุณค่าเชิงสัญลักษณ์มาเป็นมูลค่าใช้สอย หรือมูลค่าแลกเปลี่ยน ตัวอย่างเช่น การนำเอา พระพุทธรูป พระเครื่องหรือข้าวของเครื่องใช้โบราณ เช่น ยุงข้าว ล้อเกวียน มาทำเป็นเครื่องตกแต่ง ประดับกายหรือเฟอร์นิเจอร์ระดับบ้าน หรือนำเอาไปขาย ส่วนในพิธีกรรมสมัยใหม่ (Modern Ritual) จะมีการเปลี่ยนสิ่งที่มีมูลค่าใช้สอยหรือมูลค่าแลกเปลี่ยนให้มีคุณค่าเชิงสัญลักษณ์ขึ้นมา ตัวอย่างเช่น การซื้อคอมพิวเตอร์ใช้ระดับบ้านเพื่อแสดงให้เห็นว่าเป็นคนทันสมัย

สรุปได้ว่า ในสังคมทุนนิยมมีการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งมีทั้งสินค้าที่มีมูลค่าใช้สอย และสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีมูลค่าสำหรับสินค้าทางวัฒนธรรม ในด้านสื่อสารมวลชนเห็นว่า สินค้าทางวัฒนธรรมเป็นสินค้าที่มีมูลค่าอยู่ในตัวสินค้า กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าทางวัฒนธรรมได้รับมูลค่า หรือความหมายที่แฝงมาด้วยซึ่งแตกต่างจากสินค้า ทัวไปที่เมื่อเราบริโภคสินค้าหมดแล้วก็หมดความหมายทันที ส่วนความหมายของสินค้าทางวัฒนธรรม หากวิเคราะห์ในแง่เศรษฐศาสตร์ก็มีความหมายที่คล้ายกันคือ เมื่อเราซื้อหรือบริโภคสินค้าทางวัฒนธรรม ผู้บริโภคก็จะได้รับวัฒนธรรมที่แฝงมากับตัวสินค้านั้น ๆ ด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผ้าทอย้อมครามก็เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีมูลค่าทางสัญลักษณ์ เนื่องจากสมัยอดีต ผ้าทอย้อมครามเป็นผ้าที่ชาวบ้านผลิตขึ้นเพื่อใช้สอยในครัวเรือน ผ้าทอย้อมครามจึงมีมูลค่าใช้สอย และเมื่อระบบเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปชาวบ้านทอผ้าทอย้อมครามเพื่อขายผ้าทอย้อมครามจึงมีมูลค่าแลกเปลี่ยน และในสังคมบริโภค ดังนั้นการทำผ้าทอย้อมครามให้เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีมูลค่าเชิงสัญลักษณ์ผ้าทอย้อมครามจึงเป็นผ้าที่มีความหมายทางสังคม กล่าวคือ ผ้าทอย้อมครามเป็นผ้าที่ถูกผลิตขึ้นตามรูปแบบวัฒนธรรมภายในชุมชนด้วยกระบวนการผลิตที่เป็นแบบโบราณดั้งเดิม แตกต่างจากผ้าโรงงานที่มีขายตามท้องตลาด เพราะผ้าทอย้อมครามเป็นผ้าที่ผ่านกระบวนการผลิตที่ซับซ้อนเป็นการผลิตด้วยมือทุกขั้นตอน รวมทั้งมีลวดลายเจดสีที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นกว่าผ้าจากโรงงาน หรือการทอผ้าที่ใช้สีจากสารสังเคราะห์จนถึงถือว่าเป็นงานศิลปะชิ้นหนึ่งที่น่าจะมีเพียงผืนเดียวในโลก และถือได้ว่าผ้าทอย้อมครามของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใช้เส้นฝ้ายเส้นมือเท่านั้นย้อมคราม หลายโทนสีก่อนนำมาทอลายขัด หากใช้เส้นยีนและเส้นพุ่งสีเดียวกัน จะเกิดเป็นผืนผ้าย้อมครามไม่มีลาย แต่ถ้าหากใช้เส้นฝ้ายย้อมครามทั้งเส้นพุ่งและเส้นยีนมีระดับโทนสีไม่เท่ากัน จะเกิดผ้าลายตาหมากรุก และถ้าหากมัดหมี่และย้อมครามเส้นพุ่ง ทอขัดกับเส้นยีนสีน้ำเงิน จะเกิดผ้าลายหมี่สำหรับนำไปต่อหัว ต่อตีน ทำน นอกจากนี้ช่างทอบ้านละหานน้ำยังสร้างสายหลากหลายจากการสลับเส้นยีนและเส้นพุ่ง ด้วยเส้นฝ้ายย้อมสีธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีมากถึง 62 สี ผ้าย้อมครามบ้านละหานน้ำเหมาะสำหรับนุ่งห่มและแปรรูปเป็นของใช้ เช่น หมอน กระเป๋า ฯลฯ จึงถือเป็นสินค้าที่แฝงด้วยวัฒนธรรม ซึ่งเมื่อผู้บริโภคซื้อผ้าทอย้อมครามก็จะได้รับวัฒนธรรมที่แฝงมาด้วยนั่นเอง

2.8 กระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผลจากการกระตุ้นให้เกิดรูปแบบการบริโภคอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้การบริโภคสินค้าที่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยถูกทำให้ลดบทบาทลงสิ้นเชิง แต่กลับถูกแทนที่ด้วยการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ และภายใต้สังคมบริโภค และสังคมแห่งสัญลักษณ์นี้ กาญจนนา แก้วเทพ (2541) กล่าวว่า ก่อนที่ตัวสินค้าจะถูกบริโภค ตัวสินค้านั้นจะต้องเปลี่ยนไปเป็นสัญลักษณ์เสียก่อน การ

เปลี่ยนตัว สินค้า (ซึ่งเป็นวัตถุชิ้นหนึ่ง) ให้กลายเป็น “สัญลักษณ์” นั้น การวิเคราะห์ความหมายของสินค้าทางวัฒนธรรม ต้องพิจารณากระบวนการสร้าง/ความหมายให้วัฒนธรรม

Barh, 1972 (อ้างใน เกษม วัฒนชัย, 2549) ได้แบ่งระบบสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ระดับ คือ ในระดับของภาษา จะมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ 1) สัญลักษณ์ 2) ความหมายของสัญลักษณ์ 3) รูปสัญลักษณ์ทางสัญลักษณ์ สำหรับในระดับมายาคติ สัญลักษณ์ในระดับภาษาจะมีสถานะเหมือนกับรูปสัญลักษณ์ทางสัญลักษณ์ในระดับมายาคติ และเชื่อมโยงกับความหมายของสัญลักษณ์เพื่อให้เราเข้าใจต่อสัญลักษณ์นั้น ๆ ว่ามีมายาคติอะไรดำรงอยู่ เมื่อความหมายที่กำกับสัญลักษณ์นั้น อ้างถึง ฉะนั้น สัญลักษณ์ของดอกกุหลาบที่เพิ่งกล่าวถึงนำมาเชื่อมโยงกับความรักและบอกว่าดอกกุหลาบหมายถึงความรัก จนในที่สุดดอกกุหลาบกลายเป็นสัญลักษณ์ของความรักผลที่ตามก็คือเมื่อกล่าวถึงดอกกุหลาบ มันไม่ได้มีความหมายแค่การอ้างอิงถึงดอกไม้ชนิดหนึ่งหากยังแฝงมายาคติไว้ ในฐานะที่เป็นสื่อทางความรักอีกด้วย จะเห็นได้ว่าดอกกุหลาบกลายเป็นสื่อแทนความรักที่ความหมายของดอกกุหลาบมี 2 นัยยะเสมอสำหรับวิธีการหรือกลไกที่ทำให้สินค้ากลายเป็นสัญลักษณ์ ได้แก่ การกำหนดราคาการกำหนดยี่ห้อ การวางบนชั้นที่จำหน่าย การวางในร้านประเภทต่าง ๆ การโฆษณา การบรรจุหีบห่อ (packaging) เป็นต้น และวิธีการแปลงสินค้าให้กลายเป็นสัญลักษณ์นั้นเป็นวิธีการที่มีลำดับชั้นอย่างมาก เช่น การกำหนดให้เป็นสินค้าเกรดเอ เกรดบี เกรดซี ทั้งนี้เพื่อให้สินค้าต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นสื่อทางวัฒนธรรมเพื่อแสดงสถานภาพและเกียรติยศ (status and prestige) ของผู้ใช้รวมทั้งการโฆษณา ภาพแฟชั่น ละคร โครงการประชาสัมพันธ์ ล้วนเป็นเครื่องมือในการแปรเปลี่ยนความหมายจากโลกวัฒนธรรมมาสู่สินค้าทั้งสิ้น โดยเฉพาะการโฆษณานั้นเป็นกลไกสำคัญในการนำเอาสินค้าบริโภคและโลกทางวัฒนธรรมมารวมอยู่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Baudrillard, n.d. อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2541) และอิทธิพลของสัญลักษณ์ก็ยังเป็นตัวกำหนดแบบแผนของการบริโภคอีกด้วย สัญลักษณ์ของสินค้าจึงเป็นตัวกำหนดขอบเขตทางวัฒนธรรม (class/รสนิยม/คุณภาพของผู้ใช้) ของการบริโภคสินค้าอีกด้วย และสัญลักษณ์แต่ละประเภทยังมีมูลค่า/คุณค่า (value) บรรจุอยู่ภายใน นอกจากการสร้างสัญลักษณ์ให้แก่สินค้าแล้วกระบวนการทำให้เป็นสินค้ายังมีกระบวนการอื่น

Adomo (1984 อ้างใน วิริยะ สิริสิงห์, 2537) กล่าวว่า ลักษณะการผลิตที่สำคัญของการทำให้กลายเป็นสินค้า (Commodification) คือ การวางแผนการตลาดการจัดองค์กรในการผลิต การผลิตภายใต้มาตรฐานเดียวกัน (Standardization) และการแบ่งแยกแรงงาน (Social Division of Labor) แต่การผลิตในลักษณะนี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการผลิต เพราะการผลิตภายใต้มาตรฐานเดียวกันทำให้สินค้าที่ผลิตออกมาก็มีแต่รูปแบบเดียวกัน ความแตกต่างของสินค้าจึงอยู่ที่ความแตกต่างในเชิงปริมาณ (ราคา จำนวน) หรือความแตกต่างของภาพลักษณ์มิใช่ความแตกต่างของสินค้า ส่วนผู้ผลิตก็สูญเสียการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์เพราะการผลิตอยู่บนพื้นฐานการทำให้เป็น

สินค้าที่ยืดเอามูลค่าการแลกเปลี่ยนเป็นหลัก ดังนั้นผู้ผลิตจึงเป็นเพียงหน่วยหนึ่งของกระบวนการผลิตทั้งหมดและยังถูกกระบวนการแบ่งแยกแรงงานจัดแบ่งสถานะทางแรงงาน

ดังนั้น วัฒนธรรมจึงถูกทำให้เป็นสินค้าด้วยวิธีการสร้างสัญลักษณ์ให้กับสินค้า ถูกทำให้ผ่านกระบวนการผลิตภายใต้มาตรฐานเดียวกัน การแบ่งแยกแรงงาน และวัฒนธรรมยังถูกทำให้เป็นสินค้า (Commoditization of Culture) ผ่านทางการเติบโตของทุนวัฒนธรรมภายใต้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวคือ สิ่งที่เป็นสินค้าจะต้องมีราคา วัฒนธรรมจะมีราคาก็ต่อเมื่อมีความต้องการซื้อและความต้องการจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสิ่งที่ต้องการซื้อนั้นก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ซื้อ ดังนั้นการที่วัฒนธรรมจะกลายเป็นสินค้าได้ก็ต้องเกิดจากการสร้างอุปสงค์ หรือความต้องการซื้อสินค้าวัฒนธรรม ซึ่งการขายและการส่งเสริมการขายเป็นวิธีสำคัญในการเปลี่ยนให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า และเมื่อความต้องการซื้อมีมากพอจนคุ้มที่จะมีการผลิต อุตสาหกรรมสินค้าวัฒนธรรมย่อมก่อเกิดได้ แต่ความต้องการซื้อที่มีปัจจัยเดียวที่ทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า การเติบโตของพลังเศรษฐกิจทุนนิยมมีบทบาทในการผลักดันให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้าเมื่อวัฒนธรรมเข้าสู่ตลาด พลังตลาดเป็นปัจจัยที่สำคัญที่กำหนดราคาของวัฒนธรรม (ริงสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2546) ซึ่งข้อเสนอนี้สอดคล้องกับสังคีต และผาสุก (2538) ที่เสนอว่า ความเป็นสินค้าของสรรพสิ่ง (Commodification) ในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งผลักดันโดยพลังทุนนิยม สรรพสิ่งกลายเป็นสินค้า สิ่งที่ไม่เคยเป็นสินค้าเริ่มแปรเปลี่ยนเป็นสินค้าวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ทางสังคม การให้สิ่งของซึ่งกันและกัน ซึ่งแสดงถึงความเผื่อแผ่ละเมตรีจิตกำลังหดหายไป แรงงานกลายเป็นสินค้าที่ต้องจ่ายราคา และพลังทุนนิยมยังได้แปรเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจที่ยึดถือการแลกเปลี่ยนของกับของมาเป็นระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนมากขึ้น และด้วยการขยายตัวของการใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนนี้เอง

จะเห็นได้ว่า วัฒนธรรมถูกทำให้เป็นสินค้าโดยผ่านกระบวนการ 3 กระบวนการ คือ 1) การผลิตภายใต้มาตรฐานเดียวกัน การแบ่งแยกแรงงาน การวางแผนการตลาด 2) โดยการสร้างมูลค่าทางสัญลักษณ์ให้กับสินค้า ด้วยวิธีโฆษณา ส่งเสริมการขาย ประชาสัมพันธ์ บรรจุหีบห่อ ตลอดจนการกำหนดราคาและการจำหน่ายในร้านค้าประเภทต่าง ๆ และ 3) โดยการสร้างอุปสงค์ให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการซื้อสินค้าด้วยวิธีการส่งเสริมการขายและการโฆษณา ซึ่งเมื่อพิจารณากระบวนการทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า จะเห็นได้ว่ากระบวนการทั้ง 3 ใช้เครื่องมือในการสร้างสัญลักษณ์และอุปสงค์ด้วยวิธีการเดียวกันคือ การส่งเสริมการขาย การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ซึ่งถือว่าเป็นกลไกทางการตลาดสำคัญที่ทำให้สินค้าเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งยังเป็นกลไกที่กระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการในสินค้าเช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่า ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ได้มีการพัฒนาเครื่องจักรและเทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพทำให้มีการผลิตสินค้าออกมามากมาย ดังนั้นเป้าหมายของการผลิตจึงไม่ใช่การผลิตเพื่อสนองความต้องการของคนในสังคมเท่านั้น แต่ยังได้กระตุ้นให้คนในสังคมหันมาบริโภคสินค้าอย่าง

ไม่มีที่สิ้นสุด โดยการทำให้สรรพสิ่งกลายเป็นสินค้าไม่เว้นแม้กระทั่งวัฒนธรรมที่ได้รับผลกระทบจากวิธีการบริโภคนิยม ผลจากการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ได้เกิดการเปลี่ยนสิ่งที่เคยมีมูลค่าใช้สอยให้กลายเป็นมูลค่าแลกเปลี่ยน เช่น ในยุคปัจจุบัน ผ้าที่ชาวบ้านเคยทอเพื่อใช้ในครัวเรือนหรือทอเพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน ก็ถูกทอมาขายในตลาดเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค จึงส่งผลให้วัฒนธรรม ถูกผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจ กล่าวคือสรรพสิ่งล้วนถูกทำให้กลายเป็นสินค้าโดยผ่านกระบวนการ แปรวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า ซึ่งใช้ระบบกลไกการผลิตแบบทุนนิยมเป็นตัวกำหนด ตั้งแต่การใช้ระบบ วางแผนการตลาด สื่อโฆษณา การส่งเสริมการขาย ประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือสร้าง “สัญลักษณ์” ต่าง ๆ ลงไปในสินค้า เพื่อให้สินค้าทางวัฒนธรรมมีมูลค่าแตกต่างจากสินค้าทั่วไป

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้าน ละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ฝ้ายย้อมคราม ถือได้ว่าเป็นสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นภายใต้กระบวนการผลิตแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่มีวิธีการผลิตดั้งเดิมที่ สืบต่อมาจากภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับระบบทุนนิยม เห็นได้จากชื่อเสียงของฝ้ายย้อม ครามของของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว เป็นฝ้ายย้อมสีธรรมชาติได้ดีที่สุดใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนมีชื่อเสียงได้รับการ ยอมรับในระดับนานาชาติ มีอัตลักษณ์ร่วมกันของวัฒนธรรมประเพณีที่โดดเด่นเป็นเฉพาะ รวมทั้ง ใช้กลไกตลาด การส่งเสริมการขาย การสร้างสัญลักษณ์ และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ฝ้ายย้อมครามกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ

2.9 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

ผลิตภัณฑ์ฝ้ายย้อมครามจัดเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมเนื่องจากเป็นสินค้าที่ชุมชนมีส่วนร่วม ผลิตสร้างขึ้นมาโดยการเรียนรู้จากกัน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ ศิลปะ ศิลธรรม กฎหมาย ประเพณี วัฒนธรรม (Praya-Anumanrajchadhon, 1972; Sawadpanich, 1983) เป็นพลังของ สังคมทางภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาทางเศรษฐกิจ จิตใจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมพร้อม ๆ กัน (Wasi, 2000) เป็นการแสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง มนุษย์จะคิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ วิธีในการปฏิบัติ การจัดระเบียบตลอดจนระบบความเชื่อความนิยม ความรู้ เทคโนโลยี ใน การควบคุมและใช้งานประโยชน์จากธรรมชาติ (Suphab, 1982) เป็นสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่ หมู่คณะ และสืบต่อเป็นความเจริญก้าวหน้า

โดยสรุป วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตที่สั่งสม เลือกรสรให้เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมในสังคมนั้น ๆ และยังสามารถเป็นเครื่องมือในการที่จะดำรงไว้ซึ่งสังคมอันดีงาม เจริญ สืบทอดกันเป็นมรดกทางสังคมมาตั้งแต่ในอดีต ในมิติทางเศรษฐศาสตร์วัฒนธรรมจัดเป็นทุนอย่างหนึ่ง ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำไปสู่เชิงพาณิชย์เป็นสินค้าทางวัฒนธรรมได้ ก่อให้เกิดเป็น

ผลผลิตใหม่ ทำให้สินค้าวัฒนธรรมเหล่านี้เกิดความต้องการซื้อโดยไม่จำเป็นต้องมีความต้องการ เนื่องจากคุณค่าของตัวสินค้าทางวัฒนธรรม ไม่ได้เป็นสินค้าสำหรับบริโภคอย่างเดียว สินค้าวัฒนธรรมเหล่านี้ ต้องมีการฝังตัวของวัฒนธรรมในด้านในด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นจารีตขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบความเชื่อและศรัทธา ระบบคุณค่าบรรทัดฐานทางจริยธรรม สินค้าทางวัฒนธรรมมีวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ค่อนข้างสั้น ต้องพยายามสร้างอุปสงค์ที่มีต่อสินค้าอยู่ตลอดเวลา ต้องมีการปรับผลผลิตให้สอดคล้องกับรสนิยมและวัฒนธรรมท้องถิ่น (Thanaphonpan, 2003) ดังนั้น ฝ่าฝายย่อมครามเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่เป็นทุนทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สั่งสมและสร้างสรรค์ไว้จนสืบทอดมาเป็นมรดกวัฒนธรรมให้แก่บุตรหลาน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

3.1 ความหมายและความสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน

มงคล ด่านธานินทร์ (2541) ไม่ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับ “เศรษฐกิจชุมชน” ใช้วิธีตั้งเป็นประเด็นเพื่อตอบคำถาม ให้เกิดความเข้าใจแนวคิดของเศรษฐกิจชุมชนว่ามีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการของเศรษฐกิจชุมชนไว้ตามลำดับดังนี้

1. ปณิธาน หมายถึง เศรษฐกิจชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจชาติ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องดำเนินการด้วยความมุ่งมั่น ต้องสัมพันธ์กับการเมือง การปกครอง การศึกษา และวัฒนธรรมของคนทั้งประเทศ การดำเนินการเศรษฐกิจใด ๆ จะไม่ช่วยให้บรรลุปณิธานได้

2. ทำอะไร หมายถึง ทำงานเพื่อดำรงชีพในแนวสัมมาชีพ เพื่ออยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ ในชุมชน เช่น การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ แปรรูปผลผลิต ตัดเย็บเสื้อผ้า ปลูกพืชสมุนไพร บริการท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ทำกับใคร หมายถึง ชาวบ้านรวมกลุ่มกันเองอย่างไม่เป็นทางการ ไม่เป็นนิติบุคคล เช่น สหกรณ์ สมาคมหรือรวมกลุ่มกับนักพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักวิชาการ

4. ทำอย่างไร เมื่อรวมกลุ่มแล้วก็ทำการผลิตสินค้า แปรรูป และซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า

5. ทำไปทำไม เนื่องจากชาวบ้านมีระดับการทำมาหากินต่างกัน การรวมกลุ่มจะช่วยให้เกิดความพออยู่พอกิน เกิดความพึงพอใจ เพื่อจะเกิดความคุ้มค่ากับการลงทุน และเพื่อกำไร

6. เพื่ออะไร เป็นการรวมตัวของชุมชนในระดับล่างสุดของสังคม เพื่อร่วมกันทำงานให้คนมีความสุข และชุมชนมีความเข้มแข็ง

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2550) อธิบายว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจชุมชน อันประกอบด้วย กิจกรรมการผลิต กิจกรรมการซื้อขาย และการบริโภคของชุมชน เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดค่าจ้าง ค่าเช่า และกำไรของชุมชน

เสรี พงศ์พิศ (2552) อธิบายว่า เศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นองค์รวม คือ ไม่ได้มีแต่เพียงมิติทางเศรษฐกิจ ตัวเลขรายได้ การผลิต การบริโภค แต่เป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมวัฒนธรรม สัมพันธ์กับชีวิตระบบคุณค่าของคนในชุมชน

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556) ได้กล่าวว่า หากจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ควรต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันก่อนว่า “ชุมชน” คืออะไร และ “เศรษฐกิจ” คืออะไร ซึ่งคำว่า “ชุมชน” นั้นจะประกอบไปด้วย ครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัวที่เข้ามารวมอยู่ในบริเวณเดียวกันหรือก่อตั้งเป็นชุมชนในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งอาจจะเรียกเป็นละแวกบ้าน หรือหย่อมบ้าน หรือหมู่บ้านก็ได้ ความเป็นชุมชนไม่จำกัดเฉพาะขอบเขตของหมู่บ้านเท่านั้น แต่อาจจะรวมถึงลักษณะเครือข่ายของความสัมพันธ์ที่กว้างขวางทั้งระบบอุปถัมภ์และแบบเครือญาติด้วย ส่วนคำว่า “เศรษฐกิจ” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิตโดยผ่านกระบวนการซื้อขายแลกเปลี่ยนผลผลิตซึ่งกันและกัน และมีการใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ดังนั้นคำว่า “เศรษฐกิจชุมชน” จึงหมายถึง ระบบเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นหรือชุมชนที่มีลักษณะเป็นองค์รวม ซึ่งไม่ได้มีแต่เพียงมิติทางด้านเศรษฐกิจที่เป็นตัวเลขของรายได้ รายจ่าย การผลิต และการบริโภคเท่านั้น แต่จะเป็นระบบเศรษฐกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และรวมถึงการมีระบบคุณค่าเข้าไปด้วย

ลักษณะเด่นของเศรษฐกิจชุมชนก็คือ เศรษฐกิจชุมชนจะไม่มุ่งเน้นการแข่งขัน แต่จะเน้นให้ความสำคัญกับความร่วมมือของคนในชุมชน และจะไม่มีการผูกขาดในกิจการใด ๆ เกิดขึ้น ทั้งนี้เพราะชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน ดังนั้นในระบบเศรษฐกิจชุมชนจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาความรวย กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น อย่างไรก็ตามในระบบเศรษฐกิจชุมชนหากเกิดปัญหา ความยากจนขึ้นในชุมชนเมื่อไหร่แล้ว ความยากจนดังกล่าวจะกระจายตัวไปทั่วทั้งชุมชน ดังนั้น ตัวชี้วัดเศรษฐกิจชุมชนจึงไม่อาจจะใช้แค่การนำเสนอเพียงตัวเลขอย่างเดียวเท่านั้น แต่ตัวชี้วัดทาง เศรษฐกิจชุมชนจะเป็นการผสมผสานระหว่างตัวเลขทางเศรษฐกิจกับตัวชี้วัดทางสังคม และตัวชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขของผู้คนในชุมชนนั้น ๆ ด้วย ในสภาพความเป็นจริงแล้วเศรษฐกิจชุมชนมักจะถูกมองว่าเป็นเศรษฐกิจนอกระบบเท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ควรถือว่าเศรษฐกิจชุมชนมีความสำคัญ และเป็นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจในส่วนรวมของประเทศ หากพิจารณากันให้ดีจะพบว่าระบบเศรษฐกิจชุมชนนี้มีส่วนสร้างแรงงานมากกว่าครึ่งหนึ่งของแรงงานทั้งประเทศ แต่เมื่อคิดรายได้ที่เกิดจากระบบเศรษฐกิจชุมชนกลับพบว่ามีค่าน้อยกว่าเศรษฐกิจในระบบทุนนิยมที่กระจุกตัวอยู่แต่เฉพาะในเมือง หรือศูนย์กลางความเจริญเท่านั้น ซึ่งระบบเศรษฐกิจส่วนนี้ได้ดึงเอาประชาชนจากชุมชนในชนบทเข้าไปเป็นแรงงานเพื่อขับเคลื่อนความเจริญให้กับศูนย์กลางความเจริญดังกล่าวเป็นสำคัญ (ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2556)

3.2 เศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

เศรษฐกิจชุมชน คือ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรมในระดับครัวเรือน ทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิต โดยให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน กล่าวคือ ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด (What) ร่วมทำ (How) ร่วมรับผลประโยชน์ (For whom) บนพื้นฐานของความสามารถที่ชุมชนต่าง ๆ มีอยู่จากการใช้ “ทุนของชุมชน” ทั้งที่เป็นสินค้าทุน (เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์การ ผลิตต่าง ๆ ฯลฯ ที่มีอยู่หรือสามารถจัดหาได้ตามศักยภาพ) ทุนทางเศรษฐกิจ (ปัจจัยที่สนับสนุนให้ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างสะดวกราบรื่น เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ สภาพภูมิประเทศ และการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น) และทุนทางสังคม (วิธีการผลิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนสถาน โรงเรียน สถานีนอนามัย ฯลฯ)

ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ต้องเข้าใจตรงกันว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนไม่ใช่การมุ่งเน้นที่พัฒนาเพื่อจะเอาแต่ความร่ำรวยอย่างเดียว หากแต่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้นกระทำไปเพราะมีเป้าหมายที่สำคัญอยู่ ร่วมกันหลายประการ เช่น

1. การพัฒนาขีดความสามารถของคนในครอบครัวและชุมชนจากการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้
2. การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพของตนเองให้ประชาชนในชุมชนมีความอยู่ดี กินดี อย่างถาวร
3. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืน รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถดำรงสืบไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

หากแต่ละชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ไว้ได้ แล้ว ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมก็จะลดลงหรือหมดไปจากชุมชนนั้น ๆ ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีสังคมที่น่าอยู่ ผลประโยชน์แบ่งปันกันอย่างถาวร มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนไว้ให้ลูกหลานในชุมชนได้ใช้ต่อไปในอนาคต มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ประสมประสานเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักสากลได้แล้ว นอกจากนี้แล้วการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนนั้นจะต้องส่งเสริมให้ชุมชนนั้นมีระบบเศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาให้ยืนอยู่บนขาของตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานใด ๆ ทั้งนี้ฝ่ายที่สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนและเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ มีความเชื่อว่าการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่ายกว่า การที่จะดำเนินการพัฒนาแบบสั่งตรงจากบนลงล่างหรือการพัฒนาที่กำหนดนโยบายต่าง ๆ จากส่วนกลางสั่ง

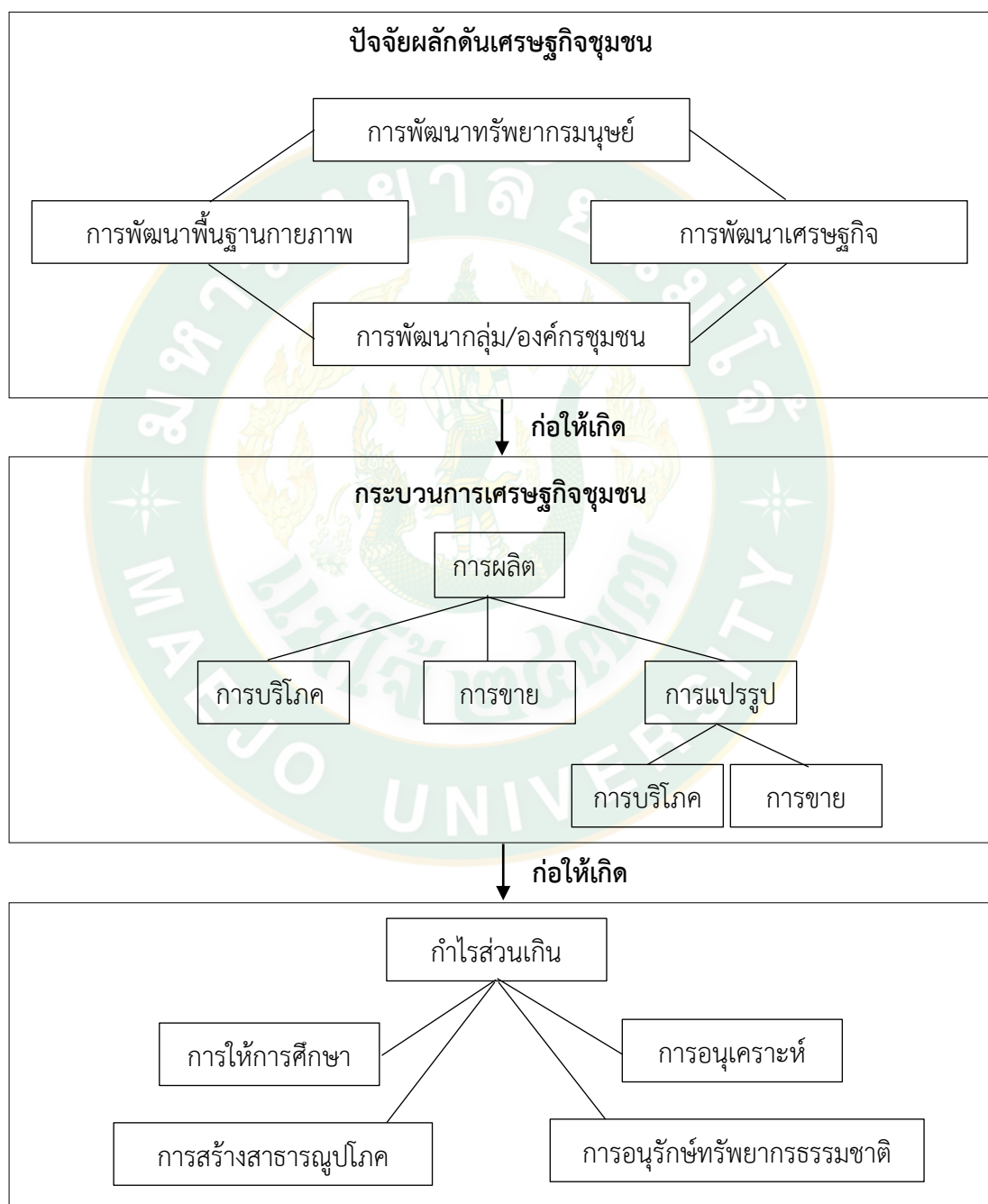
ตรงไปยังประชาชนในพื้นที่โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาแต่อย่างใด เนื่องจากปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเป็นสิ่งที่มียู่กับพื้นที่และตัวคนในท้องถิ่นเอง ดังนั้นการมุ่งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองน่าจะดีกว่าการดำเนินการโดยการวางแผนของรัฐบาลไปจากส่วนกลาง ซึ่งส่วนกลางเองอาจจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่นน้อยเกินไป หรือไม่เข้าใจทุนของท้องถิ่นในชุมชนต่าง ๆ เหล่านั้นเลย นอกจากนี้การมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนยังมีจุดแข็งที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของทั้งประเทศให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้คือ (ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2556)

1. คนในท้องถิ่นหรือในชุมชนเดียวกันมีจิตสำนึกร่วมกัน มีความปรารถนาที่จะดำรงอยู่ด้วยกัน
2. การมีความเอื้ออาทร มีความช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกัน ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของ สังคมในชุมชนท้องถิ่นอยู่แล้ว
3. การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนด้วยกันหรือระหว่างกลุ่มด้วยกันเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เป็นการบังคับหรือสั่งการแต่อย่างใด
4. ความหวงแหนในท้องถิ่นหรือในพื้นที่ชุมชนของตนเอง จะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทุกคนเต็มใจที่จะพัฒนาร่วมกัน
5. เป็นการพัฒนาที่เริ่มจากการกำหนดพื้นที่เป้าหมายเป็นสำคัญ โดยคนในชุมชนที่มีจำนวนอยู่ไม่มากซึ่งสามารถจัดการได้ง่ายกว่า และเมื่อมีพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งสามารถพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองจนประสบความสำเร็จแล้วสามารถใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนรู้เพื่อแพร่กระจายแนวคิด วิธีการ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาในลักษณะเดียวกันออกไปในวงกว้างได้

หากชุมชนมีความพร้อมในปัจจัยที่สำคัญเหล่านี้แล้ว โอกาสที่ชุมชนเหล่านี้จะสามารถร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของตนเองให้สามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืนนั้นมีค่อนข้างสูง

3.3 แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น มีปัจจัยและกระบวนการที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน กระบวนการเศรษฐกิจชุมชนและกำไรส่วนเกินจากเศรษฐกิจชุมชน ดังภาพที่ 1 ดังนี้ (มงคล ตำนานินทร์, 2541)

ภาพที่ 1 แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

จากภาพที่ 1 แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่ง มงคล ด้านธานินทร์ (2541) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนนั้น ควรเข้าใจถึงกระบวนการของปัจจัยผลักดัน ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน คือ ปัจจัยสำคัญที่จะเป็นแรงผลักดันให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนขึ้น โดยพิจารณาจาก 4 ปัจจัย ดังนี้

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยการพัฒนากลุ่มคน 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ การพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ ให้มีความรู้และความสามารถในการวิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้องทำการผลิต การแปรรูป การค้า และการติดต่อสัมพันธ์กับโลกภายนอก นอกจากนี้ควรมีความสามารถในการระดมคน เงินทุน การบริหารและการจัดการกระบวนการผลิต การแปรรูป และการใช้ทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาชาวบ้านให้มีความสนใจในกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชน โดยพัฒนาชาวบ้านให้มีความรู้และความสามารถด้านเทคนิคการผลิต และการแปรรูป และการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้อย่างลึกซึ้งในอุดมการณ์และเทคนิคการกระตุ้นเชื่อมประสานเพื่อเศรษฐกิจชุมชน

2. การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ควรมีความเข้าใจในการสร้างกลุ่มและการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบกลุ่มที่มีผู้นำชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นหัวใจของเศรษฐกิจชุมชน โดยการทำงานด้วยวิธีการนี้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยที่คนชนบทมีความเกื้อหนุนจนเจือซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของคนในชนบท เนื่องจากต่างฝ่ายต่างมีทุนทรัพย์และเครื่องมือทำกินที่ไม่มากนัก

3. การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้มาซึ่งเงินทุน ได้แก่ เงินทุนที่ได้จากการระดมทุนในหมู่บ้าน จากชาวบ้านผู้สนใจในการผลิตและการแปรรูปจะถูกนำไปใช้อย่างสมเหตุสมผล มีความต่อเนื่องและไม่ค่อยเสียหายจากการคดโกงด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งต่างจากเงินทุนที่รัฐสนับสนุนผ่านหน่วยงานราชการและเงินของภาคเอกชนที่ถูกนำไปใช้อย่างไม่ระมัดระวัง เพราะชาวบ้านมักถือว่าไม่ใช่เงินของตน การได้มาซึ่งเงินทุนอาจได้จากกิจกรรมออมทรัพย์ การระดมทุนการระดมทุน การตั้งธนาคารหมู่บ้าน หรือจากการรับทุนช่วยเหลือจากภายนอกสมทบกับทุนภายในชุมชน

4. การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและการผลิต เนื่องจากในช่วงฤดูแล้ง หรือฤดูฝนที่ฝนตกขาดช่วง ชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้เวลากับการหาน้ำ เพื่ออุปโภคบริโภคด้วยความลำบาก ดังนั้นคนในชุมชนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวที่มีร่างกายแข็งแรงจะอพยพทำงานทำนอกพื้นที่ จึงส่งผลให้ชาวบ้านทำกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างไม่ต่อเนื่อง

กระบวนการเศรษฐกิจชุมชน เมื่อมีความพร้อมในปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนทั้ง 4 ปัจจัยแล้ว จึงทำให้กระบวนการเศรษฐกิจชุมชนพร้อมที่จะดำเนินการได้ ประกอบด้วย กิจกรรมการผลิต การบริโภค การแปรรูป และการขาย ให้สามารถดำเนินไปอย่างเป็นรูปธรรม และกำไรส่วนเกินจาก

เศรษฐกิจชุมชน ชุมชนหรือกลุ่มชาวบ้านที่ทาเศรษฐกิจชุมชนและได้ผลดี จะมีกำไรส่วนเกินที่ได้หักค่าใช้จ่ายออกแล้ว คณะกรรมการดำเนินงานจะแบ่งส่วนกำไรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนโดยไม่เรียกเงินคืนในภายหลัง กิจกรรมที่มักได้รับการอุดหนุน ได้แก่ การให้การศึกษาแก่เยาวชนในระบบโรงเรียน ในรูปของหนังสือเรียน อาหารกลางวัน อุปกรณ์การศึกษา อีกทั้งได้ให้การสนับสนุนในการศึกษา ดูงาน การพัฒนาแก่เยาวชนและชาวบ้าน การให้ความอนุเคราะห์ในชุมชนแก่เยาวชน คนชรา และคนพิการ หรือการสร้างสาธารณูปโภค และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรดิน น้ำ และป่า

3.4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบยั่งยืน

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2548) เศรษฐกิจชุมชนนั้น เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม และเป็นลักษณะเศรษฐกิจที่ฝังตัวอยู่ในสังคมและวัฒนธรรม แนวคิดเศรษฐกิจชุมชนมีลักษณะสำคัญ คือ ครอบคลุมเป็นหน่วยการผลิต แรงงานของสมาชิกครอบคลุมเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดความพอเพียง ความพึ่งตนเองขึ้นอยู่กับการใช้แรงงาน เพราะแรงงานเป็นสิ่งที่ครอบครัวยึดอยู่โดยธรรมชาติ พึ่งทรัพยากรท้องถิ่นพึ่งตัวเองและพึ่งกันเองในชุมชนก่อน และหากจะขายก็ขายในตลาดใกล้ตัวตลาดภูมิภาค ตลาดภายในประเทศ และคำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่เป็นการผลิตมวลมหาเกิดความสมดุลของมิติในสังคม 3 มิติ คือ เศรษฐศาสตร์ นิเวศวิทยา และสังคมวิทยา โดยมีมิติทางเศรษฐกิจจะเน้นหนักการแสวงหาความสุขสมบูรณ์สูงสุดที่ให้ความสำคัญมากขึ้นแก่ “ทุนธรรมชาติ” ส่วนมิติทางนิเวศวิทยา คือ การคำนึงถึงการพิทักษ์รักษาระบบนิเวศ มิติทางสังคมวิทยา คือ องค์การทางสังคมในทิศทางที่ก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืนมีแนวคิดมาจาก 3 แนวทางที่ต้องดำเนินไปด้วยกัน คือ

1. ด้านนิเวศวิทยา การพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ ความสำคัญลำดับสูงกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นเรื่องความยั่งยืนของการทำงานและประสิทธิภาพของระบบนิเวศเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาว ทั้งนี้เพื่อสงมอบทุนทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และทุนที่มนุษย์ ได้แก่ ปัจจัยการผลิตและสินค้าต่าง ๆ ให้คนรุ่นอนาคตได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

2. ด้านสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคมและกลุ่มชนระดับต่าง ๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือการรักษาคุณภาพชีวิตของประชากรให้มีระดับสูงขึ้นอย่างยาวนาน

3. ด้านสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนยาวนานบนพื้นฐานการสงวนรักษาทุนธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นอนาคตทั้งนี้

จำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างการผลิตและการบริโภคและการพัฒนาเทคโนโลยีที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

3.5 นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การกำหนดทิศทางและแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาพิจารณา เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการของชุมชน นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ความพร้อมของชุมชน นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควรคำนึงถึงความพร้อมของชุมชน เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น

3. ความมีส่วนร่วมของชุมชน นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควรมีการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่สำคัญ ได้แก่

1. การพัฒนาศักยภาพของชุมชน หมายถึง การพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. การพัฒนาความร่วมมือระหว่างชุมชน หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และความร่วมมือระหว่างชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาทุนทางสังคม หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรทางสังคมของชุมชน เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนมีเอกลักษณ์และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว

4. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของประชาชน

นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยนโยบายและแนวทางเหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้ชุมชนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการผสมผสานให้เกิดความสมดุลของมิติในสังคมทางด้านเศรษฐกิจศาสตร์ ทางด้านสังคม และทางด้านนิเวศวิทยา ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืน เป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการสงวนรักษาทุนธรรมชาติและทุนทางวัฒนธรรมไว้

ประโยชน์ต้องปรับปรุงโครงสร้างและแนวทางการพัฒนาสำหรับปัจจุบันและอนาคต ซึ่งมีผลทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

3.6 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ความต้องการในการพัฒนาชุมชน หมายถึง ความต้องการที่คนในชุมชนต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น ความต้องการในการพัฒนาชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

1. ความต้องการด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ความต้องการพัฒนาอาชีพ ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

2. ความต้องการด้านสังคม หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาสังคมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น ความต้องการพัฒนาการศึกษา ความต้องการพัฒนาสาธารณสุข ความต้องการพัฒนาสวัสดิการสังคม เป็นต้น

ความต้องการในการพัฒนาชุมชนสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความต้องการของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสถานการณ์

ความต้องการในการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน เนื่องจากความต้องการในการพัฒนาชุมชนเป็นแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ความต้องการในการพัฒนาชุมชนสามารถรวบรวมได้จากการประชุมประชาคม การศึกษาสภาพชุมชน หรือการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน โดยความต้องการในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ความต้องการพัฒนาอาชีพให้กับคนในชุมชน ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ความต้องการพัฒนาถนนหนทางเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทาง ความต้องการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ความต้องการในการพัฒนาชุมชนควรได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสม เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันเพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาชุมชนของชุมชนต่าง ๆ

3.7 องค์ประกอบความต้องการในการพัฒนาชุมชน

1. ความต้องการด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี

การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าด้วยกัน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาในชุมชน ผ่านประสบการณ์และการเรียนรู้ของผู้คนในแต่ละรุ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้คนสามารถเรียนรู้และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในปัจจุบันและอนาคต

การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยให้ชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้ชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนในปัจจุบันและอนาคต

การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน การถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น โดยตัวอย่างของการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ได้แก่ โครงการอบรมให้ความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ชุมชน โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ โครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2. ความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชน

ความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น ความต้องการพัฒนาอาชีพ ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น โดยความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชนสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความต้องการของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสถานการณ์ ความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชนที่สำคัญ ได้แก่

1. ความต้องการพัฒนาอาชีพ หมายถึง ความต้องการในการพัฒนาอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความต้องการพัฒนาอาชีพสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

1.1 ความต้องการพัฒนาอาชีพเดิม หมายถึง ความต้องการพัฒนาอาชีพที่มีอยู่เดิมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เช่น การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นต้น

1.2 ความต้องการพัฒนาอาชีพใหม่ หมายถึง ความต้องการพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ให้กับชุมชน เช่น การพัฒนาอาชีพด้านบริการ การพัฒนาอาชีพด้านเทคโนโลยี เป็นต้น

2. ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำ หมายถึง ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การผลิต การบริโภค และอื่น ๆ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ การพัฒนาระบบชลประทาน การพัฒนาระบบน้ำประปา เป็นต้น ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความต้องการของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสถานการณ์ ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่

2.1 ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ หมายถึง ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น ลำธาร แม่น้ำ ทะเลสาบ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งน้ำที่เพียงพอต่อความต้องการ

2.2 ความต้องการพัฒนาระบบชลประทาน หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบชลประทาน เช่น คลอง คันกั้นน้ำ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ

2.3 ความต้องการพัฒนาระบบน้ำประปา หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบน้ำประปา เพื่อให้ชุมชนมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค

ความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน เนื่องจากแหล่งน้ำเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชนต่าง ๆ

3. ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพและดำเนินชีวิต ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสามารถเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเติบโตของชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความต้องการของชุมชนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลาและสถานการณ์ ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่

3.1 ความต้องการพัฒนาถนนหนทาง หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบถนนหนทาง เพื่อให้ชุมชนสามารถเดินทางได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

3.2 ความต้องการพัฒนาไฟฟ้า หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบไฟฟ้าเพื่อให้ชุมชนมีไฟฟ้าใช้อย่างเพียงพอ

3.3 ความต้องการพัฒนาประปา หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบประปาเพื่อให้ชุมชนมีน้ำสะอาดสำหรับอุปโภคบริโภค

4.4 ความต้องการพัฒนาโทรศัพท์ หมายถึง ความต้องการพัฒนาระบบโทรศัพท์เพื่อให้ชุมชนสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวก

ความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน เนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันเพื่อตอบสนองความต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนต่าง ๆ

ความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน เนื่องจากความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชนเป็นแรงจูงใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันเพื่อตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจชุมชนของชุมชนต่าง ๆ

การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ ความต้องการของชุมชน โครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจควรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ความพร้อมของชุมชน โครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจควรคำนึงถึงความพร้อมของชุมชน เช่น ทรัพยากร บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น ความมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจควรมีการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จจะช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยชุมชนสามารถมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ชุมชนสามารถมีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี

3. ความต้องการด้านการบริหารชุมชน

การบริหารชุมชน หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการกำกับดูแลทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การบริหารชุมชนเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายการพัฒนาชุมชนที่กำหนดไว้

การบริหารชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ได้แก่

1. การวางแผน หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย แนวทาง และกลยุทธ์ในการพัฒนาชุมชน โดยการวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น เป็นการคิดล่วงหน้าว่าจะทำอย่างไร อย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญในทุกระดับขององค์กร ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร

ระดับกลาง ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ การวางแผนช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การจัดองค์กร หมายถึง การจัดตั้งโครงสร้างและระบบการทำงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน โดยการจัดการองค์กรเป็นกระบวนการกำหนดโครงสร้าง หน้าที่ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในองค์กร เพื่อให้้องค์กรสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดองค์กรเป็นกระบวนการที่สำคัญในทุกกระดับขององค์กร ตั้งแต่ระดับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ไปจนถึงระดับปฏิบัติการ การจัดองค์กรช่วยให้องค์กรสามารถแบ่งงานกันทำได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน และลดความขัดแย้งภายในองค์กร

3. การนำ หมายถึง การกระตุ้น ส่งเสริม และสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยการนำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่งใช้ความสามารถหรืออิทธิพลในการชี้นำและชักจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามแนวทางที่ตนต้องการในทิศทางที่ถูกต้องและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การนำสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกระดับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นในองค์กร ครอบครัว หรือชุมชน ผู้นำที่ดีจะต้องมีคุณสมบัติและทักษะที่จำเป็นในการนำพาผู้อื่นไปสู่ความสำเร็จ เช่น มีวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน มีทักษะการสื่อสารและโน้มน้าวใจ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทักษะการบริหาร การนำที่ดีจะต้องสามารถทำให้สมาชิกในทีมมีเป้าหมายร่วมกัน และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้นำที่ดีจะต้องสามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับสมาชิกในทีม เพื่อให้พวกเขามีความกระตือรือร้นในการทำงานและมุ่งมั่นที่จะประสบความสำเร็จ

4. การกำกับดูแล หมายถึง การตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาชุมชน โดยการกำกับดูแลเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยงานหนึ่งใช้อำนาจหรืออิทธิพลในการติดตามตรวจสอบ และควบคุมพฤติกรรมหรือการดำเนินงานของบุคคลหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ การกำกับดูแลสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกระดับของสังคม ไม่ว่าจะเป็นระดับประเทศ ระดับองค์กร หรือระดับบุคคล

การบริหารชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความต้องการของชุมชน การบริหารชุมชนควรตอบสนองความต้องการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. ความพร้อมของชุมชน การบริหารชุมชนควรคำนึงถึงความพร้อมของชุมชน เช่น ทรัพยากร บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น

3. ความมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารชุมชนควรมีการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การบริหารชุมชนที่ดีจะช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน โดยชุมชนสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาชุมชนที่กำหนดไว้และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพ โดยตัวอย่างของการบริหารชุมชน ได้แก่ การจัดประชุมประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน การจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาชุมชน

การบริหารชุมชนเป็นกระบวนการที่ท้าทายและต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการดำเนินการ ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารชุมชนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและการพัฒนาชุมชน มีทักษะในการวางแผน การจัดองค์กร การนำ และการกำกับดูแล และสามารถทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.8 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน

ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง แนวคิดที่อธิบายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน โดยปัจจัยเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

ปัจจัยภายในชุมชน หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากภายในชุมชนเอง และส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชน ปัจจัยภายในชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้ ปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ทรัพยากรมนุษย์ เช่น ประชากรที่มีทักษะและความรู้ ทรัพยากรทางการเงิน เช่น รายได้ของชุมชน ทนของชุมชน ปัจจัยด้านสถาบัน ได้แก่ สถาบันต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมือง สถาบันอื่น ๆ สถาบันต่าง ๆ ในชุมชนเหล่านี้จะทำหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชน ประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน และกำกับดูแลให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน วัฒนธรรมของชุมชนจะส่งผลต่อพฤติกรรมและการกระทำของสมาชิกในชุมชน วัฒนธรรมของชุมชนที่ดีจะช่วยให้สมาชิกในชุมชนมีความร่วมมือกันในการพัฒนาชุมชน

ปัจจัยภายในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติในชุมชน เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในหลายอาชีพ เช่น การเกษตร ประมง การป่าไม้ เป็นต้น

ทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง ประชากรในชุมชน ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์เป็นแรงงานในการผลิตและสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชน

วัฒนธรรม ประเพณี หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้คนในชุมชน วัฒนธรรม ประเพณีเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากวัฒนธรรม ประเพณีเป็น รากฐานของสังคมชุมชน และสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การ ท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ชุมชน เป็นต้น

ปัจจัยภายนอกชุมชน หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากภายนอกชุมชน และส่งผลต่อการ พัฒนาของชุมชน ปัจจัยภายนอกชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ดังนี้ ปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยี ภัยพิบัติธรรมชาติ ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชนโดยรวม ปัจจัยด้านนโยบาย ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล นโยบายขององค์กรระหว่างประเทศ นโยบายของภาคเอกชน นโยบายของภาคประชาสังคม ปัจจัย เหล่านี้จะส่งผลต่อการพัฒนาของชุมชนในมิติต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม

ปัจจัยภายนอกชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่

นโยบายของรัฐ หมายถึง นโยบายที่รัฐบาลกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากนโยบายของรัฐสามารถ ส่งเสริมหรือจำกัดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้

เทคโนโลยี หมายถึง ความรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต เทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากเทคโนโลยีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการ ผลิตได้

เศรษฐกิจโลก หมายถึง สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของโลก เศรษฐกิจโลกเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากเศรษฐกิจโลกสามารถส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการ ในตลาดโลก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของชุมชน

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อให้ การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3.9 องค์ประกอบของปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน

1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ทักษะ และ ความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรหรือสังคม เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและสังคม เนื่องจากการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและสามารถแข่งขันได้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรเอง โดยองค์กรเป็นผู้ดำเนินการเองหรือร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานฝึกอบรม เป็นต้น

2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายนอกองค์กร หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของบุคคลภายนอกองค์กร โดยองค์กรเป็นผู้ดำเนินการเองหรือร่วมกับหน่วยงานภายนอก เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพ การฝึกอบรมทักษะด้านต่าง ๆ เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของพนักงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การพัฒนางาน การให้คำปรึกษา เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายนอกองค์กร มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของบุคคลภายนอกองค์กร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายนอกองค์กรสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพ การฝึกอบรมทักษะด้านต่าง ๆ เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและสังคม เนื่องจากการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพและสามารถแข่งขันได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและเติบโตได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ช่วยให้สังคมสามารถพัฒนาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ คือ ความต้องการขององค์กรหรือสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรหรือสังคม เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความพร้อมขององค์กรหรือสังคม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรคำนึงถึงความพร้อมขององค์กรหรือสังคม เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น ความเหมาะสมของบุคลากร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเหมาะสมกับลักษณะงานและทักษะของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้รับประโยชน์สูงสุด และความต่อเนื่องของการพัฒนา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถได้อย่างสม่ำเสมอ

2. ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน

การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและชุมชน โดยการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ ความสามารถ และศักยภาพในการบริหารจัดการของสมาชิก เพื่อสร้างความร่วมมือและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นการสร้างพลังให้กับชุมชนในการขับเคลื่อนการพัฒนา การพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

การพัฒนาศักยภาพของสมาชิก หมายถึง การพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของสมาชิก เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่ม/องค์กรชุมชน หมายถึง การพัฒนาทักษะและความสามารถในการบริหารจัดการของกลุ่ม/องค์กรชุมชน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาศักยภาพของสมาชิกสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การให้ความรู้ การให้คำปรึกษา เป็นต้น การพัฒนาการบริหารจัดการของกลุ่ม/องค์กรชุมชนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การให้คำปรึกษา การพัฒนาระบบบริหารจัดการ เป็นต้น

การพัฒนาชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ คือ ความต้องการของกลุ่ม/องค์กรชุมชน การพัฒนาชุมชนควรสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม/องค์กรชุมชน เพื่อให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ความพร้อมของกลุ่ม/องค์กรชุมชน การพัฒนาชุมชนควรคำนึงถึงความพร้อมของกลุ่ม/องค์กรชุมชน เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น ความมีส่วนร่วมของสมาชิก การพัฒนาชุมชนควรมีการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน ได้แก่

1. ช่วยให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและชุมชน
2. ช่วยให้กลุ่ม/องค์กรชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

3. ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน

การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง กระบวนการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยการเสริมสร้างทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ และทุนทางสังคมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากเป็นการสร้างรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เช่น การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ เป็นต้น

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของคนในชุมชน เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้กับชุมชน เช่น การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาการฝึกอบรมอาชีพ เป็นต้น

การพัฒนาทุนทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนากิจกรรมทางสังคม การพัฒนาเครือข่ายชุมชน เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความรู้ การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุน เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ คือ ความต้องการของชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนควรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ความพร้อมของชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนควรคำนึงถึงความพร้อมของชุมชน เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น และความร่วมมือของชุมชน การพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนควรมีการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ประโยชน์ของการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่

1. ช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน
2. ช่วยให้ชุมชนมีรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ
3. ช่วยให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ

การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ หมายถึง กระบวนการปรับปรุงและเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของชุมชนให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เช่น การพัฒนาถนนหนทาง การพัฒนาระบบสาธารณสุข การพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน เนื่องจากเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของประชาชน การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานของชุมชน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นต้น

การพัฒนาสาธารณูปโภค หมายถึง การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของชุมชน เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

การพัฒนาสภาพแวดล้อม หมายถึง การพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนให้สะอาด สวยงาม และปลอดภัย เช่น การจัดการขยะ การจัดการน้ำเสีย เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ การให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงาน เป็นต้น

การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ คือ ความต้องการของชุมชน การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพควรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์สูงสุด ความพร้อมของชุมชน การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพควรคำนึงถึงความพร้อมของชุมชน เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี เป็นต้น ความมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพควรมีการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ประโยชน์ของการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ ได้แก่

1. ช่วยให้ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของประชาชน
2. ช่วยให้ชุมชนมีความปลอดภัยและสุขอนามัยที่ดี
3. ช่วยให้ชุมชนมีเสน่ห์และดึงดูดนักท่องเที่ยว

4. แนวทางการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนอาจเป็นหนึ่งในคำศัพท์ที่ใช้มากเกินไปและเข้าใจผิดมากที่สุดในคำศัพท์ของนักการเมืองในประเทศกำลังพัฒนา กำลังพัฒนา และแม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประการหลังเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากแนวคิดนี้มักถูกถักทอเข้ากับความช่วยเหลือทางการเงินระหว่างประเทศทุกรูปแบบแก่ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนาเพื่อให้ได้รับชัยชนะเหนือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองภายในประเทศ Geoghegan and Powell (2009) ถึงกับเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนเข้ากับแนวคิดสมัยใหม่เชิงอภิปราย ซึ่งพลเมืองและนักการเมืองแบ่งปันและถกเถียงถึงความสนใจร่วมกันนี้ นอกจากนี้ ที่มาของแนวคิดการพัฒนาชุมชนก็ดูเหมือนว่าจะเลวร้ายพอ ๆ กับเนื้อหา นักวิจัยหลายคนพยายามติดตามต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์ของแนวคิดนี้ โดยปกติจะเป็นการตัดสินใจของรัฐบาลหรือคำแถลงนโยบายในประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนหรือสภาพความเป็นอยู่ที่ยอมรับไม่ได้ของชุมชนหรือกลุ่มคนบางกลุ่มที่ระบุตัว

ได้ ซึ่งเริ่มแรกเกี่ยวข้องกับบางคน หรือโปรแกรมการศึกษาอื่น ๆ ต้นกำเนิดอีกสาขาหนึ่งที่มีถูกมองข้ามมีรากฐานมาจากสภาพแวดล้อมที่เป็นกุศล เพื่อนำมาซึ่งความสับสนอลหม่านในเวทีการพัฒนาชุมชน (Cornwell, 1986) ให้ความสำคัญกับคำจำกัดความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และสรุปว่าการพัฒนาชุมชนเป็นเพียงคำอุปมาอุปไมยมากกว่า

4.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน

จิตติ กิตติวิทิตคุณ (2540) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน เป็นกรรมวิธี (Process) แห่งการกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมจัดการวางแผน ลงมือปฏิบัติการตามแผน แผนดังกล่าวจะกำหนดว่ากลุ่มของตนและกลุ่มละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และมีปัญหาร่วมกันอะไรบ้าง แล้วจัดทำแผนการของแต่ละกลุ่ม ซึ่งให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นโดยพยายามได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้นให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจจะขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การรัฐบาล และมีไซของรัฐบาลได้และพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ (Movement) ที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน ให้ดีขึ้นโดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนและควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนเองด้วยกันแต่ถ้าประชาชนไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้นทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง

จุฑารัตน์ วุฒิสุมบุรณ์ (2538) ได้กล่าวว่า การพัฒนาชุมชน คือ การร่วมดำเนินการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนใหม่มีความเป็นปกแผ่นและดำเนินงานไปในแนวทางที่ตนต้องการ การทำงานพัฒนาชุมชนในขั้นแรกจะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังขอราษฎรในชุมชนนั้นในการช่วยเหลือตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน ซึ่งมักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วยจากหน่วยราชการหรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ

จากความหมายของการพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่าการ พัฒนาชุมชนมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การมีชีวิตเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ทุกคนบนโลก และเป็นขบวนการที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน ให้ดีขึ้นโดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนและควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนเองด้วยกัน แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง

แนวคิดพื้นฐานการพัฒนาชุมชนของ จีรพรรณ กาญจนะจิตตรา (2528) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนมีแนวคิดมูลฐานอยู่ 3 ประการคือ

1. การช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือเพื่อให้สามารถช่วยตัวเองได้ (Self-help and Self-help) ประชาชนในท้องถิ่นจะต้องช่วยตัวเองในรูปแบบของแรงงาน วัสดุ และทรัพย์สิน เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตน หากเกินความสามารถรัฐบาลจึงให้การสนับสนุนตามควร การช่วยเหลือตนเองหมายถึงราษฎรสามารถเข้าปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนขณะนั้นจึงเป็นการระดมสรรพกำลังคนหรือ

ทรัพยากรธรรมชาติเข้าสู่การปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามสรรพกำลังดังกล่าวนี้อาจมีข้อจำกัดบางประการ ด้วยคุณวุฒิ ประสบการณ์ ความสามารถ และงบประมาณ เป็นต้น ความช่วยเหลือจากภายนอกยังมีความจำเป็นที่จะเข้ามาแก้ไขสถานการณ์ในระยะนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ประสงค์ว่าจะช่วยเหลือให้ราษฎรช่วยเหลือตนเองไปตลอดรอดฝั่ง

2. การพัฒนาชุมชน เป็นการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ (Holistic Program) มีความหมายว่า ปัญหาชุมชนหรือประเทศไม่อาจแก้ไขวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น หากจะต้องเป็นการประสานงานร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเป็นการประสานงานของวิธีการหลายวิธีและหลายด้าน หากเราศึกษาปัญหาของชุมชนอย่างละเอียด จะพบว่าปัญหาของชุมชนนั้นมีต้นตอเกิดจากแหล่งต่าง ๆ หรือมีสาเหตุหลายประการฉะนั้นจึงต้องดำเนินการด้วยวิธีต่าง ๆ ด้านต่าง ๆ พร้อมกันไป เช่น การยกระดับการครองชีพของชาวบ้านจะต้องมีการพัฒนาทางด้านทักษะ การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม การวางแผนครอบครัว เป็นต้น การกำหนดวิธีการแก้ปัญหาของชุมชนจึงต้องหยิบยกปัญหาของชุมชนนั้นมาพิจารณาอย่างละเอียด และต้องระลึกว่าปัญหาหนึ่งจะเกี่ยวพันหรือกระทบกระเทือน ไปอีกปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัญหาอยู่เสมอฉะนั้นโครงการที่จะต่อสู้กับปัญหาจึงถูกกำหนดให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ โดยหลายปัญหาหรือปัญหาหนึ่ง อาจจะต้องมีโครงการเข้าสู่หลายโครงการ

3. การพัฒนาชุมชนเป็นการกำหนดงานที่เริ่มจากท้องถิ่นชนบท โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ (The Mainstream of National Development) วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาประเทศมิได้หมายความว่า นโยบายชาติเป็นผู้กำหนดนโยบายท้องถิ่นแต่มีความหมายว่ากิจกรรมท้องถิ่นจะได้รับการสนับสนุนให้เป็นกำลังสำคัญในการสนับสนุนค้ำจุนนโยบายชาติ การสนับสนุนที่ได้รับนี้ก็คือการสนับสนุนจากรัฐบาลในด้านวัสดุ กำลังคน ฉะนั้น การดำเนินงานของท้องถิ่นใดเป็นไปโดยเอกประเทศ ปราศจากเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายชาตินิยมจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่าที่ควร

5. แนวทางเศรษฐกิจครัวเรือน

เศรษฐกิจครัวเรือน หมายถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือนโดยรวม โดยทั่วไปแล้วเศรษฐกิจครัวเรือนจะเรียกว่า “ภาคครัวเรือน” เพื่อแยกความแตกต่างจากภาคธุรกิจ รัฐบาล และภาคต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ภาคครัวเรือนก็มีขนาดใหญ่พอที่จะรองรับคำว่า “เศรษฐกิจครัวเรือน” ได้ ระบบเศรษฐกิจส่วนที่เหลือสามารถเรียกว่า “เศรษฐกิจตลาด” ดังนั้น การทำธุรกรรมระหว่างครัวเรือนและตลาดจึงคล้ายกับการค้าระหว่างประเทศระหว่างสองเศรษฐกิจมากกว่าการทำธุรกรรม

ระหว่างภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ภายในเศรษฐกิจเดียว การค้าระหว่างเศรษฐกิจสองประเภทหลักคือ การขายเวลาแรงงานในครัวเรือนและการขายสินค้าและบริการในครัวเรือนในตลาด

ครัวเรือนเป็นผู้ผลิต ตำราเศรษฐศาสตร์ไม่ค่อยกล่าวถึงครัวเรือนในฐานะผู้ผลิตที่ใช้แรงงาน และทุนของตน พวกเขาเน้นครัวเรือนในฐานะผู้บริโภคแทน นักเรียนเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยมองว่าครัวเรือนเป็นสถานที่บริโภค พฤติกรรมของผู้บริโภคมุ่งเน้นไปที่พฤติกรรมของผู้บริโภค ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของครัวเรือนเกี่ยวกับปริมาณของสินค้าที่เลือกซื้อ โดยพิจารณาจากข้อจำกัดด้านรายได้และราคาของสินค้าเหล่านั้น ตำราเศรษฐศาสตร์มีข้อยกเว้นบางประการที่ไม่ได้กล่าวถึงการจัดสรรเวลาให้กับกระบวนการผลิตในครัวเรือน นอกจากนี้ พวกเขาไม่ได้กล่าวถึงว่าค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมักเป็นการลงทุนในอุปกรณ์ทุน สินค้าที่ยังไม่เสร็จ วัสดุดิบ และพลังงานเพื่อใช้เป็นปัจจัยนำเข้าในกระบวนการผลิต Charlotte Perkins Gilman หนึ่งในผู้เขียนคนแรก ๆ ที่ตรวจสอบกระบวนการผลิตในครัวเรือน ตั้งคำถามเกี่ยวกับการแบ่งงานตามเพศแบบดั้งเดิม เธอเสนอให้ขายสินค้าในประเทศมากขึ้นในตลาด ซึ่งจะส่งผลให้มีความเชื่อวางใจมากขึ้นและการประหยัดต่อขนาด และช่วยให้ผู้หญิงสามารถเลือกงานได้ตามความถนัดและความชอบ หนังสือเศรษฐศาสตร์การผลิตในครัวเรือนของ Reid ในปี 1934 มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐศาสตร์ในครัวเรือนในฐานะระเบียบวินัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยในอเมริกาเหนือบางแห่ง เธอโต้แย้งว่าแม้ว่าครัวเรือนจะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของเรา แต่นักเศรษฐศาสตร์ก็ให้ความสำคัญกับ "ส่วนนั้นของระบบเศรษฐกิจที่จัดระบบตามราคา" Reid เป็นผู้เขียนคนแรกที่ระบุเกณฑ์บุคคลที่สามที่ใช้บ่อยเพื่อแยกความแตกต่างระหว่างกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดผล (การบริโภค) เกณฑ์ของเธอดังนี้: "หากกิจกรรมใดมีลักษณะที่สามารถมอบให้กับพนักงานที่ได้รับค่าจ้างได้ กิจกรรมนั้นจึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ" (Reid, 1934) การเตรียมอาหารเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่การบริโภคนั้นไม่ได้ผลหรือไม่เกิดประโยชน์ การกินและการบริโภคในรูปแบบอื่น ๆ นั้นมีประโยชน์เพราะจำเป็นต้องดำเนินต่อไปและทำให้ชีวิตมีชีวิตชีวา ประเด็นที่สองของเกณฑ์นี้คือกิจกรรมการศึกษาของนักเรียนนั้นไม่เกิดผลเนื่องจากการจ่ายเงินให้คนอื่นเรียนเปียโนให้คุณไม่ใช่วิธีที่คุณเรียนรู้ที่จะเล่น นอกจากนี้ การผลิตมักต้องการความช่วยเหลือจากเมืองหลวง นอกเหนือไปจากแรงงาน ต้องขยายเกณฑ์ให้รวมถึงบริการที่ได้รับจากทั้งทุนที่เช่าและพนักงานที่ได้รับค่าจ้าง ดังนั้น บริการที่พักที่ครัวเรือนของครัวเรือนจัดทำให้จึงเป็นการผลิต เช่นเดียวกับบริการขนส่งที่จัดหาโดยยานพาหนะของครัวเรือน และบริการความบันเทิงที่จัดหาโดยอุปกรณ์เสียงและวิดีโอของครัวเรือน สิ่งนี้ขยายขอบเขตของการผลิตในครัวเรือนตามที่ Reid (1934) และนักเขียนส่วนใหญ่ตั้งแต่นั้นมา เกณฑ์ทางเลือกของตลาดที่ขยายตัวจะระบุว่า "กิจกรรมจะถือว่ามีประสิทธิภาพหากสามารถรับได้โดยการจ้างคนงานหรือเช่าอุปกรณ์ทุนจากตลาด" น่าเสียดายที่ทั้ง Gilman และ Reid ไม่ส่งผลกระทบต่อความคิดทางเศรษฐกิจแบบดั้งเดิมเกี่ยวกับการผลิตในครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ ทฤษฎี

เศรษฐศาสตร์ยังคงพรรณนาครัวเรือนว่าเป็นเพียงแหล่งบริโภคและพักผ่อนหย่อนใจ โดยมีการผลิตสินค้าและบริการเฉพาะในธุรกิจและหน่วยงานของรัฐเท่านั้น

เศรษฐกิจครัวเรือนยุคใหม่ ในช่วงกลางของทศวรรษที่ 1960 การพัฒนาทางทฤษฎีที่สำคัญที่เรียกว่า "เศรษฐกิจครัวเรือนแบบใหม่" ได้เกิดขึ้น ในทฤษฎีนี้ ครัวเรือนถือเป็นภาคการผลิต และกิจกรรมของครัวเรือนถูกจำลองเป็นชุดของอุตสาหกรรม ในวิธีการใหม่นี้ ครัวเรือนจะผลิตสินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกัน เช่น ความกระหาย ความหิว ความอบอุ่น และที่พักอาศัย คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ตอบสนองความต้องการของสินค้าที่ผลิตและบริโภคสามารถมองได้ว่าเป็นตัวกำหนดเทคโนโลยีการผลิตและการบริโภคของครัวเรือน ด้วยรายได้และราคาที่แตกต่างกัน ครัวเรือนยังคงปรับค่าใช้จ่ายตามทฤษฎีก่อนหน้านี้ อย่างไรก็ตาม ตามทฤษฎีใหม่ ครัวเรือนจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพวกเขาเมื่อพวกเขาค้นพบประโยชน์ของสินค้าใหม่ในกระบวนการผลิตของครัวเรือน แนวทางกิจกรรมที่ได้มาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ครัวเรือนใหม่ผสมผสานเข้ากับแนวทางอินพุต-เอาต์พุตได้อย่างง่ายดาย เพื่อสร้างชุดตารางอินพุต-เอาต์พุตของครัวเรือนเพื่อเป็นกรอบสำหรับการสร้างแบบจำลองการผลิตในครัวเรือน

การวัดเศรษฐกิจครัวเรือน เมื่อครัวเรือนได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางการผลิตที่สำคัญ แทนที่จะเป็นเพียงการบริโภค การวัดเศรษฐกิจของครัวเรือนก็กลายเป็นจุดสนใจสำหรับนักวิจัยจำนวนมาก ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ผู้เขียนหลายคนได้เน้นย้ำถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจมหภาคของเศรษฐกิจครัวเรือน (Boulding, 1972) มองว่าครัวเรือนไม่เพียงแต่เป็นกลไกหลักของเศรษฐกิจตลาด โดยการซื้อในครัวเรือนคิดเป็นสัดส่วนประมาณ 60% ของ GNP แต่ยังเป็นตัวแทนที่สำคัญที่สุดในระบบเศรษฐกิจแบบให้เปล่าอีกด้วย นี่คือระบบเศรษฐกิจของการโอนทางเดียว เงินช่วยเหลือ หรือของขวัญที่มอบให้ภายในครัวเรือนเป็นหลักโดยผู้ที่มีรายได้เป็นตัวเงินให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ บุตร คู่สมรส และผู้อยู่ในอุปการะที่ไม่มีรายได้เป็นตัวเงิน

นักเขียนชาวอเมริกันชื่อ Burns (1977) เขียนไว้ในหนังสือ The Household Economy ของเขาว่า "ชั่วโมงการทำงานนอกระบบเศรษฐกิจเงินเป็นคู่แข่งกัน และในไม่ช้าก็จะแซงหน้าการทำงานภายใน" Burns มองว่าครัวเรือนเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งและสำคัญที่สุดสถาบันที่แข็งแกร่ง มั่นคง และขยายตัว Toffler (1980) มีมุมมองในแง่ดีที่คล้ายกันเกี่ยวกับเศรษฐกิจครัวเรือน ใน The Third Wave อันคลาสสิกของเขา ซึ่งเขาได้อธิบายถึงวิธีการต่าง ๆ มากมายที่งานต่าง ๆ ถูกขับเคลื่อนกลับจากตลาดสู่บ้าน แรงกดดันในการโอนต้นทุนแรงงานที่จ่ายแล้วจากตลาดไปยังต้นทุนแรงงานที่ค้างชำระของครัวเรือนได้นำไปสู่การสร้างปั้มน้ำมันแบบบริการตนเอง เครื่องถอนเงินอัตโนมัติ และการช้อปปิ้งออนไลน์ นอกจากนี้ยังทำให้รัฐบาลต้องสนับสนุนการดูแลผู้ป่วย ผู้พิการ และผู้สูงอายุตามครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง มากกว่าการดูแลแบบมีอาชีพในโรงพยาบาลและ

สถานพยาบาล การเก็บภาษีจากแรงงานที่ได้รับค่าจ้างมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนโยบายเหล่านี้

ข้อบกพร่องในสถิติแห่งชาติของการทำงานและการผลิตเกือบจะไม่มีใครสังเกตเห็น การปฏิวัติทางสถิติได้เกิดขึ้นในช่วงห้าสิบปีที่ผ่านมา หัวใจสำคัญของมันคือระบบบัญชีประชาชาติ (SNA) ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์และนักสถิติเศรษฐกิจได้พัฒนาขึ้นเพื่อจัดทำมาตรการประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจในรูปแบบสรุป การประมาณรายไตรมาสของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) เป็นหนึ่งในกลุ่มที่สำคัญที่สุด (GNP) ปัจจุบันรัฐบาลลงทุนหลายล้านดอลลาร์ในการรวบรวมและเผยแพร่รายไตรมาสของ GDP และสถิติการจ้างงาน การเผยแพร่ข้อมูลมาตรฐานเป็นระยะเกี่ยวกับตัวแปรเหล่านี้ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้ามเวลาและประเทศต่าง ๆ ได้ สถิติของ GDP และการจ้างงานไม่ได้เป็นเพียงหัวข้อสนทนาทั่วไปในหมู่นักเศรษฐศาสตร์เท่านั้น แต่ยังได้รับการยกระดับให้เป็นเครื่องมือหลักของนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้โดยสำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ กองทุนการเงินระหว่างประเทศ และธนาคารโลก ณ ระดับนานาชาติ

ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ผู้เขียนหลายคนได้เปิดเผยข้อบกพร่องในการทำงานและสถิติการผลิต Luisella (1982) และ Dyer (1985) อยู่ในกลุ่มเหล่านี้ ตามหลักฐานในหนังสือของ Marilyn Waring เรื่อง Counting for Nothing (1988) และ Three Masquerades หนึ่งในข้อโต้แย้งที่น่าสนใจที่สุดสำหรับการวัดการผลิตในครัวเรือนคือการทำให้แรงงานสตรีมองเห็นได้ (1996) ผู้หญิงเป็นผู้จัดหาแรงงานส่วนใหญ่ที่จำเป็นสำหรับการผลิตในครัวเรือนและการยังชีพทั่วโลก งานทั้งหมดนี้ไม่ได้รับค่าตอบแทน แม้ว่าผู้หญิงจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการจ้างงานที่ได้รับค่าตอบแทน แต่งานที่ได้รับค่าจ้างส่วนใหญ่ยังคงทำโดยผู้ชาย

การผลิตในครัวเรือนและโลกแห่งเศรษฐกิจแบบไบนารี ได้มีความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญของสาขานี้คือการวัดขนาดของการผลิตในครัวเรือนผ่านการสำรวจการใช้เวลา ปัจจุบันการผลิตในครัวเรือนได้รับการยอมรับว่าเป็นเศรษฐกิจทางเลือกของตลาด ในหลายประเทศ เศรษฐกิจครัวเรือนดูดซับแรงงานมากกว่าและทุนทางกายภาพอย่างน้อยหนึ่งในสามที่ใช้ในเศรษฐกิจตลาด องค์การทางสถิติแห่งชาติจะจัดทำประมาณการ GHP เป็นประจำในอนาคต ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตของครัวเรือน - ที่พัก อาหาร เสื้อผ้าที่สะอาด และการดูแลเด็กและผู้ใหญ่ - จะช่วยเสริมข้อมูลปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้รับค่าจ้างและการใช้เงินทุนของครัวเรือน เมื่อมีการเผยแพร่บัญชีครัวเรือนระดับประเทศทุกไตรมาสควบคู่ไปกับบัญชีระดับประเทศสำหรับเศรษฐกิจตลาด การรับรู้เศรษฐกิจครัวเรือนที่เหมาะสมจะมาถึง ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้มีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์เพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์การการผลิตในครัวเรือน ปฏิสัมพันธ์กับเศรษฐกิจตลาด บทบาทของครัวเรือนในการพัฒนาทุนมนุษย์ บทบาททางเพศ และความเป็นอยู่ที่ดีของครอบครัวอันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีในครัวเรือนและนโยบายทางสังคมและเศรษฐกิจทางเลือก

6. การพัฒนาที่ยั่งยืน

“การพัฒนาอย่างยั่งยืน” หรือ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ภาษาอังกฤษเรียกว่า Sustainable Development โดยสมัชชาโลกจาก World Commission on Environment ที่กำเนิดขึ้นจากรายงานเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (The Brunt land Report หรือ Our Common Future) หมายความว่า “รูปแบบของการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง” (Sustainable Development is development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs)

ราชบัณฑิตยสถาน ได้กล่าวถึงความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้ประกอบด้วยแนวคิดอย่างน้อย 3 ประการ คือ ความต้องการของมนุษย์ การพัฒนาอย่างยั่งยืนคำนึงถึงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และความต้องการที่จะมีมาตรฐานที่ดีกว่าเดิมขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม ระบบสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัดในการให้ทรัพยากร และมีขีดจำกัดในการรองรับของเสียความยุติธรรมในสังคมทั้งระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่นต่อไป ความยั่งยืนนั้นไม่อาจมั่นคงอยู่ได้หากปราศจากนโยบายการพัฒนาที่คำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมาพิจารณาด้วย ดังนั้น จึงต้องคำนึงถึงหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับชนรุ่นต่อไป (Intergenerational Equity) และหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นเดียวกัน (Intergenerational Equity)

นอกจากนี้ยังมีแนวคิดหรือนิยามคำจำกัดความเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนอีกมากมาย เช่น “การพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบันโดยต้องไม่ทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต” หรือการตีความทางสังคม เช่น “สังคมที่ยั่งยืน คือ สังคมที่สนองความต้องการของตนได้ โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดความต้องการของเขา” และในการประชุมของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อเดือนกันยายน 2545 ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ประเทศไทยโดยคณะกรรมการกากับการอนุรักษ์ตามแผนปฏิบัติการ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ได้จัดนิยามการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ว่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทไทยเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมกัน” (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2557)

แนวคิดตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Indicator) ตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการบอกทิศทางและตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง หรือบ่งชี้ความสำเร็จหรือสะท้อนผลการพัฒนาประเทศว่าประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งมุ่งก่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมากนักน้อยเพียงใด ตัวชี้วัดความยั่งยืนจะทำให้ทราบว่าประเด็นใดของด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหามากที่สุด เพื่อนำไปใช้เป็นตัวกำหนดความสำคัญของเป้าหมายในรูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่ง The United Nations Commission on Sustainable Development (UNCSD) ได้กำหนดตัวชี้วัด โดยกำหนดวัตถุประสงค์หลักในการสร้างกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วย Themes และ Sub-themes เพื่อเกิดความเข้าใจความยั่งยืน และเป็นการสนับสนุนผู้กำหนดนโยบายในการตัดสินใจในระดับประเทศซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดในความยั่งยืนด้านต่าง ๆ

ประเภทตัวชี้วัด	ตัวอย่างตัวชี้วัด
ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย	
- การเปลี่ยนแปลงในรายได้	- รายได้ต่อครัวเรือน รายได้ต่อคนต่อปี
- ความหลากหลายของแหล่งรายได้	- รายได้ที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด สัดส่วนของแหล่งที่มาของรายได้ ระดับรายได้เทียบกับเส้นความยากจน
- การกระจายรายได้	
ตัวชี้วัดทางด้านสังคม ประกอบด้วย	
- ความมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกิน	- สัดส่วนของที่ดินทำกินภายใต้เอกสารสิทธิ์ต่าง ๆ
- ความมั่นคงทางอาหาร	- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารต่อสมาชิกครอบครัว
- ความยากจน	- แหล่งที่มาของอาหาร
ตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย	
- การเปลี่ยนแปลงในรายได้	- รายได้ต่อครัวเรือน รายได้ต่อคนต่อปี
- ความหลากหลายของแหล่งรายได้	- รายได้ที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด สัดส่วนของแหล่งที่มาของรายได้ ระดับรายได้เทียบกับเส้นความยากจน
- การกระจายรายได้	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทตัวชี้วัด	ตัวอย่างตัวชี้วัด
ตัวชี้วัดทางด้านสังคม ประกอบด้วย	
- ความมั่นคงในสิทธิที่ดินทำกิน	- สัดส่วนของที่ดินทำกินภายใต้เอกสารสิทธิ์ต่าง ๆ
- ความมั่นคงทางอาหาร	- ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารต่อสมาชิกครอบครัว
- ความยากจน	- แหล่งที่มาของอาหาร
- การจ้างงาน	- สัดส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน
- ความมั่นคงในทรัพย์สิน ภาระหนี้	- สัดส่วนของแรงงานจ้างต่อแรงงานทั้งหมด
- สถานภาพทางสังคม	- มูลค่าทรัพย์สินของครัวเรือนเกษตรกร
- ความเข้มแข็งขององค์กรในชุมชน	- จำนวนหนี้สินและความสามารถในการชำระหนี้
	- ตำแหน่งทางสังคมในชุมชน
	- ผลการดำเนินการขององค์กร
	- ความร่วมมือระหว่างองค์กรในชุมชน
	- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
	- การให้ความช่วยเหลือชุมชน การยอมรับของคนในชุมชน
ตัวชี้วัดทางด้านกายภาพ ประกอบด้วย	
- โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า	- สภาพถนน
ประปา โรงเรียน สถานีอนามัย	- จำนวนครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้
- การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	- จำนวนครัวเรือนที่มีน้ำ ประปาใช้
	- ระยะทางและเวลาจากบ้านไปยังโรงเรียนและสถานีอนามัย คุณภาพของการบริการของสถานีอนามัย
	- ระบบชลประทาน บ่อน้ำ ชลประทาน
	- จำนวนโทรศัพท์ต่อครัวเรือน/ชุมชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทตัวชี้วัด	ตัวอย่างตัวชี้วัด
ตัวชี้วัดทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ	
และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย	
- ทรัพยากรดิน	- การชะล้างพังทลายของดิน
- ทรัพยากรน้ำ	- ระบบการปลูกพืชเพื่อการอนุรักษ์ดิน
- ทรัพยากรป่าไม้	- วิธีการอนุรักษ์ดินของเกษตรกร
- ความหลากหลายทางด้านชีวภาพ	- ปริมาณการใช้น้ำ ในระบบการเพาะปลูก
- ความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อเกษตรกร	- คุณภาพและปริมาณน้ำ เพื่อการอุปโภคบริโภค
- ความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม ฝนแล้ง) เป็นต้น	- พื้นที่การเพาะปลูกภายใต้ระบบชลประทาน
	- สัดส่วนของรายได้ที่มาจากผลผลิตจากป่า
	- ขนาดและความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้
	- ปริมาณการใช้สารเคมีและความเจ็บป่วยจากการใช้สารเคมี
	- ความถี่ในการได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ

ที่มา: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2557)

7. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการ

7.1 ความหมาย

พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า ต้องการได้ ว่าอยากได้ ใครได้และประสงค์ ซึ่งความต้องการของมนุษย์มีอิทธิพลก่อให้เกิดแรงผลักดันทั้งภายนอก และภายในให้มนุษย์ได้ปรับตัวในการตอบสนองแรงผลักดันที่เกิดขึ้น การปรับตัวเพื่อสนองแรงผลักดัน คือความต้องการนั่นเอง

7.2 ความสำคัญของความต้องการ

ความต้องการของมนุษย์ ได้รับการศึกษาจากนักปราชญ์เป็นเวลานานแล้ว โดยพยายามที่จะทำความเข้าใจว่า ทำไมคนจึงประพฤติปฏิบัติเช่นนี้ แนวคิดที่จะอธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ ได้แก่ มนุษย์หลีกเลี่ยงความเจ็บปวด และแสวงหาความสุขสบาย อย่างไรก็ตามข้อสังเกตในการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด และการแสวงหาความสุขสบาย จากการสังเกตจากสิ่งที่คุณนั้นเลือกกระทำหรือ

หลีกเลี่ยงการกระทำซึ่งแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ความเจ็บปวดสำหรับคนหนึ่งอาจเป็นความสุขสบายของอีกคนหนึ่งก็ได้จากปัจจัยใจเดียวกัน เรื่องการจูงใจของมนุษย์โดยสัญชาตญาณแรงขับและความต้องการจำเป็น แต่ก็ไม่สามารถอธิบายความต้องการของมนุษย์ได้ครอบคลุมอย่างไรก็ตามความเข้าใจในเรื่องความต้องการของมนุษย์เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์กร เพราะความต้องการของมนุษย์เป็นแรงผลักดันให้คนทำงานหรือทำให้มีกำลังใจในการทำงาน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547)

ความต้องการของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Need) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต วุฒิภาวะไม่จำเป็นต้องการอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างใด เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของคนเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิดความว่องไว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวาที่จะต้องสนองต่อสิ่งเร้า เกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งภายนอกและภายใน ได้แก่

1.1 ความต้องการอาหาร ความหิว ทำให้คนเราต้องกินอาหาร เพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต อาหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต

1.2 ความต้องการน้ำ เมื่อร่างกายของเราขาดน้ำทำให้เรารู้สึกลำคอแห้ง ปากแห้งผาก เกิดความต้องการที่จะได้ดื่มน้ำ เพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย

1.3 ความต้องการทางเพศ ความต้องการด้านนี้จะเริ่มเมื่อเราอย่างเข้าสู่วัยรุ่นและเป็นผู้ใหญ่การแสดงออกถึงความต้องการทางเพศขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจ ธรรมเนียมประเพณีของสังคมนั้น

1.4 ความต้องการของอุณหภูมิที่เหมาะสม คนเราดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยความสมดุลทางร่างกาย

1.5 ความต้องการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด เพื่อให้ร่างกายเกิดความปลอดภัย ความเจ็บป่วยเป็นไข้ของร่างกาย ทำให้ร่างกายพยายามสร้างภูมิคุ้มกันขึ้น เมื่อมีคนอื่นมาทำร้ายคนเราก็หลีกเลี่ยงหรือต่อสู้ป้องกันตัว

1.6 ความต้องการพักผ่อนนอนหลับ เมื่อร่างกายเกิดความเหน็ดเหนื่อย เนื่องจากการใช้พลังงาน ออกแรงในการทำงาน เกิดความเหนื่อยล้าจากการอ่อนเพลียของร่างกาย เราจึงต้องการนอนหลับพักผ่อน เพื่อผ่อนคลายให้ร่างกาย ได้มีโอกาสสะสมพลังงานใหม่และซ่อมแซมส่วนสึกหรอของร่างกาย

1.7 ความต้องการอากาศบริสุทธิ์ที่มีก๊าซออกซิเจนสำหรับการหายใจ เราอาจอดข้าวอดน้ำได้หลายวัน แต่กลับหายใจไม่ได้นาน

1.8 ความต้องการการขยับถ่าย เป็นการขยับของเสียออกจากร่างกาย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับอาหารและน้ำ เพราะของเหลือเหล่านี้เป็นพิษต่อร่างกาย ทำให้เราอึดอัดไม่สบาย บางครั้ง อาจทำร้ายชีวิตได้

คติทางพุทธศาสนา ได้กล่าวถึง ความต้องการที่เป็นพื้นฐานในด้านความต้องการทางวัตถุ หรือสิ่งที่มองเห็นได้ ได้แก่ ปัจจัย 4 อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

2. ความต้องการทางด้านจิตใจและสังคม (Psychological and Social Need) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างสลับซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้และประสบการณ์ที่มนุษย์นั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล แต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างออกไป ด้วย ลักษณะสำคัญของความต้องการทางจิตใจและสังคม ดังนี้

2.1 ความต้องการที่เกิดจากสังคมที่เป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมและกลายเป็นลักษณะนิสัยประจำตัวของแต่ละคน สิ่งเหล่านี้แตกต่างกันไปแต่ละสังคม

2.2 ความต้องการทางสังคมที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ เราต้องมีประสบการณ์และการเรียนรู้มาก่อน จึงจะเข้าใจและเลือกกระทำได้ บางทีเราต้องศึกษาว่าจะเริ่มต้นอย่างไรควรทำอย่างไรต่อไป

3. ความต้องการนี้เปลี่ยนแปลงได้ แม้ในตัวคนเดียว

4. ความต้องการนี้จะมามีมากขึ้นเมื่ออยู่รวมกลุ่มมากกว่าอยู่คนเดียว

5. ความต้องการนี้มีพฤติกรรมปกปิดมากกว่าพฤติกรรมเปิดเผยจะแสดงออกเมื่อมีสิ่งเร้า

6. ความต้องการที่มองไม่เห็นเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

7. ความต้องการจิตใจและสังคมมีอิทธิพลที่จะผลักดันให้คนเราทำอะไรก็ได้บางครั้งก็ปราศจากเหตุผลและคุณธรรม (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547)

ศศิณา ปาละสิงห์ (2547) ความต้องการเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม และความต้องการของมนุษย์นี้เองที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบงาน ถ้ามนุษย์ได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว ก็สามารถทำงานให้ลุล่วงและประสบผลสำเร็จ เพราะระดับความพึงพอใจยังมีความสัมพันธ์ต่อผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอีกด้วย

เกศรินทร์ วิริยะอารมณ์ (2545) ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความต้องการ ไม่ว่าจะความต้องการจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แสวงหาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นเพราะมีความต้องการต่าง ๆ เป็นแรงขับผลักดัน ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์จะสนองความต้องการของตนซึ่งเกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต้นแล้ว ความต้องการขั้นถัดไปก็จะเกิดตามมาไม่มีที่สิ้นสุด จึงมีผลให้

บุคคลเกิดการแสวงหาในสิ่งอื่น ๆ ต่อไป และการพัฒนาไปตามลำดับขั้นสุดท้าย คือการนำตนเองไปสู่ระดับสูงสุด โดยการพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งความต้องการด้านจิตใจจะมีส่วนร่วมให้เกิดแรงขับในการพัฒนาศักยภาพตนเองด้วย อีกทั้งความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เป็นความต้องการพื้นฐานที่สนองทางด้านร่างกายและความรู้สึกต่าง ๆ สำหรับความต้องการทางการศึกษาจึงเป็นความต้องการในการพัฒนาสภาพทางสังคม และสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล

อมรรัตน์ ปักโคทานัง (2548) ได้สรุปความต้องการการพัฒนาด้าน เพื่อให้สมปรารถนาตามที่ต้องการนั้นคือ ความต้องการทางสรีระ ความต้องการทางความปลอดภัย ความต้องการทางความรัก และเป็นส่วนหนึ่ง และความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่า มีค่าและเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่นจนเป็นหลักการพื้นฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ

เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์ (2545) กล่าวว่าความต้องการ (Need) เป็นความต้องการของมนุษย์ หมายถึง สภาวะที่บุคคลยังขาดหรือยังไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีความต้องการที่จะมี หรือให้ได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้น ซึ่งมีความต้องการจำเป็นที่เป็นพื้นฐานแล้ว มนุษย์ก็มีความต้องการทางด้านสังคม การที่บุคคลชวนชวนให้ได้มาซึ่งที่ตนยังขาดอยู่จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในตนเองอย่างไม่หยุดยั้งด้วยการเรียนรู้ ศึกษาจากวิชาการประสบการณ์ จนกว่าจะได้รับสิ่งที่ตนปรารถนาตามความต้องการแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ความต้องการในสิ่งที่ใช้ในการดำรงชีวิต (Biological Need) หรือความต้องการทางร่างกาย เช่น ต้องการอากาศหายใจ ต้องการน้ำดื่ม เป็นต้น
2. ความต้องการในสิ่งจรรโลงใจ (Socio – Psychological Need) หรือความต้องการทางใจ เช่น ความต้องการการยอมรับ ความรัก ความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่ซ่อนเร้นอยู่ในตนเอง บางอย่างไม่สามารถบอกใครได้ แต่เป็นความต้องการที่อยากได้ อยากมีและอยากเป็น มนุษย์ชวนหาความรู้ (Knowledge) เพิ่มเติมเพื่อสนองตอบความต้องการซึ่งซ่อนเร้นอยู่ ความรู้เพื่อความต้องการของตนเองสามารถแยกได้ ดังนี้

1. เพื่อให้เกิดความมั่นคงในอารมณ์ (Emotional Security) เช่น ความเชื่อมั่นและกล้าตัดสินใจ
2. มีความเชื่อมั่นในความพยายามและเชื่อมั่นว่าตนเองมีคุณค่า (Recognition of our Efforts or Reassurance of our Worth as Individual)
3. มีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ (Creative Outlets) ทำสิ่งให้สร้างสรรค์
4. ความเป็นอมตะ (Immortality) ความรู้ทำให้มนุษย์เอาตัวรอดได้ ดำรงอยู่ได้
5. มีความรักในสรรพสิ่ง (Love in all its form) มีความรัก มีเหตุผล

6. มีความหยิ่งทิฐิมานะแห่งตน (Ego Gratification) หยิ่งในภูมิความรู้ของตนเอง ยึดมั่นในเหตุผลและหยิ่งในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
7. มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ความรู้สึกที่ทำให้มนุษย์มีความรับผิดชอบมากขึ้น มีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ
8. มีความรู้สึกถึงการมีอำนาจ (Sense of Power) ภายใต้งื่อนไขของอำนาจ
9. ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ (New Experiences) มนุษย์ได้เรียนรู้ในเรื่องโดยอ้อมเพิ่มพูนประสบการณ์ใหม่ และสานต่อประสบการณ์เดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ในการทำงานให้มากขึ้น

รุ่งนภา สรรค์สวัสดิ์ (2550) มนุษย์มีความต้องการมากมายหลายสิ่งหลายอย่างในระดับที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ความรู้พื้นฐานทางกายภาพ อาหาร น้ำดื่ม อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการด้านความปลอดภัย ความมั่นคง การยอมรับ การยกย่อง ตลอดจนชื่อเสียงเกียรติยศและอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม มนุษย์มีความต้องการไม่สิ้นสุดและไม่เพียงพอ เมื่อมนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองในขั้นต้นแล้ว มนุษย์ก็เกิดความต้องการในขั้นต่อไป ฉะนั้น การที่จะตอบสนองความต้องการในขั้นต่อไป ฉะนั้น การที่จะตอบสนองความต้องการของมนุษย์ จึงมีความจำเป็นที่จะทราบว่ามนุษย์ผู้นั้นขาดอะไร จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ผู้นั้นอย่างแท้จริง

จักรพงษ์ ไชยวงศ์ (2550) ความต้องการจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นนั้น เพราะมีความต้องการต่าง ๆ เป็นแรงขับ ผลักดันความต้องการทางกายภาพเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ จะสนองความต้องการของตนที่เกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นต้นแล้ว ความต้องการขั้นถัดไปก็จะเกิดขึ้นมาไม่มีวันสิ้นสุด จึงมีผลให้บุคคลเกิดการแสวงหาสิ่งอื่น ๆ ต่อไปและมีการพัฒนาไปตามลำดับขั้น และจนท้ายสุด นั่นคือ การนำตนเองไปสู่ระดับสูงสุด โดยการพัฒนาศักยภาพของตนเอง รวมทั้งความต้องการ ทางด้านจิตใจ จะมีส่วนช่วยให้เกิดแรงขับในการพัฒนาศักยภาพของตนเองด้วย

สรุปได้ว่า ความต้องการจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แสวงหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนที่เกิดขึ้นอย่างมีขั้นตอน และต่อเนื่อง เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองความต้องการนั้นขั้นต้นแล้ว ความต้องการขั้นถัดไปก็เกิดตามมาไม่มีวันสิ้นสุด เพื่อให้ตนเองสมปรารถนาตามที่ตนต้องการ นั่นคือ ความต้องการทางด้านสรีระ ความต้องการทางด้านความปลอดภัย ความต้องการทางด้านความรัก ความต้องการที่จะรู้สึกว่าตนเองมีค่าและเป็นที่ยอมรับนับถือของผู้อื่น จึงเป็นหลักการพื้นฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการ

7.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มนุษย์เมื่อมีความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จะพยายามบำบัดความต้องการเหล่านั้น ด้วยการชวนชววย เสริมสร้างให้ความต้องการนั้นประสบความสำเร็จ

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow, 1954 อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547) ได้เห็นว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่ได้ครอบครอง ความต้องการเฉพาะอย่าง ซึ่งความต้องการนี้ เขาได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลได้ดังนี้ (Hick, 1967)

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นที่จูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นที่จูงใจในพฤติกรรมของคนนั้น

3. ความต้องการของบุคคลจะเรียงลำดับชั้นความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

ลำดับความต้องการของบุคคลมี 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการด้านพื้นฐานที่สุด เพื่อความมีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัย เป็นความต้องการแสวงหาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อม และความคุ้มครองจากผู้อื่น

3. ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ความรู้สึกว่าตนได้รับความรักและมีส่วนร่วมในการเข้าหมู่พวก

4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติ และเห็นความสำคัญของตน

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการสูงสุดในชีวิตของตน เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานที่ตนเองชอบหรือต้องการเป็นมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

ทฤษฎีของเฮอซเบิร์ก (Herzberg) เป็นอีกทฤษฎีหนึ่ง que พัฒนามาจากทฤษฎีความต้องการของ Maslow ที่กล่าวถึงความพอใจ และแรงจูงใจเป็นแรงขับให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลโดยปัจจัยตัวแรกคือ ตัวสร้างความพอใจ (Satisfiers) และปัจจัยตัวที่สอง คือ ตัวสุขอนามัย (Hygienic) ซึ่งเรียกว่า ทฤษฎีปัจจัย 2 ประการของความพอใจและการจูงใจ (Two Factors Theory of Satisfaction and Motivation) และความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคคลนั้น โทมัส (Tomas อ้างในดำรงศักดิ์, 2544) ได้จำแนกความต้องการไว้ 3 ประเภท คือ

1. เป็นความต้องการที่ต้องการเพิ่มความสามารถในการทำงานที่ปฏิบัติอยู่

2. เป็นความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น

3. เป็นความต้องการที่จะต้องพัฒนาทัศนคติ บุคลิกภาพในการทำงาน

ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1972 อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547) ได้คิดทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่าทฤษฎีอีอาร์จี (ERG : Existence – Relatedness – Growth Theory) เป็นแนวคิดในกลุ่มที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจหรือสาเหตุแห่งพฤติกรรม อันส่งผลต่อการพัฒนาของบุคลากรในฐานะปัจเจกบุคคลหรือบุคลากรในองค์กร เป็นผลงานของ Clayton (1992) ทฤษฎี ERG นี้ นับว่าเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow ซึ่งได้จำแนกลำดับขั้นของความต้อการไว้ 5 ขั้นดังได้กล่าวมาแล้ว แต่ Alderfer ได้มาจำแนกกลุ่มของความต้อการใหม่ออกได้เป็นสามประเภท กล่าวคือ (1) ความต้อการมีชีวิต เป็นความต้อการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้อการทางร่างกายและความต้อการความปลอดภัย (Existence Needs = E) (2) ความต้อการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นเป็นความต้อการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย (Relatedness Needs = R) (3) ความต้อการเจริญก้าวหน้าเป็นความต้อการสูงสุด รวมถึงความต้อการได้รับการยกย่อง และความสำเร็จในชีวิต (Growth Needs = G) ซึ่งความต้อการทั้ง 3 กลุ่มตามแนวคิดของ Alderfer ดังกล่าว ที่ประกอบด้วย ความต้อการดำรงชีวิต (E) ความต้อการมีความสัมพันธ์กับคนอื่น (R) และความต้อการเจริญก้าวหน้า (G) นั้น หากพิจารณาในรายละเอียดแล้วจะเห็นว่าสอดคล้องกับความต้อการของ Maslow โดยความต้อการเพื่อดำรงชีวิตคล้ายคลึงกับความต้อการทางร่างกายและความปลอดภัยของ Maslow ความต้อการด้านความสัมพันธ์ คล้ายคลึงกับความต้อการทางสังคมและความต้อการความรัก ความต้อการเจริญก้าวหน้า คล้ายคลึงกับความต้อการเกียรติยศชื่อเสียงและความสมหวังในชีวิต อย่างไรก็ตาม Alderfer ยังมีข้อโต้แย้งที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากของ Maslow จำนวน 2 ประการ ประการแรก ทฤษฎีลำดับความต้อการของ Maslow มีด้วยกัน 5 ขั้น คือ โดยจะเรียงลำดับจากต่ำไปสูง

โดยขั้นที่ต่ำกว่าจะต้องได้รับการตอบสนองก่อน แต่ Alderfer ไม่เห็นด้วยเช่น บางกรณีที่คนปฏิบัติตามความต้อการในระดับที่สูงก่อนความต้อการในระดับที่ต่ำกว่า และบางกรณีเมื่ออยู่ในระดับที่สูงกว่ากลับมีความต้อการในระดับที่ต่ำกว่า เช่น คนที่ได้รับการยกย่องจากสังคมและประสบความสำเร็จในชีวิต บางครั้งก็กลัวในเรื่องความปลอดภัย ประการที่สอง ทฤษฎีลำดับความต้อการของ Maslow เน้นว่าเมื่อคนเราบรรลุความต้อการขั้นหนึ่งแล้วจะต้อการขั้นต่อไปทีละขั้นจนครบ 5 ขั้นเรียงตามลำดับ แต่ Alderfer ไม่เห็นด้วย กล่าวว่า คนเรามีความต้อการพร้อมกันหลาย ๆ ขั้นได้ ไม่ใช่ทีละขั้นเหมือน Maslow เช่น คนเรามีต้อการด้านร่างกายในขณะเดียวกันก็ต้อการความปลอดภัยและการยอมรับในสังคมและการได้รับการยกย่องหรือต้อการประสบความสำเร็จในชีวิต

Alderfer ไม่เชื่อว่าบุคคลต้องตอบสนองความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ในระดับของความต้อการก่อนที่จะก้าวหน้าไปสู่ระดับอื่น เขาพบว่าบุคคลจะได้รับการกระตุ้นโดยความต้อการ

Alderfer ยังขยายทฤษฎีมาสโลว์ โดยพิจารณาถึงวิธีการที่บุคคลมีปฏิกิริยาเมื่อเขาสามารถและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนโดยพัฒนาหลักความก้าวหน้าในความพึงพอใจ (Satisfaction-Progression Principle) เพื่ออธิบายถึงวิธีการที่บุคคลมีความก้าวหน้ากับลำดับชั้นความต้องการเพื่อตอบสนองความต้องการในระดับต่ำกว่าและในทางตรงข้ามหลักของการถดถอยความตึงเครียด (Frustration-Regression Principle) ซึ่งอธิบายว่า เมื่อบุคคลที่ยังมีความตึงเครียดในการพยายามที่จะตอบสนองความต้องการในระดับสูงขึ้นเขาจะเลิกพยายามตอบสนองความต้องการและเปลี่ยนไปใช้ความพยายามที่จะตอบสนองในระดับต่ำกว่า ทฤษฎี ERG ระบุว่าบุคคลสามารถเปลี่ยนไปในระดับสูงขึ้นและต่ำลงของระดับความต้องการ ขึ้นกับว่าเขาสามารถตอบสนองความต้องการในระดับต่ำลงหรือความต้องการในระดับสูงขึ้นได้หรือไม่

ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray, 1938 อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547) ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ความต้องการของบุคคลที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการทำงาน มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำคัญ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วง
2. ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นโดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
3. ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่เป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุม

คนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1965 อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา

2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการมีอิทธิพล และครอบงำเหนือผู้อื่น

8. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง

ทฤษฎีความคาดหวังเป็นทฤษฎีหนึ่งที่สอดคล้องกับการสร้างจูงใจ (motivation) ของบุคคลในองค์กร ให้เกิดความคิดที่จะมีหรือความต้องการซึ่งเป็นการขยายความตามทฤษฎีของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ว่า ถ้าหากบุคคลเกิดความต้องการในสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลนั้นจะตั้งความคาดหวังไว้

และจะเสาะแสวงหาหรือปฏิบัติให้ได้มาซึ่งความต้องการนั้น ๆ ตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการ ความปรารถนา และได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง ความต้องการเหล่านี้จะเรียงลำดับขั้นของความต้องการ ตั้งแต่ขั้นแรกไปสู่ความต้องการขั้นสูงขึ้นไปเป็นลำดับ ซึ่งมีอยู่ 5 ขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางร่างกาย (physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อความอยู่รอด เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค อากาศ น้ำดื่ม การพักผ่อน เป็นต้น

2. ความต้องการความปลอดภัยและมั่นคง (security or safety needs) เมื่อมนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการทางร่างกายได้แล้ว มนุษย์ก็จะเพิ่มความต้องการในระดับที่สูงขึ้นต่อไป เช่น ความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการความมั่นคงในชีวิตและหน้าที่การงาน

3. ความต้องการความผูกพันหรือการยอมรับ (ความต้องการทางสังคม) (affiliation or acceptance needs) เป็นความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เช่น ความต้องการให้และได้รับซึ่งความรัก ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการได้รับการยอมรับ การต้องการได้รับความชื่นชมจากผู้อื่น เป็นต้น

4. ความต้องการการยกย่อง (esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นความต้องการการได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม เช่น ความต้องการได้รับความเคารพนับถือ ความต้องการมีความรู้ความสามารถ เป็นต้น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละบุคคล เช่น ความต้องการที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างได้สำเร็จ ความต้องการทำทุกอย่างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง เป็นต้น

จากทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของ Maslow จะเห็นได้ว่าเป็นการตั้งเป้าหมายหรือการมีโน้ตถึงสิ่งที่มี ซึ่งจะส่งผลมาถึงความคาดหวังในทฤษฎีของวูม (Vroom, 1964) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการคิดของมนุษย์ว่าเมื่อมนุษย์จะทำอะไรมนุษย์จะหาทางตอบคำถามที่จะทำ เช่น ฉันทำงานแล้วจะได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่และวูมให้ความสำคัญต่อการที่บุคคลรับรู้ในสถานการณ์หรือความคาดหวังว่าอะไรเกิดขึ้นหากเขาประพฤติปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง การคาดการณ์ของความเป็นไปได้ของผลที่ได้รับ เป็นสิ่งจูงใจบุคคลให้แสดงพฤติกรรมบางอย่างที่ต้องการออกมา ซึ่งทฤษฎีความคาดหวังที่วูม ได้เสนอไว้ประกอบด้วยมโนทัศน์ (Concepts) ต่าง ๆ ที่นำมาอธิบายทฤษฎีของเขา ดังนี้ คือ

1. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง การที่บุคคลประเมินตนเองว่าตนสามารถปฏิบัติงานอันใดอันหนึ่งได้ดีเพียงใด หรือกล่าวได้ว่าการที่บุคคลรับรู้ความเป็นไปได้ว่า หากมีความพยายามเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ผลงานที่ดีขึ้น เป็นความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามในการทำงานกับ

ผลงานที่เกิดขึ้น หรือเป็นความเชื่อที่ว่า ความพยายามนั้น ๆ จะนำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ เช่น คนบางคนคาดหวังว่าหากเขาทำงานหนักขึ้นเขาจะได้เลื่อนขั้น

2. โอกาสที่การปฏิบัติงานจะนำไปสู่ผลลัพธ์อีกอันหนึ่ง หรือความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) คือ การที่บุคคลเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานของตนกับผลลัพธ์ของการทำงาน หรือกล่าวได้ง่าย ๆ หมายถึงความเป็นไปได้ที่ผลงานที่เกิดขึ้นจากความพยายามที่เพิ่มขึ้น จะนำไปสู่รางวัลที่ต้องการ เช่น บุคคลคาดหวังจากผลงานเพิ่มมากขึ้น เขาคงได้รับเงินเดือนเพิ่มขึ้น ความเป็นเครื่องมือสูง จะแสดงให้เห็นว่าความเป็นไปได้ ได้รับเงินเพิ่มมากขึ้น

3. การให้คุณค่ากับสิ่งที่ได้รับ (Valence) หมายถึงความชอบหรือไม่ชอบในรางวัลหรือผลลัพธ์ที่ได้นั้น เขามีความต้องการเพียงไรและเขาให้คุณค่าต่อผลลัพธ์นั้นมากหรือน้อยเป็นที่ต้องการต่อเขามากน้อยเพียงไร ซึ่งการที่บุคคลตีค่ารางวัลหรือผลรับที่ได้อาจพอใจหรือไม่พอใจนั้น ไม่ได้เกิดจากรางวัลที่ได้รับ แต่เกิดจากปัจจัยของแต่ละบุคคล ดังนั้นจึงมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบุคคล เช่น คนบางคนชอบทำงานราชการ เพราะเขาตีค่าความมั่นคงในการทำงานไว้สูง บางคนชอบงานที่ทำหายและมีความรับผิดชอบสูง เพราะเขามีค่านิยมสูงเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน เป็นต้น

เช่นเดียวกันกับแนวคิดทฤษฎีความคาดหวังของพอตเตอร์และลอว์เลอร์ (Porter and Lawler, 1968) ได้ชี้ให้เห็นถึงความคาดหวังของบุคคล ซึ่งหมายถึงสิ่งเร้าในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จที่ตั้งไว้ การที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ จะขึ้นอยู่กับมูลค่าของรางวัลกับความเป็นไปได้ของรางวัลและความสามารถในการทำงาน ตลอดจนการรับรู้ความต้องการในงาน ที่จะช่วยให้บุคคลมองเห็นความสำเร็จในการทำงานนั้น ๆ ดังนั้นรางวัลมีอิทธิพลต่อความคาดหวัง ที่จะทำให้บุคคลมองเห็นความพยายาม ตลอดจนมูลค่าของรางวัลที่จะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน จากตัวแบบความคาดหวังของพอตเตอร์และลอว์เลอร์ สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานจะทำให้บุคคลได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน รางวัลบางอย่างเป็นรางวัลจากภายนอกเช่น การเพิ่มค่าจ้างเงินเดือน หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น ส่วนรางวัลที่เรียกว่า เป็นรางวัลภายใน เช่น การยอมรับตนเองและความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น บุคคลจะประเมินว่าการที่ตนจะทุ่มเทให้กับการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความคาดหวังว่าจะได้รับความเป็นธรรมเพียงใด กล่าวคือ ถ้าเขาคาดหวังรางวัลที่เขาได้รับมีความคุ้มค่า จะทำให้เขาเกิดความพอใจในการทำงาน

นักจิตวิทยาในยุคปัจจุบันในกลุ่มปัญญานิยม (Cognitivism) มีความเชื่ออย่างหนักแน่นว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญาหรือความคิดในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่ง เพื่อจะนำไปสู่เป้าหมายที่สนองความต้องการของตนเองด้วยความเชื่อเช่นนี้เองจึงเกิดมีคติฐานดังนี้

1. พฤติกรรมของมนุษย์ถูกกำหนดขึ้น โดยผลรวมของแรงผลักดันภายในตัวของเขาเอง และแรงผลักดันจากสิ่งแวดล้อม

2. มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมายแตกต่างกัน

3. บุคคลตัดสินใจที่ทำพฤติกรรม โดยเลือกพฤติกรรมหลายอย่างสิ่งที่เป็นข้อมูลให้เลือก ได้แก่ ความคาดหวังในค่าของผลลัพธ์ที่ได้รับ ภายหลังจากที่แสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้ว

จากคตินฐานดังกล่าว นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ซึ่งนำโดยวูม (Vroom, 1964) พอตเตอร์และลอร์เยอร์ (Porter and Lawler, 1968) จึงได้เสนอทฤษฎี ซึ่งจะมีศัพท์วิชาการที่จะต้องทำความเข้าใจอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. ความคาดหวังในความพยายาม (Effort Performance Expectancy) หมายถึง การที่บุคคลคาดหวังไว้ล่วงหน้าว่า ถ้าหากตนเองลงมือแสดงพฤติกรรมเต็มที่ สุดความสามารถแล้ว จะมีโอกาส หรือความน่าจะเป็นสูงมากน้อยเพียงใดที่จะกระทำสิ่งนั้นได้สำเร็จ กล่าวได้โดยง่ายก็คือ บุคคลจะซึ่งใจว่าพฤติกรรมที่ต้องกระทำนั้น มันยากเกินกำลังความสามารถตนเองหรือไม่ ก่อนที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นออกไป เช่น ถ้าหากเขายกพฤติกรรมที่มีจนเลิศเลอให้บุคคลผู้หนึ่งฟัง โดยหวังว่าเขาจะเลียนแบบ เขาอาจจะไม่ยอมเลียนแบบ เพราะเขาคิดว่าตัวเขาไม่มีคุณสมบัติ หรือความสามารถที่จะกระทำเช่นนั้นได้

2. การคาดหวังในผลการกระทำ (Performance outcome Expectancy) หมายถึง การที่บุคคลคาดหวังไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมว่า ถ้าหากเขาจะกระทำพฤติกรรมนั้นแล้ว เขาจะได้อะไรที่เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไรต่อตัวเขา ตัวอย่างเช่น ผู้ได้บังคับบัญชาที่คิดจะแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชา เขาจะต้องซึ่งใจดูก่อนว่าแสดงความคิดเห็นนี้ออกไปแล้วเจ้านายจะชอบหรือไม่ เป็นต้น จะเห็นว่าแต่ละพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์หลายอย่างที่แตกต่างกัน

3. ค่าของการกระทำ (Valence) หมายถึง คุณค่าหรือความตั้งใจที่ผลกรรมมีให้แก่บุคคลที่จะต้องแสดงพฤติกรรมออกไป เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกรรมนั้นแต่ละบุคคลมีความรู้ที่แตกต่างกัน ต่อผลกรรมเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพูดถึงความคาดหวังในด้านการเรียนการสอน นั้นหมายถึงการที่ผู้เรียนพึงหวังไว้ว่าในการเรียนของตนเอง จะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องประกอบด้วยสิ่งที่ตนต้องการให้เป็นอย่างไรบ้าง สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีความต้องการสำเร็จ (Achievement Motivation Theory) ของเดวิด แมคเคลลินแลนด์ (McClelland, 1961) ได้อธิบายความต้องการของมนุษย์ว่าเป็นความต้องการเพื่อความสำเร็จ 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement: nAch) เช่นการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา กำหนดเป้าหมาย มองหาสิ่งที่ดีเลิศ เป็นต้น

2. ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation: nAff) เช่น การให้บุคคลอื่นชอบตน การสร้างและรักษาสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม เป็นต้น

3. ความต้องการอำนาจ (Need for power: nPow) เช่น ต้องการได้รับความเคารพนอบน้อมจากผู้อื่น เป็นต้น

เช่นเดียวกันในการเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีการสร้างแรงเสริมตามความคาดหวังที่ตั้งไว้ ทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมแรง (Reinforcement Theory) คือ แนวคิดที่อธิบายความคาดหวังของบุคคลจากสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการวางเงื่อนไข โดยได้กล่าวถึงความคาดหวังของบุคคลว่าเป็นผลมาจากการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เช่น เมื่อเห็นเพื่อนได้รับรางวัลการตอบคำถามในชั้นเรียน จึงมีความคาดหวังจะได้รับบ้างหรือ เมื่อเห็นรุ่นพี่ได้รับใบปริญญาบัตร จึงมีความคาดหวังจะได้ประสบความสำเร็จอย่างรุ่นพี่ที่จบการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการประยุกต์แนวคิดทฤษฎีความต้องการและการสร้างแรงจูงใจเพื่ออธิบายความคาดหวังของบุคคลในลักษณะต่าง ๆ แต่ละทฤษฎีได้สรุปพฤติกรรมที่เกิดจากความคาดหวังหรือความต้องการที่คล้ายคลึงกัน โดยบอกว่า ความคาดหวังหรือแรงจูงใจนั้นเกิดจากความต้องการของมนุษย์เป็นหลัก รางวัลหรือสิ่งเสริมแรงมีอิทธิพลในการมุ่งสู่การประสบความสำเร็จทั้งตัวบุคคลที่ทำงานในองค์กรและผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่นั่นเอง

9. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นเรื่องของส่วนบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีขอบเขตตามประสบการณ์ของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งมีข้อแตกต่างคล้ายคลึงหรือความหลากหลายของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของคำว่า “ความคิดเห็น” ไว้ดังนี้

Good (1959) อ้างใน สุวัฒน์ ตันติวงศ์ (2532) ให้คำจำกัดความของความคิดเห็นว่าหมายถึงความเชื่อหรือการลงความเห็นที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่ เป็นความคิดเห็นที่ต้องหาเหตุผลอย่างระมัดระวังรอบคอบในการตัดสินใจ ส่วนบุญธรรม ต่าพอ (2520) ได้กล่าวถึงความเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติบางอย่าง เช่น ทัศนคติ ประสบการณ์ในการทำงาน และการติดต่อระหว่างบุคคล นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลและกลุ่มมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเดียวกัน ทั้งนี้เพราะพื้นฐานความรู้อันเป็นกระบวนการสังคมกรรมที่ได้รับจากการศึกษามาเป็นเวลาหลายปี จะเป็นรากฐานในการก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ

รัชนิกร เศรษฐ (2528) ได้กล่าวสนับสนุนให้เห็นเด่นชัดต่อไปอีกว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกนึกคิดที่ประเมินออกมาเป็นทรศนะของความพึงพอใจหรือไม่พอใจ ของบุคคลหรือกลุ่มคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้นถ้าจะวัดทรศนะ เราจะวัดความคิดของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ สำหรับความหมายของความคิดเห็นของมานิตย์ วงศ์เสรี (2531) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นความรู้สึกที่ถ่ายทอดจากการรับรู้เป็นการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยเหตุผลของตนเองอย่างรอบคอบ ชัดเจนและต่อเนื่อง และอุทัย

ทริยูโต (2524) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นมหาชนหรือมติชน (Public Opinion) ว่าเป็นความคิดเห็นที่เกิดขึ้นจากกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งกลุ่มคนดังกล่าวนี้อาจจะมีหลายกลุ่มก็ได้

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2522) ได้กล่าวว่าความคิดเห็น คือการแสดงออกของเจตคติ เพราะเจตคติมีความเกี่ยวข้องกับความคิด ซึ่งการนึกคตินั้นเป็นลักษณะความรู้สึกของจิตหรือสิ่งกระตุ้นให้ความคิดของบุคคลเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่งได้และแสดงออกมาในรูปของความคิดเห็นหรือพฤติกรรมอย่างอื่น เช่นเดียวกับกับ เทียมเมฆ เอื้ออังกูร (2531) ได้กล่าวว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อหรือความรู้สึกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งไม่เป็นการผิดหรือถูก แต่เป็นแนวที่เห็นว่าได้ปฏิบัติในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยหรือน้อยที่สุด

จากความหมายของความคิดเห็นของนักสังคมวิทยา และนักจิตวิทยาที่กล่าวไว้ข้างต้นอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งอาจแสดงออกมาด้วยคำพูด การปฏิบัติหรือการเขียน การแสดงออกของความคิดเห็นจะเกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม การศึกษา ประสบการณ์ สภาพแวดล้อมและพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาและประเมินค่าก่อนที่จะตัดสินใจแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งความคิดเห็นนี้อาจเป็นที่ยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

ความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล กอร์ดอน ออลพอร์ต (Allport, 1961) เสนอความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่าง ๆ เช่น ความคิดเห็นจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนอื่น ๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว ยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตัวเอง ดังนั้นความคิดเห็นบางอย่าง จึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล ตามพัฒนาการ และความเจริญเติบโตของบุคคลนั้น
3. การเลียนแบบการถ่ายทอดความคิดเห็นของบุคคล ได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ที่ตนพอใจ เช่น พ่อแม่ ครู พี่น้อง และคนอื่น ๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม เช่น ความคิดต่อการเมือง หรือสถาบันต่าง ๆ

ความคิดเห็น (Opinion) เป็นการแสดงออกถึงความคิดหรือทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่ง เรมเมอร์ (Remmer, 1954) ได้แบ่งลักษณะความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งสามารถรวบทิศทางได้ เช่น ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักมาก และทิศทางลบสุด ได้แก่ รังเกียจมาก ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงได้ยาก และ

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ การมีความคิดต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบ ยอมรับ ความรู้ความเข้าใจในทางไม่ดี ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย ความคิดเห็นที่สามารถบอกทิศทางได้ว่าสิ่งไหนรักมากที่สุด สิ่งไหนเกลียดมากที่สุดกับความคิดเห็นที่ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจ ทั้งนี้ก็มีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลเช่นกัน

ออสแคมป์ (Oskamp, 1977) ได้สรุป ถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดความคิดเห็นดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและสรีระ คืออายุวัยต่าง ๆ ของบุคคลของบุคคลที่ใช้รับรู้ผิดปกติหรือเกิดความบกพร่องซึ่งอาจมีความเห็นที่ไม่ดีต่อบุคคลภายนอก

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล คือ บุคคลได้ประสบกับเหตุการณ์ด้วยตัวเอง หรือได้พบเห็นทำให้บุคคลมีความฝังใจ และเกิดความคิดต่อประสบการณ์เหล่านั้นต่างกัน

3. อิทธิพลของผู้ปกครอง คือ เมื่อเป็นเด็ก ผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดและให้ข้อมูลแก่เด็กได้มาก ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมและความคิดเห็นด้วย

4. ทัศนคติและความคิดเห็น คือ เมื่อบุคคลเจริญเติบโตย่อมจะต้องมีกลุ่มสังคม ดังนั้นความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อน กลุ่มอ้างอิงหรือการอบรมสั่งสอนของโรงเรียน หน่วยงานที่มีความเห็นเหมือนกันหรือแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อความคิดเห็นต่อบุคคลด้วย

5. สื่อมวลชน คือ สื่อต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนเรา ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ก็เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

การวัดความคิดเห็น มอร์แกน และคิง (Morgan and King, 1977) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการวัดความคิดเห็นไว้ว่า การที่จะให้ออกความคิดเห็น ควรถามต่อหน้าบุคคลที่จะสอบถาม โดยอาจจะใช้แบบสอบถามสำหรับการวัดความคิดเห็น สำหรับแบบสอบถามวัดความคิดเห็นจะต้องระบุให้ผู้ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดไว้ แบบสอบถามวัดความคิดเห็นนิยมสร้างตามแนวของลิเคอร์ท ซึ่งแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนขึ้นอยู่กับข้อความว่าเป็นแบบปฏิฐาน (Positive) หรือปฏิเสศ (Negative) และวิธีที่ง่ายในบอกถึงระดับความคิดเห็น คือการแจกแจงความถี่ แสดงให้เห็นถึงคะแนนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะใด

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นาฎฤทัย นิยมไทย (2004) ผลการวิจัยระบุว่าบุคคลให้ความสำคัญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ปัญหาชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมที่รุนแรงที่สุด ได้แก่ มลพิษทางน้ำ ปัญหาขยะมูลฝอย มลพิษทางอากาศ การบุกรุกลำน้ำสาธารณะโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และที่ดินรกร้าง ตามลำดับ การ

ปนเปื้อนของน้ำและขยะมูลฝอยเป็นปัญหาเร่งด่วนที่สุดที่ต้องจัดการ ปัญหาเหล่านี้เกิดจากฟาร์มรายวันในท้องถิ่นโดยเฉพาะที่อยู่ริมแม่น้ำ คนในชุมชนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ซึ่งท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญโดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนี้ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกว่าการแก้ปัญหาล้างแวล้อมที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ ความร่วมมือของชุมชน การส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน การติดตามอย่างใกล้ชิด การประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อหาแนวทางควบคุมและลงโทษผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาล้างแวล้อม และการกำหนดแผนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการแก้ไขข้อกังวลด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น งานวิจัยนี้ระบุว่าการศึกษาความรู้และไม่คุ้นเคยกับกระบวนการวางแผนในส่วนของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการวางแผน ดังนั้นเทศบาลสันกำแพงซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองโดยตรงควรช่วยเหลือและให้ความรู้แก่ชาวบ้านเพื่อให้เข้าใจกระบวนการวางแผนและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังควรสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงหมู่บ้านทั้งหมดในเขตอำนาจของตนและร่วมมือกับเทศบาลใกล้เคียงเพื่อแบ่งปันความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหาในระดับภูมิภาค ผู้อยู่อาศัยในภูมิภาคนี้ต้องตระหนักถึงสิทธิ บทบาท และความรับผิดชอบของตน เพื่อที่จะวางแผนที่ปฏิบัติได้เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมของตน

Agyeman et al. (2010) ค้นคว้าสำรวจนำความยั่งยืน ความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม และความเสมอภาคมารวมกัน" วาทกรรมและจารีตประเพณีของความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนทั้งสองได้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และแม้ว่าจะสัมผัสได้ถึง แต่ก็ยังมีการสอดแทรกคุณค่า กรอบแนวคิด และการรณรงค์เพื่อความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมในสหรัฐอเมริกาที่ได้ตระหนักถึงความจำเป็นของแนวคิดทางนิเวศวิทยาข้ามานภายใต้คำศัพท์เกี่ยวกับความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม และหลักการความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมปี 1991 ก็ได้ให้รากฐานทางทฤษฎีนี้ อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าการปฏิบัติความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่มีปฏิริยาโต้ตอบมากกว่าเชิงรุก ซึ่งเป็นการตอบสนองที่จำเป็นต่อการคุกคามจากภายนอกต่อชุมชนที่ด้อยโอกาสอยู่แล้ว ในแง่นี้ ความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและ"กระบวนการทัศนความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม" ของเทย์เลอร์สามารถถูกมองว่าเป็นคำศัพท์ใหม่ที่ครอบคลุมสำหรับความขัดแย้งที่มีมายาวนาน ในทางกลับกัน ต้นกำเนิดของความยั่งยืนนั้นแตกต่างกัน ขบวนการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมสามารถเข้าใจได้ว่าเป็นการตอบสนองทางการเมืองระดับรากหญ้าหรือ "จากล่างขึ้นบน" ในขณะที่วาระความยั่งยืนส่วนใหญ่มาจากกระบวนการและคณะกรรมการระหว่างประเทศ โครงสร้างของรัฐบาล คลังความคิด และเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศ ความยั่งยืนในฐานะแนวทางเชิงนโยบายสามารถมองได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ "จากบนลงล่าง" ที่เหนือชั้นกว่า อย่างไรก็ตาม ตรงกันข้ามกับความเชื่อที่ได้รับความนิยม ความยั่งยืนมักดำเนินการผ่านการดำเนินการในท้องถิ่น บางทีผลลัพธ์ที่สำคัญและเกิดผลที่สุดของการประชุม Earth Summit ในปี 1992 คือความมุ่งมั่นระดับโลกต่อวาระที่ 21 และกระบวนการวาระท้องถิ่นที่

21 แม้ว่าความคิดริเริ่มนี้จะประสบความสำเร็จอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ แต่ก็เห็นได้ชัดว่า แม้จะมีความตระหนักมากขึ้นเกี่ยวกับปัญหาความยุติธรรมและความเสมอภาค แต่ก็ยังไม่ได้รับการแปลไปสู่การปฏิบัติ มีข้อบ่งชี้ที่ชัดเจนว่าการเจรจาเชิงสร้างสรรค์ที่กำลังเกิดขึ้น และเราขอยืนยันว่าจำเป็นและเกินกำหนดมานาน การเสวนานี้จำกัดเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชนหัวก้าวหน้า นักวิชาการ และองค์กรชุมชนระหว่างประเทศเท่านั้น ปัจจุบัน รัฐบาลระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติต้องเรียนรู้จากองค์กรเหล่านี้และทำงานเพื่อรวมหลักการพื้นฐานและแนวทางปฏิบัติของความยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมไว้ในนโยบายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แม้ว่ารัฐบาลในทุกระดับจำนวนมาก (หรือไม่ใช่ส่วนใหญ่) ได้ยอมรับคำมั่นสัญญาบางประการต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แต่มีเพียงไม่กี่แห่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความสำคัญกับความยุติธรรมทางสังคม ความเสมอภาค และสิทธิมนุษยชน ตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีกลุ่มทางสังคมใดที่เสียเปรียบอย่างไม่เป็นธรรมจากนโยบายของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อมหรืออื่น ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับสังคมที่ยั่งยืน

Choi and Kim (2011) พบว่าการใช้เวลาพอสมควรในการเป็นอาสาสมัคร (มากถึง 10 ชั่วโมงต่อเดือนหรือ 120 ชั่วโมงต่อปี) และการบริจาคเพื่อการกุศลจำนวนใดก็ตามที่ทำเมื่อ 9 ปีก่อน มีผลโดยตรงเชิงบวกต่อสุขภาพจิตของผู้ที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป เช่นเดียวกับการศึกษาก่อนหน้านี้ที่มุ่งเน้นไปที่อาการซึมเศร้า การศึกษานี้พบว่า การเป็นอาสาสมัครมากกว่า 10 ชั่วโมงต่อเดือนไม่ส่งผลดีต่อสุขภาพจิตในระยะยาว เนื่องจากการทุ่มเทเวลาและความรับผิดชอบที่ตามมา อาสาสมัครที่ทำงานหนักอาจทำให้อาสาสมัครมีความเครียด อาสาสมัครงานหนักอาจแตกต่างจากอาสาสมัครเบาหรือปานกลางในแง่ของประเภทของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและระดับของการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างความพยายามที่ใช้ไปและรางวัลที่ได้รับ งานวิจัยบางชิ้นก่อนหน้านี้ได้แสดงให้เห็นว่าคุณภาพหรือบริบทของความสัมพันธ์ทางสังคมและประสบการณ์การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในกิจกรรมทางสังคมและการผลิต ไม่ใช่ความถี่และความเข้มข้นของกิจกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดี จำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบสาเหตุของผลกระทบที่แตกต่างกันของภาระผูกพันด้านเวลา อาสาสมัครที่แตกต่างกัน เราพบผลเชิงบวกที่สำคัญของการบริจาคเพื่อการกุศลทั้งสองระดับ (1-100 เหรียญสหรัฐและ 101 เหรียญสหรัฐขึ้นไป) ต่อความผาสุกทางจิตใจ การบริจาคมากกว่า 100 ดอลลาร์ต่อเดือน (มากกว่า 1,200 ดอลลาร์ต่อปี) มีผลกระทบด้านสุขภาพจิตมากกว่า 9 ปีภายหลังจากการบริจาคสูงถึง 100 ดอลลาร์ต่อเดือน นอกจากนี้ ผลกระทบทางจิตใจแม้แต่การบริจาคที่เล็กน้อยที่สุดก็ยิ่งมากกว่าเวลาอาสาสมัครเสียอีก ในกรณีที่ไม่มีกรวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับผลกระทบทางจิตใจในระยะยาวของการให้เพื่อการกุศล เรารายงานการค้นพบนี้ด้วยความระมัดระวัง และเรียกร้องให้มีการวิจัยเพิ่มเติมที่คำนึงถึงประเภทต่าง ๆ ของการบริจาค (เช่น การบริจาคทางศาสนา การเมือง และทางโลกอื่น ๆ) ด้วย ตามบริบททางสังคมและเศรษฐกิจและแรงจูงใจในการให้ เราค้นพบว่าจำนวนการบริจาคทางศาสนาที่ทำโดย T1 เพียงอย่างเดียวทำนายความผาสุกทางจิตใจของ T2 ได้อย่างมี

นัยสำคัญ เนื่องจากตัวอย่างของเรามีผู้บริจาคทางการเมืองจำนวนน้อยและขนาดของการบริจาคของพวกเขา เราจึงไม่สามารถวิเคราะห์แยกต่างหากจากการสนับสนุนทางการเมืองได้ ผู้บริจาคให้กับองค์กรทางการเมือง มูลนิธิ และองค์กรทางศาสนาอาจแตกต่างกันอย่างมาก การบริจาคเงินให้กับองค์กรหรือสาเหตุต่าง ๆ จะต้องแยกจากกันในการวิจัยในอนาคต เนื่องจากผู้คนให้เงินกับกลุ่มต่าง ๆ ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน การศึกษาในอนาคตอาจต้องตรวจสอบด้วยการส่งเช็คทางไปรษณีย์ การบริจาคทางออนไลน์ และการบริจาคด้วยตนเองมีผลกระทบทางจิตใจที่แตกต่างกันต่อผู้บริจาคหรือไม่ นอกจากนี้ จำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบทรัพยากรทางจิตวิทยาประเภทต่าง ๆ (เช่น ความพึงพอใจในชีวิต ความรู้สึกของการควบคุม การรับรู้ความสามารถของตนเอง) และกลไกที่แน่นอนของการใกล้เคียงที่อาจใกล้เคียงความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครและสุขภาพจิตที่ดี ผลการวิเคราะห์เส้นทางยังเปิดเผยผลในเชิงบวกของมนุษย์ T1 (สุขภาพที่ประเมินด้วยตนเอง) และวัฒนธรรม (คุณภาพเชิงกำเนิด) ต่อความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจของ T1 และ T2 อย่างต่อเนื่อง พบว่าการให้คะแนนสุขภาพด้วยตนเองเป็นตัวทำนายที่สำคัญของการตาย ความก้าวหน้าของความสุขพลภาพ และการปฏิบัติด้านสุขภาพส่วนบุคคลหรือการรับรู้ถึงการควบคุมและกลยุทธ์การเพิ่มพูนการควบคุม ยิ่งกว่านั้นพบว่าคุณสมบัตินี้เชิงกำเนิดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวบ่งชี้เชิงอัตวิสัยบางประการเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตใจและสังคมและความพึงพอใจในชีวิต การศึกษาปัจจุบันแสดงให้เห็นว่าทรัพยากรแต่ละอย่างของ T1 ทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่งผลต่อความผาสุกทางจิตใจของ T2 ผ่านผลกระทบที่มีต่อความผาสุกทางจิตใจของ T1 การวิจัยมีข้อจำกัดบางประการ ประการแรก ตามที่ระบุไว้ก่อนหน้านี้ ตัวอย่างการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบด้วยคนผิวขาวที่ไม่ใช่ชาวสเปนที่มีการศึกษาค่อนข้างสูง ซึ่งไม่ได้เป็นตัวแทนของกลุ่มอายุของประชากร ในข้อมูล MIDUS ชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์มีการแสดงน้อยเกินไป เนื่องจากขนาดตัวอย่างที่เล็กของแต่ละกลุ่มชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยทั้งหมดจึงถูกวิเคราะห์ร่วมกัน การวิจัยในอนาคตจะต้องมีการเป็นตัวแทนของชนกลุ่มน้อยมากขึ้น ประการที่สอง แม้ว่าชุดข้อมูลอนุญาตให้มีการแยกการให้ทางศาสนาและทางโลก แต่ไม่อนุญาตให้มีการแยกเวลาที่ใช้ไปเป็นอาสาสมัครสำหรับกลุ่ม/กิจกรรมทางศาสนาและทางโลก น่าจะเป็นข้อมูลมากกว่าหากเปรียบเทียบผลทางจิตวิทยาของอาสาสมัครทั้งสองประเภทนี้แยกกัน ประการที่สาม ตามที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ หน่วยผู้บริจาคอาจเป็นผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนหรือครอบครัวของพวกเขา เนื่องจากกลุ่มอายุที่เลือกสำหรับการศึกษานี้คือ 55 ปีขึ้นไป ผู้ตอบแบบสอบถามจึงมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้บริจาคหลักหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจหลักในการตัดสินใจบริจาค อย่างไรก็ตาม ข้อมูลของผู้บริจาคหลักและผู้บริจาคทุติยภูมิสามารถรวบรวมได้แม่นยำมากขึ้น ประการที่สี่ และดังที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ช่วงเวลาเก้าปีอาจนานเกินไปที่จะตรวจสอบผลต่อเนื่องของเวลาที่ใช้ไปเป็นอาสาสมัครและบริจาคเพื่อการกุศลในชีวิตในภายหลัง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนมากในสภาวะสุขภาพและความสัมพันธ์ที่สำคัญอื่น ๆ ของสุขภาพจิตที่ดีอาจ ได้เกิดขึ้นใน

ช่วงเวลานี้ จำเป็นต้องมีการศึกษาในอนาคตด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนมากขึ้น และข้อมูลที่แม่นยำมากขึ้นเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของอาสาสมัครและการบริจาคเพื่อการกุศล แม้จะมีข้อจำกัด ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ทางจิตใจของการมีส่วนร่วมในชีวิตในภายหลังผ่านการเป็นอาสาสมัครหรือการให้เพื่อการกุศล นี่เป็นการศึกษาคั้งแรกที่สำรวจความเชื่อมโยงระหว่างการบริจาคเพื่อการกุศลกับสุขภาพจิต ผลทางจิตวิทยาในเชิงบวกของการบริจาคเพียงเล็กน้อยสามารถเชื่อมโยงกับความรู้สึกของผู้บริจาคในการรับรู้ความสามารถของตนเองหรือความพึงพอใจต่อกิจกรรมของตนอันเป็นผลมาจากความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ การเห็นแก่ผู้อื่น และความปรารถนาที่จะทำความดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้สูงอายุที่มีความพิการทางหน้าที่ซึ่งทำให้ไม่สามารถเป็นอาสาสมัครได้ การให้เพื่อการกุศลอาจเป็นวิธีการหนึ่งสำหรับพวกเขาในการแสดงความรู้สึกต่อภาระหน้าที่ทางสังคมต่อไป

สรารุณี วรพงษ์ (2555) วิจัยในหัวข้อกระบวนการบริหารการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนกะเหรี่ยงบนพื้นที่สูงของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงจำนวน 387 ราย จากเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนบนพื้นที่สูงในอำเภอแม่สะเรียง จำนวน 170 ราย และจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ปฏิบัติหน้าที่ในอำเภอแม่สะเรียงไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 17 ราย จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนในพื้นที่ดังกล่าวประกอบไปด้วย 8 รูปแบบคือ 1) รูปแบบในการสร้างรายได้ โดยการประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในด้านการตลาดการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาระบบการผลิตให้มั่นคงถาวร และเน้นชุมชนให้นำแนวพระราชดำริด้านเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างมีรูปธรรม 2) รูปแบบในการรักษาวิถีชีวิต ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์วิถีชีวิตและร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการนำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมแต่ละชนเผ่าให้ดักลั้งไว้ซึ่งอัตลักษณ์ด้านภาษาและการแต่งกาย 3) รูปแบบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน 4) รูปแบบในด้านการเสริมสร้างชุมชนความเข้มแข็งโดยมีส่วนร่วมเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนา โดยสร้างระบบความเชื่อ และมีจิตอาสาในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนในชุมชน 5) รูปแบบในด้านการใช้สิทธิ และการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยการติดตามตรวจสอบว่าการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส ยุติธรรม และความต้องการของประชาชนหรือไม่ รวมทั้งประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 6) รูปแบบในด้านหน่วยงานราชการทุกส่วนที่มีการบริหารการพัฒนาเชิงบูรณาการ มีการบริหารจัดการที่ดี โดยเน้นภาวะผู้นำเป็นแกนนำที่ให้การบริหารประสบความสำเร็จ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อกำหนดแผนชุมชนในการกำหนดให้พื้นที่สูงเป็นเขตพัฒนาพิเศษ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารเชิงบูรณาการสูงสุด ให้สามารถกำหนดงบประมาณเพื่อการพัฒนาเป็น

กรณีพิเศษ และเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สูงแยกออกจากพื้นที่ปกติ 7) รูปแบบในการส่งเสริมการใช้สิทธิการบริหารจัดการพื้นที่ด้วยตนเอง โดยการยกบทบาทของชุมชนเพื่อการจัดการพื้นที่ผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก เพิ่มอำนาจการตัดสินใจของชุมชนเพื่อการจัดการ และ 8) รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี โดยพิจารณาจากการได้รับการศึกษาทั่วถึง อยู่เย็นเป็นสุข โดยส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้นในด้านต่าง ๆ คือด้านอาชีพ ด้านสาธารณสุข และด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

วรรณภา เรื่องปราชญ์ (2556) ศึกษาการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอผ้าพื้นเมืองชาวลาวเวียงด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยศึกษาสภาพการทอผ้า พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อการทอผ้าพื้นเมืองตามโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้า และพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบมัลติมีเดียเกี่ยวกับการทอผ้าพื้นเมือง อีกทั้งบริหารจัดการโครงการเพื่อส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวนินขาม จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ชาวลาวเวียง มีการทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นการสืบสารจากบรรพบุรุษ เฉพาะที่มีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าที่ตำบลเนินขามรวม 7 กลุ่ม จำนวน 62 ครัวเรือน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และที่ตำบลสุขเดือนห้าได้มีการทอผ้าเฉพาะที่ หมู่บ้านวังค้อไห่ 1 กลุ่ม จำนวน 5 ครัวเรือนเท่านั้น ผลการทดลองฝึกปฏิบัติการทอผ้าของนักเรียนพบว่า หลังการเข้าโครงการมีความรู้ และสามารถทอผ้าพื้นเมืองได้สูงกว่าก่อนเข้าโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการทอผ้าในระดับมากถึงมากที่สุด มีการพัฒนาสื่อการเรียนรู้แบบมัลติมีเดีย เช่น เนื้อหา ภาษา ภาพ และตัวอักษร ให้เหมาะสมกับนักเรียน และจากการประเมินผลของการบริหารโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ เป็นผลให้นักเรียนมีความสามารถในการทอผ้าได้อย่างที่ไม่เคยทอมาก่อน ซึ่งงานที่นักเรียนสามารถทอผ้าพื้นเมืองได้นี้เป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

นริศรา วัฒนสิน (2014) ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาการทอผ้าเกาะยอ จังหวัดสงขลา และการทอผ้านาหมื่นศรี จังหวัดตรัง พบว่า 1) การใช้ชีวิตในสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการสร้างสรรค์ผ้าทอเกาะยอ 2) การได้เห็นตัวอย่างจากผู้อาวุโสในชุมชน 3) การได้รับการสนับสนุนจากครูผู้ถ่ายทอด และ 4) แรงจูงใจในการพัฒนาเป็นอาชีพ กระบวนการถ่ายทอด พบว่าผู้ที่สอนให้ชาวบ้านมีความรู้ มีทักษะ และทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ มีการเตรียมแผนการสอนอย่างง่าย ในการถ่ายทอดจะมีกลยุทธ์ในการสอน ใช้สื่อการสอนในชุมชนเป็นหลัก ผลจากการถ่ายทอดพบว่า อนาคตผ้าทอเกาะยอจะยังคงอยู่กับจังหวัดสงขลาต่อไป เป็นที่ยอมรับในประเทศและต่างประเทศ และช่างทอผ้ามีความสามารถในการทอผ้าได้ดี ส่วนปัญหา และอุปสรรคในการถ่ายทอดนั้นจะเป็น เทคนิคการทอ การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการและเอกชนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเอกลักษณ์การทอผ้าในเกาะยอมีปริมาณที่ลดน้อยลง ในส่วนการทอผ้านาหมื่นศรี จังหวัดตรัง พบว่าบางประเด็นคล้ายครั้งกับการ

ทอผ้าของเกาะยอ เพียงแต่ผ้าทอหนาหมื่นศรีนั้น มีสื่อการสอนทั้งในโรงเรียน โรงทอผ้า และหอประวัติ หรือหอแสดงประวัติความเป็นมา และผลงานผ้าทอหนาหมื่นศรี นอกจากนี้ยังพบว่า ทางกลุ่มทอผ้าหนาหมื่นศรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมศาสนาของชุมชน สมาชิกในกลุ่มมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น และกลุ่มทอผ้าหนาหมื่นศรีเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ปัญหา และอุปสรรคในการถ่ายทอดคือ การทอผ้าที่สีด้ายไม่ตรงกับสีที่เลือกไว้ตอนแรก ทำให้ต้องทอใหม่ และสมาชิกรวมกลุ่มไม่พร้อมกันจึงทำให้การถ่ายทอดเทคนิคการทอผ้าทำได้ยาก ผลการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มทอผ้าทั้งสองแห่งพบว่า การดำเนินธุรกิจสู่ความสำเร็จการทอผ้าเกาะยอจังหวัดสงขลา ได้แรงบันดาลใจจากการได้เห็นตัวอย่างบรรพบุรุษและความคุ้นเคยกับผ้าทอเกาะยอตั้งแต่เยาว์วัย ทางกลุ่มมีวิธีดำเนินกิจการในรูปแบบอุตสาหกรรมครัวเรือน จำหน่ายในลักษณะปลีกและส่ง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การดำเนินธุรกิจได้รับผลสำเร็จด้วยดี โดยจะได้เปรียบคู่แข่งในเรื่องคุณภาพ รูปแบบการทอผ้า และช่องทางการจัดจำหน่าย และได้รับรางวัลระดับประเทศ ผลกระทบต่อชุมชน ชุมชนเกาะยอมีความเปลี่ยนแปลงในด้านการประกอบอาชีพการศึกษาที่สูงขึ้น สวัสดิการยามฉุกเฉินให้แก่สมาชิก วิธีชีวิตแบบพอเพียง และรายได้สมาชิกที่เพิ่มสูงขึ้น ในส่วนการดำเนินธุรกิจสู่ความสำเร็จการทอผ้าหนาหมื่นศรีจังหวัดตรัง มีแรงบันดาลใจจากความคุ้นเคยกับผ้าทอมาตั้งแต่เด็ก แล้วได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้ว่าในช่วงแรกจะไม่ชอบธุรกิจทอผ้า แต่ด้วยความต้องการอนุรักษ์ผ้าทอหนาหมื่นศรีจึงได้เปลี่ยนใจมาทำธุรกิจนี้ การสนับสนุนอย่างดีจากทั้งภาครัฐและเอกชนทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ทางกลุ่มมีวิธีดำเนินกิจการในรูปแบบครบวงจรตั้งแต่ต้นจนจบ มีทั้งจำหน่ายปลีกและส่ง คุณภาพและความสวยงามของผ้าเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ผ้าทอหนาหมื่นศรีส่งผลต่อการประกอบอาชีพ สวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่ทอผ้าไม่ไหว การให้กู้เงินแก่สมาชิกการศึกษาคนในชุมชนสูงขึ้น และรายได้ของสมาชิกที่สูงขึ้น

Khan et al. (2014) วิจัยผ้าฝ้ายย้อมครามที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม การทดลองนี้ใช้เทคโนโลยีและวิธีการทางเคมีไฟฟ้าที่เป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับตัวรีดิวซ์ เช่น อินทผลัม กล้วย แอปเปิ้ลเขียว ฯลฯ เพื่อลดสีย้อม สีย้อม และสารสีในถัง การวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ยืนยันว่าคุณภาพทางกายภาพของตัวอย่างที่ย้อมด้วยสีย้อมครามธรรมชาติและสารรีดิวซ์จากธรรมชาติที่ดีกว่าตัวอย่างที่ได้รับสีย้อมครามธรรมชาติและสารสังเคราะห์ การประยุกต์ใช้โซเดียมไดไทด์ในดักกับวิธีการย้อมสีถึงสังเคราะห์ สารรีดิวซ์ตามธรรมชาติ (อินทผลัม แอปเปิ้ล และกล้วย) แสดงฤทธิ์รีดิวซ์มากที่สุดที่อุณหภูมิและความเป็นด่างสูง โดยเฉพาะที่อุณหภูมิสูงกว่า 80 °C และความเข้มข้นของแคลเซียมไฮดรอกไซด์ที่ 15 กรัม/ลิตร อินทผลัมเป็นสารรีดิวซ์ตามธรรมชาติที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อเทียบกับแอปเปิ้ลและกล้วย ดังนั้น สารละลายย้อมสีจึงได้รับการแก้ไขเพื่อระบุพารามิเตอร์ทางเคมีกายภาพที่เหมาะสมที่สุดสำหรับกระบวนการย้อมสี เป็นผลให้การลดลงของสารครามในการย้อมคราม เส้นใยและโพลิเมอร์ด้วยสารรีดิวซ์ธรรมชาติ แคลเซียม ไฮดรอกไซด์ความเข้มข้น 15 กรัม/ลิตร สารรีดิวซ์จากธรรมชาติ 200 มล./ลิตร สารรีดิวซ์ธรรมชาติ 10 กรัม/ลิตร คราม, เวลาการลดลง 10 นาที, เวลา

การย้อม 30 นาที, และอุณหภูมิการลดลงของสีย้อมธรรมชาติที่สกัดจากยูคาลิปตัสที่อุณหภูมิการลดลง 80°C, โซเดียมแคลเซียมไฮดรอกไซด์และความเข้มข้นของสารรีดิวซ์ตามธรรมชาติส่งผลต่อการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังพิจารณาปฏิสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ และผลกระทบหลักต่อการตอบสนองที่วิเคราะห์ทั้งสอง

อนุรักษ์ นรสี (2557) ศึกษาการอยู่รอดของเศรษฐกิจชุมชนในยุคโลกาภิวัตน์ กรณีศึกษากลุ่มไบตองคลองกระจง อำเภอสุวรรณโลก จังหวัดสุโขทัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของสมาชิกกลุ่มไบตองคลองกระจงและการก่อตั้งของกลุ่ม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาระบบองค์การการจัดการกิจกรรม ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของโลกาภิวัตน์ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างไบตองคลองกระจง จำนวน 70 คน และเกษตรกรผู้ปลูกไบตอง จากการศึกษาพบว่าผู้ที่ปลูกกล้วยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรหญิงที่แต่งงานแล้วที่มีอายุประมาณ 51 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่ละครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัว 5 คน ซึ่งแต่ละคนมีที่ดินสำหรับเพาะปลูกโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 2-4 ไร่ โดยเกือบ 2 ไร่อุทิศให้กับการปลูกต้นกล้วย ค่าใช้จ่ายในการปลูกกล้วยเฉลี่ยเดือนละประมาณ 1,000 บาท และสามารถเก็บใบได้ 8 ครั้งต่อเดือน ผลผลิต 100 กิโลกรัมต่อครั้ง ในแง่ของราคา ใบไม้จะขายในราคาที่แตกต่างกันไปตามฤดูกาล อย่างไรก็ตามแม้จะมีเงินออมเป็นส่วนใหญ่ แต่หลายกลุ่มก็มีภาระหนี้สินเช่นกัน พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มไบตองคลองกระจงได้จัดตั้งสหกรณ์การเกษตรอำเภอคลองกระจงด้วยเมื่อก่อตั้งกลุ่มไบตอง ซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นสมาชิกของสหกรณ์แห่งนี้ อีกทั้งสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เห็นว่าสหกรณ์ยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริ ในด้านการจัดการพบว่าสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะใช้แนวทางใดสำหรับแต่ละกิจกรรม ข้อดีอย่างหนึ่งของการจัดตั้งกลุ่มนี้คือสามารถตั้งราคาขายใบตองได้สูงขึ้นแม้ว่าจะขึ้นอยู่กับฤดูกาลก็ตาม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคของกลุ่ม เช่น ไม่มีผลผลิตให้เก็บเกี่ยวในช่วงฤดูแล้ง นอกจากนี้ ประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ สมาชิกแต่ละกลุ่มมีรายได้ไม่เท่ากันทำให้สมาชิกไม่พอใจ ภาครัฐไม่เคยยื่นมือเข้ามาช่วยตรวจสอบคุณภาพของพืชหรือหาวิธีแก้ปัญหาแมลงศัตรูพืชทางการเกษตรซึ่งสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตและส่งผลกระทบต่อราคาขายในแต่ละฤดูกาล ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของเกษตรกร ได้แก่ การขึ้นราคาขายและการส่งออกใบตองให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ พวกเขาต้องการให้กลุ่มคิดใหม่และทำใหม่ทั้งระบบการจัดการเพื่อสร้างความมั่นคงและความสามัคคีในกลุ่มของพวกเขา

สุทิตา ซองเหล็กนอก (2559) ศึกษากระบวนการจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชนย้อมคราม โดยวิจัยปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้และธุรกิจชุมชนผ้าย้อมคราม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยศึกษาที่มีการจัดการความรู้และการจัดการธุรกิจชุมชนที่ดี คือ ชีตาผ้าย้อมคราม ธรรมชาติ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านถ้ำเต่า วิธีการวิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับบริบทชุมชนและการจัดการความรู้วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิควิเคราะห์เนื้อหา ผลวิจัยพบว่า : บริบทชุมชนของกลุ่มธุรกิจชุมชน ผ้า ย้อมคราม 2 กลุ่ม พบลักษณะที่คล้ายกันคือ การ สืบทอดวัฒนธรรมการแต่งกายและการทอผ้าของ สตรี ซึ่งถ่ายทอดความรู้จากสมาชิกในครอบครัว แต่ละกลุ่ม ธุรกิจชุมชนมีบริบทชุมชนโดยสังเขปดังนี้ กลุ่มที่ตาผ้า ย้อมครามธรรมชาติตั้งอยู่ที่บ้านนาดีหมู่ 14 ตำบล พรรณานิคม จังหวัดสกลนคร พื้นที่ โดยรอบหมู่บ้าน มีคลองชลประทานเขื่อนน้ำอูนไหลผ่านหมู่บ้าน อาชีพ ของคนในหมู่บ้านและหมู่บ้าน ใกล้เคียงทำเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนแตงโม ทำสวนแคนตาลูป เป็นต้น ผู้หญิงในหมู่บ้านสืบ ทอดวัฒนธรรมการทอเสื่อและทอผ้าจากบรรพบุรุษ การทอผ้าจะใช้สีและเส้นด้ายจาก โรงงานเช่น ไหมโเทร ฝ่ายโรงงาน สีเคมี เป็นต้น ซึ่งซื้อจากตลาดนัดหมู่บ้าน รถเร่หรือร้านค้าในอำเภอและจังหวัด ต่อมาประธานกลุ่มที่ตาผ้าย้อมครามธรรมชาติ มองเห็นช่องทางในการทำธุรกิจคือ ไม่มีผลิตภัณฑ์ผ้าย้อม ครามวางขายในตลาด ประกอบกับมีความชอบส่วนตัวเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมคราม จึงได้ริเริ่ม ปรึกษาการผลิตผ้าย้อมคราม ได้เริ่มแสวงหาวัตถุดิบเกี่ยวกับการผลิตผ้าย้อมคราม เช่น เม็ดคราม สำหรับปลูกต้นคราม และเมล็ดฝ้ายสำหรับปลูกฝ้าย พื้นเมือง เป็นต้น รวมถึงภูมิปัญญาการย้อมคราม ตั้งแต่ การปลูกต้นคราม การทำเนื้อคราม การก่อบหม้อคราม และการย้อมครามจากผู้สูงอายุที่เคยมี ประสบการณ์การย้อมคราม โดยนำความรู้ที่รวบรวมได้มาผลิตซ้ำและปรับปรุงความรู้ให้เหมาะสม กับ บริบทชุมชนใช้เวลาประมาณ 2 ปีจึงได้ผลิตภัณฑ์ผ้าครามนำมาแปรรูปเป็นเครื่องแต่งกายสวมใส่ใน ชีวิต ประจำวัน จนกระทั่งลูกค้ากลุ่มผลิตภัณฑ์ปลอดสาร พิษเริ่มสั่งผลิตตามความต้องการของลูกค้า และเป็น ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพื่อจำหน่าย ส่วนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านถ้ำเต่าตั้งอยู่ที่บ้านถ้ำเต่า หมู่ 1 ตำบลสามัคคีพัฒนา อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ซึ่งได้รับการสนับสนุนให้ ทำอาชีพเสริม นอกเหนือจากการทำนาและรับจ้าง คือ จับปลา ทอเสื่อ และทอผ้า จากสำนักงานพัฒนาชุมชน และ สำนักงานเกษตรอำเภออากาศอำนวย แต่ว่าบ้านถ้ำเต่าก็ได้เริ่มใช้วัตถุดิบจากโรงงานในการทอผ้า และใช้สีเคมีสำหรับย้อมผ้าทำให้ภูมิปัญญาการย้อม ครามได้เริ่มสูญหายไปเหลือเพียงบางครอบครัว เท่านั้น ที่ประกอบอาชีพรับจ้างย้อมผ้าหรือเส้นฝ้ายด้วยคราม เพื่อสวมใส่ไปทำไร่ทำนา ภายหลังมีการ ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับผ้าย้อมครามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนครและได้พบปะกับกลุ่มที่ตา ผ้าย้อมคราม ธรรมชาติ จึงเกิดเครือข่ายการผลิตผ้าย้อมครามระ หว่างกลุ่มที่ตาผ้าย้อมคราม ธรรมชาติและชาวบ้านบ้าน ถ้ำเต่า และผู้นำกลุ่มเกษตรกรบ้านถ้ำเต่าได้เห็นช่องทาง ในการพัฒนาอาชีพ จึงพัฒนาการผลิตผ้าย้อมคราม ปัจจุบันบ้านถ้ำเต่าเป็นแหล่งผลิตผ้าย้อมครามที่มี ยอดจำหน่าย ปริมาณมากเน้นการผลิตให้กับกลุ่มลูกค้าระดับกลาง มีเครือข่ายการผลิตร่วมกับกลุ่มธุรกิจ ชุมชนอื่น เพื่อช่วยผลิตกรณีรายการผลิตมีปริมาณมาก ผู้นำกลุ่มมีวิสัยทัศน์ได้เพิ่มช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เกี่ยวกับครามคือ เนื้อคราม จำหน่ายให้กับกลุ่มอาชีพ ผลิตผ้าทอด้วยสีธรรมชาติในต่างจังหวัด เช่น พิษณุโลก สุรินทร์ เป็นต้น แหล่งความรู้สำหรับการผลิตผ้าย้อมคราม ประกอบด้วย บุคคล หน่วยงาน

วัตถุุดิบ เครื่องมือ สื่อ สิ่งพิมพ์ และทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งความรู้ที่ ประธานกลุ่มและสมาชิก ต้องทำความเข้าใจ เช่น 1) แหล่งบุคคลหมายถึงบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ การผลิตผ้าย้อมครามบางกระบวนการหรือทั้งกระบวนการทั้งในและนอกชุมชน ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอดและ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับประธานกลุ่มและสมาชิก 2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ที่มีหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้ อาชีพให้กับกลุ่มชาวบ้าน ผู้ประกอบการทั่วไป เพื่อ ผลิตและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ในและต่างประเทศ ทั้งความรู้การผลิตผ้าย้อมครามและย้อมสีธรรมชาติ การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ผ้าและแปรรูป การตลาด ความรู้เกี่ยวกับการทำเนื้อครามเป็นความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดมา จากบรรพบุรุษ นอกจากนี้ ยังมีความรู้ที่ได้จาก งานวิจัยของนักวิชาในการพื้นที่จังหวัดสกลนครที่ได้ เผยแพร่และนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงกระบวนการ ดั้งเดิมให้มีประสิทธิภาพ การทำเนื้อครามเพื่อ ใช้เป็นวัตถุดิบหลักสำหรับการเตรียมสีครามเพื่อย้อมผ้า ประกอบด้วยความรู้ย่อย คือ เมล็ดพันธุ์ คราม การปลูกต้นคราม การเก็บเกี่ยวกิ่งใบคราม การหมัก กิ่งใบคราม การกวนและตีน้ำแช่กิ่งใบ คราม และการเก็บน้ำคราม และความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ร่วมในกระบวนการต่าง ของการทำเนื้อคราม รวมถึงความรู้เกี่ยวกับเทคนิคของสีคราม เป็นการเพิ่มปริมาณการให้สีครามใน กระบวนการปลูก ต้นครามและการตีเนื้อครามมีความรู้ย่อยประกอบด้วย เทคนิคการใส่ปุ๋ยเพื่อให้ต้น ครามมีปริมาณใบคราม มาก ใบหนา และมีสีเขียวเข้ม ส่งผลต่อการให้ได้เนื้อครามในปริมาณมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสามารถสรุปได้ว่า 1) การถ่ายทอดและสืบทอดความรู้ในครอบครัว เครือญาติ หรือคนในกลุ่มอาชีพเดียวกัน เพราะการผลิตผ้าย้อมครามเป็นงานหัตถกรรม และเป็นเอกลักษณ์ของ ผู้ผลิต ดังนั้นการผลิตงานตามคำสั่งผลิตหากกระทำเฉพาะในครอบครัว เครือญาติ หรือกลุ่มบางครั้ง อาจไม่เสร็จทันตามกำหนด 2) การจัดเก็บข้อมูลของกระบวนการผลิตผ้าย้อมครามของทั้งสองกลุ่ม เหมือนกันคือ ไม่มีการจัดเก็บในลักษณะของสื่อบันทึกที่ปรากฏเห็นชัดเจน แต่ใช้วิธีการจัดเก็บผ่าน การกระบวนการผลิตซ้ำจน ก่อให้เกิดความทักษะชำนาญในตัวบุคคล ทั้งนี้ ยังเก็บผลิตภัณฑ์เป็นชิ้นงาน หรือภาพถ่าย เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการอธิบายหรือถ่ายทอดความรู้ หรือเพื่อใช้ในการพัฒนาชิ้นงาน ใหม่ต่อยอดจากชิ้นงานเดิม 3) ประธานกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุน ผลักดัน และจัดการให้กลุ่มธุรกิจชุมชนสามารถดำเนินธุรกิจได้ต่อเนื่องและประสบความสำเร็จทั้งในการ จัดการความรู้และการจัดการธุรกิจ โดยอาศัยความรู้ประสบการณ์และความ สัมพันธ์ระหว่างบุคคล ของประธานกลุ่มกับเครือข่าย ความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อใช้เป็นช่องทางในการหาตลาด เพื่อกระจายผลิตภัณฑ์ ตลอดจน เครือข่ายการค้าในรูปของรายการสั่งผลิตในปริมาณมาก

จิตรลดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติลาภุ (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหม ของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่นเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการทอผ้าไหม สภาพปัญหา เพื่อ เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่น จากกลุ่มตัวอย่าง 331 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงประกอบอาชีพทอผ้าไหม มี

ประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ลักษณะผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ทอเป็นผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมแพรวา ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าฝ้าย และผ้าโสร่ง และผ้าไหมยกดอกตามลำดับปัญหาในการทอผ้าไหม ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้านวัตถุดิบ ด้านการลงทุน ด้านการจ้างแรงงาน และด้านกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ผลการเปรียบเทียบสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหมที่มีต่อระดับปัญหาการทอผ้าไหม เมื่อพิจารณาในแง่ของรายด้านพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มอายุ ด้านวัตถุดิบ สรุปได้ว่าอายุต่ำกว่า 20 ปี มีสภาพปัญหาการทอผ้าไหมแตกต่างกันกับอายุ 41-50 ปี ในแง่การลงทุน แตกต่างกันในกลุ่มอายุ โดยอายุต่ำกว่า 20 ปี มีสภาพปัญหาในการทอแตกต่างกับอายุมากกว่า 50 ปี กลุ่มสถานภาพ ด้านการลงทุนพบว่า สถานภาพโสดมีปัญหาในการทอผ้าไหมแตกต่างกับสถานภาพสมรส สถานภาพหม้าย สถานภาพอย่า และสถานภาพแยกกันอยู่ ตามลำดับ กลุ่มประสบการณ์ในการทอผ้าไหมแตกต่างกับประสบการณ์ 41-50 ปี ด้านการลงทุน ประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ต่ำกว่า 20 ปี มีปัญหาในการทอผ้าไหมที่แตกต่างกับประสบการณ์ในการทอผ้าไหมมากกว่า 50 ปี ที่ระดับค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จิตพนธ์ ชุมเกต (2560) ศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท้องถิ่นมุสลิมในระยะยาว เมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี วัตถุประสงค์ของการศึกษา 1) เพื่อตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของชาวมุสลิมในท้องถิ่นเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 2) เพื่อศึกษาการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงคุณค่าและความแตกต่างของท้องถิ่น 3) ตรวจสอบแนวทางการจัดการผลิตภัณฑ์ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในอนาคตที่ส่งเสริมการใช้ในท้องถิ่น ขั้นตอนของการวิจัยคือการสัมภาษณ์โดยตรง การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นประกอบด้วยหนังแกะและนมแกะที่แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีการแปรรูปสินค้าหัตถกรรม เช่น หมอน ผลิตภัณฑ์เมล็ดกฐิน ผลิตภัณฑ์หญ้าแฝก ผลิตภัณฑ์บวบ และผลิตภัณฑ์ใบตะโก วัตถุดิบส่วนใหญ่มาจากท้องถิ่น สำหรับการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ในเมืองชะอำและหมู่บ้านมุสลิมเพชรบุรีโดยผสมผสานกับท้องถิ่นพบว่า ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ทำให้สินค้ามีคุณค่า มีมาตรฐาน มีความโดดเด่น น่าซื้อ เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวมุสลิม และรักษาสิ่งแวดล้อมซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของชาวมุสลิมมีความเข้มแข็งสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นในการบริหารจัดการสินค้าพื้นเมืองของชาวมุสลิม สามารถแบ่งออกเป็นสามส่วน การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งรวมถึง การเรียนรู้ สติปัญญา การรวมกลุ่ม และการอยู่ร่วมกัน ส่วนที่ 2 ขบวนการพัฒนาท้องถิ่นโดยคำนึงถึงต้นทุนของประชาชน การสำรวจตลาด และส่วนที่ 3 การจัดการท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น และระบบการเรียนรู้ที่เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น

วรรณภา เรื่องปราชญ์ (2556) ศึกษาหัวข้อยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนนักปฏิบัติผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการอนุรักษ์สาหร่ายผมนางของชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนประกอบด้วย 2 ประเด็น 1) มีความพร้อมในด้านความรู้คือชาวบ้านมีความปรารถนาที่จะร่วมมือกันอนุรักษ์สาหร่ายผมนางและมีความรู้หรือภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับปัจจัยการเจริญเติบโตของสาหร่ายผมนาง ในแง่สมาชิกของชุมชน คือ ชุมชนมีทรัพยากรบุคคลที่มาจากหลายอาชีพและมีบทบาทที่หลากหลาย ด้านแนวปฏิบัติของชุมชนคือชุมชนมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกในชุมชนตลอดเวลา 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมของชุมชนได้แก่ การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการจัดการชุมชนที่ดีและมีทีมงานที่เข้มแข็ง มีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีมัสยิดที่เป็นศูนย์รวมของชุมชนที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งนับเป็นจุดแข็งของชุมชน กลยุทธ์การพัฒนาชุมชนประกอบด้วย 1) จัดการฝึกอบรมความรู้แก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง เช่น การเพาะเลี้ยงสาหร่ายผมนางในแหล่งน้ำธรรมชาติและในแบบบ่อดินทั้งในรูปแบบเผชิญหน้าและผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 2) มีการจัดตั้งทีมชุมชนนักปฏิบัติร่วมวางแผนบริหารจัดการความรู้เพื่อช่วยอนุรักษ์สาหร่ายผมนางในชุมชนให้เหมาะสม 3) สร้างพันธมิตรกับภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมกันจัดการทรัพยากรสาหร่ายผมนาง 4) พัฒนาแนวปฏิบัติที่ดีโดยอาศัยระบบการจัดการความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรสาหร่ายผมนาง มี 6 ขั้นตอน คือ การเตรียมการ การบ่งชี้ความรู้ การแสวงหาความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประมวล และกลั่นกรองความรู้ การจัดเก็บและเผยแพร่ความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5) ส่งเสริมการมีท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ท่องเที่ยวชายเลนเพื่อปลูกจิตสำนึกการรักป่าชายเลนซึ่งเป็นแหล่งต้นกำเนิดของสาหร่ายผมนางและเผยแพร่ข้อมูลหรือกิจกรรมผ่านเว็บ 6) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในเรื่องการอนุรักษ์สาหร่ายผมนาง 7) การให้ทุนสนับสนุนโครงการ นอกจากนี้ กลยุทธ์ปัจจัยความสำเร็จของชุมชนนักปฏิบัติมีประกอบด้วย 1) ผู้นำต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างต่อเนื่อง 2) ส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำก้าวทันการเปลี่ยนแปลง 3) วางแผนและปรับระบบการทำงานปัจจุบันให้รับกับการดำเนินงานสูงสุดที่ต้องการในอนาคต 4) เพิ่มเป้าหมายด้านการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรสาหร่ายผมนางในแผนยุทธศาสตร์ชุมชน 5) จัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 6) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร แลกเปลี่ยน และเผยแพร่ความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สาหร่ายผมนางผ่านรายการวิทยุหรือทีวีชุมชนออนไลน์

สุธาวิ กลิ่นอุบล (2562) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โดยทำการวิจัยแบบผสมผสานวิธี จากการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าแต่ละครัวเรือนจำนวน 108 หลังคาเรือน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายผ่าน

แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้: การมีส่วนร่วมนันทนาการตัดสันทัดใจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่ต่ำที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า ประชากรที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพในชุมชน และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มีอายุ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้นำชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ และคนในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี ชุมชนมีการรวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนจนก่อให้เกิดเป็นเครือข่าย มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

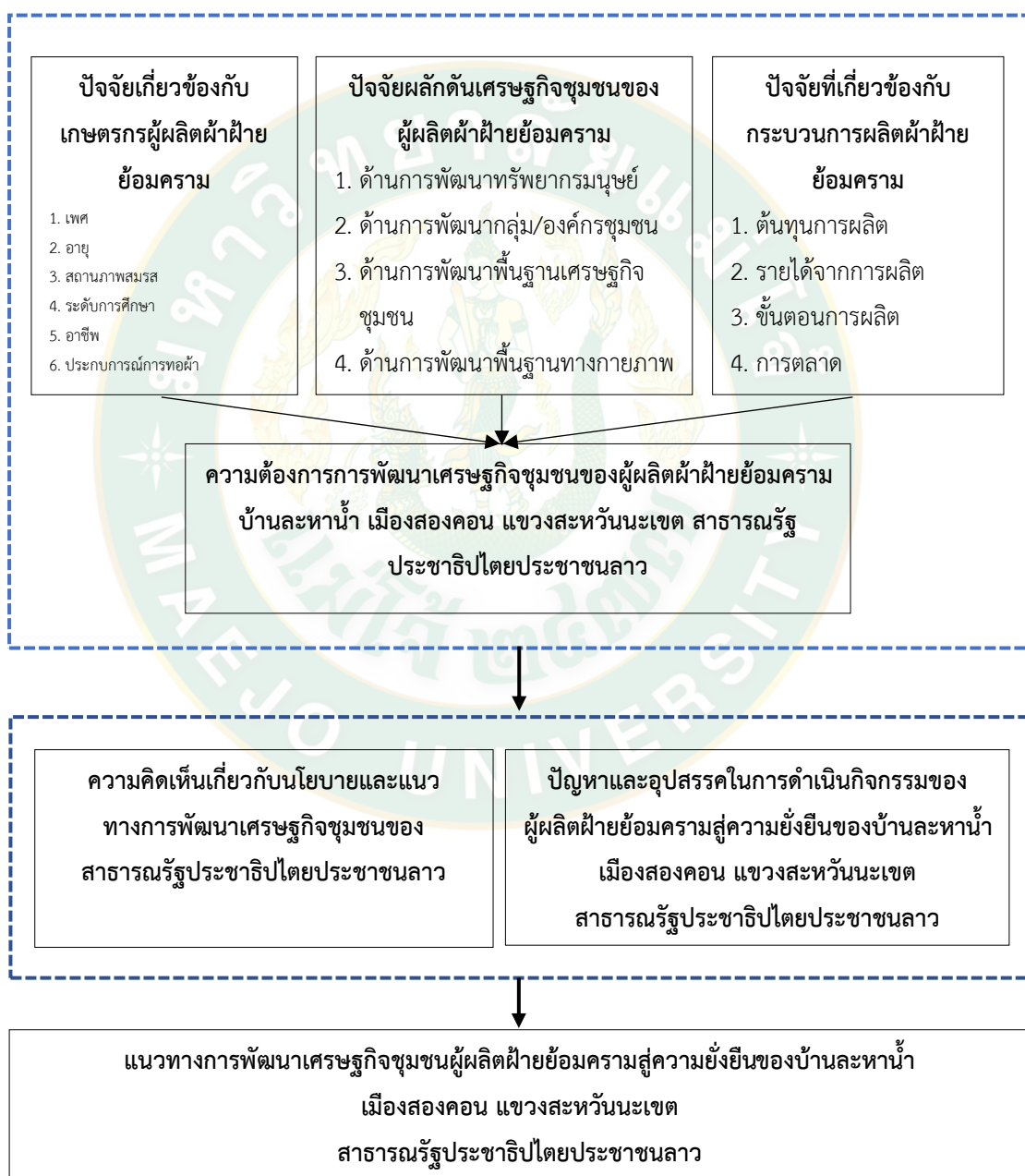
พินิจภากรณ บัวสระ (2561) ศึกษายุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยอาศัยการวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัย 3 ระยะตามวัตถุประสงค์ ระยะที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 18 คน ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 กำหนดยุทธศาสตร์ และประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 13 คน ใช้แบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ระยะที่ 3 ใช้กลุ่มเป้าหมาย 1 กลุ่ม 30 คน ใช้แบบประเมินเชิงคุณภาพ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา สรุปผลการวิจัยได้ว่า สภาพปัญหาและความต้องการเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนั้นจึงนำผลการสังเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบริการ ด้านบุคลากร และด้านภาพลักษณ์ ไปจัดทำเป็นยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการกำหนดยุทธศาสตร์ได้ 4 ยุทธศาสตร์คือ 1) การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองสู่สากล 2) พัฒนาการบริการอย่างครบวงจร 3) เสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในหลายช่วงวัย 4) ส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ผลการทดลองใช้ยุทธศาสตร์เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู โดยนำ 4 ยุทธศาสตร์ไปทดลอง 1 กิจกรรมกับกลุ่มทอผ้าหมี่ขิดบ้านโนนงามเพื่อค้นหาลักษณะผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งสามารถสรุปได้ 4 ข้อ เช่น 1) ผ้า และลวดลาย 2) วิธีการทอผ้า 3) สีเส้นของผ้า 4) นวัตกรรม

Lai and Chang (2021) ปัจจุบันเสื้อผ้าต่าง ๆ ที่ได้จากสีสังเคราะห์กำลังก่อให้เกิดปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ในขณะที่สีย้อมธรรมชาติที่ได้จากพืชครามช่วยลดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและยืดอายุการใช้เสื้อผ้าอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของการออกแบบอย่างยั่งยืน งานวิจัยนี้เน้นความแตกต่างระหว่างสีย้อมครามกับสิ่งแวดล้อม การศึกษานี้ใช้การวัด ANOVA ซ้ำ ๆ เพื่อสำรวจนักศึกษา 105 คน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสีอ่อนถูกมองว่าสอดคล้องกับจิตวิญญาณแห่งความยั่งยืนมากกว่าสีเข้มในเฉดสีครามต่าง ๆ อันที่จริงแล้วการนำสีย้อมครามสีอ่อนมาใช้ซ้ำนั้นมีประโยชน์ จุลินทรีย์หลายชนิดสามารถย่อยสลายผ้าย้อมครามได้ แต่การย้อมครามสีอ่อนใช้เวลาน้อยกว่า เมื่อคำนึงถึงค่าสี ค่าน้ำ และค่าไฟแล้ว การย้อมด้วยสีครามอ่อนจะประหยัดทรัพยากรมากกว่า การค้นพบความสัมพันธ์ของสีกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมทำให้แผนภาพอ้างอิงถึงผู้บริโภคหรืออุตสาหกรรมสำหรับการจัดวางเสื้อผ้าที่มีสีย้อมครามที่แตกต่างกันสำหรับชุดเสื้อผ้าสีน้ำเงิน และดำเนินการตามแนวคิดของความยั่งยืนและการอยู่ร่วมกันระหว่างเสื้อผ้าและทรัพยากรธรรมชาติ

11. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดจนถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

12. สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามมีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 154 คน อิงจากใบอนุญาตนำเข้าเครื่องหมาย ODOP ฉบับเลขที่ 0123/สพค.อค นครหลวงเวียงจันทน์ วันที่ 08 ธันวาคม 2016

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยเป็นครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ODOP จำนวน 154 คน เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection Sampling) โดยเป็นครัวเรือนที่เกี่ยวข้องกับงานผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามภายในหมู่บ้านบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งเป็น

2.1 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 154 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ประชาชนผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 50 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1) กลุ่มผู้ผลิตอายุ 20 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 40 ปี เป็นกลุ่มผู้ผลิตรุ่นใหม่ที่มีประสบการณ์ในการทอผ้า 10 ปี เป็นกลุ่มที่ให้คุณค่ากับการสร้างกำไร และผลิตได้เป็นจำนวนมาก

2) กลุ่มผู้ผลิตอายุ 40 ปี ขึ้นไป เป็นผู้มีประสบการณ์การทอผ้าไม่ต่ำกว่า 20 ปี การทอส่วนมากยังเน้นใช้สีคามธรรมชาติเป็นหลัก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กระบวนการผลิตประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต รายได้จากการผลิต ขบวนการขั้นตอนการผลิต การตลาดของผ้าฝ้ายย้อมคราม โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลาว ของกระทรวงวางแผน (2559) มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close Ended Question) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด้านธานินทร์ (2541) ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ มีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้กำหนดระดับเป็น 5 ระดับ ตามมาตรารัดแบบ ลิเคิร์ต (Likert's Scale) (Rensis Likert, 1932)

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด้านธานินทร์ (2541) มีลักษณะเป็น

คำถามปลายปิด (Close Ended Question) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้กำหนดระดับเป็น 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบ ลิเคิร์ท (Likert's
Scale)

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อม
ครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดย
ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของธเนศ
ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556) ประกอบด้วย ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจชุมชน
และด้านการบริหารชุมชน มีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบปลายปิด (Close Ended Question) แบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้กำหนดระดับเป็น 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบ ลิเคิร์ท
(Likert's Scale)

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนา
เศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถาม
จากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด่านธานินทร์ (2541) มีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบ
ปลายปิด (Close Ended Question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งได้กำหนด
ระดับเป็น 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบ ลิเคิร์ท (Likert's Scale)

- 5 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 6 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากงานวิจัยของ ขงจิตจรลดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติลาภู (2559) มีลักษณะเป็นคำถามเป็นแบบปลายเปิด

เกณฑ์การให้คะแนน

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์เป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยใช้สูตรภาคชั้นจากเกณฑ์แปลความหมาย โดยมีการแบ่งระดับของคะแนนด้วยการใช้สูตร มาคำนวณและคำอธิบายสำหรับแต่ละช่วงชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้น จึงแบ่งการแปลความหมายได้ดังนี้

ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	อยู่ในเกณฑ์ มาก
ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านการการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) มีประเด็นศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กระบวนการผลิต

ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต รายได้จากการผลิต ขบวนการขั้นตอนการผลิต การตลาดของผ้าฝ้าย ย้อมคราม โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติลาว ของกระทรวงวางแผน (2559)

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ของบ้านละหาน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนา พื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถาม จากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมณฑล ด่านธานีรินทร์ (2541) ประกอบด้วย ด้านการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้านการ พัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถาม จากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมณฑล ด่านธานีรินทร์ (2541)

ส่วนที่ 4 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้า ฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556) ประกอบด้วย ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจชุมชน และด้านการบริหารชุมชน

ส่วนที่ 5 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถาม จากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมณฑล ด่านธานีรินทร์ (2541)

ส่วนที่ 6 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย โดยดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากงานวิจัยของ ของจิตร์ลดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติลาภู (2559)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้นตอนดำเนินงานวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ประเด็น เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลาว ของกระทรวงวางแผน (2559)

2. ประเด็น เกี่ยวกับปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด่านธานินทร์ (2541) ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ

3. ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด่านธานินทร์ (2541)

4. ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556) ประกอบด้วย ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจชุมชน และด้านการบริหารชุมชน

5. ประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด่านธานินทร์ (2541)

6. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากงานวิจัยของ ของจิตจรดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติลาภ (2559)

ขั้นที่ 2 ศึกษาการหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายอ้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบโครงสร้างของแบบสอบถาม ความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้และปรับปรุงแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาค่า IOC คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 – 1.0 ถือว่าเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้แต่สำหรับข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency หรือ IOC) ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหาปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ถือว่าแบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง และนำไปทดลอง (Try-out) กับประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงทั้งในด้านพื้นที่และรูปแบบการผลิตผ้าฝ้ายใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านสองคอน เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย จำนวน 30 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการทดสอบแบบสอบถามเป็นผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (1990) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

แบบสอบถาม	ค่าสัมประสิทธิ์
	แอลฟา
1. ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม	0.821
1.1 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	0.883
1.2 ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน	0.841
1.3 ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน	0.903
1.4 ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ	0.911
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	0.867
3. ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม	0.934
3.1 ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี	0.932
3.2 ด้านเศรษฐกิจชุมชน	0.901
3.3 ด้านการบริหารชุมชน	0.924

ขั้นที่ 5 นำข้อบกพร่องจากการทดลองมาปรับปรุงครั้งสุดท้าย และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นลักษณะที่ซับซ้อนและหลากหลายจากกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ที่จะทำความเข้าใจเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือประสบการณ์ที่ซับซ้อนและต้องการ

ทราบเกี่ยวกับความหลากหลายของมุมมองและความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่าง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพในขั้นตอนแรกคือการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อเข้าใจมุมมองและแนวทางที่เคยใช้ในงานวิจัยที่คล้ายกัน สร้างกรอบแนวทางในการกำหนดแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในการการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ซึ่งมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าทั้งคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เสนอความคิดเห็นอย่างเต็มที่โดยไม่มีกรชี้นำคำตอบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการนี้ในการศึกษาเพื่อเจาะลึกการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้นำคัดเลือกจากเกษตรกรผู้ที่มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและสามารถให้ข้อมูลได้ โดยดำเนินการครั้งละ 5 – 8 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้นจำนวน 50 คน โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการ เรื่อง การผลิต และการตลาด และการจำหน่ายผ้าฝ้ายย้อมคราม นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อการส่งเสริมสนับสนุนการทอผ้าฝ้ายย้อมคราม และนำข้อมูลที่ได้อภิปรายและเข้าใจความหมายสรุปผลและอภิปรายถึงความสำคัญของผลลัพธ์

2.2 จากนั้นดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดงานวิจัย ร่วมกับการศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่าง ๆ จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.2.1 ประเด็น เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติลาว ของกระทรวงวางแผน (2559)

2.2.2 ประเด็น เกี่ยวกับปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมวงคล ด่านธานีนท์ (2541) ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ

2.2.3 ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมวงคล ด่านธานีนท์ (2541)

2.2.4 ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ของธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์ (2556)

ประกอบด้วย ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจชุมชน และด้านการบริหารชุมชน

2.2.5 ประเด็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ของมงคล ด่านธานินทร์ (2541)

2.2.6 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม ดำเนินการประยุกต์แบบสอบถามจากงานวิจัยของ ของจิตจรดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติคำภู (2559)

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบโครงสร้างของแบบสอบถาม ความถูกต้องเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นต่อไป

2.4 แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยเข้าไปร่วมทำกิจกรรม สังเกตกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.5 อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล อุปกรณ์ที่ใช้ในการบันทึกภาพ ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ และอุปกรณ์การจดบันทึกได้แก่ ปากกา ดินสอ สมุดจดบันทึก

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวนทั้งหมด 154 คน และการเก็บข้อมูลผ่านการการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ด้านกระบวนการผลิต และด้านการตลาดปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในกระบวนการเศรษฐกิจชุมชน ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรม ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินกิจกรรมของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารจากหนังสือ บทความข้อมูลออนไลน์ งานวิจัย รายงานที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา กิจกรรมการพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมายของหมู่บ้านละหาน้ำ และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้ศึกษานำ มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

เมื่อทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องของชุดข้อมูลแล้วทำการลงรหัส (Coding) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดที่จะทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย

- 1.1 ค่าสถิติการแจกแจงความถี่
- 1.2 ค่าร้อยละ
- 1.3 ค่าเฉลี่ย
- 1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้เพื่อการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่าโดยใช้สถิติ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation) เป็นการแสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ตั้งแต่ 2 ตัวแปรขึ้นไป โดยใช้สัญลักษณ์ r แทนค่าความสัมพันธ์ที่มีค่าระหว่าง +1 และ -1 โดยให้ความหมายแตกต่างกันตามระดับความสัมพันธ์ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.90-1.00	ข้อมูลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงมาก
0.70-0.90	ข้อมูลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง
0.50-0.70	ข้อมูลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับปานกลาง
0.30-0.50	ข้อมูลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ
0.00-0.30	ข้อมูลมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำมาก

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมและเติมเต็มข้อมูลในส่วนของความเข้าใจประสบการณ์ ความรู้สึก และมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเข้าใจภาวะกระบวนการ และความซับซ้อนของข้อมูลที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยจากการจัดการข้อมูลทางเลข โดยรูปแบบในการทำงานวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลบรรลุตามความมุ่งหมายของการวิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์และขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้ว มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาซึ่งเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกลุ่มข้อมูลเข้าด้วยกันและวิเคราะห์ตามกรอบวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ทั้งนี้การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการทางคุณภาพ คือ การตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction) จากเอกสารดังกล่าวประกอบกับเอกสารอื่น ๆ โดยอาจมีการแบ่งประเภทตามเนื้อหาของเอกสาร แล้วเปรียบเทียบเนื้อหาประเภทต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทั้งนี้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารนั้นมิได้สนใจเพียงแค่ข้อความที่ปรากฏในเอกสารหากทว่าพยายามค้นหาและตีความหมายที่แฝงอยู่ในข้อความเหล่านั้นอีกด้วย โดยอาศัยข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ด้วยวิธีการอื่นหรือข้อมูลภูมิหลังสภาพแวดล้อมอื่น ๆ มาประกอบการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลในเอกสาร

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานข้อเท็จจริงทางเอกสาร ทั้งในระดับปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการศึกษานี้ ได้แก่ ตารา หนังสือ รายงานการวิจัย บทความวิชาการวิทยานิพนธ์ รายงานประจำปีของทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รายงานการประชุม ข้อมูลสารสนเทศ ข่าว (ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และข่าวในเว็บไซต์ออนไลน์) กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับของทางราชการที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม กระบวนการผลิต และการตลาดของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยผลของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม กระบวนการผลิต และการตลาด ของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เศรษฐกิจชุมชนมีความสำคัญมากสำหรับประเทศกำลังพัฒนา เพราะถ้าหากเศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง แข็งแรง ก็จะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของทั้งประเทศมีความมั่นคง แข็งแรงตามไปด้วย โดยแนวคิดของมหาตมะคานธีที่สนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจหมู่บ้าน โดยเน้นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าหรือทดแทนการซื้อจากตลาด เน้นการลดรายจ่ายในครัวเรือนให้เหลือน้อยลงซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มรายได้ที่มองไม่เห็นให้กับครัวเรือนนั่นเอง นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้

ชุมชนมีการพึ่งพาตนเอง ให้รู้จักทำกินและทำขึ้นมาใช้เอง และแนวคิดนี้มีนักคิดที่สำคัญชื่อ เอ วิชานานอฟ (1888-1939) ที่เห็นว่าเศรษฐกิจชุมชนเป็นอีกระบบเศรษฐกิจหนึ่งที่สามารถจัดระบบให้พึ่งพาตนเองและเป็นรากฐานสำคัญให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม โดยเศรษฐกิจชุมชนหมายถึง การประกอบอาชีพและการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนที่เน้นความร่วมมือในรูปกิจกรรมการเกษตร และนอกภาคเกษตรโดยคำนึงถึงการทำนุบำรุงพื้นฐานของตนเองให้เข้มแข็งทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นเศรษฐกิจที่อยู่บนความเข้มแข็งของชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีความพยายามที่จะเสนอแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจครอบครัว หรือเศรษฐกิจชุมชน และการประกอบกิจการด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมในครัวเรือนสามารถส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจเจริญเติบโตได้ หมู่บ้านละหาน้ำอยู่ในพื้นที่ที่มีภูมิประเทศหลากหลาย มีทั้งที่ราบลุ่ม หุบเขา และแม่น้ำ ซึ่งเหมาะแก่การอยู่อาศัย พื้นที่นี้เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ผู้คนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จึงมีอาชีพทำนาและปลูกข้าว พวกเขายังคงทำงานหัตถกรรมและย้อมสีธรรมชาติผ่านความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งขึ้นชื่อว่าทำผ้าฝ้ายย้อมครามและผ้าฝ้ายสีธรรมชาติได้ดีที่สุดใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

สิ่งทอ เป็นหนึ่งในศิลปะและวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ วิถีชีวิต และภูมิปัญญาของผู้คนในกลุ่มชาติพันธุ์และชนชาติต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นวิธีการทอผ้า วัสดุในการทอ การย้อม ลายผ้า และการสวมใส่ ฯลฯ เหล่านี้เป็นสิ่งที่แต่ละสังคมเรียนรู้ สั่งสม และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นเวลาหลายร้อยปี หมู่บ้านคนผู้ไทที่นี่ได้ชื่อว่าทำผ้าฝ้ายย้อมครามและผ้าฝ้ายสีธรรมชาติได้ดีที่สุดใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ โดยหมู่บ้านนี้ตามประวัติ เป็นหมู่บ้านชาวผู้ไทที่หลบหนีการกวาดต้อนของสยามลงไปในเขตลาวทางใต้ในยุคสงครามความขัดแย้งสยามลาวสมัยเจ้าอนุวงศ์ ขณะที่ฝ้ายที่ถูกกวาดต้อนไปอยู่ที่นครพนม สกลนคร กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร ทั้งหลายล้วนเป็นผู้ไทที่มีบรรพบุรุษและมีอัตลักษณ์ร่วมกัน โดยเฉพาะภาษา วัฒนธรรมประเพณี โดยเฉพาะการทำผ้าฝ้ายย้อมคราม โดยได้ถุนบ้านของชาวผู้ไทที่หมู่บ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะมีหม้อย้อมครามอยู่เกือบทุกบ้าน หมู่บ้านคนผู้ไทที่นี่ได้ชื่อว่าทำผ้าฝ้ายย้อมครามและผ้าฝ้ายสีธรรมชาติได้ดีที่สุดใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จนมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ โดยกระบวนการและขั้นตอนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการแปรรูปวัตถุดิบจากผ้าฝ้ายธรรมชาติให้เป็นผ้าฝ้ายย้อมครามสำเร็จรูป ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมวัตถุดิบ ขั้นตอนนี้เป็นเตรียมวัตถุดิบต่าง ๆ ที่จำเป็นในการย้อมผ้า ได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าฝ้ายที่ใช้เป็นย้อมครามเป็นผ้าฝ้ายแท้ 100% เพื่อให้ได้สีที่สม่ำเสมอและสวยงาม โดย

น้ำครามเป็นสารสีจากธรรมชาติที่ได้จากใบคราม เริ่มตั้งแต่การเลือกใบครามอายุพอดีและอยู่ในสภาพ ใบสด ดังนั้นจะต้องเก็บใบครามอายุประมาณ 3 - 4 เดือน ในตอนเช้ามีดก่อนน้ำค้างแห้ง และนำมา แขน้ำให้ท่วมใบครามพอดีทันที แขน้ไว้ประมาณ 10 - 12 ชั่วโมง จึงกลับใบครามข้างล่างขึ้นทับส่วนบน แขน้ต่อไปอีก 10 - 12 ชั่วโมง ใบครามจะถูกสลาย (hydrolyse) ให้สีคราม (indoxyl) ออกมาอยู่ในน้ำ ครามได้มากที่สุดในเวลาที่เหมาะสมเท่านั้น ได้น้ำครามใส สีฟ้าจาง จึงแยกกากใบครามออก น้ำคราม ที่ใช้ย้อมผ้าควรเป็นน้ำครามที่มีคุณภาพดี เพื่อให้ได้สีที่เข้มและติดทนนาน สารเคมี สารเคมีบางชนิด เช่น ปูนขาว โซดาไฟ กรดอะซิติก สามารถใช้ช่วยในการย้อมผ้าให้ติดสีได้ดีขึ้น ซึ่งสีคราม. (Indigo white) ได้จากการหมักต้นคราม ซึ่งสีครามสำหรับย้อมผ้า เป็นสารไม่มีสี ละลายน้ำได้และไวต่อ ออกซิเจนกลายเป็นสีคราม สีน้ำเงิน (Indigo blue) ไม่ละลายน้ำใช้ย้อมผ้าไม่ได้ สีครามที่เห็นทั่วไป คือ สีครามน้ำเงิน ก่อนย้อมจึงต้องทำสีครามสีน้ำเงินให้เป็นสีครามไม่มีสีเรียกว่า ก่อหม้อ ซึ่งเป็น ขั้นตอนที่ยากสำหรับคนเริ่มทำ แต่สำหรับคนที่ชำนาญใช้เวลา 7 - 10 วัน จะเกิดสีครามไม่มีสีผสมกับ สารสีอื่นในหม้อครามจึงเห็นเป็นสีเหลือง อมเขียว จากนั้นจึงทำการย้อม สีเหลืองจะจางลงสีน้ำเงินจะ เข้มขึ้น จึงหยุดย้อมแล้วเติมน้ำครามประมาณ 200 กรัม ผสมน้ำขี้เถ้าเล็กน้อย ลงในหม้อน้ำย้อมเติม 2 - 3 ครั้ง ปิดฝาหม้อครามไว้ไม่น้อยกว่า 8 ชั่วโมง จึงสังเกตสีของน้ำและทำการย้อมและเติมน้ำ คราม ทำซ้ำไปเรื่อย ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การย้อมผ้า ขั้นตอนนี้เป็นกรย้อมผ้าฝ้ายด้วยน้ำคราม โดยสามารถทำได้หลาย วิธี เช่น วิธีย้อมครามแบบดั้งเดิม วิธีนี้ใช้ใบครามสด น้ำขี้เถ้า และมะขามเปียกในการย้อมผ้า โดยนำ ใบครามสดมาบดให้ละเอียด จากนั้นผสมกับน้ำขี้เถ้าและมะขามเปียก ทิ้งไว้ให้ตกตะกอน แล้วนำผ้า ฝ้ายลงแช่ในน้ำครามเป็นเวลาหลายชั่วโมง เพื่อให้สีครามซึมเข้าไปในเนื้อผ้า วิธีย้อมครามแบบ สมัยใหม่ วิธีนี้ใช้ผงครามสำเร็จรูปในการย้อมผ้า โดยนำผงครามมาผสมกับน้ำสะอาด ทิ้งไว้ให้ละลาย แล้วนำผ้าฝ้ายลงแช่ในน้ำครามเป็นเวลาหลายชั่วโมง เพื่อให้สีครามซึมเข้าไปในเนื้อผ้า

ขั้นตอนที่ 3 การซักผ้า ขั้นตอนนี้เป็นกรซักผ้าฝ้ายที่ผ่านการย้อมคราม เพื่อล้างสารเคมี ตกค้างออก เพื่อให้ผ้ามีสีสดใสและคงทน

ขั้นตอนที่ 4 การทอผ้า ขั้นตอนนี้เป็นกรทอผ้าฝ้ายที่ผ่านการย้อมครามแล้วให้เป็นผ้า สำเร็จรูป โดยสามารถทอด้วยกีมือหรือกึ่งทอผ้าอุตสาหกรรมก็ได้

ขั้นตอนที่ 5 การอบผ้า ขั้นตอนนี้เป็นกรอบผ้าฝ้ายที่ผ่านการทอแล้ว เพื่อให้ผ้าแห้งและเรียบ เนียน

นอกจากขั้นตอนหลัก ๆ ข้างต้นแล้ว อาจมีขั้นตอนอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การตกแต่งผ้าฝ้ายด้วย ลวดลายต่าง ๆ ซึ่งเพื่อให้ผ้ามีความสวยงามมากยิ่งขึ้น เอกลักษณะของผ้าย้อมครามที่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต จะใช้เส้นฝ้ายเส้นมือเท่านั้นย้อมคราม ก่อนนำมาทอลายขัด หากใช้เส้นยีนและเส้นฟุงสีเดียวกัน จะเกิดเป็นผืนผ้าย้อมครามไม่มีลาย แต่ถ้าหากใช้เส้นฝ้ายย้อม

ครามทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืนมีระดับโทนสีไม่เท่ากัน จะเกิดผ้าลายตาหมากรุก และถ้าหากมัดหมี่และย้อมครามเส้นพุ่ง ทอขัดกับเส้นยืนสีน้ำเงิน จะเกิดผ้าลายหมี่สำหรับนำไปต่อหัว ต่อตีน ทำขึ้นนอกจากนี้ช่างทอบ้านละหานน้ำยังสร้างลายหลากหลายจากการสลับเส้นยืนและเส้นพุ่ง ด้วยเส้นฝ้ายย้อมสีธรรมชาติอื่น ๆ ที่มี มากถึง 62 สี ผ้าย้อมครามบ้านละหานน้ำเหมาะสำหรับบุ่งห่มและแปรรูปเป็นของใช้ เช่น หมอน กระเป๋า ฯลฯ โดยสรุปแล้ว ขบวนการขั้นตอนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องใช้ความชำนาญในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ได้ผ้าฝ้ายย้อมครามที่มีสีสันสวยงามและคงทน

ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 154 คนเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการทอผ้าฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำเป็นกิจกรรมที่ดำเนินด้วยผู้หญิงในแต่ละครัวเรือน กล่าวได้ว่าเป็นกิจกรรมที่เป็นพื้นฐานของผู้หญิงในบ้าน ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เห็นได้ชัดเจนในสังคมลาวและหลายประเทศที่มีการแบ่งงานตามเพศ โดยผู้หญิงในแถบชนบทจะมีบทบาทในการดูแลครอบครัวและงานเล็ก ๆ ในบ้าน รวมถึงส่วนใหญ่ของงานผลิต ในขณะที่ผู้ชายจะมีบทบาทในการเป็นผู้สนองแรงงานในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต ซึ่งเป็นแนวโน้มที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบันแม้ว่าสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็วก็ยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวโน้มที่ฝังลึกได้ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้หญิงมีส่วนร่วมในกิจกรรมและงานที่เป็นพื้นฐานในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมสิทธิและศักยภาพของผู้หญิงในสังคมต่อไป

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามภายในบ้านละหานน้ำส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 40-57 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 70.14 รองลงมา มีอายุอยู่ระหว่าง 34-39 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 18.83 และมีอายุอยู่ระหว่าง 58-63 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 11.04 ข้อมูลเกี่ยวกับอายุของผู้ตอบแบบสอบถามบ้านละหานน้ำแสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 40-57 ปี เป็นช่วงอายุที่ผู้หญิงมีบทบาทในการดูแลครอบครัวและงานเล็ก ๆ ในบ้าน และอายุระหว่าง 34-39 ปี เป็นช่วงอายุที่ผู้หญิงเริ่มมีบทบาทในการทำงานและสามารถร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรายได้ของครอบครัวได้ ส่วนอายุระหว่าง 58-63 ปี ซึ่งอายุนี้อาจเป็นช่วงที่ผู้หญิงเริ่มหยุดทำงานหรือลดการทำงานลง แต่ยังคงมีบทบาทในการดูแลครอบครัว โดยข้อมูลนี้เป็นส่วนหนึ่งในการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการทอผ้าฝ้ายย้อมครามและการแบ่งงานตามเพศในสังคม

สถานภาพการสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรส จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 80.52 รองลงมา มีสถานภาพอยู่อย่างร้าง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 8.44 มีสถานภาพโสดจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 และมีสถานภาพเป็นหม้าย จำนวน 06 คน คิดเป็นร้อยละ 3.90

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 รองลงมา มีระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 27.92 และมีระดับศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.79 ข้อมูลดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นถึงว่าอาชีพผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามนั้นอาจไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาในระดับสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอาชีพนี้มักถูกสอนผ่านรุ่นสู่รุ่นหรือการฝึกทำจริงในสถานที่จริงแทนการศึกษาในสถาบันการศึกษา นอกจากนี้อาชีพนี้อาจไม่ได้มีระดับเงินเดือนสูง หรือไม่ได้รับการยกย่องเป็นอาชีพที่มีชื่อเสียง ซึ่งอาจส่งผลต่อการไม่สนใจในการศึกษาต่อสู่ระดับสูงได้ อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ผลิตที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอาจมีโอกาสในอาชีพหรือเข้าถึงตำแหน่งที่มีรายได้สูงกว่าในอุตสาหกรรม ซึ่งผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอาจเผชิญกับอุปสรรคในการเข้าถึงการฝึกอบรมที่สามารถช่วยเพิ่มทักษะและเดินหน้าอาชีพการทอผ้าของพวกเขาได้

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพหลักเป็นชาวนา จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 34.42 รองลงมา มีธุรกิจขนาดเล็ก จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 33.12 และมีเป็นแม่บ้าน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47 เนื่องจากกลุ่มคนที่มากที่สุดคือเกษตรกร โดยอ้างอิงจากการสังเกตการณ์สถานที่จริง ข้อมูลดังกล่าวสามารถบ่งบอกว่าส่วนใหญ่ประชากรในพื้นที่บ้านละหานน้ำนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเกษตรเป็นหลัก เช่น ทำนาหรือการเลี้ยงสัตว์ กลุ่มที่มีจำนวนรองลงมาคือเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประกอบธุรกิจขนาดเล็กและการเป็นผู้ประกอบการนั้นเป็นอาชีพที่พบได้บ่อยในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเจ้าของร้านค้าขนาดเล็ก ร้านอาหาร หรือ ร้านเสริมสวยขนาดเล็กที่ให้บริการในชุมชนในพื้นที่นั้น นอกจากนี้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นแม่บ้าน บ่งบอกว่ามีจำนวนผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามไม่ได้ประกอบอาชีพหลักอื่น แต่มุ่งมั่นในการดูแลครอบครัวและงานบ้าน

ประสบการณ์การทอผ้า เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ผูกพันกับการทอผ้ามาตั้งแต่เยาว์วัย จึงทำให้มีประสบการณ์การทอผ้ามาก แม้ว่าพวกเขาจะเติบโตขึ้น อาจเป็นไปได้ว่าบางคนยังคงทอผ้าเป็นงานอดิเรกหรือเป็นวิธีการสร้างรายได้เสริม ประสบการณ์อยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 55.84 รองลงมา มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.78 แสดงว่ามีผู้คนหลายคนเรียนรู้การทอผ้าตั้งแต่วัยเยาว์และอาจยังคงทำไปเมื่อพวกเขาโตขึ้น อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมหรือปัจจัยเศรษฐกิจที่ทำให้การถักผ้าเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตซึ่งมีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และมีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.19 อาจแสดงให้เห็นว่าการทอผ้าไม่ได้เป็นรายได้หลักของผู้สูงอายุในพื้นที่นี้ หรือผู้ที่ทอผ้าอาจไม่ทำต่อเมื่อพวกเขาเกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวัน-
นะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(n=154)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เพศ		
เพศหญิง	154	100
อายุ		
34 – 39 ปี	29	18.83
40 – 45 ปี	36	23.38
46 – 51 ปี	36	23.38
52 – 57 ปี	36	23.38
58 – 63 ปี ขึ้นไป	17	11.04
สถานภาพการสมรส		
โสด	11	7.14
สมรส	124	80.52
อย่าร้าง	13	8.44
เป็นหม้าย	6	3.90
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	99	64.29
มัธยมศึกษาตอนต้น	43	27.92
มัธยมศึกษาตอนปลาย	12	7.79
อาชีพ		
ชาวนา	53	34.42
แม่บ้าน	50	32.47
ธุรกิจขนาดเล็ก	51	33.12
ประสบการณ์การทอผ้า		
11 – 20 ปี	28	18.18
21 – 30 ปี	86	55.84
31 – 40 ปี	32	20.78
41 – 50 ปี	8	5.19

ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

ต้นทุนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ตั้งแต่การเตรียมวัตถุดิบ จนถึงการผลิตเป็นผ้าสำเร็จรูป ต้นทุนการผลิตสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่

1. ต้นทุนวัตถุดิบ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบ เช่น ผ้าฝ้าย น้ำคราม สารเคมี อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

2. ต้นทุนแรงงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานเพื่อดำเนินการผลิตต่าง ๆ เช่น การย้อมผ้า การทอผ้า เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีต้นทุนอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ต้นทุนค่าเช่าสถานที่ ต้นทุนค่าสาธารณูปโภค เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว ต้นทุนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ซึ่งมีผลต่อราคาขายของผ้าฝ้ายย้อมคราม

ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม คือ

1. คุณภาพของวัตถุดิบ วัตถุดิบที่มีคุณภาพดีจะมีราคาแพงกว่าวัตถุดิบคุณภาพต่ำ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

2. ปริมาณการผลิต การผลิตในปริมาณมากจะช่วยให้ต้นทุนการผลิตต่อหน่วยลดลง

3. เทคโนโลยีการผลิต การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัยจะช่วยให้สามารถผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง

ต้นทุนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 11,687,204 กีบ ต้นทุนนี้ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ ได้แก่ ต้นทุนอุปกรณ์การทอ ต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนแรงงานทางตรง ต้นทุนการผลิต และต้นทุนกิจกรรม ส่วนประกอบต้นทุนที่ใหญ่ที่สุดคือต้นทุนอุปกรณ์การทอ คิดเป็นร้อยละ 75.08 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 8,775,133 กีบ เนื่องจากอุปกรณ์ทอผ้าเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการผลิตและจำเป็นต้องบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต้นทุนวัตถุดิบเป็นต้นทุนที่มีส่วนประกอบมากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 14.42 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 1,685,117 กีบ ซึ่งรวมถึงค่าเส้นฝ้าย สีคราม และวัสดุอื่น ๆ ที่จำเป็นในการทอผ้า ต้นทุนแรงงานทางตรงเป็นต้นทุนที่มีส่วนประกอบมากเป็นอันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 6.34 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 741,234 กีบ ซึ่งรวมถึงค่าจ้างของช่างทอและคนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต

ต้นทุนการผลิตรวมค่าน้ำค่าไฟคิดเป็นร้อยละ 3.96 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 463,383 กีบ ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในการเดินเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต สุดท้ายต้นทุนกิจกรรม เช่น ค่าขนส่ง มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.19 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 22,338 กีบ เนื่องจากกิจกรรมการผลิตส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และค่าขนส่งค่อนข้างต่ำ

โดยรวมแล้ว ค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อเดือนสะท้อนถึงสถานะทางการเงินที่จำเป็นสำหรับการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ อุปกรณ์การทอและวัตถุดิบที่มีราคาสูงแสดงให้เห็นว่ากระบวนการผลิตต้องมีการลงทุนจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ต้นทุนแรงงานโดยตรงและกิจกรรมที่ค่อนข้างต่ำแสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านสามารถพึ่งพาแรงงานที่มีทักษะและทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อควบคุมต้นทุนการผลิตได้ ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามควรให้ความสำคัญกับการควบคุมต้นทุนการผลิตเพื่อให้สามารถผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่มีราคาขายที่เหมาะสม และสามารถแข่งขันในตลาดได้

ตารางที่ 5 ค่าใช้จ่ายที่ประกอบเข้าเพื่อการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(n=154)

เนื้อหา	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน (กีบ)	ร้อยละ
ค่าเครื่องมือทอผ้า	8,775,133	75.08
ค่าวัตถุดิบ	1,685,117	14.42
ค่าแรงทางตรง	741,234	6.34
ค่าขบวนการผลิต	463,383	3.96
ค่าดำเนินการกิจกรรม	22,338	0.19
รวม	11,687,204	100%

รายได้จากการขายสินค้าที่ผลิตจากผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ

รายได้จากการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม หมายถึง รายได้ที่ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามได้รับการจำหน่ายผ้าฝ้ายย้อมคราม รายได้จากการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสามารถคำนวณได้จากรายได้จากการผลิต = ราคาขายต่อเมตร * ปริมาณการผลิต และพบว่าราคาขายของผ้าฝ้ายย้อมคราม เฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 1,500-2,000 บาทต่อเมตร โดยราคาขายจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณภาพของผ้าฝ้าย คุณภาพของสีคราม รูปแบบของผ้า เทคนิคการทอผ้า เป็นต้น ดังนั้น รายได้จากการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมครามจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ราคาขายต่อเมตร ราคาขายต่อเมตรที่สูงขึ้น ส่งผลให้รายได้จากการผลิตสูงขึ้น
2. ปริมาณการผลิต ปริมาณการผลิตที่มากขึ้น ส่งผลให้รายได้จากการผลิตสูงขึ้น

ผลการศึกษาพบว่ารายได้จากการขายผ้าฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เดือนละ 13,767,532 กีบ จากการขายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามทั้งหมด 202 ผืนต่อเดือน นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าผ้าชิ้นส่วนลำตัวเป็น

ผลิตภัณฑ์ที่ทำกำไรสูงสุดในหมวดผ้าฝ้ายย้อมสีครามซึ่งสร้างรายได้สูงสุดต่อชิ้น ผ้าชิ้นส่วนลำตัวรวม 7,155,844 บาทก็บเดือน คิดเป็นร้อยละ 40 ของรายได้ต่อเดือนจากผ้าฝ้ายย้อมสีครามทั้งหมด

ความสามารถในการทำกำไรสูงของผ้าชิ้นนั้นเกิดจากคุณภาพและการออกแบบ ผ้าชิ้นมีราคาสูงและเป็นที่ต้องการสูงเนื่องจากการออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์และน่าดึงดูดใจ เนื้อผ้าผลิตจากวัสดุคุณภาพสูงทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทนทานและมีอายุการใช้งานค่อนข้างยาวนาน นอกจากนี้ ผ้าชิ้นยังใช้ในงานสำคัญได้หลากหลาย ทำให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้คนต้องการ

ในทางตรงกันข้าม สินค้าที่ทำกำไรได้น้อยที่สุดในประเภทผ้าฝ้ายย้อมสีคือเสื้อเชิ้ต เสื้อมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพียง 983,766 กีบ ซึ่งเป็นเพียงร้อยละ 7.14 ของรายได้ต่อเดือนจากผ้าฝ้ายย้อมสีทั้งหมด อาจเป็นเพราะการแข่งขันในตลาดและการมีผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกันในราคาที่ต่ำกว่า

อีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกำไรของผ้าฝ้ายย้อมครามคือกระบวนการ กระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมมีหลายขั้นตอน ได้แก่ การปั่น การทอ และการย้อมสี แต่ละขั้นตอนของกระบวนการผลิตต้องใช้ทักษะและอุปกรณ์เฉพาะ ทำให้การผลิตผ้าฝ้ายย้อมผ้าเป็นกระบวนการเฉพาะภายในหมู่บ้านละหานน้ำเท่านั้น

การใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตเป็นปัจจัยสำคัญในการทำกำไรของผ้าฝ้ายย้อม การใช้เทคโนโลยีสามารถเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิต ลดเวลาและต้นทุนในการผลิตผ้าฝ้ายย้อมสี นอกจากนี้ เทคโนโลยียังสามารถปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ ทำให้ดึงดูดใจผู้บริโภคมากขึ้น

ความต้องการของตลาดสำหรับผ้าฝ้ายย้อมสีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกำไร ความต้องการผ้าฝ้ายย้อมได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ รวมถึงกระแสแฟชั่น ความชอบของผู้บริโภค และภาวะเศรษฐกิจ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ผู้ผลิตจำเป็นต้องติดตามเทรนด์แฟชั่นล่าสุดและความต้องการของผู้บริโภคอยู่เสมอ นอกจากนี้ ผู้ผลิตจำเป็นต้องสามารถผลิตสินค้าคุณภาพสูงในราคาที่สามารแข่งขันได้เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดได้

กลยุทธ์ทางการตลาดที่บริษัทสิ่งทอใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการทำกำไรของผ้าฝ้ายย้อมสี กลยุทธ์ทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มการมองเห็นของผลิตภัณฑ์และดึงดูดลูกค้าให้เข้ามาที่แบรนด์มากขึ้น นอกจากนี้ การตลาดที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ที่แข็งแกร่ง ทำให้แบรนด์เป็นที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น

โดยสรุปแล้ว รายได้จากการผลิตของผ้าฝ้ายย้อมคราม ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามควรให้ความสำคัญกับปัจจัยเหล่านี้ เพื่อให้สามารถผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่มีรายได้ที่ดี ผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นสินค้าที่มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ โดยผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของผ้าฝ้ายย้อมคราม และการสร้างแบรนด์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

ตารางที่ 6 รายได้เฉลี่ยจากการขายสินค้าผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำต่อเดือน

(n=154)

ผลิตภัณฑ์	จำนวนเฉลี่ยที่ขายได้ต่อเดือน (ชิ้น)	รายได้ต่อเดือนเฉลี่ย(กีบ)
ผ้าชิ้น (ส่วนลำตัว)	72	7,155,844
เสื่อ	39	983,766
ผ้าปูโต๊ะ	45	1,342,208
ผ้าสไบ	16	1,885,714
ผ้าชิ้น (ส่วนท้าย)	30	2,400,000
รวม	202	13,767,532

การผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในปัจจุบัน

ในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าใช้วิธีดั้งเดิม เช่น การใช้หม้อต้มในการย้อมผ้า ทั้งหมด 96 คน ซึ่งคิดเป็น 62.33 นอกจากนี้ ผู้ผลิตผ้าย้อมคราม จำนวน 108 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.12 ระบุว่าชอบรักษาสีฟ้าตามธรรมชาติโดยใช้สีย้อมคราม ในทางตรงกันข้าม 82 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 53.24 ระบุว่าใช้สีย้อมครามคุณภาพสูงจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และกระบวนการย้อมผ้า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 154 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ระบุว่าใช้วิธีการย้อมด้วยตนเอง รวมทั้งที่บ้านที่ย้อมผ้าในถังหรือกะละมังและขั้นตอนการซักสีย้อมคราม ผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด 154 คน คิดเป็นร้อยละ 100 วิธีการแบบทำด้วยมือ เช่น การถูผ้าด้วยมือ ในแง่ของความถี่ในการผลิต ผู้ตอบแบบสอบถาม 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 พบว่าผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามระหว่าง 2-4 สัปดาห์ ในขณะที่ผู้ตอบแบบสอบถาม 44 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 รายงานว่าผลิตระหว่าง 1-2 สัปดาห์ ผู้ตอบแบบสอบถามที่เหลือไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความถี่ของการผลิต

สำหรับเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต ผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด 154 คน คิดเป็นร้อยละ 100 รายงานว่าพวกเขาใช้อุปกรณ์แบบดั้งเดิม เนื่องจากทำให้มั่นใจได้ว่าผ้ามีคุณภาพสูงสุด รวมถึงการใช้หม้อต้มผ้าและย้อมครามด้วยมือ

ความนิยมในวิธีการดั้งเดิมที่ใช้แรงงานคนในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเน้นย้ำถึงความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและความรู้ดั้งเดิม แม้ว่าเทคโนโลยีและเครื่องจักรสมัยใหม่อาจให้ประสิทธิภาพและความสะดวกสบาย แต่ก็มีความเสี่ยงในการรักษาวิธีการดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

นอกจากนี้ ความนิยมในสีธรรมชาติและสีย้อมครามคุณภาพสูงจากแหล่งที่เชื่อถือได้ บ่งบอกถึงความตระหนักและความชื่นชมที่เพิ่มขึ้นสำหรับแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนและมีจริยธรรมใน

อุตสาหกรรมสิ่งทอ การใช้สีย้อมธรรมชาติและการใช้แรงงานคนไม่เพียงแต่ผลิตสิ่งทอที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เท่านั้น แต่ยังสนับสนุนวิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่า การผลิตขนาดเล็กที่ระบุโดยผลการสำรวจจะจำกัด การเข้าถึงและความสามารถในการจ่ายของสิ่งทอเหล่านี้ในตลาดที่กว้างขึ้น ในขณะที่ความต้องการสิ่งทอที่ผลิตอย่างยั่งยืนและมีจริยธรรมเพิ่มขึ้น อาจจำเป็นต้องสร้างความสมดุลระหว่างวิธีการแบบดั้งเดิมกับเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มการผลิตและการเข้าถึงในขณะที่ยังคงรักษาคุณภาพและความสมบูรณ์ของสิ่งทอ

ตารางที่ 7 แสดงขั้นตอนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(n=154)

เนื้อหา	ความถี่	ร้อยละ
1. ขั้นตอนการผลิต		
- ก่อหม้อครามในบ้านเพื่อย้อม	96	62.33
- ซ้อมผ้าจากแหล่งอื่นมาย้อมเอง	58	37.66
2. สีครามที่ใช้ย้อมผ้าฝ้าย		
- สีครามธรรมชาติ	108	70.12
- สีครามเคมี	46	29.87
3. ตรวจสอบคุณภาพของสีย้อม		
- ตรวจสอบความเข้มและการติดทนของสีอย่างสม่ำเสมอ	72	46.75
- ใช้สีครามที่มีคุณภาพจากแหล่งที่เชื่อถือได้	82	53.24
4. วิธีการย้อมสีคราม เป็นการย้อมด้วยมือ	154	100
5. การล้างสีคราม เป็นการย้อมด้วยมือ	154	100
6. ความถี่ในการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม		
- น้อยกว่า 1 สัปดาห์	36	23.37
- 1-2 สัปดาห์	44	28.57
- 2-4 สัปดาห์	57	37.01
- มากกว่า 4 สัปดาห์	17	11.03
อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเป็นแบบดั้งเดิม	154	100

ด้านการตลาดของผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ

จากผู้ตอบแบบสอบถาม 154 คนในด้านการตลาดเห็นว่า มีกำลังการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม สูงสุดอยู่ในระหว่าง 21-30 ชิ้นต่อเดือน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 38.96 ปริมาณการสั่งซื้อขั้นต่ำ ต่อลูกค้าหนึ่งราย สูงสุดอยู่ในระหว่าง 11-20 ชิ้นต่อเดือน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 ราคาเฉลี่ยของผ้าฝ้ายย้อมครามต่อชิ้น อยู่ในระหว่าง 101,000-200,000 กีบต่อชิ้น จำนวน 54 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.06 ในส่วนช่องทางหลักในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามสูงสุดได้แก่ผ่านคน กลาง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 ความท้าทายในการทำการตลาดสูงสุดได้แก่ความร่วมมือ กับธุรกิจในพื้นที่อื่น จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 และการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า มีประโยชน์สูงสุดในการขายผ้าฝ้ายย้อมครามคือ มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 32.46 รองลงมาเล็กน้อยคือ การเข้าถึงเงินทุนหรือเครื่องมือทางการตลาด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 31.16

ผลการสำรวจการผลิตและการตลาดผ้าฝ้ายย้อมครามเน้นย้ำถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ วิธีการดั้งเดิมและส่งเสริมการปฏิบัติอย่างยั่งยืนและมีจริยธรรมในอุตสาหกรรมสิ่งทอ การใช้ แรงงานคนและสีย้อมธรรมชาติไม่เพียงแต่ผลิตสิ่งทอที่สวยงามและมีเอกลักษณ์เท่านั้น แต่ยัง สนับสนุนวิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย

การผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่รายงานโดยผู้ตอบแบบสำรวจเป็นข้อพิสูจน์ถึงทักษะและความ พุ่มเทของช่างฝีมือที่ผลิตผ้าเหล่านั้น ช่างฝีมือเหล่านี้สืบทอดความรู้ดั้งเดิมและสืบทอดกันมารุ่นสู่ รุ่น และยังคงฝึกฝนอย่างต่อเนื่องเพื่อผลิตสิ่งทอคุณภาพสูง สิ่งนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรมและความรู้ดั้งเดิม ซึ่งอาจสูญหายได้หากไม่ส่งต่อไปยังคนรุ่นหลัง

ยิ่งไปกว่านั้น ความนิยมในสีธรรมชาติและสีย้อมครามคุณภาพสูงจากแหล่งที่เชื่อถือได้ แสดง ให้เห็นถึงความตระหนักและความชื่นชมที่เพิ่มขึ้นสำหรับแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนและมีจริยธรรมใน อุตสาหกรรมสิ่งทอ การใช้สีย้อมธรรมชาติและการใช้แรงงานคนไม่เพียงแต่ผลิตสิ่งทอที่สวยงามและมี เอกลักษณ์เท่านั้น แต่ยังสนับสนุนวิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วย สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของวิธีการแบบดั้งเดิมที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรม สิ่งทอ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังเน้นให้เห็นถึงความท้าทายในการตลาดผ้าฝ้ายย้อมครามอีก ด้วย ช่องทางการจัดจำหน่ายหลักสำหรับผลิตภัณฑ์คือช่องทางผ่าน ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ผลิตขาดการเข้าถึง ตลาดโดยตรง สิ่งนี้สามารถจำกัดความสามารถในการต่อรองราคาและสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า ซึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อผลกำไรและความยั่งยืนของพวกเขา

เพื่อเอาชนะความท้าทายเหล่านี้ สิ่งสำคัญคือต้องร่วมมือกับธุรกิจในพื้นที่และรับคำแนะนำ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด สิ่งนี้สามารถช่วยสร้างสถานะทางการตลาดที่แข็งแกร่งและเพิ่มการ

มองเห็นของผลิตภัณฑ์ การเข้าถึงเงินทุนหรือเครื่องมือทางการตลาดยังช่วยปรับปรุงความสามารถในการผลิตและการตลาด ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มผลกำไรและความยั่งยืน

ตารางที่ 8 แสดงถึงการตลาดของผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(n=154)

เนื้อหา	ความถี่	ร้อยละ
1. กำลังการผลิต		
- น้อยกว่า 10 ชิ้นต่อเดือน	25	16.23
- 11 - 20 ชิ้นต่อเดือน	60	38.96
- 21 - 30 ชิ้นต่อเดือน	58	37.66
- 31 - 40 ชิ้นต่อเดือน ขึ้นไป	15	9.74
2. ปริมาณการสั่งซื้อชิ้นต่อลูกค้าหนึ่งราย		
- 11 - 20 ชิ้นต่อเดือน	70	45.45
- 21 - 30 ชิ้นต่อเดือน	68	44.15
- 31 - 40 ชิ้นต่อเดือน ขึ้นไป	16	10.38
3. ราคาเฉลี่ยของผ้าฝ้ายย้อมครามต่อชิ้น		
- น้อยกว่า 100,000 กีบต่อชิ้น	52	33.76
- 101,000 - 200,000 กีบต่อชิ้น	54	35.06
- 201,000 - 300,000 กีบต่อชิ้น	46	29.87
- 301,000 - 400,000 กีบต่อชิ้น ขึ้นไป	2	1.29
4. ช่องทางหลักในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมคราม		
- สื่อออนไลน์	52	33.76
- มีหน้าร้าน	35	22.72
- คนกลาง	57	37.01
- ส่งออกต่างประเทศ	10	6.49
5. ความท้าทายในการทำการตลาด		
- โฆษณาผ่านสื่อออนไลน์	51	33.11
- การจัดวางในร้านค้า	37	24.02
- ความร่วมมือกับธุรกิจอื่น	57	37.01
- การลดราคา	9	5.84

ตารางที่ 8 (ต่อ)

เนื้อหา	ความถี่	ร้อยละ
6. การตลาดที่เห็นว่ามีประโยชน์ในการขายผ้าฝ้ายย้อมคราม		
- อบรมด้านการตลาด	31	20.12
- การเข้าถึงเงินทุนหรือเครื่องมือทางการตลาด	48	31.16
- มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด	50	32.46
- นิทรรศการในงานต่าง ๆ	25	16.23

ตอนที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม จะเห็นได้ว่าในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สมาชิกกลุ่มมีความคิดว่าผู้นำมีความรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นที่กลุ่มจะต้องทำการผลิตสินค้า อีกทั้งยังยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นได้ ในระดับค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.95 รองลงมา ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการการใช้เงินทุน ที่ค่าเฉลี่ย 3.94 บ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้นำของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามมีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม ทั้งการวางแผนการผลิตสินค้า การบริหารสมาชิก อีกทั้งยังมีความเป็นผู้นำในการยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีความรู้ด้านวิธีการผลิตสินค้า ที่ค่าเฉลี่ย 3.98 และยังได้รับได้รับการพัฒนาให้รู้จักคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ที่ค่าเฉลี่ย 3.89 บ่งชี้ถึง สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายคราม มีความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าฝ้ายครามเป็นอย่างดี อีกทั้งยังพร้อมที่จะรับการพัฒนาระบบการผลิตใหม่ ๆ หรือแนวทางการพัฒนาที่จะทำให้ตนเองและกลุ่มมีรายได้และความผลผลิตผ้าฝ้ายครามมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นว่า สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการหาเงินทุนจากภายนอกชุมชน ที่ค่าเฉลี่ย 4.00 และสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการใช้เงินทุนที่ได้จากการระดมทุนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้นำมาใช้อย่างสมเหตุสมผล ที่ค่าเฉลี่ย 3.90 บ่งชี้ถึงการที่สมาชิกกลุ่มทุกคนมีการยอมรับในรูปแบบการบริหารจัดการเงินทุนของกลุ่ม อีกทั้งยังมีความพร้อมในการสนับสนุนหาเงินทุนให้กลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่อไปได้

ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงไฟฟ้าเพื่อการบริโภคและการผลิต ที่ค่าเฉลี่ย 4.08 และสมาชิก

กลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ และบ่อน้ำภายในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิตที่ค่าเฉลี่ย 3.53 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนมีความให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านอุปโภค บริโภค ที่จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ตารางที่ 9 แสดงปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(n=154)

เนื้อหา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์			
- ผู้นำมีความรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นที่กลุ่มจะต้องทำการผลิตสินค้า	3.95	0.66	มาก
- ผู้นำมีความรู้และความเข้าใจในการนำสินค้าที่ผลิตได้ของกลุ่มไปจำหน่าย/ขาย	3.57	0.79	มาก
- ผู้นำมีความสามารถในการติดต่อ และสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกชุมชน	3.37	0.85	มาก
- ผู้นำมีความสามารถในการระดมคน เพื่อมาช่วยดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชน	3.63	0.66	มาก
- ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการการใช้เงินทุน	3.94	0.66	มาก
- ผู้นำสามารถยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นได้	3.95	0.44	มาก
2. ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน	3.95	0.49	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีความรู้ด้านวิธีการผลิตสินค้า	3.98	0.70	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีความสามารถทำการผลิตสินค้าได้ทุกคน	3.43	0.73	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีความสามารถด้านการขายผลผลิตของกลุ่ม	3.72	0.55	มาก
- สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	3.89	0.61	มาก
- สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ	3.84	0.64	มาก
- สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักวางแผนการประกอบอาชีพ	3.53	0.79	มาก

ตารางที่ 9 (ต่อ)

(n=154)

เนื้อหา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
- สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักการวางแผนรายรับรายจ่าย	3.76	0.51	มาก
3. ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน			
- สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการหาเงินทุน โดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน	3.53	0.79	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.76	0.61	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการหาเงินทุนจากภายนอกชุมชน	4.00	0.76	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการใช้เงินที่ได้จากการระดมทุนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้นำมาใช้อย่างสมเหตุสมผล	3.90	0.52	มาก
4. ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ			
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงระบบประปาภายในชุมชนเพื่อการบริโภคและการผลิต	3.39	0.89	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงไฟฟ้าเพื่อการบริโภคและการผลิต	4.08	0.90	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงถนนในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิต	3.50	1.12	มาก
- สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงคู คลอง และบ่อน้ำภายในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิต	3.53	0.86	มาก

**ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ
ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในช่วง 10 ปีแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากการปกครองระบอบราชอาณาจักรมาเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ ค.ศ. 1975-1986 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเผชิญหน้ากับอุปสรรคหลายประการในการพัฒนาประเทศชาติ สิทธิ และความเสมอภาคของสังคมยังไม่กว้างขวางลึกซึ้งเท่าที่ควร (Klangsrivat, 1993) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ตั้งแต่หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ. 1975 ถึงช่วงกลางทศวรรษ 1980 เริ่มมีการพัฒนาประเทศในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ต่อมาในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1986 เกิด “นโยบายจินตนาการใหม่” (New Thinking) หรือ กลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism – NEM) ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ การเกิดระบบเศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) ที่เน้นความสำคัญในเรื่องของระบบกลไกตลาดและการบริหารประเทศในรูปแบบธุรกิจมากขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ เทคนิค เทคโนโลยี และบุคลากรกับบรรดาประเทศต่าง ๆ จนทำให้ได้รับอิทธิพลจากโลกภายนอกที่เป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยมากขึ้น และพยายามส่งเสริมให้เอกชนดำเนินธุรกิจด้วยตนเอง หรือร่วมกับรัฐในลักษณะของรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้าไปลงทุนในลาว เกิดการแข่งขันทางธุรกิจ โดยอาศัยการโฆษณาสินค้าในสื่อต่าง ๆ มากขึ้น (Chairat, 2008) ทำให้หลังปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีลักษณะของความเป็นชนบทมากกว่าประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชากรราว 3 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศอาศัยอยู่ในชนบท พึ่งพาอาชีพเกษตรกรรมและทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นในการดำรงชีวิต ความยากจนกระจุกตัวอยู่ในชนบทโดยทั่วไป ในขณะที่การเกษตรกรรมยังเป็นอาชีพหลักและเป็นฐานของเศรษฐกิจในชนบท เกษตรกรรมในชนบทส่วนใหญ่ระดับประทังชีพ เงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมให้เกิดผลิตภาพที่สูงขึ้นมีความจำกัดโดยทั่วไป ปัญหาความยากจนและความยากจนขั้นแค้นอย่างยิ่งพบเห็นทั่วไปในพื้นที่แถบภูเขาที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อย ซึ่งพบว่าในพื้นที่สูงมีอัตราความยากจนสูงถึงประมาณร้อยละ 43 ในขณะที่ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ลุ่มมีอัตราความยากจนอยู่ที่ร้อยละ 28 ของประชากรกลุ่มนี้ก็คือ ประชากรกลุ่มที่เคลื่อนย้ายมาตั้งถิ่นฐานใหม่จากเขตภูเขาสูง

ในภาพรวมโดยทั่วไปครัวเรือนที่ยากจนจำนวนมากตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่มักประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอยู่เสมอโดยเฉพาะประชากรที่ตั้งถิ่นฐานในที่สูง อัตราการมีสัตว์เลี้ยงของครัวเรือนมีน้อย อัตราการเป็นภาระเลี้ยงดูสูงและมีผู้นำครัวเรือนเป็นผู้หญิง ทั้งนี้พบว่าในชนบทผู้หญิงโดยทั่วไปจะทำงานหนักกว่าผู้ชาย โดยเมื่อวัดจากเวลางานทั้งหมดในการเกษตร งานบ้านและการเลี้ยงดูบุตรรวมกันพบว่าสัดส่วนของการใช้แรงงานหญิงต่อชายจะอยู่ที่ 70 : 30 มีผลทำให้ผู้หญิงลาโดยทั่วไปจึงมีโอกาสได้รับการศึกษาน้อย อัตราการรู้หนังสือของผู้หญิงอยู่ที่ประมาณร้อยละ 54 เปรียบเทียบกับอัตราหนังสือของผู้ชายลาวอยู่ที่ร้อยละ 77 ยิ่งกว่านั้นผู้หญิงและเด็กหญิงที่เป็นชนเผ่ากลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่สูงถึงประมาณร้อยละ 70 ไม่รู้หนังสือ การสื่อสารใช้ภาษาถิ่นและมีเพียงเล็กน้อยที่สามารถพูดภาษาทางการได้

ประชาชนในชนบทที่ยากจนของลาวอาศัยการทำเกษตรเพื่อการผลิตอาหารและเป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือนแต่เงื่อนไขต่าง ๆ มีข้อจำกัดในการส่งเสริมการผลิตและสร้างผลิตภาพ ครัวเรือนเกษตรกรลาว จึงประสบปัญหาในการผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการบริโภคโดยเฉพาะอย่างยิ่งครัวเรือนขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกจำนวนมาก ครัวเรือนเกษตรส่วนใหญ่ยังยึดแนวทางการผลิตแบบดั้งเดิม ขาดความรู้ เทคโนโลยีและทักษะใหม่ ๆ ในการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นปัจจัยการผลิตมีจำกัดและการถือครองที่ดินเพื่อการผลิตทางการเกษตรมีขนาดเล็ก ข้อมูลจากการสำมะโนการเกษตรของลาวลาว ปี 2562 -2563 มีครอบครัวที่ทำเกษตร 644,000 ครัวเรือน โดยการสำรวจในครั้งนี้ ได้สำรวจกลุ่มตัวอย่าง 40,000 ครัวเรือน หรือร้อยละ 6.3 ของครอบครัวที่ทำเกษตรทั้งหมด จาก 8,416 บ้าน ทั่วประเทศ การครอบครองที่ดินของเกษตรกรใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีลักษณะใกล้เคียงและแตกต่างกันในแต่ละประเภทและภูมิภาคของแต่ละแขวง โดยครอบครัวที่ทำเกษตรที่มีที่ดินขนาดต่ำกว่า 1 เฮกตาร์ คิดเป็นร้อยละ 22 ของครอบครัวที่ทำเกษตรทั้งหมด มีที่ดิน 1-2 เฮกตาร์ ร้อยละ 31 และมีที่ดินมากกว่า 3 เฮกตาร์ ร้อยละ 22 เกษตรกร ทั้งนี้เกษตรกรในภาคใต้ของลาวครอบครองที่ดินขนาดกลางและใหญ่มากกว่าเกษตรกรในภาคกลางและเหนือ โดยในแขวงสะหวันนะเขตมีสัดส่วนผู้ครอบครองที่ดินน้อยกว่า 1 เฮกตาร์น้อยที่สุด ในขณะที่แขวงหัวพันเป็นแขวงที่มีสัดส่วนผู้ครอบครองที่ดินน้อยกว่า 1 เฮกตาร์มากที่สุด ร้อยละ 56 ด้านแขวงที่มีการครอบครองที่ดินขนาดใหญ่มากกว่า 3 เฮกตาร์ คือ แขวงสะหวันนะเขต แต่หากพิจารณาอัตราส่วนที่ดินต่อครัวเรือนมากที่สุด คือ แขวงไซสมบูน สำหรับการปลูกพืช ส่วนใหญ่ปลูกเพื่อการบริโภคภายในครอบครัวและจำหน่าย ทั้งนี้ ขึ้นกับประเภทของพืช ในปี 2562-2563 การปลูกพืชส่วนใหญ่เน้นการจำหน่าย แบ่งเป็น 1) พืชที่ปลูกเพื่อจำหน่ายเพียงอย่างเดียว ได้แก่ ยาสูบ เห็ด และผักบุง 2) พืชที่ปลูกเพื่อจำหน่ายโดยส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้าวโพดสำหรับเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง อ้อย แดงโม ผักสลัด ถั่วแดง ฝ้าย ขิง ถั่วดำ ถั่วเขียว และงา 3) พืชยืนต้นที่ปลูกเพื่อจำหน่าย ได้แก่ กาแฟ ชา มะนาว และ 4) พืชที่ปลูกเพื่อบริโภคภายในครอบครัวและจำหน่าย ได้แก่ มะม่วง ในปี 2562-2563 ครอบครัวที่ทำ

การเกษตรได้กู้ยืมเงินเพื่อผลิตสินค้าเกษตร 168,484 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 26 ของครัวเรือน ที่ทำการเกษตรทั้งหมด โดยครัวเรือนที่ทำการเกษตรในแขวงอุดมไซมีการกู้ยืมมากถึง ร้อยละ 66 และครัวเรือนในแขวงสะหวันนะเขต มีการกู้ยืมน้อยที่สุด ร้อยละ 9 ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินจากธนาคารนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ธนาคารส่งเสริมกิจกรรม ธนาคารอื่น ๆ สถาบันการเงินจุลภาค และแหล่งกู้ยืมอื่น ๆ โดยเกษตรกร นำเงินที่กู้ยืมไปซื้อเครื่องมือทางการเกษตร สัตว์เลี้ยง ที่ดินและสร้างฟาร์มและอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่ซื้อสัตว์เลี้ยง และพันธุ์พืช (Asia and Pacific Commission on Agricultural Statistics, 2020) การลดลงในด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินอันเป็นผลจากใช้เพาะปลูกเป็นเวลานานโดยขาดการทำนุบำรุงดิน ส่งผลกระทบต่อผลผลิตภาพทางการเกษตร มีครัวเรือนเกษตรเพียงเล็กน้อยที่เข้าถึงระบบชลประทาน การเกิดโรคระบาดที่ไม่สามารถควบคุมได้ในสัตว์ส่งผลให้เกิดการสูญเสียสัตว์เลี้ยงอยู่เสมอ ผลสืบเนื่องจากผลผลิตต่อไร่ลดลงจากเหตุผลด้านความสมบูรณ์ของธรรมชาติลดลง กัดดันให้ครัวเรือนเกษตรในหลายพื้นที่ของลาวขยายพื้นที่ทำเกษตรเข้าไปในพื้นที่ป่าธรรมชาติเพื่อการผลิตอาหาร และสร้างรายได้ ส่งผลให้เกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและในที่สุดก็กลับมาที่เดิมให้เกิดปัญหาความยากจนมากยิ่งขึ้นอีก

จากปัญหาความยากจนและทำเลที่ตั้งที่ห่างไกลของชุมชนชนบทยังส่งผลให้ชุมชนจำนวนมากอยู่อย่างโดดเดี่ยวอิสระในระหว่างช่วงฤดูฝนโดยประมาณว่าครึ่งหนึ่งของชุมชนหมู่บ้านลาวในชนบทไม่สามารถเข้าถึงได้ การแยกเป็นอิสระในทางสังคมเป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่งของกลุ่มชนเผ่าที่อาศัยในที่สูงเนื่องจากความแตกต่างทางด้านภาษา จารีตประเพณีและความเชื่อทางศาสนา นอกจากนี้ชุมชนในชนบทยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการของรัฐ แหล่งทุน ขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในชุมชนชนบทส่วนใหญ่ได้ถูกกันออกจากผลประโยชน์ที่ได้จากระบบเศรษฐกิจแบบตลาด นอกจากนี้การขาดแคลนด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีคุณภาพทำให้ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

ด้วยลักษณะของภูมิประเทศที่พื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศเป็นภูเขาสูงประกอบด้วยมีกลุ่มชาติพันธุ์จำนวนมากและมีการกระจายตัวของชุมชนเป็นจำนวนขนาดเล็กจำนวนมากโดยทั่วไปจึงเป็นภาระของรัฐบาลในการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้เพียงพอและทั่วถึง ต้นทุนการลงทุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อหน่วยจึงสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ประโยชน์ ในขณะที่รายได้หลักของประเทศมาจากภาษี การสัมปทาน และการขายพลังงานให้แก่ประเทศเพื่อนบ้านและแม้ภายหลังจะมีรายได้จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวแต่รายได้ที่ได้รับก็ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นจึงยังมีความขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่โดยทั่วไปทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง ประปา โทรศัพท์ โรงเรียน โรงพยาบาล ด้วยเหตุนี้รัฐบาลลาวจึงยังคงเน้นการส่งเสริม

การลงทุนจากต่างประเทศ รวมถึงการกระตุ้นและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวทั้งนี้เพื่อแสวงหาเงินทุนในการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตามแม้ชุมชนส่วนใหญ่ในประเทศลาวจะประสบปัญหาการขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ แต่จุดเด่นของชุมชนในลาวคือแรงเกาะเกี่ยวกับภายในชุมชนซึ่งยังมีอยู่สูงจากปัจจัยด้านความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ความเชื่อและวัฒนธรรมอันเป็นหนึ่งเดียวกัน ความสามัคคีและช่วยเหลือเกื้อกูลกันยังมีอยู่สูง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นต้นทุนทางสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาต่อไปในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามพลังขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนชนบทของลาวก็ยังจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากภายนอกอื่น ๆ เพื่อช่วยขับเคลื่อนการพัฒนา โดยการขยายตัวของเศรษฐกิจ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอัตราสูงอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2561 – ปี 2562 รัฐบาล สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คาดการณ์เศรษฐกิจจะเติบโตในอัตราร้อยละ 6.5 ขึ้นไป และได้กำหนด 10 แนวทางการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ อาทิ การแก้ไขและฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ การพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมและสังคม การพัฒนาชนบทและขจัดความยากจน เป็นต้น การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดย คาดการณ์ว่าเศรษฐกิจจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.8 รายได้เฉลี่ยต่อคนอยู่ที่ 2,907 ดอลลาร์สหรัฐต่อคนต่อปี เน้นการปรับปรุงและควบคุมเศรษฐกิจมหภาคให้มีความเข้มแข็ง และผลักดันให้มีการระดมทุนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 26 ของ GDP แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ-สังคม ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระยะ 10 ปี (2559 - 2568) กำหนดให้ประเทศหลุดพ้นจากสถานะประเทศด้อยพัฒนา ในปี พ.ศ. 2563 และพัฒนาให้ได้อย่างสมบูรณ์ในปี 2568 เน้นส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง เปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจไปตามทิศทางอุตสาหกรรมที่ทันสมัยไปพร้อมกับการพัฒนาวัฒนธรรมสังคม และมุ่งเน้นเรื่องที่สำคัญอย่างการลดความยากจนและเพิ่มความเท่าเทียมทางเพศ

ผลจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระดับมาก ในด้านบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแนวทางสีเขียวและการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 นั้นหมายความว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ ตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาที่ยั่งยืนและเห็นด้วยกับความพยายามของรัฐบาลในการสนับสนุนกิจกรรมการทอผ้า นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเกษตร โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รองลงมาพบในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 นั้นหมายความว่า

ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเห็นว่ากิจกรรมของรัฐบาลในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสนับสนุนธุรกิจในพื้นที่เช่นกัน อย่างเช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยสำหรับการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาที่ 3.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 นั้นหมายความว่า เป็นแนวความคิดในการพัฒนาที่จะสามารถสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชน เน้นการสร้างรายได้หลายแห่งโดยสนับสนุนภาคธุรกิจของชุมชนและการผลิตที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน ซึ่งส่งเสริมการเป็นอิสระทางเศรษฐกิจของชุมชน รองลงมาเป็นมีความคิดเห็นในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.69 มีหลักนิติธรรม ค่าเฉลี่ย 3.64 ส่งเสริมการออกแบบและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.64 1. เมืองครของรัฐบาลคอยติดตามอย่างใกล้ชิด ค่าเฉลี่ย 3.58 ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในทิศทางของอุตสาหกรรมและความทันสมัย ค่าเฉลี่ย 3.57 มีการลงทุนของรัฐ ค่าเฉลี่ย 3.57 ขจัดความยากจนของประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ค่าเฉลี่ย 3.57 ทำให้ครอบครัวหลุดพ้นจากสถานะด้อยพัฒนา (LDCs) ค่าเฉลี่ย 3.54 ส่งเสริมการพัฒนาชนบท ค่าเฉลี่ย 3.52 มีความร่วมมือและบูรณาการทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.50 มีการจัดการการผลิตอย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ย 3.50 มีการช่วยเหลือและกู้เงินภายในประเทศและจากต่างประเทศ (ODA) ค่าเฉลี่ย 3.44 และมีการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนจากต่างประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.44

ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระดับปานกลางในส่วนของนโยบายสามารถเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคและสากล ค่าเฉลี่ย 3.42 รองลงมาเป็นทำให้ประชาชนได้ใช้แรงงานในท้องถิ่นของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.40 ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.40 ทำให้เศรษฐกิจมหภาคมีเสถียรภาพดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.40 ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนเติบโต ค่าเฉลี่ย 3.39 ส่งเสริมให้นักลงทุนใน ประเทศมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.37 ส่งเสริมให้นักลงทุนใน ประเทศมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.37 ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.36 การส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนภายใน ค่าเฉลี่ย 3.32 ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.30 ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ค่าเฉลี่ย 3.29 มีการจัดการด้านการตลาดอย่างเป็นระบบ 3.29 ค่าเฉลี่ย และทำให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) เพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.08 นั้นหมายความว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเข้าใจถึงความสำคัญของการเติบโตเศรษฐกิจและเห็นด้วยกับความพยายามของรัฐบาลในเรื่องนี้แต่ยังต้องปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและธุรกิจให้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตารางที่ 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้าย
 ย้อมครามหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย
 ประชาชนลาว

(n=154)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ทำให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) เพิ่มขึ้น	3.08	1.15	ปานกลาง
2. ทำให้ครอบครัวหลุดพ้นจากสถานะด้อยพัฒนา	3.54	1.08	มาก
3. ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในทิศทางของอุตสาหกรรม และความทันสมัย	3.57	1.19	มาก
4. ทำให้ประชาชนได้ใช้แรงงานในท้องถิ่นของตนเอง	3.40	1.19	ปานกลาง
5. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศ	3.40	1.20	ปานกลาง
6. ส่งเสริมให้นักลงทุนในประเทศมีส่วนร่วม	3.37	1.21	ปานกลาง
7. ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วม	3.36	1.13	มาก
8. มีการช่วยเหลือและกู้เงินภายในประเทศและจาก ต่างประเทศ (ODA)	3.44	1.16	มาก
9. ทำให้เศรษฐกิจมหภาคมีเสถียรภาพดีขึ้น	3.40	1.14	ปานกลาง
10. มีเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคและสากล	3.42	1.11	ปานกลาง
11. ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ ให้กับครอบครัว	3.29	1.09	ปานกลาง
12. ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของท้องถิ่น	3.30	1.13	ปานกลาง
13. ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนเติบโต	3.39	1.15	ปานกลาง
14. ส่งเสริมให้นักลงทุนในประเทศมีส่วนร่วม	3.37	1.21	ปานกลาง
15. มีการลงทุนของรัฐ	3.57	1.10	มาก
16. มีการส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนภายใน	3.32	1.12	ปานกลาง
17. มีการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนจาก ต่างประเทศ	3.44	1.10	มาก
18. ส่งเสริมการพัฒนาชนบท	3.52	0.95	มาก
19. ขจัดความยากจนของประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์	3.57	0.99	มาก
20. ส่งเสริมการผลิตเป็นสินค้า	3.74	1.00	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

(n=154)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม	\bar{x}	S.D.	แปลผล
21. มีหลักนิติธรรม	3.64	0.99	มาก
22. มีความร่วมมือและบูรณาการทางเศรษฐกิจกับมิตร ประเทศ	3.50	1.01	มาก
23. ส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	3.69	0.97	มาก
24. ส่งเสริมการออกแบบและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะของท้องถิ่น	3.64	1.05	มาก
25. เมืองคักรของรัฐคอยติดตามอย่างใกล้ชิด	3.58	1.05	มาก
26. มีนโยบายส่งเสริมการผลิตแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.72	1.05	มาก
27. มีการจัดการการผลิตอย่างเป็นระบบ	3.50	1.10	มาก
28. มีการจัดการด้านการตลาดอย่างเป็นระบบ	3.29	1.04	ปานกลาง
29. บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแนวทางสีเขียวและ การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	3.77	0.98	มาก

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ
เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน
แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ด้านการเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี พบว่า ความต้องการแสวงหาความรู้และทักษะ
ในด้านภูมิปัญญา เทคโนโลยี และการเกษตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เห็นได้ชัดจากค่าเฉลี่ยที่เกษตรกร
และผู้ย้อมผ้าเข้าร่วมเพื่อเรียนรู้การจัดการเครื่องมือในการผลิตจากชุมชนอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
(คะแนนเฉลี่ย 3.85) ซึ่งบ่งชี้ว่ามีความสนใจและความทุ่มเทในระดับสูงต่อการเรียนรู้ทักษะและเทคโนโลยี
ใหม่ ๆ รองลงมาคือ ความต้องการการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่า
อย่างยิ่งในชุมชนเหล่านี้ การบันทึกและเอกสารความรู้ท้องถิ่นและการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ใน
ชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบถือเป็นสิ่งสำคัญ (คะแนนเฉลี่ย 3.67) บ่งชี้ถึงความเชื่อมั่นในคุณค่าของ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความจำเป็นในการอนุรักษ์ ส่วนคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความต้องการการใช้เครื่องมือและเทคนิคที่เหมาะสมในการผลิตสิ่งทอก็มีความสำคัญเช่นกัน (คะแนนเฉลี่ย 3.04) แต่ก็ยังถือว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิตชุมชน เห็นได้ชัดว่าชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้เครื่องมือและเทคนิคที่เหมาะสมกับระดับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ

2. ด้านเศรษฐกิจชุมชน พบว่า ในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้นให้ความสำคัญกับความต้องการการสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจที่นอกเหนือจากชุมชนท้องถิ่น มากที่สุด (คะแนนเฉลี่ย 3.85) ซึ่งบ่งชี้ถึงเครือข่ายทางเศรษฐกิจกับตลาดภายนอกในระดับสูง นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับความต้องการการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ผลิตสิ่งทอในการเจรจาต่อรอง ซึ่งส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค (คะแนนเฉลี่ย 3.78 3.75 และ 3.73) แสดงให้เห็นว่า ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพและความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของตน ในขณะที่ระดับรายได้ของชุมชนจากการผลิตสิ่งทออยู่ในระดับที่น่าพอใจปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.15) แต่ยังคงถูกมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นของความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืน

3. ด้านการบริหารชุมชน พบว่า ในแง่ของการจัดการชุมชน มีความเกี่ยวข้องอย่างมากระหว่างการปกครองท้องถิ่นและการปกครองระดับชาติ (คะแนนเฉลี่ย 3.66) ซึ่งชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกับธรรมาภิบาลแห่งชาติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ ความต้องการการมีส่วนร่วมของรัฐและองค์กรเอกชนหรือโครงการต่างประเทศเพื่อช่วยในการจัดการชุมชนก็มีมูลค่าสูง (คะแนนเฉลี่ย 3.58) โดยชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ตารางที่ 11 ความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

(n=154)

เนื้อหา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี			
- ความต้องการใช้เครื่องมือหรือใช้วิธีการทอผ้าที่เหมาะสมกับรายได้	3.04	1.10	ปานกลาง
- ความต้องการค่ายฝึกอบรม	3.85	0.96	มาก
- ความต้องการใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่ประหยัดพลังงานและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (วัตถุดิบจากธรรมชาติ)	3.55	1.11	มาก
- ความต้องการการนำวัตถุดิบหรือวัสดุในท้องถิ่นมาใช้เป็นเครื่องมือในการทอผ้าของตนเองในหมู่บ้าน	3.55	0.92	มาก
- ความต้องการการบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและเป็นแหล่งค้นคว้าที่มีประโยชน์ในการดำรงชีวิต	3.67	1.00	มาก
- ความต้องการแสวงหาความรู้ ทักษะ และเครื่องมือในการผลิตจากชุมชนอื่น	3.85	0.94	มาก
- ความต้องการจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านหรือครอบครัวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน	3.53	1.10	มาก
2. ด้านเศรษฐกิจชุมชน			
- ความต้องการแนวทางการลดต้นทุนการผลิต	3.75	1.05	มาก
- ความต้องการแนวทางการวางแผนการใช้จ่ายและบริหารเงินภายในครอบครัว	3.42	1.21	มาก
- ความต้องการแนวทางการสร้างรายได้ให้เพียงพอจากการทอผ้า	3.15	1.12	มาก
- ความต้องการพึ่งตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและเงินทุน	3.47	1.11	มาก
- ความต้องการแนวทางการผลิตสินค้ามีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้ใช้	3.73	1.04	มาก

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n=154)

เนื้อหา	\bar{x}	S.D.	แปลผล
- ความต้องการรักษาความสม่ำเสมอของการขาย	3.65	1.02	มาก
- ความต้องการแนวทางการให้ผู้ทอผ้ามีอำนาจ ต่อรองกับผู้ซื้อ	3.78	1.04	มาก
- ความต้องการแนวทางการสร้างเครือข่าย เศรษฐกิจนอกพื้นที่หมู่บ้านเพื่อจำหน่ายหรือซื้อ วัตถุดิบ	3.85	0.99	มาก
3. ด้านการบริหารชุมชน			
- ความต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ขององค์กร การค้าขาย และการส่งออก	3.43	1.10	มาก
- ความต้องการกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงกับ ทางการ	3.66	1.10	มาก
- ความต้องการแนวทางการเมืองครุฑและ เอกชนหรือโครงการจากต่างประเทศเข้าร่วม ช่วยเหลือหรือบริหาร	3.58	1.18	มาก
- ความต้องการแนวทางการผู้ผลิตสามารถเข้าถึง แหล่งเงินทุนจากบุคคลอื่นได้เอง	3.51	1.17	มาก

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามมีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามกับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. เพศ จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.124 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามด้านเพศ ไม่มี

การศึกษา และประสบการณ์การทอผ้าของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่มีความสัมพันธ์กับความ ต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม เพราะเกษตรกรที่มีการศึกษาในและ ประสบการณ์การทอผ้าสูงย่อมมีองค์ความรู้ มีความคิดที่จะพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายจึงส่งผลต่อความ ต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

ตารางที่ 12 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X ₁	-	0.124*	0.227	0.400	0.111	0.178*	0.211
X ₂		-	0.312	0.421*	0.217*	0.201	0.426
X ₃			-	0.350	0.132	0.236	0.111
X ₄				-	0.168*	0.233*	0.321*
X ₅					-	0.247	0.099
X ₆						-	0.345*
Y							-

หมายเหตุ

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

X ₁	คือ	เพศ
X ₂	คือ	อายุ
X ₃	คือ	สถานภาพสมรส
X ₄	คือ	ระดับการศึกษา
X ₅	คือ	อาชีพ
X ₆	คือ	ประสบการณ์การทอผ้า
Y	คือ	ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามกับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

2. ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

3. ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

4. ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมคราม ที่ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน และด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามให้ความสำคัญในการพัฒนากลุ่มค่อนข้างมากจึงมีความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

ตัวแปร	A ₁	A ₂	A ₃	A ₄	Y
A ₁	-	0.354**	0.347**	0.125**	0.645**
A ₂		-	0.365**	0.310**	0.680**
A ₃			-	0.411**	0.741**
A ₄				-	0.666**
Y					-

หมายเหตุ

* นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

A₁ คือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์A₂ คือ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชนA₃ คือ ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชนA₄ คือ ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ

Y คือ ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

1. ต้นทุนการผลิต จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามด้านต้นทุนการผลิต มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

2. รายได้จากการผลิต จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามด้านรายได้จากการผลิต มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

3. ขบวนการขั้นตอนการผลิต จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามด้านขบวนการขั้นตอนการผลิต มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิต

ผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

4. การตลาดของผ้าฝ้ายย้อม จากผลการทดสอบค่าสถิติ พบว่า ค่า P-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ด้านการตลาดของผ้าฝ้ายย้อม มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ที่ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต รายได้จากการผลิต ขบวนการขั้นตอนการผลิต การตลาดของผ้าฝ้ายย้อมมีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายคราม มองว่า การที่กลุ่มได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3

ตัวแปร	B ₁	B ₂	B ₃	B ₄	Y
B ₁	-	0.378**	0.444**	0.347**	0.214**
B ₂		-	0.501**	0.336**	0.314**
B ₃			-	0.401**	0.222**
B ₄				-	0.147**
Y					-

หมายเหตุ * นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

** นัยสำคัญทางสถิติ 0.01

B₁ คือ ต้นทุนการผลิต

B₂ คือ รายได้จากการผลิต

B₃ คือ ขบวนการขั้นตอนการผลิต

B₄ คือ การตลาดของผ้าฝ้ายย้อม

Y คือ ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากผลการสอบถามกลุ่มตัวอย่างผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ได้ประสบปัญหาและอุปสรรคในปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สรุปได้ดังนี้

1. ขาดแคลนทรัพยากร บางครั้งการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอาจขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็น เช่น น้ำและวัตถุดิบสำหรับการเพาะปลูก และถึงแม้ว่า ฝ้ายทอมือย้อมคราม จะเป็นที่ต้องการของตลาดเพียงใดในทางกลับกันผู้ผลิตมีจำนวนเท่าเดิมและส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้สูงอายุไม่สามารถผลิตได้ทันตามความต้องการของตลาด ทั้งนี้การย้อมด้วยครามค่อนข้างเป็นงานละเอียด พิถีพิถัน สีครามที่นำมาย้อมเส้นด้ายหรือผ้าคือสีที่สกัดได้จากต้นคราม วัตถุดิบของสีธรรมชาติที่สามารถหาได้จากต้นไม้ ใบไม้ สามารถให้สีเส้นตามที่เรารต้องการและด้วยกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีความสวยงามและสีเส้นที่หลากหลายข้อดีของการทอผ้าที่ย้อมด้วยคราม คือไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ทอและผู้สวมใส่

2. ความขาดแคลนการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน โดย Credendo หน่วยงานประกันสินเชื่อของยุโรปได้ปรับลดระดับลาวจากประเภท 6/7 เป็นหมวดระดับสูงสุดที่ 7/7 สำหรับการจัดอันดับความเสี่ยงทางการเมืองในระยะกลางและระยะยาว ภายหลังจากอัตราส่วนหนี้ภายนอกที่ไม่ยั่งยืน และการชำระหนี้ในอนาคต การปรับลดระดับดังกล่าวเกิดขึ้นหลังจากการเงินสาธารณะของลาว แย่ลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผลกระทบของการระบาดใหญ่ของ Covid-19 และผลกระทบจากสงครามรัสเซีย-ยูเครน โดยหนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นจาก 69% ของ GDP ในปี 2021 เป็น 128.5% ในปี 2022 ส่งผลให้การจ่ายดอกเบี้ยสูงกว่า 25% ของรายได้ของรัฐบาล และการเสื่อมสภาพของหนี้สาธารณะ (รัฐบาล) มาจากการถดถอยค่าเงินกีบ ซึ่งถดถอยมากถึง 90% เมื่อเทียบกับดอลลาร์สหรัฐฯ ระหว่างเดือนกันยายน 2021 ถึงพฤษภาคม 2023 นอกจากนี้ รายได้สาธารณะที่ไม่เพียงพอมีค่าเฉลี่ยเพียง 12.5% ของ GDP ตั้งแต่ปี 2020-2022 โดยผลกระทบของสงครามรัสเซีย-ยูเครน ได้ส่งผลต่อเศรษฐกิจมหภาคในประเทศ การเติบโตของ GDP ในปี 2022 ทรงตัวที่ 2.3% ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเป็น 38.8% ในเดือนพฤษภาคม 2023 เนื่องจากการพึ่งพาการนำเข้าอย่างหนักโดยเฉพาะน้ำมัน นอกจากนี้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังเผชิญหน้ากับปัญหาค่าครองชีพที่สูงขึ้นและการขาดแคลนสินค้าพื้นฐานเนื่องจากการนำเข้าที่มีราคาสูงตั้งแต่ปีที่ผ่านมานอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2011 เงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศที่ลดลงได้อยู่ที่หกสัปดาห์เท่านั้น ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้อัตรากำลังในการซื้อของประชากรในพื้นที่ลดลง ซึ่งความยากจน ประชากรส่วนใหญ่ของ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อาศัยอยู่ในชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากการทำนาและการปลูกพืชไร่ รายได้เหล่านี้ไม่เพียงพอต่อความต้องการในชีวิตประจำวัน ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินได้ ประกอบกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความแตกต่างกันอย่างมาก ประชากรที่มีรายได้สูงสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินได้ง่าย ในขณะที่ประชากรที่มีรายได้ต่ำไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน และประชากรใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินจากสถาบันการเงินได้ รวมทั้งความขาดแคลนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริการทางการเงิน ทำให้ไม่กล้าที่จะใช้บริการ และความขาดแคลนการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินส่งผลกระทบต่อประชาชนในหลายด้าน ได้แก่

2.1 จำกัดโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อ ทำให้ประชาชนไม่สามารถลงทุนเพื่อประกอบอาชีพหรือพัฒนาธุรกิจได้

2.2 จำกัดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการดูแลสุขภาพ ทำให้ประชาชนไม่สามารถได้รับการศึกษาและการดูแลสุขภาพที่ดีที่สุด

2.3 จำกัดโอกาสในการเข้าถึงตลาดทุน ทำให้ประชาชนไม่สามารถลงทุนเพื่อเพิ่มรายได้และความมั่นคงทางการเงินได้ ซึ่งชุมชนของของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามที่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นพื้นที่ที่อยู่ในพื้นที่นอกเมืองอาจไม่มีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือทรัพยากรสนับสนุนสำหรับการพัฒนาฝ้ายย้อมครามให้พัฒนามากขึ้นทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณการผลิต จากการศึกษาพบว่าการผลิตฝ้ายย้อมครามของของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังใช้วิธีการผลิตแบบดั้งเดิม กำลังการผลิตยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้บริโภคเนื่องจากผู้ผลิตมีกำลังการผลิตที่น้อย จากประชากรของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต ทั้งหมด 2,588 คน เป็นหญิง 1,366 คน จำนวน 394 ครัวเรือน แต่มีผู้ผลิตฝ้ายย้อมคราม จำนวน 154 ครัวเรือน เท่านั้น

3. ความขาดแคลนความรู้และทักษะ ซึ่งทักษะที่ผู้ผลิตใช้ในการผลิตเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมและเกิดการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษรุ่นต่อรุ่น ซึ่งอาจจะไม่ได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่เข้ามาปรับประยุกต์ให้เท่าที่ควร ทำให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิตลดลง และอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านการผลิต ผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามอาจขาดความรู้และทักษะในการผลิตผ้าที่มีคุณภาพสูงและมีความทนทาน เช่น เทคนิคการย้อมสีคราม การทอผ้า การออกแบบลายผ้า เป็นต้น ส่งผลให้ผ้าที่ผลิตออกมามีคุณภาพต่ำและไม่สามารถแข่งขันกับผ้าจากแหล่งอื่นได้

3.2 ด้านการตลาด ผู้ผลิตฝ้ายย่อมครามอาจขาดความรู้และทักษะในการตลาดสินค้าของตนเอง เช่น การหาตลาดที่เหมาะสม การส่งเสริมการขาย การนำเสนอสินค้า เป็นต้น ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงตลาดและสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้

3.3 ด้านการบริหารจัดการ ผู้ผลิตฝ้ายย่อมครามอาจขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการกลุ่ม เช่น การจัดสรรทรัพยากร การวางแผนการผลิต การแก้ไขปัญหา เป็นต้น ส่งผลให้กลุ่ม/ผู้ผลิตไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4. การควบคุมคุณภาพ อาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้และทักษะของผู้ผลิต ผู้ผลิตฝ้ายย่อมครามบางรายอาจไม่มีความรู้และทักษะในการย้อมผ้าให้มีคุณภาพสูง วัตถุดิบที่ไม่เหมาะสม วัตถุดิบ เช่น เส้นใยฝ้ายและครามที่ใช้ย้อมผ้าอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้คุณภาพของผ้าไม่ดี หรือกระบวนการผลิตที่ไม่เหมาะสม เช่น การย้อมผ้าที่ไม่สม่ำเสมอ หรือการทอผ้าที่ไม่แน่นหนา ก็อาจทำให้คุณภาพของผ้าไม่ดีได้ ซึ่งคุณภาพของผลผลิตฝ้ายย่อมครามอาจเป็นปัญหา เนื่องจากข้อกำหนดและมาตรฐานในตลาดนอกอาจสูง และการควบคุมคุณภาพต้องสอดคล้องกับมาตรฐานเหล่านี้

5. ความแข่งขันกับตลาดนานาชาติ ประเทศ การส่งออกฝ้ายย่อมครามมีการแข่งขันกับตลาดนานาชาติ และควรรู้วิธีการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดโลก

6. สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ การเพาะปลูกฝ้ายย่อมครามต้องทำให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในชุมชน

7. ความยากลำบากในการขนส่ง บางครั้งการขนส่งผลผลิตผ้าฝ้ายย่อมครามจากชุมชนไปยังตลาดมีความยากลำบาก โดยอาจต้องเผชิญกับขนส่งที่มีค่าใช้จ่ายสูงและการล่าช้า ผู้ผลิตอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะส่งผลต่อกำไรสุทธิ รวมทั้งจำกัดช่องทางการจำหน่ายสินค้าผู้ผลิตฝ้ายย่อมครามไม่สามารถเข้าถึงตลาดได้กว้างขวางเท่าที่ควร ผู้ผลิตอาจจำเป็นต้องจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ใกล้เคียงเท่านั้น ซึ่งจะจำกัดโอกาสในการสร้างรายได้และการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าไม่ใช่การมุ่งเน้นที่พัฒนาเพื่อแสวงหาผลกำไรแต่เป็นการพัฒนาจากกระบวนการมีส่วนร่วม จากภูมิปัญญาถ่ายทอดและพัฒนาสู่การสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของคนในครอบครัวและชุมชน จากกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ พร้อมทั้งสอดคล้องไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ตามศักยภาพของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม การสร้างรายได้จากการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่เป็นที่ยอมรับส่งผลให้ผู้ผลิต และประชากรในชุมชนมีความอยู่ดี กินดี อย่างถ้วนหน้าพร้อมกันนี้ยังช่วยในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืน รวมถึงการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถดำรงสืบไปจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน ซึ่งถ้าหากแต่ละชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้แล้ว ปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมก็จะลดลงหรือหมดไปจากชุมชนนั้น ๆ ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี มีสังคมที่น่าอยู่ เกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนไว้ให้ลูกหลานในชุมชนได้ใช้ต่อไปในอนาคต มีการฟื้นฟู วัฒนธรรมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ประสมประสานเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักสากลได้แล้ว นอกจากนี้แล้วการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนนั้นจะต้องส่งเสริมให้ชุมชนนั้นมีระบบเศรษฐกิจที่สามารถพัฒนาให้ยืนอยู่ บนขาของตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นหรือรอรับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานใด ๆ

ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นตัวอย่างของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืนและเป็นรากฐานแห่งการพัฒนาระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นการพัฒนาที่จากกลุ่มคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่สามารถสร้างรายได้ สร้างชื่อเสียง และสร้างเศรษฐกิจให้กับครัวเรือนและชุมชน ซึ่งตามแนวคิดของมงคัล ด่านธานินทร์ (2541) ที่กล่าวว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ง่ายกว่าการที่จะดำเนินการพัฒนาแบบสั่งตรงจากบนลงล่างหรือการพัฒนาที่กำหนดนโยบายต่าง ๆ จากส่วนกลางสั่งตรงไปยังประชาชนในพื้นที่ โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาแต่อย่างใด เนื่องจากปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเป็นสิ่งที่อยู่กับพื้นที่และตัวคนในท้องถิ่นเอง ดังนั้นการมุ่งส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองน่าจะดีกว่าการดำเนินการโดยการวางแผนของรัฐบาลไปจากส่วนกลาง การพัฒนาที่เริ่มจากพื้นที่เป้าหมายเป็นสำคัญโดยคนในชุมชน ซึ่งสามารถจัดการได้ง่ายกว่า และเมื่อมีพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งสามารถพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุมชนของตนเองจนประสบความสำเร็จแล้ว สามารถใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนรู้เพื่อแพร่กระจายแนวคิด วิธีการ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาในลักษณะเดียวกันออกไปในวงกว้างได้ โดยแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังนี้

1. การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะที่เพียงพอในการผลิตผ้าที่มีคุณภาพสูงและสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดการศึกษาและการฝึกอบรมให้กับผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในด้านต่าง ๆ เช่น การผลิตผ้า การทอผ้า การออกแบบลายผ้า การตลาด การส่งเสริมการขาย การบริหารจัดการ เป็นต้น

2. การปรับปรุงกระบวนการผลิต ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวควรปรับปรุงกระบวนการผลิตให้เหมาะสมเพื่อให้ได้ผ้าที่มีคุณภาพสูงและมีความสม่ำเสมอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจให้การสนับสนุนในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้ผู้ผลิตสามารถปรับปรุงกระบวนการผลิตได้

3. การพัฒนาการตลาด ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามจำเป็นต้องมีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจให้การสนับสนุนในด้านการตลาด เช่น การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น

4. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมู่บ้านละหาน้ำเป็นหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในหมู่บ้านละหาน้ำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าฝ้ายย้อมครามและวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจชุมชน

5. การส่งเสริมผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอาจรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ ผู้ผลิตอาจหาแนวทางในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ระหว่างการใช้สถิติเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสารงานวิจัย บทความ ข้อมูลในระบบออนไลน์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ที่ศึกษาวิจัยผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งหมด 154 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม กระบวนการผลิต และการตลาดของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำเมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งหมด 154 คนเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการทอผ้าฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำเป็นกิจกรรมที่ดำเนินด้วยผู้หญิงในแต่ละครัวเรือน ส่วนใหญ่มีอายุในระหว่าง 40-57 ปี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 70.14 ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ผู้หญิงมีบทบาทในการดูแลครอบครัวและงานเล็ก ๆ ในบ้าน ส่วนใหญ่มีสถานภาพการสมรส จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 80.52 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 64.29 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 27.92 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.79 ข้อมูลดังกล่าวบ่งชี้ให้เห็นถึงว่าอาชีพผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามนั้นอาจไม่จำเป็นต้องมีการศึกษาในระดับสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะทักษะและความรู้ที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอาชีพนี้มักถูกสอนผ่านรุ่นสู่รุ่น นอกจากนี้อาชีพนี้อาจ

ไม่ได้มีระดับเงินเดือนสูง อาชีพหลักเป็นชาวนา จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 34.42 เนื่องจากประชากรในพื้นที่บ้านละหานน้ำนั้นเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเกษตรเป็นหลัก ประสบการณ์การทอผ้า เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ผูกพันกับการทอผ้ามาตั้งแต่เยาว์วัยจึงทำให้มีประสบการณ์การทอผ้ามาก ประสบการณ์อยู่ระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 55.84 อาจเป็นเพราะวัฒนธรรมหรือปัจจัยเศรษฐกิจที่ทำให้การถักทอผ้าเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิต

ต้นทุนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 11,687,204 กีบ ต้นทุนนี้ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ ได้แก่ ต้นทุนอุปกรณ์การทอ ต้นทุนวัตถุดิบ ต้นทุนแรงงานทางตรง ต้นทุนการผลิต และต้นทุนกิจกรรม ส่วนประกอบต้นทุนที่ใหญ่ที่สุดคือต้นทุนอุปกรณ์การทอคิดเป็นร้อยละ 75.08 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 8,775,133 กีบ เนื่องจากอุปกรณ์ทอผ้าเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการผลิตและจำเป็นต้องบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาเป็นต้นทุนวัตถุดิบเป็นต้นทุนที่มีส่วนประกอบมากเป็นอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 14.42 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 1,685,117 กีบ ซึ่งรวมถึงค่าเส้นฝ้าย สีคราม และวัสดุอื่น ๆ ที่จำเป็นในการทอผ้า ต้นทุนแรงงานทางตรงเป็นต้นทุนที่มีส่วนประกอบมากเป็นอันดับ 3 คิดเป็นร้อยละ 6.34 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 741,234 กีบ ซึ่งรวมถึงค่าจ้างของช่างทอและคนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิต และต้นทุนการผลิตรวมค่าน้ำค่าไฟคิดเป็นร้อยละ 3.96 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 463,383 กีบ ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายในการเดินเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในกระบวนการผลิต สุดท้าย ต้นทุนกิจกรรม เช่น ค่าขนส่ง มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.19 ของต้นทุนทั้งหมด หรือ 22,338 กีบ เนื่องจากกิจกรรมการผลิตส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และค่าขนส่งค่อนข้างต่ำ

รายได้จากการขายผ้าฝ้ายย้อมผ้าเดือนละ 13,767,532 กีบ จากการขายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามทั้งหมด 202 ผืนต่อเดือน นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าผ้าชิ้นส่วนลำตัวเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำกำไรสูงสุดในหมวดผ้าฝ้ายย้อมสีครามซึ่งสร้างรายได้สูงสุดต่อชิ้น ผ้าชิ้นส่วนลำตัวรวม 7,155,844 บาทกีบเดือน คิดเป็นร้อยละ 40 ของรายได้ต่อเดือนจากผ้าฝ้ายย้อมสีครามทั้งหมด โดยความสามารถในการทำกำไรสูงของผ้าชิ้นนั้นเกิดจากคุณภาพและการออกแบบ ในทางตรงกันข้าม สินค้าที่ทำกำไรได้น้อยที่สุดในประเภทผ้าฝ้ายย้อมสีคือเสื้อเชิ้ต เสื้อมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเพียง 983,766 กีบ ซึ่งเป็นเพียงร้อยละ 7.14 ของรายได้ต่อเดือนจากผ้าฝ้ายย้อมทั้งหมด อาจเป็นเพราะการแข่งขันในตลาดและการมีผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกันในราคาที่ต่ำกว่า

ในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าใช้วิธีดั้งเดิม เช่น การใช้หม้อต้มในการย้อมผ้า ทั้งหมด 96 คน ซึ่งคิดเป็น 62.33 นอกจากนี้ ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม จำนวน 108 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.12 ระบุว่าชอบรักษาสีผ้าตามธรรมชาติ ในทางตรงกันข้าม 82 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.24 ระบุว่าใช้สีย้อมครามคุณภาพสูงจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และกระบวนการย้อมผ้า ร้อยละ 100 ระบุว่าใช้วิธีการย้อมด้วยตนเอง มีกระบวนการผลิตวิธีการแบบทำด้วยมือ ใช้

อุปกรณ์แบบดั้งเดิม เนื่องจากทำให้มั่นใจได้ว่าผ้ามีคุณภาพสูงสุด รวมถึงการใช้หม้อต้มผ้าและย้อมคราม ด้วยมือ และในแง่ของผลผลิตในการผลิต ผู้ตอบแบบสอบถาม 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 พบว่าผลผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามระหว่าง 2-4 สัปดาห์ ในกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเน้นย้ำถึงความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

ด้านการตลาดของผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหาน้ำ จากผู้ตอบแบบสอบถาม มีกำลังการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสูงสุดอยู่ในระหว่าง 21-30 ชิ้นต่อเดือน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 38.96 ปริมาณการสั่งซื้อขั้นต่ำต่อลูกค้าหนึ่งราย สูงสุดอยู่ในระหว่าง 11-20 ชิ้นต่อเดือน จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 ราคาเฉลี่ยของผ้าฝ้ายย้อมครามต่อชิ้น อยู่ในระหว่าง 101,000-200,000 กีบต่อชิ้น จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 35.06 ในส่วนช่องทางหลักในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามสูงสุดได้แก่ผ่านคนกลาง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 ความท้าทายในการทำการตลาดสูงสุดได้แก่ความร่วมมือกับธุรกิจในท้องถิ่น จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 และการตลาดที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีประโยชน์สูงสุดในการขายผ้าฝ้ายย้อมครามคือ มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 32.46 รองลงมาเล็กน้อยคือ การเข้าถึงเงินทุนหรือเครื่องมือทางการตลาด จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 31.16

ตอนที่ 2 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม จะเห็นได้ว่าในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สมาชิกกลุ่มมีความคิดว่าผู้นำมีความรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นที่กลุ่มจะต้องทำการผลิตสินค้า อีกทั้งยังยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นได้ ในระดับค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.95 รองลงมา ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการการใช้เงินทุน ที่ค่าเฉลี่ย 3.94 บ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้นำของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามมีความสามารถในการบริหารจัดการกลุ่ม ทั้งการวางแผนการผลิตสินค้า การบริหารสมาชิก อีกทั้งยังมีความเป็นผู้นำในการยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นว่าสมาชิกกลุ่มมีความรู้ด้านวิธีการผลิตสินค้า ที่ค่าเฉลี่ย 3.98 และยังได้รับได้รับการพัฒนาให้รู้จักคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ ที่ค่าเฉลี่ย 3.89 บ่งชี้ถึง สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายคราม มีความเชี่ยวชาญในการผลิตผ้าฝ้ายครามเป็นอย่างดี อีกทั้งยังพร้อมที่จะรับการพัฒนากระบวนการผลิตใหม่ ๆ หรือแนวทางการพัฒนาที่จะทำให้ตนเองและกลุ่มมีรายได้และความผลผลิตผ้าฝ้ายครามมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นว่า สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการหาเงินทุนจากภายนอกชุมชน ที่ค่าเฉลี่ย 4.00 และสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการใช้เงินทุนที่ได้จากการระดมทุนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้นำมาใช้อย่างสมเหตุสมผล ที่ค่าเฉลี่ย 3.90 บ่งชี้ถึง

การที่สมาชิกกลุ่มทุกคนมีการยอมรับในรูปแบบการบริหารจัดการเงินทุนของกลุ่มอีกทั้งยังมีความพร้อมในการสนับสนุนหาเงินทุนให้กลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มต่อไปได้

ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ จะเห็นได้ว่าสมาชิกกลุ่มมีความคิดเห็นว่สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงไฟฟ้าเพื่อการบริโภคและการผลิต ที่ค่าเฉลี่ย 4.08 และสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงคู คลองและบ่อน้ำภายในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิต ที่ค่าเฉลี่ย 3.53 แสดงให้เห็นว่า สมาชิกกลุ่มทุกคนให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านอุปโภค บริโภค ที่จะช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้าย ย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในระดับมาก ในด้านบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแนวทางสีเขียวและการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 นั้นหมายความว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในบ้านละหานน้ำ ตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาที่ยั่งยืนและเห็นด้วยกับความพยายามของรัฐบาลในการสนับสนุนกิจกรรมการทอผ้า นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเกษตร โดยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น รองลงมาพบในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.74 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 นั้นหมายความว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเห็นว่ากิจกรรมของรัฐบาลในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและสนับสนุนธุรกิจในพื้นที่เช่นกัน อย่างเช่นเดียวกับค่าเฉลี่ยสำหรับการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาที่ 3.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 นั้นหมายความว่า เป็นแนวความคิดในการพัฒนาที่จะสามารถสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชน เน้นการสร้างรายได้หลายแห่งโดยสนับสนุนภาคธุรกิจของชุมชนและการผลิตที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชน ซึ่งส่งเสริมการเป็นอิสระทางเศรษฐกิจของชุมชน ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระดับปานกลางในส่วนของนโยบายสามารถเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคและสากล ค่าเฉลี่ย 3.42 รองลงมาเป็นการทำให้ประชาชนได้ใช้แรงงานในท้องถิ่นของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.40 ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศ ค่าเฉลี่ย 3.40 ทำให้เศรษฐกิจมหภาคมีเสถียรภาพดีขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.40 ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนเติบโต ค่าเฉลี่ย 3.39 ส่งเสริมให้นักลงทุนในประเทศมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.37 ส่งเสริมให้นักลงทุนในประเทศมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.37 ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ย 3.36 การส่งเสริมการ

ลงทุนจากภาคเอกชนภายใน ค่าเฉลี่ย 3.32 ทำให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจ-สังคมของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.30 ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ค่าเฉลี่ย 3.29 มีการจัดการด้านการตลาดอย่างเป็นระบบ 3.29 ค่าเฉลี่ย และทำให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) เพิ่มขึ้น ค่าเฉลี่ย 3.08 นั้นหมายความว่าผู้ผลิตผ้าฝ้ายยอมรับความเข้าใจถึงความสำคัญของการเติบโต เศรษฐกิจและเห็นด้วยกับความพยายามของรัฐบาลในเรื่องนี้แต่ยังต้องปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดเพื่อ ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและธุรกิจให้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายยอมรับความบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ในชุมชนชนบท ความต้องการแสวงหาความรู้และทักษะในด้านภูมิปัญญา เทคโนโลยี และการเกษตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เห็นได้ชัดจากค่ายฝึกอบรมที่เกษตรกรและผู้ย้อมผ้าเข้าร่วมเพื่อเรียนรู้ การจัดหาเครื่องมือในการผลิตจากชุมชนอื่น ๆ คะแนนเฉลี่ย 3.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 และ 0.94 ตามลำดับ บ่งชี้ว่ามีความสนใจและความทุ่มเทในระดับสูงต่อการเรียนรู้ทักษะและเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ความต้องการการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและภูมิปัญญาท้องถิ่นก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งในชุมชน เหล่านี้ การบันทึกและเอกสารความรู้ท้องถิ่นและการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบถือเป็นเรื่องสำคัญ คะแนนเฉลี่ย 3.67 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.00 บ่งชี้ถึงความเชื่อมั่น ในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและความจำเป็นในการอนุรักษ์

ความต้องการการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการผลิตสิ่งทอก็มีความสำคัญเช่นกัน แม้ว่าพื้นที่นี้จะมีคะแนนเฉลี่ย 3.04 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 แต่ก็ยังถือว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิตชุมชน เห็นได้ชัดว่าชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสม กับระดับรายได้และฐานะทางเศรษฐกิจ

ในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้นให้ความสำคัญกับความต้องการการสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจที่นอกเหนือจากชุมชนท้องถิ่น เห็นได้ชัดจากคะแนนเฉลี่ย 3.85 โดยมีค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.99 ซึ่งบ่งชี้ถึงเครือข่ายทางเศรษฐกิจกับตลาดภายนอกในระดับสูง นอกจากนี้ ยังให้ ความสำคัญกับความต้องการการเพิ่มขีดความสามารถของผู้ผลิตสิ่งทอในการเจรจาต่อรอง ซึ่งส่งผลให้ ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพสูงและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.78 3.75 และ 3.73 และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 1.05 และ 1.04 ตามลำดับ ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพและ ความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์ของตน

ในขณะที่ระดับรายได้ของชุมชนจากการผลิตสิ่งทออยู่ในระดับที่น่าพอใจปานกลาง โดยมี ค่าเฉลี่ย 3.15 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.12 แต่ยังคงถูกมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญของเสถียรภาพทาง เศรษฐกิจ ชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นของความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืน

ประการสุดท้าย ในแง่ของการจัดการชุมชน มีความเกี่ยวข้องอย่างมากระหว่างการปกครองท้องถิ่นและการปกครองระดับชาติ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกับธรรมาภิบาลแห่งชาติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ความต้องการการมีส่วนร่วมของรัฐและองค์กรเอกชนหรือโครงการต่างประเทศเพื่อช่วยในการจัดการชุมชนก็มีมูลค่าสูง ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10 ชุมชนตระหนักถึงความจำเป็นในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ด้านระดับการศึกษา และประสบการณ์การทอผ้า มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทอผ้าของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม เพราะเกษตรกรที่มีการศึกษาในและประสบการณ์การทอผ้าสูงย่อมมีองค์ความรู้ มีความคิดที่จะพัฒนากลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายจึงส่งผลต่อความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม

ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน และด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามให้ความสำคัญในการพัฒนากลุ่มค่อนข้างมากจึงมีความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ที่ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต รายได้จากการผลิต ขบวนการขั้นตอนการผลิต การตลาดของผ้าฝ้ายย้อมมีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มองว่า การที่กลุ่มได้รับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ ขาดแคลนทรัพยากร ขาดแคลนการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงิน ขาดแคลนความรู้และทักษะ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ การควบคุมคุณภาพ ความแข่งขันกับตลาดนานาชาติ สิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในชุมชน และความยากลำบากในการขนส่ง

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าไม่ใช่การมุ่งเน้นที่พัฒนาเพื่อแสวงหาผลกำไรแต่เป็นการพัฒนาจากกระบวนการมีส่วนร่วม จากภูมิปัญญาถ่ายทอดและพัฒนาสู่การสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถของคนในครอบครัวและชุมชน จากกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ พร้อมทั้งสอดรับไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ตามศักยภาพของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม การสร้างรายได้จากการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามที่เป็นที่ยอมรับส่งผลให้ผู้ผลิต และประชากรในชุมชนมีความอยู่ดี กินดี อย่างถาวรพร้อมกันนี้ยังช่วยในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ยั่งยืน รวมถึงการอนุรักษ์ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สามารถดำรงสืบไปจนถึงรุ่นลูกหลาน แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ การพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม การปรับปรุงกระบวนการผลิต ให้เหมาะสมเพื่อให้ได้ผ้าที่มีคุณภาพสูงและมีความสม่ำเสมอ การพัฒนาการตลาด ช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กว้างขึ้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการส่งเสริมผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในหมู่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอาจรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและลดต้นทุนการผลิต และแนวทางในการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

อภิปรายผลการวิจัย

ผ้าฝ้ายย้อมครามบ่งบอกถึงวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่ช่วยกันส่งเสริมและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ เป็นหัตถกรรมท้องถิ่น เป็นภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (วณัฐญา งอยผาลา และคณะ, 2565) มีความขยัน สื่อสัตย์ ประหยัด อดทน และมีสติดำเนินชีวิตอย่างสมดุลมีเหตุมีผล มีคุณธรรมเข้าใจในคุณค่าของผ้าฝ้ายย้อมคราม รักษาจิตวิญญาณของผู้ผลิตและชุมชน เพราะผ้าฝ้ายย้อมครามเปรียบเสมือนวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนที่มีการสืบทอดภูมิปัญญาต่อกันมา และปัจจุบันผ้าฝ้ายย้อมครามกลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่สำคัญของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวถูกถ่ายทอดผ่านเรื่องราวและเรื่องเล่าต่าง ๆ จากรุ่นสู่รุ่น วิถีชีวิตมีความผูกพันกับธรรมชาติรอบข้าง ทั้งสิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิต ทำให้การผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามต้องใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมาที่มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น ที่เน้นการพัฒนาคนให้มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม นำไปสู่การพัฒนาฝ่ายอุตสาหกรรมที่มีคุณค่าต่อชุมชน

อุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายอุตสาหกรรมในลาวเป็นภาคส่วนที่มีลักษณะเฉพาะที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและเศรษฐกิจที่สำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงมรดกอันหลากหลายและหลากหลายของชาวลาวที่ได้ฝึกฝนงานฝีมือนี้มานานหลายศตวรรษ อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้และเสริมพลังให้กับครัวเรือนในชนบท โดยเฉพาะสตรี ซึ่งเป็นผู้ทอผ้าหลัก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาวก่อนและหลังนโยบายจินตนาการใหม่ในปี ค.ศ. 1986 เกิด “นโยบายจินตนาการใหม่” (New Thinking) หรือกลไกเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Mechanism – NEM) ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ การเกิดระบบเศรษฐกิจแบบการตลาด (Market Economy) ที่เน้นความสำคัญในเรื่องของระบบกลไกตลาดและการบริหารประเทศในรูปแบบธุรกิจมากขึ้นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ เทคนิค เทคโนโลยี และบุคลากรกับบรรดาประเทศต่าง ๆ จนทำให้ได้รับอิทธิพลจากโลกภายนอกที่เป็นเสรีนิยมประชาธิปไตยมากขึ้น และพยายามส่งเสริมให้เอกชนดำเนินธุรกิจด้วยตนเองหรือร่วมกับรัฐในลักษณะของรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้าไปลงทุนในลาว เกิดการแข่งขันทางธุรกิจ โดยอาศัยการโฆษณาสินค้าในสื่อต่าง ๆ มากขึ้น (Chairat, 2008) และหลังปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา รัฐบาลลาวได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้สังคมลาวมีความเสมอภาคระหว่างหญิง-ชายอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นเนื่องจากความต้องการแรงงานผู้หญิงให้เข้ามาทำงานในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่มากขึ้น ความต้องการแรงงานผู้หญิงให้เข้ามาทำงานในระบบเศรษฐกิจแบบใหม่ของรัฐบาลลาวยังเห็นได้จากการที่พรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลลาวได้อำนวยความสะดวกเพื่อปลดปล่อยแม่หญิงลาวตามที่สหพันธ์แม่หญิงลาวเคยเสนอไว้ในมติการประชุมครั้งต่าง ๆ (Sibounheuang, 2554) โดยการส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงในช่วงหลังปี ค.ศ. 1986 นั้นพรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลลาวได้มอบหมายให้สหพันธ์แม่หญิงลาวเป็นผู้นำในการจัดตั้งรวบรวมแม่หญิงในทุกกลุ่มภายใต้คำขวัญ 3 ดี 2 หน้าที่ โดยความหมายของ 3 ดี คือ เป็นพลเมืองดี เป็นภรรยาที่ดี และเป็นแม่ที่ดี ส่วน 2 หน้าที่ คือ ปกป้องรักษาและก่อสร้างสังคมนิยม และหน้าที่ปลดปล่อยแม่หญิง สอดคล้องกับ ญรัชย อำทอง และวศิน ปัญญาวุธตระกูล (2563) ซึ่งแรงงานในการทอผ้าอุตสาหกรรมทั้งหมดเป็นเพศหญิง เป็นบุคคลที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการพัฒนาและสร้างเศรษฐกิจ สังคมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแรงงานที่สำคัญในการดูแลบ้าน ครอบครัวยุ และหารายได้เสริม หรือรายได้หลักทำเพื่อเลี้ยงชีพ และกิจกรรมที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินหรือเป็นสินค้าเพื่อขาย งานนี้รวมทั้งการผลิตหัตถกรรม ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ เพื่อกินหรือใช้ในครอบครัว หรือเพื่อขาย เช่นการทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ ฯลฯ นอกจากนั้นยังรวมถึงการทำงานอื่น ๆ เพื่อหารายได้ด้วย เช่น การทำขนมจีน ทำผ้า เย็บปัก จักสาน และอื่น ๆ

การค้าขาย การทำงานในสายวิชาชีพต่าง ๆ การขายแรงงานเพื่อให้มีรายได้ ในขอบเขตของการทำ กสิกรรม ผู้หญิงลาว มีส่วนในแรงงานถึง 54% แต่เป็นแรงงานที่ไร้ทักษะในการทำงาน เนื่องจากเป็น แรงงานที่มีการศึกษาน้อย รายได้จากการทำงานน้อย และยังพบว่าผู้หญิงต้องรับภาระหนักกว่าผู้ชาย หลายเท่า เรียกได้ว่า ผู้หญิงเป็นแรงงานในทุกด้าน ทั้งด้านที่ไม่มีรายได้และมีรายได้ เนื่องจากผู้หญิง ต้องทำงานทั้งในครอบครัว และทำงานเพื่อหารายได้มาดูแลครอบครัว จึงทำให้ผู้หญิงมีโอกาสในการ ทำงานเพื่อชุมชนหรือส่วนรวมน้อยกว่าผู้ชาย แต่ก็ยังการเคลื่อนไหวเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมที่ เน้นปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ลักษณะการเคลื่อนไหว ส่วนมากเป็นการสนองความต้องการ อันจำเป็นของชาวบ้านและเป็นกิจกรรมที่เห็นผลชัดเจน เช่น การจัดหาแหล่งน้ำ สร้างชลประทาน สำหรับหมู่บ้าน การปลูกสร้างโรงเรียน สถานีนอนามัย สร้างวัดวาอาราม จัดงานบุญและอื่น ๆ แต่ใน ส่วนการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือตัดสินใจผู้หญิงจะมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อยกว่าผู้ชาย แต่ ถ้าเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อรับใช้สังคม เช่น การเป็นอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน ผลัดกันดูแลหรือทำงาน ให้แก่หมู่บ้าน การทำงานแบบนี้จะทำโดยไม่ได้รับค่าจ้างส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงที่ได้รับบทบาทดังกล่าว สอดคล้องกับ ฌ็องซี อ่าทอง และวศิน ปัญญาบุตรตระกูล (2564) ที่ศึกษานโยบายของรัฐบาล สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว ที่พบว่า หลังการประกาศใช้นโยบายจินตนาการใหม่ในปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา มีการส่งเสริมบทบาทผู้หญิง ของสหพันธ์แม่หญิงลาวมีความเข้มข้นและหลากหลายมากขึ้น และสามารถที่จะสร้างแนวทางการ ส่งเสริมบทบาทผู้หญิงเป็นของตนเองโดยการผสมผสานระหว่างแนวทางของพรรคประชาชนปฏิวัติ ลาวและกองประชุมผู้หญิงสากลในแต่ละช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อให้การส่งเสริมบทบาทผู้หญิง และ บทบาทหญิง-ชาย ในสังคมลาวให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัยและทันต่อสถานการณ์โลก ประกอบกับ วัฒนธรรมการนุ่งผ้าซิ่นของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังคงได้รับความนิยมอย่างสูงใน ปัจจุบัน ผู้หญิงลาวทุกวัยจะนุ่งผ้าซิ่นในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะไปทำงาน ไปเรียน หรือไปงานต่าง ๆ ผ้าซิ่นเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นผู้หญิงลาว สะท้อนถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีอัน งดงามของชาวลาว ซึ่งความนิยมในวัฒนธรรมการนุ่งผ้าซิ่นของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เกิดจากปัจจัยหลายประการ ประการแรกคือ ผ้าซิ่นเป็นเสื้อผ้าที่สวมใส่สบายเหมาะกับสภาพ ภูมิอากาศของลาวที่ร้อนชื้น ประการที่สองคือ ผ้าซิ่นมีลวดลายที่สวยงามและหลากหลาย สะท้อนถึง ภูมิปัญญาและฝีมือการทอของชาวลาว ประการที่สามคือ ผ้าซิ่นเป็นสัญลักษณ์ของความภาคภูมิใจใน ความเป็นชาติลาว ในปัจจุบันวัฒนธรรมการนุ่งผ้าซิ่นของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังคงมีการส่งเสริมและอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดงานเทศกาลผ้าซิ่นขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อ เผยแพร่ความรู้และวัฒนธรรมการทอผ้าซิ่นแก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีการจัดอบรมการทอ ผ้าซิ่นให้กับเยาวชน เพื่อให้สืบสานภูมิปัญญาการทอผ้าซิ่นของชาวลาว จึงแสดงให้เห็นได้ว่าการทอผ้า เป็นวิธีหนึ่งซึ่งเป็นเอกลักษณ์ แต่ละชาติพันธุ์จะมีวิธีการทอในรายละเอียดของลวดลายและสีสัน

แตกต่างกันไป การทอผ้าถูกสืบทอดต่อกันมาด้วยระบบความคิดว่าการเป็นสตรีที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมเป็นผู้มีภูมิรัฐจะต้องมีความสามารถในการทอผ้า ผู้เป็นแม่ ย่า หรือยายจึงมีหน้าที่อบรม สั่งสอนให้ลูกสาวทอผ้า ค่านิยมในการทอผ้าจึงมีความสำคัญต่อการวิถีการดำรงอยู่ ทั้งในแง่สังคม วัฒนธรรม ระบบความสัมพันธ์ และความเชื่อในขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้ในระบบความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นระบบเครือญาติที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้กระบวนการทอผ้ามีความเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคม ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันโดยมีระบบความสัมพันธ์เป็นตัวเกาะเกี่ยวยึดโยงให้มีความคงทนเป็นปึกแผ่นอย่างที่เรียกว่า “ชุมชน” ระบบความสัมพันธ์ที่กล่าวถึงนี้เป็นรากฐานของวัฒนธรรมชุมชนซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital) ที่สะท้อนความเป็นชุมชน โดยจะเป็นตัวบอกถึงตัวตนและอัตลักษณ์ที่แท้จริงของชุมชนว่าคืออะไร ถ้าหากวัฒนธรรมชุมชนมีความเข้มแข็งย่อมทำให้วิถีการดำรงอยู่ของชุมชน สอดคล้องกับ ธรรมนูญ ดิษวิรุฬห์ (2550) จากการศึกษาผ้าจาก จากการถักทอวิถีชีวิตสู่การผลิตเพื่อการค้าที่พบว่าสังคมและวัฒนธรรมจากการถักทอผ้าสามารถสร้างหรือพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีการกระจายตัวและทำให้เกิดเครือข่ายแล้วก็จะเป็นการถักทอไปสู่เศรษฐกิจของภูมิภาคและเศรษฐกิจของชาติในลำดับต่อไป เนื่องจากผ้าทอเป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของคนในชุมชน เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่อนุรักษ์สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการตลาดให้ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมเป็นแกนหลักทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นที่ผลิตและจำหน่าย จึงต้องส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย ปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพธุรกิจของตนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถแข่งขันและอยู่รอดได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ชาวผู้ไทแขวงสะหวันนะเขต หลงเหลือการทำผ้าย้อมครามเพียงที่บ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน ซึ่งขึ้นชื่อเรื่องผ้าชิ้นคุณภาพสูง ทำจากผ้าฝ้ายปั่นมือและสีคราม และย้อมด้วยวิธีการย้อมดั้งเดิม ผ้าขึ้นชื่อเรื่องสีฟ้าเข้มและลวดลายที่สลับซับซ้อน และเป็นแหล่งผลิตผ้าย้อมครามที่สำคัญของบริษัท ทงละหาศิลป์ จำกัด ซึ่งเป็นผู้ส่งออกผ้าย้อมครามและผ้าย้อมสีธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมผ้าย้อมครามต้องเผชิญกับความท้าทายต่าง ๆ ในตลาดสมัยใหม่ เช่น การแข่งขันจากผ้าใยสังเคราะห์ ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การขาดการเข้าถึงวัตถุดิบและตลาด และนวัตกรรมการออกแบบที่จำกัด อุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือนในชนบทในสะหวันนะเขต โดยทั่วไปแล้วผู้ทอผ้าจะขายผลิตภัณฑ์ของตนไปยังตลาดท้องถิ่นหรือผ่านคนกลาง ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมได้เริ่มส่งออกผลิตภัณฑ์ไปยังตลาดต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมต้องเผชิญกับความท้าทายหลายประการ รวมถึงการแข่งขันจากผ้าใยสังเคราะห์ ความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป และการขาดการเข้าถึงวัตถุดิบและตลาดเนื่องจากผ้าใยสังเคราะห์กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นในลาว เนื่องจากราคาต่ำกว่าและดูแลง่าย ส่งผลให้ความต้องการผ้าฝ้ายย้อมครามลดลง

นอกจากนี้ ความต้องการของผู้บริโภคกำลังเปลี่ยนไป โดยผู้คนต่างมองหาเสื้อผ้าร่วมสมัยและมีสไตล์มากขึ้น ทำให้อุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายอ่อนครามแข่งขันกับเสื้อผ้าที่ผลิตจำนวนมากได้ยาก

อุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายอ่อนครามยังเผชิญกับความท้าทายในการเข้าถึงวัตถุดิบและตลาดฝ้ายและครามที่ใช้ในกระบวนการทอมักจะปลูกในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม วัตถุดิบเหล่านี้มีจำกัดในบางครั้ง เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและแมลงศัตรูพืช นอกจากนี้ อุตสาหกรรมยังเผชิญกับความท้าทายในการเข้าถึงตลาดต่างประเทศ เนื่องจากอัตราภาษีที่สูงและอุปสรรคทางการค้าอื่น ๆ แม้จะมีความท้าทายเหล่านี้ แต่อุตสาหกรรมทอผ้าฝ้ายอ่อนครามในลาวยังคงเป็นแหล่งรายได้และการจ้างงานที่สำคัญสำหรับครัวเรือนในชนบท อุตสาหกรรมนี้มีศักยภาพที่จะเติบโตและประสบความสำเร็จในอนาคตหากสามารถจัดการกับความท้าทายที่เผชิญอยู่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ นริศรา วัฒนสิน (2557) ศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษา การทอผ้าเกาะยอ จ.สงขลา และการทอผ้าหมื่นศรี จ.ตรัง พบว่า ผ้าทอเกาะยอ จังหวัดสงขลา และผ้าทอหมื่นศรี จังหวัดตรัง มีการจำหน่ายทั้งทางค้าปลีกและค้าส่ง ช่องทางการขายส่งเป็นที่นิยมมากกว่าช่องทางการขายปลีกเพราะช่วยให้ผู้ทอเข้าถึงตลาดได้กว้างขึ้นและขายสินค้าได้ในราคาที่ถูกลง ช่องทางการขายส่งยังมีประสิทธิภาพมากกว่า เนื่องจากช่วยให้ผู้ทอสามารถขายสินค้าจำนวนมากได้ ผลการศึกษายังพบว่าลักษณะการทอที่เป็นเอกลักษณ์ คุณภาพ และการตลาดของผ้าเกาะยอและผ้าหมื่นศรีเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จ ช่างทอในสองจังหวัดนี้มีประเพณีการทอผ้ามาอย่างยาวนาน และได้พัฒนาลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์และซับซ้อนซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคอย่างมาก ผ้ายังทำจากวัสดุคุณภาพสูงและย้อมด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม ซึ่งให้รูปลักษณ์และความรู้สึกที่โดดเด่น สอดคล้องกับจากการศึกษาของ สุรวี กลิ่นอุบล (2562) พบว่าชาวบ้านในบ้านหัวเขาเงินได้ร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชน กิจกรรมเหล่านี้รวมถึงการทอผ้า การทำฟาร์ม และการท่องเที่ยว ชาวบ้านพบว่าการทำงานร่วมกันช่วยให้พวกเขาประสบความสำเร็จมากกว่าที่พวกเขาทำได้ทีละคน พวกเขาสามารถแบ่งปันทรัพยากร รวบรวมความรู้และทักษะ และทำการตลาดผลิตภัณฑ์ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการศึกษาพบว่าชาวบ้านบ้านหัวเขาเงินมีความมุ่งมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญานี้เน้นความสำคัญของการพึ่งตนเอง ความพอประมาณ และความยั่งยืน ชาวบ้านเชื่อว่าการปฏิบัติตามปรัชญานี้จะทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จในระยะยาว

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายอ่อนครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นั้นมีปัจจัยและกระบวนการที่เกี่ยวข้องหลายองค์ประกอบ กระบวนการนำเข้าปัจจัยผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจชุมชน เริ่มจากการการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น การพัฒนาผู้นำเศรษฐกิจชุมชนในพื้นที่ การถ่ายทอดอบรมเทคโนโลยีและภูมิปัญญาการผลิตผ้าฝ้ายอ่อนครามให้แก่สมาชิกในครัวเรือน รวมถึงการพัฒนาความร่วมมือกลุ่มเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม เกิดการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน มีความเกื้อหนุนหนุนจุนเจือซึ่งกันและกัน

ซึ่งผลลัพธ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอุตสาหกรรมผ้าทอย้อมครามของ บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สร้างให้เกิดรายได้ และทุนภายในชุมชน การเพิ่มขนาดหน้ากว้างของผืนผ้า เพื่อให้เหมาะสำหรับนำไปตัดเย็บเสื้อผ้าชุดทำงาน ลดขนาดหน้าผ้าให้เล็กลงเพื่อนำไปใช้พันคอ ใช้คลุมไหล่ โดยตกแต่งลวดลายด้วยการมัดย้อมให้เป็นลวดลายสร้างสรรค์ ประยุกต์ลวดลายจากลวดลายดั้งเดิม เป็นลวดลายที่เป็นเรื่องราวตามเหตุการณ์ หรือลวดลายที่ดูแปลกตาทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามแต่ละประเภทขายได้ราคาสูงขึ้น เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ขายได้ราคาดีเป็นที่ต้องการของลูกค้าทั้งในประเทศและนักท่องเที่ยวมากขึ้น ช่วยให้ผู้ผลิตทอผ้าย้อมครามมีงานทำมีรายได้สร้างเศรษฐกิจชุมชนและเป็นการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมผ้าย้อมครามของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สอดคล้องกับ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2545) ได้ศึกษารูปแบบศิลปะและการจัดการผ้าทอที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่น กรณีผ้าไหมแพรวาลายวัฒนธรรมผู้ไทจังหวัดสกลนคร พบว่า ผ้าไหมแพรวามี 3 ลักษณะ คือ ผ้าทอล่วง ผ้าจกดาว และผ้าเกาะ ผ้าทอแต่ละชนิดมีการประยุกต์ศิลปะการประดิษฐ์ตกแต่งลวดลายไม่เหมือนกัน ใช้สีสอดสลับแตกต่างกัน ลักษณะการใช้งานได้หลากหลาย เช่น ทอเป็นผืนผ้าขนาดเล็กสำหรับเป็นผ้าเป้ียง และประดิษฐ์ลวดลายเป็นผืนผ้าเหมาะสำหรับนำไปตัดเย็บเป็นผ้าถุง เสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือชุดกระโปรงสุภาพสตรีสำหรับสวมใส่ไปทำงาน ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์สร้างชื่อเสียง สร้างรายได้ให้ชาวผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ปีละไม่น้อย ราคาแตกต่างกันเนื่องจากขั้นตอนการทอ ได้แก่ ผ้าทอล่วงราคาถูก ผ้าจกดาว ราคาเป็นกลาง ผ้าเกาะราคาแพง ลูกค้าสามารถเลือกซื้อได้ตามความต้องการ ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมผ้าไหมแพรวา ชาวผู้ไทจังหวัดกาฬสินธุ์ให้เป็นที่รู้จักของสังคมชาวไทยและชาวโลกตลอดไป ซึ่งทั้งหมดเกิดจากการผลิตสินค้าที่ใช้วัตถุดิบและแรงงานภายในชุมชนเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) การกระจายรายได้ (Income Distribution) เพื่อให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น โดยเมื่อทุกคนในชุมชนมีรายได้ก่อให้เกิดการสวัสดิการทางสังคม (Social Well-being) เพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง และเป็นการอนุรักษ์ คุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Quality) ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2564-2568) เป็นแผนการดำเนินงานตามมติรัฐสภาฉบับที่ 11 ซึ่งกำหนดทิศทางหลักในการสร้างจุดเปลี่ยนใหม่สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ประเทศได้รับการยกระดับเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่งด้วยความซับซ้อนพื้นฐานของกำลังการผลิตที่พัฒนาแล้ว และภาคบริการได้รับการเสริมความแข็งแกร่งด้วยการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อ

สิ่งแวดล้อมและการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนของผู้คน ดุลการค้าระหว่างประเทศมีเสถียรภาพ จากสถานะที่พัฒนาน้อยที่สุดเป็นเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนาเป็นศูนย์กลางของประชาชน

สำหรับปัจจัยระดับการศึกษา และประสบการณ์การทอผ้าของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทั้งนี้เนื่องจาก เกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายครามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทอผ้าสูงย่อมมีองค์ความรู้ มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตผ้าฝ้ายมากขึ้น ประกอบกับเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามได้รับการสนับสนุนทั้ง เงินทุน เครื่องจักร ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หากกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามมีปัจจัยผลักดันเหล่านี้ครบถ้วน ย่อมมีความต้องการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณา เรืองปราษฎ (2556) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนของนักปฏิบัติผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการอนุรักษ์สหายาผสมนางของชุมชนบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ได้แก่ การมีผู้นำและสมาชิกที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการอนุรักษ์สหายาผสมนาง มีเป้าหมายในการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุอุปกรณ์ และการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของ กิตติชัย ทองคำ (2563) รายงานว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน และกระบวนการผลิต โดยระดับการศึกษาและประสบการณ์ มีผลต่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน ปัจจัยผลักดัน และกระบวนการผลิต ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน มีผลต่อความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และกระบวนการผลิต มีผลต่อความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหาน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. การผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามตามภูมิปัญญาดั้งเดิมต้องใช้ระยะเวลา ประจวบกับมีกลุ่มนายทุนเข้ามาส่งเสริมให้ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบางกลุ่มนาสีเคมีเข้ามาใช้ เพื่อความรวดเร็วและทันต่อความต้องการของผู้บริโภค หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ผู้ผลิตใช้กระบวนการย้อม

ครามแบบธรรมชาติ เพื่อป้องกันการใช้สารเคมีเข้ามาเป็นส่วนผสมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ รวมทั้งการร่วมกับผู้ผลิตผ้าที่ย้อมครามจัดการกลยุทธ์ทางการตลาดส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามควรให้ความสำคัญกับการตลาดอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดและบรรลุเป้าหมายทางการตลาดที่กำหนดไว้เพื่อสร้างเศรษฐกิจให้กับชุมชน

2. การสืบทอดภูมิปัญญาจะมีลักษณะการถ่ายทอดภายในครอบครัว หรือเครือญาติ ทำให้ขาดบุคคลที่เข้ามาสืบทอดภูมิปัญญา ซึ่งบุคคลที่มีองค์ความรู้และเชี่ยวชาญด้านการทอผ้าส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ทำให้ภูมิปัญญาการทอผ้าหรือการย้อมผ้าและเทคนิคบางอย่างหายไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเชื่อมโยงการจัดทำหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมกับนวัตกรรมสมัยใหม่ เป็นการส่งเสริมให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม

3. การประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นฝ้ายย้อมคราม เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชน ได้มีการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับผืนผ้า การฟอกย้อมด้วยครามที่มาจากธรรมชาติ โดยประยุกต์จากการใช้ในครัวเรือนดั้งเดิม ประยุกต์ให้เป็นสำหรับนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อ กางเกง ผ้าซิ่น และส่งเสริมให้ประยุกต์เป็นผืนผ้าสำเร็จรูป ได้แก่ ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ และผ้าสไบ (ผ้าเปียง) การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ไม่เคยมีในกลุ่มเพื่อให้ผลิตภัณฑ์เกิดมูลค่าเพิ่ม เช่น บรรจุภัณฑ์กระเป๋ารองเท้า การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อตามความพอใจ การจำหน่าย ได้ประยุกต์ช่องทางทางการตลาดทั้งในรูปแบบของ Online และ Offline ควบคู่กับในการสร้าง Content Marketing และขยายช่องทางด้วยการทำธุรกิจแบบ E - commerce เพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยขายในชุมชน ขายในเครือข่าย และขายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการบริการทางเลือกใหม่ของกลุ่ม เพื่อสนองความต้องการของลูกค้าได้มากยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนได้ตามความสามารถของกลุ่มผู้ผลิตเน้นการสร้างคุณค่าของสินค้า ผ้าฝ้ายย้อมครามเป็นสินค้าที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและความสวยงาม ผู้ผลิตควรเน้นการสร้างคุณค่าของสินค้าให้ชัดเจน เช่น ความเป็นเอกลักษณ์ของผ้าฝ้ายย้อมคราม ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น พร้อมทั้งเน้นการสร้างความแตกต่างของสินค้า ผ้าฝ้ายย้อมครามมีคู่แข่งในตลาดจำนวนมาก ผู้ผลิตควรเน้นสร้างความแตกต่างของสินค้าให้โดดเด่น เช่น การออกแบบลวดลายที่ทันสมัย การใช้เทคนิคการทอผ้าที่ประณีต เป็นต้น และเน้นการสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารการตลาดเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความรับรู้และความสนใจของผู้บริโภคต่อสินค้า ผู้ผลิตควรสื่อสารการตลาดที่มีประสิทธิภาพ เช่น การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม การสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตฝ้ายย้อมครามสู่ความยั่งยืนของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้วิจัยได้นำแนวความคิดเพื่อพัฒนาและสร้างรากฐานที่นำไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดไว้ พรรคได้ตั้งใจว่าจะปลดสถานะด้อยพัฒนาของประเทศโดยเร็วภายในปี 2563 กระทรวงวางแผน, 2559) ดังนั้นเพื่อขยายผลการวิจัยให้หลากหลาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ส่งเสริมการผลิตผ้าฝ้ายละหานน้ำให้เป็นสินค้าประจำแขวงสะหวันนะเขต
2. ภาครัฐและเอกชนควรเข้ามาสนับสนุนการทอผ้าฝ้ายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและส่งเสริมการทอผ้าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3. รัฐบาลควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยสืบประวัติและขอคำยืนยันของที่มา (GI: Geography Identity) ของการทอผ้าฝ้ายย้อมครามของหมู่บ้านละหานน้ำ
4. พัฒนารูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ให้กลายเป็นรูปแบบสมัยใหม่ที่เหมาะกับยุคปัจจุบัน
5. สร้างเครือข่ายการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ
6. ภาครัฐควรเข้ามาช่วยให้การบริหารงานมีความยั่งยืนและสืบทอดไปสู่รุ่นลูกหลาน
7. ภาครัฐควรมีหน่วยงานช่วยตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและสีคงทนโดยใช้สีย้อมจากธรรมชาติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีศึกษาวิจัย โดยนำแนวคิดของนักวิชาการท่านอื่น ที่ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนมาปรับใช้ให้หลากหลายมากขึ้น
2. ควรมีศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในปัจจัยด้านอื่น ๆ หรือควรขยายผลการวิจัยไปในกลุ่มอื่น พื้นที่อื่นต่อไป
3. ควรศึกษาและพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้าฝ้ายย้อมครามของบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมการซื้อขายของผู้บริโภคในแต่ละช่องทางว่ามีความแตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาสินค้าให้ตอบสนองลูกค้าอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. 2541. **การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติชัย ทองคำ. 2563. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏตรัง**, 9(2). 16-26.
- เกศรินทร์ วิริยะอาภรณ์. 2545. **ความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกษม วัฒนชัย. 2549. **เอกสารประกอบการบรรยายการปาฐกถาวันวิชาการวิถีวิจัยเดินตามรอย พระ ยุคลบาท**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- งามพิศ สัตย์สงวน. 2543. **หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: รามการพิมพ์.
- จักรพงษ์ ไชยวงศ์. 2550. **ความต้องการในการพัฒนาตนเองของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จารุวรรณ ธรรมวัตร. 2531. **ภูมิปัญญาแห่งอีสาน: รวบรวมความอีสานศึกษา**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตพนธ์ ชุมเกต. 2560. **งานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัด เพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตรลดา แก้วมงคล และรุ่งนภา กิตติลาภ. 2559. **แนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น**. **วารสารธรรมทรรศน์**, 16(2), 67-74.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. 2523. **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑารัตน์ วุฒิสุมบูรณ์. 2538. **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขต เทศบาล: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. 2548. **แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ชูวิทย์ มิตรชอบ. 2553. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์ แนวคิดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ในทศวรรษหน้า**. **เศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช**. 5(1), 84.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. 2542. **ธุรกิจชุมชน: เส้นทางที่เป็นไปได้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย.

- ณัฐกฤต ดิษวิรุฬห์. 2550. การสื่อสารวัฒนธรรม: การแลกเปลี่ยนความหมายบนพื้นฐานของความเสมอภาค. **วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช**. 18(1), 51-58.
- ณัฐชัย อ่ำทอง และวศิน ปัญญาวุธตระกูล. 2559. **เที่ยวแบบ Culdutainment ที่ทุ่งหลวง อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- _____. 2563. นโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการส่งเสริมบทบาทผู้หญิงผ่านสหพันธ์แม่หญิงลาว. **วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 21(1), 51-63.
- เทียมเมฆ เอื้องอังกูร. 2531. การศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยและครูวิชาภาษาไทยที่มีต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ธนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. 2556. **การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน**. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธวัช ปุณโณทก. 2531. **ภูมิปัญญาชาวบ้านอีสาน ทักษะของอาจารย์ปรีชา พิณทอง ทิศทางหมู่บ้านไทย**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ธิติ กิตติวิทิตคุณ. 2540. **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชนชนบท: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นริศรา วัฒนสิน. 2557. **การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาการทอผ้าเกาะยอ จังหวัดสงขลา และการทอผ้านาหมื่นศรี จังหวัดตรัง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นาฏกฤทัย นิยมไทย. 2547. **การจัดทำแผนสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบประชาชนมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านออน หมู่ที่ 14 เขตเทศบาลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญธรรม ต๋าพอ. 2540. **การศึกษาความแตกต่างระหว่างผู้ยอมรับและไม่ยอมรับวิทยาการแผนใหม่ ศึกษาเฉพาะมูลนิธิบูรณชนบท หมู่ที่ 10 ตำบลโพธิ์งาม อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปฐม นิคมานนท์. 2535. **การค้นหาคำรู้และระบบถ่ายทอดความรู้ ในชุมชนชนบทไทย**. กรุงเทพฯ.: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. 2536. **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท (เล่ม 1)**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ปรีชา ช่างขวัญเย็น. 2539. **เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ปรีชา อุยตระกูล. 2530. **การสัมมนาเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน**. [เอกสารอัดสำเนา]. ขอนแก่น: ศูนย์ฝกอบรมและ พัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน จังหวัดขอนแก่น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2547. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. 2543. **การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัทยา สายหู. 2534. **การพัฒนาวัฒนธรรมบนพื้นฐานภูมิปัญญาชาวบ้านและศักยภาพของชุมชน. ใน การสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ภูมิปัญญาพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ไพบุลย์ โสภณสุภาพ. 2559. **หาดวอนนภา ชีวิตวัฒนธรรมชุมชนชายทะเล: การวิจัยผ่านกระบวนการศิลปะการละคร**. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 19(2), 73-91.
- พิชญาภรณ์ บัวสระ. 2561. **ยุทธศาสตร์การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มทอผ้าจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- มงคล ต่านธานินทร์. 2541. **แนวคิดในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มานิตย์ วงศ์เสรี. 2531. **งานวิจัยเรื่องสัญญาหย่า: วิเคราะห์ลักษณะและขอบเขต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2546. **กระบวนการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจในประเทศไทย: บทวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เศรษฐกิจการเมือง พ. ศ. 2475-2530**. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- รัชนีกร เศรษฐโฐ. 2528. **สังคมวิทยาชนบท**. กรุงเทพฯ: ไรไทยวัฒนาพานิช.
- รัตนะ บัวสนธิ์. 2531. **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับประถมศึกษาแนวคิดและปฏิบัติการสารพัฒนาหลักสูตร**. [เอกสารอัดสำเนา]. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ. ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์การพิมพ์.
- รุ่งนภา สรรค์สวาสดี. 2550. **การพัฒนาความสามารถในการทำโครงการ เรื่องการดำรงชีวิตและครอบครัว สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วณัฐญา กอญพาลา, ชลาธร จูเจริญ, ธานินทร์ คงศิลา และสุภาภรณ์ เลิศศิริ. 2565. **ปัจจัยความสำเร็จของเกษตรกรผู้ผลิตผ้าครามในอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร**. วารสารแก่นเกษตร, 50(3), 703-709.
- วรรณา เรื่องปราชญ์. 2556. **การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าพื้นเมืองชาวลาวเวียงด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ**. วารสารจันทร์เกษมสาร. 19(37), 31-34.

- วัฒน์ จุฑะวิภาต. 2535. ศิลปะพื้นบ้าน. ใน ศิลปศึกษา ศึกษาศิลปะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันดี คงเอี่ยม. 2547. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีช่วงชั้นที่ 2 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิจิตร อาวะกุล. 2540. การฝึกอบรม: คู่มือการฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิบูลย์ ศรีโสภณ. 2530. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีให้เทคนิคการจำและไม่ให้เทคนิคการจำ โรงเรียนวัดสะแกราบ จังหวัดลพบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิริยะ สิริสิงห์. 2537. การสร้างวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศศิณา ปาละสิงห์. 2547. ความต้องการในการพัฒนาตนเองของข้าราชการพลเรือนสามัญสังกัดศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวงจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สรารุณี วรพงษ์. 2555. กระบวนการบริหารการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนกะเหรี่ยงบนพื้นที่สูงของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สาโรช บัวศรี. 2531. วัฒนธรรมประจำชาติ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- สามารถ จันทร์สุรย์. 2534. ภูมิปัญญาท้องถิ่นคืออะไร. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สามารถ จันทร์สุรย์. 2536. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม. 2522. งานวิจัยเรื่องปัญหาการกระทำผิดของเด็กและวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุทิดา ชองเหล็กนอก. 2559. กระบวนการจัดการความรู้ของกลุ่มธุรกิจชุมชนผ้าย้อมคราม. วารสารวิจัย มข., 15(3), 38-42.
- สุธาวิ กลิ่นอุบล. 2562. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. 2532. พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: ดิทีบุคส์โตร.
- สุวัฒน์ ตันติวงศ์. 2532. ทัศนคติของชาวไทยภูเขาต่อการดำเนินโครงการหลวงแม่ป่วนหลวง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เสรี พงศ์พิศ. 2552. คู่มือการทำวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.

- เหม ทองชัย. 2545. **ภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรภาพพัฒนา.
- อเนก นาคนบุตร. 2531. **ทุนทางสังคมและประชาสังคมในเมืองไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม.
- อริคม โกมลวิทยาธร. 2537. **วัฒนธรรมการบริโภค: แนวคิดและการวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.
- อนุรักษ์ นรสี. 2557. **ความอยู่รอดของเศรษฐกิจชุมชนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์: กรณีศึกษากลุ่มใบตองคลองกระจง อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อมรรัตน์ ปักโคทานัง. 2548. **ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อมรา พงศาพิชญ์. 2546. **มนุษย์กับวัฒนธรรม. ใน สังคมและวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังกูล สมคะเนย์. 2542. **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาสารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า**. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- อุทัย หิรัญโต. 2524. **หลักการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2541. **ภูมิปัญญาชาวบ้านสู่ภูมิภาค: วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ ของชาวบ้านไทย**. นนทบุรี: โครงการกิตติเมธี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Agyeman, J., Bullard, R. D., & Evans, B. 2010. Exploring the Nexus: Bringing Together Sustainability, Environmental Justice and Equity. **Space and Polity**, 6(1), 77-90.
- Alport, G. W. 1961. **Pattem and Growth in personality**. New York: Holt Rinehart and Winner.
- Bergold, J., & Thomas, S. 2012. Participatory Research Methods: A Methodological Approach in Motion. **Forum: Qualitative Social Research**, 13(1), 32.
- Burns, S. 1977. **The household economy: Its shape, origins, and future**. Boston: Beacon Pr.
- Chairat, N. 2008. **Gender and Migrant Women in Rural Laos in the New Economic Mechanism**. Chiangmai: Center for Women's Studies.
- Choi N. G., & Kim, J. 2011. The effect of time volunteering and charitable donations in later life on psychological wellbeing. **Ageing and Society**, 31(4), 590-610.
- Clayton, R. R. 1992. Transitions in drug use: Risk and protective factors. In **Vulnerability to drug abuse**. Washington, DC: American Psychological Association.

- Dyer, P. A. 1985. **A Study the effect of prereading mapping on comprehension and transfer of Learning**. California: University of California.
- Geoghegan, M. & Powell, F. 2008. Community development and the contested politics of the late modern agora: of, alongside or against neoliberalism?. **Oxford University Press and Community Development Journal**, 44(4), 430–447.
- Good, C. V. 1959. **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill.
- Khan, M. R., Uddin, Z., & Hossain, D. 2014. Eco-Sustainable Process Development for Indigo Dye by Using Natural Reducing Agents. **Middle-East Journal of Scientific Research**, 22(7), 1090-1095.
- Kongphunphin, C., lamtrakul, P., & Srivanit, M. 2018. **The Attitude in Urban Planning of Thai Urban Public Space: A Case Study of Bangkok Metropolitan Area, Thailand**. Bangkok: Thammasat University.
- Lai, C.-C., & Chang, C.-E. 2021. A Study on Sustainable Design for Indigo Dyeing Color in the Visual Aspect of Clothing. **Sustainability**, 13(7), 3686.
- Luisella, G. C. 1982. **Unpaid Work in the Houshold: A Review of Economic evaluation mcthods**. Geneva: Intemational Labor office.
- Marx, K. & Engels, F. 1976. **The German Ideology**. Moscow: Progress.
- Maslow, A. 1970. **Motivation and Personality**. New York: Harper and Row Publishers.
- McClelland, D. C. 1961. **The Achieving Society**. New York: D. Van Nostrand.
- Morgan, C. T. & King, R. A. 1977. **Introduction to Psychology**. New Delhi: Tata McGrawHill Publishing Company.
- Oskamp, S. 1977. **Attitude and Opinion**. New Jersey: Prentice Hall.
- Porter, L. W. & Smith, F. J. 1998. **Motivation and work behavior**. New York: McGraw-Hill.
- Praya-Anumanrajchadhon. 1972. **Culture**. Bangkok: Bannakan.
- Reid, M. G. 1934. **Economics of Household Production**. New York: John Wiley and Sons.
- Remmer, H. H. 1954. **Introduction to Opintions and Attitude**. New York: Harper and Brothers.
- Roger, S. 2013. **Between Mind and Nature: A History of Psychology**. London: Reaktion Books.

- Sawadpanich, K. 1983. **Teenagers with Core Values and Moral System: What you need to know about education.** Bangkok: Department of Education and the Ministry of Education.
- Sribunhong, S. 2011. **Construction of Lao Women's identity by The Government of Lao People's Democratic Republic since 1975 to the present.** Master Thesis. Chiangmai University.
- Suphab, S. 1982. **Social and Thai cultural: family values, religious, traditions.** Bangkok: Thailand Watana Panich.
- Thanaphonpan, R. 2003. **Cultural capital.** Bangkok: Chiyong Limthongkul Foundation.
- Toffler, A. 1980. **The Third Wave.** New York: William Marrow & Co.
- Vroom, V. H. 1964. **Work and Motivation.** New York: John Wiley and Sons.
- Wasi, P. 2000. **Quality Culture: Critical Problems in the rural side to survive.** Bangkok: Moo BanPrinting Press.

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถามนี้ใช้เพื่อรวบรวมข้อมูลในระดับปริญญาเอกของ นางสาว จันทอกคำ ยูยะบุตร ในหัวข้อ "การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายเพื่อความยั่งยืนของหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว" โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) วิเคราะห์นโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) เพื่อศึกษาเศรษฐกิจครอบครัวของผู้ผลิตผ้าฝ้ายในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 3) เพื่อศึกษากระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อนกรรมของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อนกรรมในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ข้อมูลดังต่อไปนี้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการวิจัยเท่านั้นและจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ปัจจัยเกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อนกรรมในหมู่บ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว

และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1. เพศ: หญิง ชาย
2. อายุ: ปี
3. อาชีพ:
4. เบอร์ติดต่อ:
5. ประสบการณ์ทอผ้าฝ้ายย้อนกรรม: ปี
6. สถานะ: โสด แต่งงาน หย่าร้าง เป็นหม้าย
7. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ	☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมต้น
☐ มัธยมปลาย	☐ อาชีวศึกษา	☐ มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ประกอบด้วย ต้นทุนการผลิต
รายได้จากการผลิต ขบวนการขั้นตอนการผลิต การตลาดของผ้าฝ้ายย้อมคราม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือก
เดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2.1 ต้นทุนการผลิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือก
เดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

รายการ	จำนวน	ราคา (กิบ)	เป็นเงิน (กิบ)	อายุการใช้งาน (ปี)
กบ				
ฟืม				
กระสวย				
หลา				
หลักตีนกง				
กง				
อ๊ก				
ฝ้ายย้งหูก				
ฝ้ายทางต่ำ				
ทอหลอด				
หลักเฟอคันหูก				
หลักคันมี				
เหน็บปั่นฝ้าย				
โปะปั่นฝ้าย				
อื่น ๆ				
อื่น ๆ				

รายการ	จำนวน	ราคา (กีบ)	เป็นเงิน (กีบ)	หมายเหตุ
1. ค่าวัสดุดิบ				
คราม				
ฝ้าย				
ปูนแดง				
แป้งมันสำปะหลัง				
อื่น ๆ				
2. ค่าแรงงานทางตรง				
ค่าแรงในการทอผ้า				
ค่าย้อมผ้า				
ค่าย้อมคราม				
อื่น ๆ				
3. ต้นทุนการผลิต				
น้ำประปา				
ไฟฟ้า				
ค่าเชือกฝ้าย				
ค่าเสื่อมราคา				
อื่น ๆ				
4. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน				
ค่าขนส่ง				
ค่าโฆษณา				
ค่าบรรจุถุง				
ค่าสติ๊กเกอร์สินค้า				
อื่น ๆ				

2.2 รายได้จากผลผลิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

รายการ	จำนวน (ชิ้น)	ราคา (กิบ)	เป็นเงิน (กิบ)	ระยะเวลาที่ทอ
ผ้าชิ้น				
ผ้าตัดเสื้อ				
ผ้าปูโต๊ะ				
สไบ				
อื่น ๆ				
อื่น ๆ				
อื่น ๆ				
อื่น ๆ				

2.3 ขบวนการขั้นตอนการผลิต

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

- ผ้าฝ้ายย้อมครามมีขั้นตอนการผลิตอย่างไร ? (สามารถเลือกตอบได้หลายข้อ)

☐ ซ้อมฝ้ายที่ย้อมสีครามแล้วมาทอ	☐ ก่อหม้อครามในบ้านเพื่อย้อม
☐ ซ้อมฝ้ายจากแหล่งอื่นมาย้อมเอง	☐ อื่น ๆ
- สีครามแบบไหนที่ใช้ย้อมผ้าฝ้าย ?

☐ สีครามธรรมชาติ	☐ สีครามเคมี
☐ อื่น ๆ	
- ท่านจะตรวจสอบคุณภาพของสีย้อมได้อย่างไร ? (สามารถเลือกตอบได้หลายข้อ)

☐ ตรวจสอบความเข้มและการติดทนของสีอย่างสม่ำเสมอ
☐ ใช้สีครามที่มีคุณภาพจากแหล่งที่เชื่อถือได้
☐ อื่น ๆ

4. วิธีการย้อมสีครามเป็นยังไง ?
- ย้อมด้วยมือ ย้อมด้วยเครื่องจักร
- อื่น ๆ
5. หลังจากย้อม จะล้างสีย้อมออกจากผ้าได้อย่างไร ?
- ชักด้วยมือ ใช้เครื่องชักผ้า
- อื่น ๆ
6. ความถี่ในการผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม
- น้อยกว่า 1 สัปดาห์ 1-2 สัปดาห์
- 2-4 สัปดาห์ มากกว่า 4 สัปดาห์
- อื่น ๆ
7. อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต
- แบบดั้งเดิม แบบทันสมัย
- แบบบูรณาการ อื่น ๆ

2.5 การตลาดของผ้าฝ้ายย้อมคราม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1. ปัจจุบันกำลังการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามเท่าใด
- น้อยกว่า 10 ชิ้นต่อเดือน 11-20 ชิ้นต่อเดือน
- 21-30 ชิ้นต่อเดือน มากกว่า 31-40 ชิ้นต่อเดือน
- อื่น ๆ
2. ปริมาณการสั่งซื้อขั้นต่ำต่อลูกค้าหนึ่งรายคือเท่าไร ?
- น้อยกว่า 10 ชิ้น 11-20 ชิ้น
- 21-30 ชิ้น มากกว่า 31-40 ชิ้น
- อื่น ๆ
3. ราคาเฉลี่ยของผ้าฝ้ายย้อมครามต่อชิ้นคือเท่าไร ?
- น้อยกว่า 100,000 กีบต่อชิ้น 100,000-300,000 กีบต่อชิ้น
- 300,000-600,000 กีบต่อชิ้น มากกว่า 600,000 กีบต่อชิ้น
- อื่น ๆ

4. ช่องทางหลักในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามคือ
- สื่อออนไลน์ มีหน้าร้าน
- คนกลาง ส่งออกต่างประเทศ
- อื่น ๆ
5. อะไรคือความท้าทายในการทำการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมคราม ?
- โฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ การจัดวางในร้านค้า
- ความร่วมมือกับธุรกิจอื่นท้องถิ่น การลดราคา
- อื่น ๆ
6. การตลาดแบบใดที่ท่านเห็นว่ามีความประโยชน์ในการขายผ้าฝ้ายย้อมคราม
- อบรมด้านการตลาด การเข้าถึงเงินทุนหรือเครื่องมือทางการตลาด
- มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด นิทรรศการในงานต่าง ๆ
- อื่น ๆ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมคราม ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1 = น้อยที่สุด; 2 = น้อย ; 3 = ปานกลาง; 4 = มาก; และ 5 = มากที่สุด

เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์					
ผู้นำมีความรู้และความเข้าใจถึงความจำเป็นที่กลุ่มจะต้องทำการผลิตสินค้า					
ผู้นำมีความรู้และความเข้าใจในการนำสินค้าที่ผลิตได้ของกลุ่มไปจำหน่าย/ขาย					
ผู้นำมีความสามารถในการติดต่อ และสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกชุมชน					

เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ผู้นำมีความสามารถในการระดมคน เพื่อมาช่วยดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจชุมชน					
ผู้นำมีความสามารถในการบริหารจัดการการใช้เงินทุน					
ผู้นำสามารถยอมรับความคิดเห็นของคนอื่นได้					
2. ด้านการพัฒนากลุ่ม/องค์กรชุมชน					
สมาชิกกลุ่มมีความรู้ด้านวิธีการผลิตสินค้า					
สมาชิกกลุ่มมีความสามารถทำการผลิตสินค้าได้ทุกคน					
สมาชิกกลุ่มมีความสามารถด้านการขายผลผลิตของกลุ่ม					
สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ					
สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ					
สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักวางแผนการประกอบอาชีพ					
สมาชิกกลุ่มได้รับการพัฒนาให้รู้จักการวางแผนรายรับรายจ่าย					
3. ด้านการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจชุมชน					
สมาชิกกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการหาเงินทุน โดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ หรือกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชน					
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์หรือกลุ่มอื่น ๆ ในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการหาเงินทุนจากภายนอกชุมชน					
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการใช้เงินที่ได้จากการระดมทุนภายในหมู่บ้าน เพื่อให้นำมาใช้อย่างสมเหตุสมผล					
4. ด้านการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพ					
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงระบบประปาภายในชุมชนเพื่อการบริโภคและการผลิต					
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงไฟฟ้าเพื่อการบริโภคและการผลิต					

เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงถนนในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิต					
สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงคู คลองและบ่อน้ำ ภายในชุมชน เพื่อการบริโภคและการผลิต					

ส่วนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของผู้ผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามบ้านละหานน้ำ เมืองสองคอน แขวงสหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือก อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1 = น้อยที่สุด; 2 = น้อย ; 3 = ปานกลาง; 4 = มาก; และ 5 = มากที่สุด

เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
1. การเรียนรู้ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี					
ใช้เครื่องมือหรือใช้วิธีการทอผ้าที่เหมาะสมกับรายได้					
ใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่ประหยัดพลังงานและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (วัตถุดิบจากธรรมชาติ)					
การนำวัตถุดิบหรือวัสดุในท้องถิ่นมาใช้เป็นเครื่องมือในการทอผ้าของตนเองในหมู่บ้าน					
มีการบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและเป็นแหล่งค้นคว้าที่มีประโยชน์ในการดำรงชีวิต					
มีค่ายฝึกรอบรม					
แสวงหาความรู้ ทักษะ และเครื่องมือในการผลิตจากชุมชนอื่น					
มีการจัดกิจกรรมสัมมนาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านหรือครอบครัวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน					
2. ด้านเศรษฐกิจชุมชน					
สามารถลดต้นทุนการผลิตได้					
สามารถวางแผนการใช้จ่ายและบริหารเงินภายในครอบครัวได้					
มีรายได้เพียงพอจากการทอผ้า					

เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
	1	2	3	4	5
สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและเงินทุน					
สินค้ามีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้ใช้					
สามารถรักษาความสม่ำเสมอของการขาย					
ผู้ทอผ้ามีอำนาจต่อรองกับผู้ซื้อ					
มีการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจนอกพื้นที่หมู่บ้านเพื่อจำหน่ายหรือซื้อวัตถุดิบ					
3. ด้านการบริหารชุมชน					
ผู้ผลิตในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กรการค้าขาย และการส่งออก					
มีกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงกับทางการ					
มีองค์กรภาครัฐและเอกชนหรือโครงการจากต่างประเทศเข้าร่วมช่วยเหลือหรือบริหาร					
ผู้ผลิตสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากบุคคลอื่นได้เอง					

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าตัวเลือกที่ตรงกับท่านมากที่สุดเพียงตัวเลือกเดียว และโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง กรณีเลือกตัวเลือกอื่น ๆ (โปรดระบุ)

1 = น้อยที่สุด; 2 = น้อย ; 3 = ปานกลาง; 4 = มาก; และ 5 = มากที่สุด

เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
ทำให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ (GDP) เพิ่มขึ้น					
ทำให้ครอบครัวหลุดพ้นจากสถานะด้อยพัฒนา (LDCs)					
ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในทิศทางของอุตสาหกรรมและความทันสมัย					
ทำให้ประชาชนได้ใช้แรงงานในท้องถิ่นของตนเอง					
ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้ากับต่างประเทศ					
ส่งเสริมให้นักลงทุนในประเทศมีส่วนร่วม					
ส่งเสริมให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วม					

เนื้อหา	ระดับความคิดเห็น				
	1	2	3	4	5
มีการช่วยเหลือและกู้เงินภายในประเทศและจากต่างประเทศ (ODA)					
ทำให้เศรษฐกิจมหภาคมีเสถียรภาพดีขึ้น					
มีเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคและสากล					
ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว					
ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคมของท้องถิ่น					
ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนเติบโต					
มีการลงทุนของรัฐ					
มีการส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนภายใน					
มีการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนจากต่างประเทศ					
ส่งเสริมการพัฒนาชนบท					
ขจัดความยากจนของประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์					
ส่งเสริมการผลิตเป็นสินค้า					
มีหลักนิติธรรม					
มีความร่วมมือและบูรณาการทางเศรษฐกิจกับมิตรประเทศ					
ส่งเสริมให้เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น					
ส่งเสริมการออกแบบและตลาดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น					
มีองค์กรของรัฐคอยติดตามอย่างใกล้ชิด					
มีนโยบายส่งเสริมการผลิตแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น					
มีการจัดการการผลิตอย่างเป็นระบบ					
มีการจัดการด้านการตลาดอย่างเป็นระบบ					
บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามแนวทางสีเขียวและการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)					

ข้อเสนอแนะ

1. คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายย้อมครามในอนาคต ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. อะไรที่คุณเห็นว่าเป็นความท้าทายหรือปัญหาในการผลิตผ้าฝ้ายย้อมครามในขณะนี้ ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. คุณจะแนะนำอะไรเพิ่มเติมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทางการทหารเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รูปภาพประกอบ

ใบอนุญาตนำใช้เครื่องหมาย ODOP ให้เป็นกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ

การเตรียมน้ำครามและเนื้อคราม

การก่หม้อครามเตรียมน้ำย้อม

นำผ้าไปต้มแช่กับน้ำคราม

ผ้าฝ้ายที่ได้จากการย้อม

การมัดโอบหมี่

ขั้นตอนการปั่นหลอด หรือ กรอบหมี

ขั้นตอนการสืบทูก

ผ้าครามที่ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	CHANDOKKHAM YOUYABOUTH
เกิดเมื่อ	25 JULY 1979
ประวัติการศึกษา	International Master on Rural Economics and Sociology in National University of Agriculture, Hanoi, Vietnam
ประวัติการทำงาน	started to work as a teacher in high school since 2000 to 2008, then went to work in Savannakhet University, Laos since 2009 until now as a Vice-Dean for Faculty of Food Science

